

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NORD NYTT

1967

Udgiver:

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe.

Ekspedition og redaktion:

Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Nationalmuseet, Brede, Kgs. Lyngby, Danmark.

Redaktion:Karsten Lægdsmand, ansvarshavende redaktør.
Carsten Bregenhøj, redaktionssekretær.**Lay-out:**

Gita Pasternak.

Annoncer og abonnement:

Helle Søby Laursen.

Nord-Nytt udkommer fire gange årligt. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til ekspeditionen eller ved indbetaling af abonnementsprisen på gironummer 26522, Nord-Nytt, Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Nationalmuseet, Brede, Kgs. Lyngby, Danmark.

Pris: 15,- d. kr.

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe (NEFA) har som formål at udvikle samarbejdet mellem de studerende og færdiguddannede i faget folkelivsforskning i de nordiske lande.

NEFA udgiver tidsskriftet Nord-Nytt, der som lokalredaktører har organisationens repræsentanter:

Danmark:

Carsten Bregenhøj, København – Karsten Lægdsmand, København.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	4
Ake Daun: Socialantropologi och Folklivsforskning	5
Bengt Holbek: Rapport fra Athen	7
Georg Nellesmann: Undersøgelse over de polske indvandrere	13
Poul Strømstad: Undersøgelse af danske købstadsbygninger	14
Nyt fra NEFA	17
Undervisning m. m.	18
Arbejdet ved institutionerne, feltarbejde etc. .	28
Personalia	37
Anmeldelser:	
Orvar Löfgren: Eric Wolf, Peasants	39
Göte Edström: Sigfrid Svensson, Introduktion til folklivsforskning.	

Bibliografien er p. gr. a. pladmangel udskudt til næste gang.

Finland:

Jukka Eenilä, Åbo – Heidi Henriksson, Åbo – Bo Hjalmar Lönnqvist, Helsingfors – Aarre Nyman, Helsingfors – Juha Pentikäinen, Åbo.

Norge:

Anne Helene Bolstad, Oslo – Anne Louise Christensen, Oslo – Reimund Kvideland, Bergen.

Sverige:

Göte Edström, Uppsala – Nanna Hermansson, Lund – Orvar Löfgren, Stockholm – Rencé Walleri, Lund.

DAGLIGLIV I DANMARK ...

i det nittende og tyvende århundrede

Pragtfuldt illustreret værk om Danmark i årene 1790-1963

Hovedredaktør: Professor, dr. phil. *Axel Steensberg*

Billedredaktør: Museumsinspektør, dr. phil. *Anders Bæksted*

Skrevet af en række fremragende ældre og yngre videnskabsfolk og forfattere

„... et storværk, et mesterligt holdarbejde, som her er blevet tilgængeligt for alle, der med årvågenhed følger med i nationens liv og er så tilpas moderne indstillede, at de er klare over betydningen af viden om omgivelserne ...“
Ole Vinding i Information.

„... et stateligt udstyr ... rige på væsentlige træk og sjove enkeltheder ... meget stof i dette bind, som hidtil har været ukendt eller vanskeligt tilgængeligt ... et mere aktuelt værk end dette ejer vi ikke i dag.“
Roar Skovmand i Politiken.

„... en guldgrube af oplysninger om det danske folks liv gennem de sidste 3-4 menneskealdre, og det er ikke let at slippe bogen ...“
F. Martner i Demokraten.

„... en overdådig billedrigdom ... man hilser værket velkommen ...“
Peter Skautrup i Berl. Mg.

1404 sider. Rigt illustreret. 24 helsider i farve.

Bind I-II: hft. kr. 207,50, shirting kr. 254,00, V.V. kr. 298,75

Kultur og håndværk

Aage Jørgensen

BRØD OG VAND

Små glimt fra svundne tider.

Forfatterens yndefulde illustrationer og tekst tegner et smukt billede af kulturen omkring 2 vigtige elementer i menneskets tilværelse.

Kr. 26,50 – indb. kr. 29,75

Nyt Nordisk Forlag – Arnold Busck

MAGNETONBÅND PER 525

Studiobånd, fremstillet på dobbelt strækstabiliseret polyester i standardtykkelse, med særlig henblik på arkivering

AGFA-GEVAERT

Situation fra indspilning i Danmarks Radio af dansk folkemusik udført af spillemand Ewald Thomsen

Netop til sådanne formål er det ikke mindst lydbåndets "skjulte" egenskaber der tæller

PER 525 er idag det mest anvendte bånd til studio og radiofonibrug i Norden, hvilket ikke mindst skyldes den fremragende kopidæmpning som andrager 58 dB ved 38 cm/sek. og 60 dB ved 19 cm/sek., målt efter DIN normen. Efter lagring i 1 år er værdierne kun faldet til henholdsvis 56 og 58 dB og efter 100 år til 54 og 56 dB. Normale bånd har efter 24 timer kun en kopidæmpning på ca. 50-52 dB. Den dobbelte strækstabiliserede base af polyester giver en

fremragende strækstyrke, ligesom båndet er ufølsomt overfor kulde og varme (blødgøringspunkt 220° C) Desuden er båndet resistent overfor svampe, bakterier samt fugt. De øvrige elektroakustiske data ligger ligeledes helt i toppen. Eksempelvis kan nævnes:

Klirfaktor ved fuldudstyring: max 0,8 %
 Frekvensgang i forhold til DIN normen: ± 0 dB
 Dynamik: 66 dB

AGFA-GEVAERT A/S . HØRS HOLMSGADE 20 . KØBENHAVN N . TELEFON (0193) *ÆG. 11.875

AKTUELT OM FOLKLIVSFORSKNINGEN

ET EKSPERIMENT BLIVER EN FAST INSTITUTION

I 1963 udsendtes for første gang som et eksperiment *Nord-Nytt* med det formål at orientere om arbejdet ved de faglige institutioner, om udkommet litteratur o. l. Erfaringerne med dette nummer og de senere udgivelser har vist os, at der er behov for en sådan publikation.

Derfor vil *Nord-Nytt* i fremtiden udkomme fast 4 gange årligt.

Dette imødekommer samtidig et længe næret ønske hos redaktionen om at kunne udsende en virkelig aktual orientering om faget.

Den væsentlige del af materialet til dette nummer er indsamlet af Orvar Löfgren, Stockholm, medens det supplerende materiale er indsamlet af Carsten Bregenhøj, København.

Opsætningen af stoffet, der fra og med dette

nummer bliver bogtrykt, er foretaget af Gita Pasternak, København, og arbejdet med annoncer, regnskabsarbejdet samt forsendelsen er udført af Helle Søby Laursen, København.

NORDISK ETNOLOGISK-FOLKLORISTISK ARBEJDSGRUPPE er meget taknemmelig for finansiell støtte fra Wennergrenska Sæmfundet og Sällskapet Folkkultur, Lund til udgivelsen af dette nummer. Vi vil desuden takke tegneren Mikael Pasternak, København for den nye forside, som er tegnet specielt til *Nord-Nytt*, og tegneren Flemming Quist Møller for lån af tegningen side 28.

Til slut vil vi udtale håbet om, at forbedringerne både hvad angår indhold og teknisk udstyr vil falde i læsernes smag.

Karsten Lægdsmand.

FOLKEMUSIK FRA DANMARK PÅ RCA

Dansk Folkemindesamling har på grundlag af egne optagelser udgivet følgende EP-plader på RCA:

- DFS 451 Ballader I. 4 kæmpeviser.
- DFS 452 Ballader II. 6 skæmteviser.
- DFS 453 Ingeborg Munch synger. Himmerland I.
- DFS 454 Spillemanden Evald Thomsen. Himmerland II.
- DFS 455 De stærke jyder. Kingo-toner.

TRADITIONAL SONGS OF GREENLAND:

- DFS 456 Østgrønland: Kvindesange. Åndemanerscene.
- DFS 457 Østgrønland: Trommesange, trommestriddsang.
- DFS 458 Nordgrønland; Thule distriktet: Trommesange, forskellige sange.
- DFS 459 Nordgrønland; Thule distriktet: Trommesange.

BESTIL PLADERNE I DERES PLADE-SHOP!

DANSK
FOLKEMINDESAMLING

SOCIALANTROPOLOGI OCH FOLKLIVSFORSKNING

Vi är två studenter i folklivsforskning, Tom G. Svensson och jag, som innevarande akademiska år följer undervisningen i socialantropologi vid universitetet i Bergen, den enda studieort i Norden, där socialantropologi är representerad som självständigt examensämne. En försmak av denna miljö fick vi vårterminen 1965, då professorn i ämnet, Fredrik Barth, höll en serie föreläsningar vid Institutet för folklivsforskning i Stockholm. Vid institutionen i Stockholm har många både forskare och studenter fångats av studiet av lokalsamhällen, det ämnesområde som socialantropologerna av systemanalytiska skäl – inte av intresse för lokalsamhällen per se – gjort till sin specialitet. Ett flertal större avhandlingar av detta slag är under utarbetande, och även i undervisningsverksamheten spelar de sociala aspekterna en mycket framträdande roll. Pensumlistan upptar också böcker i socialantropologi.

Även om nyttan av tvärvetenskaplig orientering är relativt allmänt accepterad är det naturligtvis skäl att för det enskilda facket precisera värdet av att bryta ned särskilt vissa av de murar mot angränsande vetenskaper, som traditionen byggt upp. Genom sin bredd i fråga om studieobjekt gränsar folklivsforskningen till ett flertal andra fack, såsom litteratur-, konst och religionshistoria och även politisk historia. Den nära anknytningen till socialantropologin är från en aspekt självklar, från en annan aspekt mindre omedelbart förståelig. Självklar är den i så måtto att socialantropologi är det fack i Storbritannien, som närmast motsvarar folklivsforskningen, och från den synpunkten kan det synas lika motiverat att ägna socialantropologin intresse som att intressera sig för Volkskunde eller ethnographie régionale. Å andra sidan skiljer sig socialantropologin från folklivsforskningen i vissa väsentliga avseenden, som gör den till delvis en annan vetenskap. Dessa är för det första att socialantropologin inte är regionalt begränsad, dess forskningsmaterial är i princip alla existerande samhällen och kulturformer. För det andra att den är mycket mer probleminriktad än folklivsforskning-

gen, mer etnsidigt intresserad av generella teoretiska problem rörande kulturvariation och sammanhang i socialt liv. Den etnografiska beskrivningen saknar sålunda egentligt egenvärde i socialantropologin, under det att den är viktig i folklivsforskningen.

Det finns emellertid en gren av socialantropologin, som också är regionalt förankrad. Det är den som kommit att ägna de traditionella kulturformerna i Storbritannien ett självständigt intresse, s. k. social anthropology of modern communities. Det tidigaste arbetet inom detta fält publicerades 1937 av en amerikan, Conrad Arensberg, med titeln "The Irish Countryman". Det andra viktiga arbetet kom efter kriget, "Life in a Welsh Countryside" av Alwyn D. Rees, som kom att bli den brittiske pionjären.

Wales har blivit något av ett centrum för dessa community studies, och vid University of Wales är socialantropologer både i Swansea och Aberystwyth sysselsatta med regionala walesiska studier. I Aberystwyth leder Alwyn D. Rees ett forskningsinstitut med denna målsättning. Även urbana studier har så småningom företagits, huvudsakligen på mindre orter, bl. a. av professorn i socialantropologi i Swansea, W. M. Williams, men också i storstaden har socialantropologiska aspekter prövats. I London har Michael Young skapat ett särskilt institut för sådana urbana undersökningar, benämnt "The Institute of Community Studies". Två andra universitet där community studies fått replikpunkter är de i Manchester och Edinburgh, representerade av bl. a. Ronald Frankenberg och Isabel Emmett, som båda gjort studier i Wales, respektive James Littlejohn, som hämtat material i Skottland. Inom denna sidogren av socialantropologin förenas sålunda det regionala intresset, intresset för den inhemska kulturen, med intresse för generella teoretiska problem, och den liknar alltså mycket folklivsforskningen, som ju också har denna dubbla målsättning.

Det är ju emellertid inte bara likheterna utan framför allt olikheterna mellan fack, som kan

ge dem värdefulla impulser till förnyelse. Skillnaden visavi folklivsforskningen ligger däri att socialantropologin specialiserat sig på studier av lokalsamhällen, men också däri att de studerade regionerna för socialantropologerna saknar intresse per se, utan blott begagnas som analytiskt material vid studiet av generell systematik i socialt liv. Karakteristiskt för socialantropologin är vidare att den utbildat en egen metodik och analytisk begreppsapparat för sådana studier, och att den i sin beskrivning och analys av stoffet dragit konsekvenserna av vissa fundamentala samhällsvetenskapliga erfarenheter. Den kanske mest avgörande av dessa erfarenheter gäller den sociala integrationen, välkänd men inte i lika hög grad beaktad inom folklivsforskningen. Drar man nämligen konsekvensen därav kräver en förståelse av enskilda kulturella företeelser också en analys av de samhällen som företeelserna är integrerade delar av. Möjligheterna att förklara ett socialt beteende, t. ex. en sed, blir från denna utgångspunkt mycket begränsade, om inte betendet analytiskt integreras i dess vidare sociala sammanhang; helt nödvändigt blir det om man speciellt vill förstå dess funktion i samspelet mellan människorna. Att studiet av en näringsform och det livsmönster, som denna implicerar, nödvändiggör en sådan holistisk aspekt är kanske för uppenbart för att behöva påpekas.

En annan samhällsvetenskaplig erfarenhet, som socialantropologerna dragit konsekvensen av, är i viss mening av källkritisk natur. Inom socialantropologin är det ett strängt krav att alla grundläggande påståenden skall kunna verifieras, och det medför att en mängd intressanta problem aldrig eller i varje fall än så länge inte kan tas upp. Det gäller framför allt ursprunget till eller uppkomsten av kulturella företeelser. De källor som därvid finns att tillgå är ju oftast opålitliga och ibland alltför få, och de slutsatser som kan dras blir ju i många fall endast av spekulativ natur, s. k. conjectural history. Socialantropologerna nödgas ta många kulturella former för givna i analysen, och denna inriktas i stället på kulturelementens eller kulturföreteelsernas *funktion*, på hur människorna använder den kultur de har, hur de anpassar sitt liv till de förutsättningar kulturen ger dem. Den *sociala* analysen av kulturformer är utmärkande för socialantropologin.

Den metodik vid studiet av lokalsamhällen, som socialantropologerna utbildat kan beskrivas under rubriken "*participant observation*". Socialantropologerna studerar ett samhälle genom att leva i det en längre tid, ett halvt år, ett år, ibland längre. Den deltagande observationen ger inte bara möjlighet till tidsmässig och rumslig överblick av samhällsmedlemmarnas aktiviteter och interaktioner. Den ökar fältforskarens utsikter att förvärva svåråtkomliga informationer. Den gör honom också i stånd att bedöma tillförlitligheten av en hel del av de informationer han får, eftersom han kan bedöma vad som är kulturellt inkonsistent, och fältmetoden ger honom dessutom möjligheter att testa de slutsatser han drar. Socialantropologen samlar alltså informationer både genom intervjuer och observation. Hans roll i det studerade samhället är visserligen datasamlarens, men han eftersträvar att integreras i samhället genom att söka bli välbekant och godvän med ett stort antal av dess medlemmar och genom att deltaga i en del av dess sociala aktiviteter, i umgänge, föreningsliv, eventuellt också i arbetslivet.

Inget av de drag som ovan anförts som typiska för socialantropologin är okända inom folklivsforskningen. De karakteriserar i viss mån också vårt eget fack. Men inom socialantropologin har de teoretiska utgångspunkter och metoder som nämnts prövats längre och mycket mera konsekvent. Genom att använda sig av de resultat, som socialantropologer kommit fram till, kan säkert många folklivsforskare slippa mycket arbete, som de annars skulle tvingas göra själva. Den socialantropologiska litteraturen är ju lättillgänglig, eftersom den är skriven på engelska; det är bara att ta för sig.

För Tom G. Svensson och mig passade institutionen i Bergen mycket bra, eftersom här både den traditionella grenen av socialantropologin, med inriktning på "primitiva" kulturer, och dess sidogren, med inriktning på vår egen kultur, är representerade. Universitetslektorn i ämnet, Jan-Petter Blom, är f. ö. folklivsforskare av facket och samma gäller den vid institutionen verksamme universitetsstipendiaten Otto Blehr. Den sistnämnde är just nu sysselsatt med en avhandling om Färöarna och vitenskapelige assistenten Cato Wadel med en lokalstudie med norsk material. Jag kan också nämna att en serie uppsatser med

empiri från norska lokalsamhällen sammanställt av prof. Barth (*The Role of the Entrepreneur in Social Change in Northern Norway*. Oslo 1963).

Av ovan anförda skäl har vi under studietiden i Bergen kunnat hålla anknytningen till folklivsforskningen aktuell, och vi har påtagligt erfart hur folklivsforskare skulle kunna utnyttja mer av socialantropologernas erfarenheter än vad som hittills varit fallet. Även inom den nordiska folkloristiken skulle väl de analytiska redskapen kunna användas mer, kanske ungefär efter samma riktlinjer som Linda Dégh arbetar efter inom sagoforskningen i Ungern. Otto Blehr har gjort uppmärksammade försök i den riktningen och har t. ex. nyligen givit ett teoretiskt intressant bidrag till förståelsen av funktionella aspekter på sägner (Noen synspunkter på analysen av folketrofortellinger. Universitets Etnografiske Museum. Årbok. Oslo 1965).

Folklivsforskningen definieras av sin regionala

avgränsning. Dess målsättning är att beskriva och förklara kulturvariationen i Norden. Denna vida ram tangerar ett flertal humanistiska men också samhällsvetenskapliga fack. Några av dessa ökar med sitt empiriska material folklivsforskarnas kunskaper om flera av studieområdena, konst, diktning o.s.v. Men även socialantropologin har på liknande sätt en användbar empiri: den ger rikhaltigt komparativt material rörande universella sociala institutioner, såsom familje- och släktskapsformer, ekonomi och lokalpolitiskt liv. Den ger exempel på mångfalden av sociala organisationsformer och på variationsbredden i människans ekologiska anpassning. Men vad vi i Bergen upplevt ännu starkare är de spännande teoretiska uppslag, som studierna i socialantropologi givit oss, och som vi tyckt har bekräftat de utsagor av äldre folklivsforskare om socialantropologins användbarhet i vårt fack, som vi tidigare tagit del av och som lockade oss til Bergen.

av Åke Daun.

R A P P O R T F R A A T H E N

I dagene 1.-6./9 1964 afholdtes i Athen kongres og generalforsamling i "*International Society for Folk Narrative Research*". Selskabet, der blev stiftet i 1960, omfatter folkedigningsforskere fra næsten alle verdensdele, foreløbig dog flest fra Europa og Nordamerika. Med betegnelsen "*Folk Narrative*" sigtes først og fremmest til sagn og eventyr, men desuden til ordsprog, rim og remser, gåder og forskelligt andet stof i folketraditionen, samt til den litterære overlevering af legender, eksempler, fabler o.s.v. Mindre hensyn tages til digtningen i bunden form.

I mødet deltog ca. 135 aktive medlemmer, der tilsammen tegnede sig for ikke færre end 86 foredrag, de fleste med efterfølgende diskussion. Disse foredrag vil senere blive udsendt i bogform*. Mange af bidragene var interessante og væsentlige og kunne fortjene omtale her, men af pladshensyn skal blot nævnes to af de foredrag, der havde direkte betydning for den diskussion

af et eventuelt internationalt sagnkatalog, som selskabet søger at stimulere og omsætte i praksis, nemlig Linda Dégh (Budapest): "*Processes of Legend Formation*", og Ina-Maria Greverus (Marburg): "*Thema, Typus und Motiv. Zur Determination in der Erzählforschung*". – Af nordiske bidrag fremkom fire: E. O. Sveinsson (Reykjavik) holdt et af de tre indledningsforedrag: "*Edda and Homer*"; herudover talte H. von Sicard (Uppsala): "*Perseus and Pygmalion in Africa*", L. Honko (Turku): "*On the Functional Analysis of Folk-Beliefs and Narratives about Empirical Supernatural Beings*", og B. Holbæk (København): "*Classification of Folktales*". – Som det så ofte er tilfældet, udfoldede den efterfølgende diskussion sig i reglen friest i mindre kredse mellem og efter foredragene på fortovsrestauranter, cafeterier og andetsteds.

Efter afslutningen af den videnskabelige del fulgte den praktiske, generalforsamlingen. Her

genvalgte professor Kurt Ranke (Göttingen) til præsident. Videre valgtes vicepræsidenter for de enkelte verdensdele; for Europas vedkommende blev det professor Gy. Ortutay (Budapest). Bestyrelsen har ingen nordiske medlemmer.

Af nordiske medlemmer tæller "International Society for Folk Narrative Research" for tiden: Brynjulf Alver (Oslo), Kjell Bondevik (Oslo), Olav Bø (Oslo), Laurits Bødker (København), Reidar Th. Christiansen (Oslo), Jouko Hautala (Helsinki), Gustav Henningsen (København), Bengt Holbek (København), Lauri Honko (Turku), Martti Haavio (Helsinki), Matti Kuusi (Helsinki), Reimund Kvide-land (Oslo), Waldemar Liungman (Djursholm), Mortan Nolsøe (Oslo), Anna Birgitta Rooth (Lund), Harald von Sicard (Uppsala), Svale Solheim (Oslo), Einar O. Sveinsson (Reykjavik), Jan-Öivind Swahn (Lund), Carl-Herman Tillhagen (Stockholm), K. Rob. V. Wikman (Åbo).

I dagene 7.-8./9 1964 afholdtes i Athen generalforsamling i "Commission Internationale des Arts et Traditions Populaires". Denne organisation, der bl. a. varetager bibliografisk arbejde ("Internationale Volkskundliche Bibliographie"), leksikonarbejde ("International Dictionary of Regional European Ethnology and Folklore"), europæisk atlasarbejde o.s.v., og i en kortere årrække har udgivet et tidsskrift ("Laos"), ligesom den i det hele taget bestræber sig på at samordne og fremme internationalt arbejde inden for fagene etnologi og folkløse ("Volkskunde", "Traditions populaires" o.s.v.), er gennem "The International Council for Philosophy and Humanistic Studies" henordnet til UNESCO, hvorfor den er af væsentlig betydning for den internationale virksomhed inden for faget. Den har i de senere år lidt under organisatoriske og dermed forbundne økonomiske vanskeligheder, hvorfor en reformkommission, der blev dannet i 1962, har arbejdet på at rekonstruere dens opbygning og love. Generalforsamlingens arbejde kom derfor til at falde i to afdelinger: Først en rapport og diskussion af den siden sidste generalforsamling stedfundne virksomhed, og dernæst en minutøse gennemgang af de forslag til ændringer i lovene, som reformkommissionen efter langvarig korrespondance med et stort antal medlemmer og en ekstraordinær generalforsamling i Bonn i april 1964 havde fundet grundlag for at fremsætte.

En detaljeret rapport over mødets forløb og

resultater er udsendt i foråret af sekretariatet, hvorfor det her kan være tilstrækkeligt at anføre nogle af hovedpunkterne:

Næsten alle lovændringerne blev vedtaget i den form, de havde fået under den ekstraordinære generalforsamling. Dette medførte bl. a., at foreningen fremover ikke vil bygge på nationale sammenslutninger, men direkte på personlige og institutionelle medlemmer.

Som resultat af et rundspørge blandt alle fagets europæiske lærestole (et rundspørge, som antagelig siden vil blive udstrakt til også at omfatte de øvrige verdensdele) er fremkommet en lang række forslag til nye arbejdsopgaver, som foreningen kan tage op. Disse forslag skal diskuteres på et forvaltningsmøde i foråret 1965.

Som ny præsident valgtes K. C. Peeters (Belgien); sekretær blev R. Pinon (Belgien), og kasserer R. Lecotté (Frankrig). Disse udgør den egentlige styrelse. Forvaltningsrådet ("Conseil d'administration") består herudover af J. Dias (Portugal), W. Nicolaisen (Skotland), W. Roukens (Holland), S.-H. Tillhagen (Sverige), W. Steinitz (Tyskland, øst), K. Ranke og M. Zender (Tyskland, vest), R. Wildhaber (Schweitz), Gy. Ortutay (Ungarn), M. Pop (Rumænien), G. Megas (Grækenland), og R. Dorson (USA). Til 1., 2. og 3. vicepræsident valgtes Pop, Dorson og Tillhagen.

Foreningen skiftede navn til "Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore" (SIEF).

Bengt Holbek.

*) Tidligere udkomne kongresberetninger er:

1. Kurt Ranke (ed.) Internationaler Kongress der Volkserzählungsforscher in Kiel und Kopenhagen (19/8-29/8 1959), Berlin 1961 (kongressen, der gav stødet til selskabets dannelse i 1960).
2. Kurt Ranke (ed.) Tagung der "International Society for Folk-Narrative Research" in Antwerp (6.-8. sept. 1962), Antwerpen 1963 og
3. Tagung der Sagenkommission der International Society for Folk-Narrative Research in Budapest 14.-16. oktober 1963. Acta Ethnographica XIII/1-4.

STATUTTER FOR SOCIÉTÉ INTERNATIONALE D'ETHNOLOGIE ET FOLKLORE

vedtaget på generalforsamlingen i Athen 7.-8. september 1964.

I. FORMÅL OG VIRKEMIDLER

SIEF har til formål

1. at fremme studiet af folkelivet og folketraditionerne,
2. at styrke samarbejdet mellem de forskere og organisationer, som beskæftiger sig med dette studium,
3. således inden for sit område at bidrage til kendskabet til mennesket og til folkenes indbyrdes forståelse.

SIEF's virkemidler er følgende:

1. at befordre oprettelsen af lærestole i vor videnskab ved universiteterne og dannelsen af institutter, kommissioner, selskaber, museer, biblioteker, arkiver eller andre nationale og internationale organisationer inden for området,
2. at fremme og samordne undersøgelser og forskning af international og sammenlignende karakter samt varetage offentliggørelsen af fælles arbejder,
3. at fremme og samordne udbredelsen af oplysninger vedrørende igangværende eller offentliggjorte arbejder såvel som alle andre oplysninger egnede til at tjene forskningen,
4. af sin midte at nedsætte midlertidige eller varige arbejdsudvalg med bestemte opgaver,
5. at fremme internationale møder, kongresser, kollokvier, sammenkomster mellem og udsendelse af eksperter o.s.v.,
6. at samarbejde med de øvrige organisationer under CIPSH samt i almindelighed med alle organisationer, der står i forbindelse med UNESCO og angår beslægtede videnskaber.

II. OPBYGNING

1. *SIEF* har fire medlemskategorier:
 - a) personlige medlemmer,
 - b) institutionelle medlemmer,
 - c) støtte-medlemmer ("membres bienfaiteurs"),
 - d) æresmedlemmer.
2. Enhver, som er kvalificeret ved sit videnskabelige arbejde, kan blive personligt medlem; hans optagelsesbegæring fremsættes med mindst to medlemmers anbefaling til styrelsen, som træffer afgørelsen om hans optagelse.

3. Enhver organisation, hvis hovedvirksomhed er viet vor videnskab eller en af dens underafdelinger, kan blive institutionelt medlem under forudsætning af, at den besidder en vis videnskabelig autoritet, at den i vidt omfang er repræsentativ, at den til stadighed besidder ledende og udøvende organer, og, dersom det drejer sig om et selskab, at det ikke udøver virksomhed, for hvilken der ikke gøres rede overfor medlemsforsamlingen. Organisationens optagelsesbegæring fremsættes af to medlemmer, hvoraf det ene institutionelt. Fremgangsmåden ved optagelsen er den samme som for personlige medlemmer.
4. Enhver person eller institution og ethvert selskab, som uden at stille betingelser én gang for alle eller årligt stiller en betydelig sum til rådighed for *SIEF* til udførelse af dets virksomhed, kan blive støtte-medlem. Forslaget herom fremsættes af styrelsen til drøftelse i forvaltningsrådet og til godkendelse af generalforsamlingen.
5. Enhver person, der har ydet *SIEF* ekstraordinære tjenester, kan udnævnes til æresmedlem. Forslaget fremsættes af styrelsen til godkendelse af både forvaltningsrådet og generalforsamlingen.
6. Undladelse af at betale medlemsbidrag tre år i træk, trods opkrævning, medfører tab af medlemsskabet, bortset fra undtagelser efter styrelsens skøn.
7. I særlige tilfælde har generalforsamlingen og den alene myndighed til, på grundlag af hvad årsag der måtte forelægges den til bedømmelse, at fratage en person medlemsskabet.

III. SÆDE, RETSLIG STILLING, MIDLER

1. *SIEF*'s sæde fastlægges af generalforsamlingen på forslag af forvaltningsrådet.
2. *SIEF* antager retslig form af et internationalt forbund ("association"), således som et sådant defineres af lovene i det land, hvor det har sæde.
3. *SIEF*'s midler udgøres af
 - a) de personlige medlemmers bidrag, hvis størrelse fastsættes af generalforsamlingen på forslag af forvaltningsrådet,
 - b) de institutionelle medlemmers bidrag, hvis størrelse fastsættes på samme måde, altid

i forholdet fire gange de personlige medlemmers bidrag,

- c) bidrag fra støtte-medlemmer,
 - d) tilskud fra offentlige myndigheder og internationale organisationer,
 - e) gaver fra anden side.
4. Æresmedlemmer er ikke forpligtet til at betale medlemsbidrag.
 5. Selskabets år svarer til kalenderåret. De årlige beretninger skal være udsendt til medlemmerne før 31. december.

IV. STYRENDE ORGANER

Af organer har *SIEF* generalforsamlingen, forvaltningsrådet ("conseil d'administration"), styrelsen ("bureau") og sekretariatet.

V. GENERALFORSAMLINGEN

1. Generalforsamlingen har myndighed til at afgøre alle spørgsmål vedrørende *SIEF*'s formål og virksomhed.
2. Generalforsamlingen består af alle de medlemmer af *SIEF*, der er ajour med deres bidrag.
3. Ethvert tilstedeværende personligt medlem råder over én stemme. Ethvert tilstedeværende institutionelt medlem råder over to stemmer.
4. (Ethvert personligt eller institutionelt medlem kan lade sig repræsentere ved et andet medlem, når dette kan fremlægge gyldig fuldmagt). Dog kan intet medlem disponere over mere end tre fuldmagter i alt.
5. Generalforsamlingen træder sammen mindst hvert tredje år til ordinær samling. Den kan træde sammen til ekstraordinær samling efter indkaldelse fra styrelsen eller efter krav fra en tredjedel af medlemmerne.
6. Dersom generalforsamlingen på grund af force majeure ikke kan finde sted inden udløbet af styrelsens og generalsekretærens ordinære embedstid, forbliver disse i funktion, indtil forsamlingen træder sammen.
7. Dagsordenen for ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger fastsættes af styrelsen. Den meddeles generalforsamlingens medlemmer
 - a) i tilfælde af ordinær samling: sammen med beretningen ved årets afslutning eller

mindst seks måneder før samlingens begyndelse,

- b) i tilfælde af ekstraordinær samling: mindst seks måneder før samlingens begyndelse.
8. a. Ethvert spørgsmål, som ikke står på den forud udsendte dagsorden, kan tilføjes, hvis mindst en sjettedel af medlemmerne skriftligt begærer det,
 - b) ligeledes kan ethvert spørgsmål, som ikke står på generalforsamlingens dagsorden ved dens begyndelse, tages i betragtning, hvis mindst to trediedele af de stemmeberettigede udtrykker sig til fordel herfor.
 9. Afgørelser finder sted ved simpelt flertal blandt tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer, der er ajour med deres bidrag. I tilfælde af stemmelighed er præsidentens stemme afgørende.
 10. Afstemning pr. brev kan finde sted, dersom generalforsamlingen har afgjort, at afstemning om et bestemt spørgsmål bør foretages. Gennemførelsen heraf overlades til styrelsen.

VI. FORVALTNINGSRÅD OG STYRELSE

1. Forvaltningsrådet varetager *SIEF*'s virksomhed mellem to generalforsamlinger. Det skal træde sammen forud for hver samling. Til dets beføjelser hører forslag om medlemsbidragets størrelse, bedømmelse og forelæggelse af nye støtte- og æresmedlemmers kandidatur og udnævnelse af medlemmer til arbejdsudvalg.
2. Forvaltningsrådet omfatter 15 medlemmer, hvoraf højst to af samme nationalitet. Det vælger af sin midte en præsident, tre vicepræsidenter så vidt muligt repræsenterende hver sit kontinent, en generalsekretær og en kasserer.
3. Forvaltningsrådet vælges af generalforsamlingen for tre år. Dets medlemmer kan kun genvælges én gang.
4. Styrelsen består af præsidenten, vicepræsidenterne, generalsekretæren og kassereren. Den træder sammen mindst én gang om året. Den anviser betalingerne.
5. Styrelsen udarbejder hvert år en beretning om virksomheder ("rapport moral") og en beretning om økonomien til forvaltningsrådet, som forelægger disse for generalforsamlingen.
6. Styrelsen kan supplere forvaltningsrådet i tilfælde af ledighed. Personer udnævnt under

disse omstændigheder forbliver i funktion indtil afslutningen af næste generalforsamling.

7. Hvis præsidentposten bliver ledig, overtages præsidentens funktioner af en vicepræsident indtil næste generalforsamling. Kan hverken præsidenten eller vicepræsidenterne varetage posten, udnævner forvaltningsrådet en præsident til at fungere under generalforsamlingen ("un président de session"). Hvis generalsekretærens eller kassererens poster bliver ledige, udnævner præsidenten efter forhandling med forvaltningsrådet et medlem af forvaltningsrådet til at varetage generalsekretærens eller kassererens funktioner indtil næste generalforsamling. I tilfælde af svækkelse bør præsidenten lade sig repræsentere ved en vicepræsident.
8. Styrelsens og forvaltningsrådets afgørelser træffes ved simpelt stemmeflertal. I tilfælde af stemmelighed er præsidentens stemme afgørende.
9. Afstemning pr. brev kan finde sted blandt forvaltningsrådets medlemmer.

VII. SEKRETARIAT

1. Sekretariatet er *SIEF's* udøvende og forvaltende organ og virker under generalsekretærens ledelse og ansvar. Det forbeholder sig (af rådighedsmidlerne) de til dets virksomhed fornødne beløb.
2. Generalsekretæren varetager korrespondancen, tilrettelægger og udsender publikationerne, overvåger udførelsen af arbejdsplanerne, organiserer møderne, holder arkiverne og medlemslisten i orden, sikrer midlernes bestyrelse samt udarbejder og fremlægger hvert år beretningen om virksomheden til forvaltningsrådets godkendelse.

VIII. KASSEREREN

1. Kassereren tager vare på medlemsbidragene, tilskuddene og de øvrige midler, som indkasseres af *SIEF*. Han foretager de udbetalinger, der er anvist af styrelsen. Han udarbejder hvert år den økonomiske beretning og fremlægger den til forvaltningsrådets godkendelse.
2. En revisor vælges af generalforsamlingen og aflægger rapport over for den efter revision af ovennævnte beretninger.

IX. ARBEJDSORGANER

1. For at opnå en effektiv såvel som for at sikre det bedst mulige internationale samarbejde vil *SIEF* fremme dannelsen af kontinentale udvalg, som, under hensyntagen til *SIEF's* statutter, skal tage sigte på at omfatte Europa, begge Amerika'er, Afrika, Asien og Oceanien.
2. Hvert kontinentalt udvalg bestemmer selv sin sammensætning og organiserer sin virksomhed efter behov under forbehold af
 - a) at det forelægger sine vedtægter til forvaltningsrådets godkendelse,
 - b) at de personlige og andre medlemmer, der er optaget efter de ovenfor i kapitel II, artikel 2, 3, 4 og 5 beskrevne fremgangsmåder, tilsikres deres retmæssige adgang til de respektive kontinentale afdelinger.
3. Ethvert kontinentalt udvalg har pligt til at sikre sin virksomhed med egne midler og til at betale bidrag som institutionelt medlem til den fælles kasse. Det skal holde sig i stadig forbindelse med *SIEF's* styrelse.
4. *SIEF* kan beslutte at nedsætte videnskabelige og tekniske udvalg med henblik på at fremme studiet af nævnte videnskabsgrene inden for bestemte områder.
5. Disse udvalg vælger selv en præsident og en sekretær. De bestemmer selv deres vedtægter på betingelse af, at disse forelægges forvaltningsrådet til godkendelse. Deres præsidenter aflægger hvert år til passende tid, i form af rapporter, beretning om virksomheden til generalsekretæren. Denne indbefatter beretningerne i sin egen beretning om virksomheden med henblik på generalforsamlingens godkendelse.
6. Organisationer af international karakter, hvis programmer er i overensstemmelse med *SIEF's*, kan med styrelsens godkendelse slutte sig til dette med henblik på at sikre det for vor videnskabs fremgang nødvendige samarbejde fastlægges ved fælles aftale mellem *SIEF's* styrelse og den interesserede organisation.
7. *SIEF* kan knytte de mest repræsentative organisationer eller selskaber inden for nabovidenskaberne til sin virksomhed. Disse kan, dersom de godkendes af styrelsen, lade sig

repræsentere ved generalforsamlingerne og ved studiemøderne.

8. *SIEF* kan efter styrelsens beslutning knytte sig til enhver institution, hvis formål og virkemidler er i overensstemmelse med dets egne opgaver. Betingelserne og retningslinierne for en sådan tilknytning fastlægges ved fælles aftale mellem *SIEF*'s styrelse og den interesserede institution eller organisation.

X. INTERNE VEDTÆGTER*)

1. Den nærmere anvendelse af nærværende statutters bestemmelser fastlægges ved interne vedtægter.
2. De interne vedtægter forordnes af styrelsen og forelægges af forvaltningsrådet til generalforsamlingens godkendelse.

XI. ÆNDRING AF STATUTTERNE

1. Statutterne kan kun ændres ved generalforsamlingens beslutning, vedtages med to tredjedele flertal af de tilstedeværende medlemmer, der er ajour med deres medlemsbidrag.

2. I tilfælde af, at statutterne oversættes til andet sprog end fransk, tjener nærværende tekst på vedkommende sprog udelukkende til oplysning af tvivlstilfælde.

XII. OPLØSNING

1. Beslutning om opløsning af *SIEF* træffes af generalforsamlingen med to trediedele flertal.
2. I tilfælde af opløsning udnævner generalforsamlingen tre likvidatorer af forskellig nationalitet.
3. *SIEF*'s aktiver overlades i sådant tilfælde til en eller flere lignende videnskabelige organisationer udpeget af generalforsamlingen.

*) Under "Interne vedtægter" hører bl. a. afgørelsen af, hvor *SIEF* har sæde, regler for afstemningsformen ved generalforsamlingerne, forvaltningsrådets og styrelsens protokol, fastsættelsen af medlemsbidragene og de former, hvorunder betalingen kan ske. Jeg har ikke anset det for nødvendigt at oversætte disse vedtægter.

DANMARKS GAMLE FOLKEVISER I FOTOGRAFISK OPTRYK

Læsere af Nord Nytt behøver ingen videre redegørelse for hvad DgF er. Det skal derfor blot meddeles, at dette hovedværks ti tekstbind (1853-1965) nu genoptrykkes i originalens format, indbundet i svær blågrøn helbuckram med guldtryk. Nye forord på engelsk er tilføjet, og Svend Grundtvigs prøvehæfte fra 1847 er facsimileret bag i bind I. Bind I-V er udkommet, mens VI-X (i fire bind) udsendes i maj 1967. Prisen for hver halvdel er 500 kr. (hvortil 50 kr. oms for danske købere), og værket bestilles hos Dr. Erik Dal, Forchammersvej 1, København V. Prisen vil blive hævet efter udgivelsen.

Universitets-Jubilæets danske Samfund er værkets udgiver, og samfundets medlemmer får hver halvdel for 425 kr. excl. oms., dog kun når bestilling ikke sker gennem en boghandler. Normale medlemspublikationer er gratis, således årsskriftet *Danske Studier* og samfundets andre publikationer indenfor filologi, folkeminder, folkeliv etc. Arskontingentet er 30 kr. (+ porto), for studerende ved danske universiteter (indtil ti år efter studentereksamen) dog 20 kr. (+ porto), og indmeldelse modtages af samfundets sekretær, prof. dr. Poul Andersen, Markvej 11, København NV.

UNDERSØGELSE OVER DE POLSKE INDVANDRERE

Nationalmuseets 3. afdeling i København (Dansk Folkemuseum) har indledt en undersøgelse over de polske indvandreres skæbne i Danmark, deres akkulturation og deres nuværende placering i det danske samfund.

Baggrunden for undersøgelsen er følgende:

I tiden mellem 1893 og 1929 kom der et veksellende antal sæsonarbejdere til Danmark som arbejdere i sukkerroemarkerne især, men også til teglværker og tørvemoser.

En del af disse blev bofaste i Danmark, ikke mindst fordi de under verdenskrigen 1914-18 ikke kunne komme hjem.

Hovedparten af indvandrerne var kvinder, eller rettere sagt unge piger, og de fleste kom fra østrigsk Polen (Galizien), en mindre del fra russisk Polen (Kongrespolen), og nogle få fra præjiskisk Polen.

For at give et indtryk af indvandringernes størrelse kan følgende tal gives:

POLSKE ARBEJDERE I DANMARK (Sønderjylland ikke medregnet)

	<i>Øerne</i>	<i>Jylland</i>	<i>I alt</i>
1907	4999	1648	6647
1910	8888	1531	10419
1911	9088	1232	10320
1913	—	—	12450

Nøjagtigt hvor mange der blev bofaste i Danmark ved man ikke, men der foreligger følgende oplysninger om antallet af personer født i Polen fra folketællingerne:

PERSONER FØDT I POLEN, BOENDE I DANMARK

	<i>Mænd</i>	<i>Kvinder</i>	<i>I alt</i>
1921	2697	4871	7568
1930	1741	3501	5242
1940	1540	3345	4885

Dette er små tal sammenlignet med, hvad der skete af sæsonvandring til Tyskland – og hele fænomenet er dog også kun en lille nordlig udløber af denne bevægelse, der efter de første vandringers mål kaldtes Sachsengängerei, en lille

udløber, der øvrigt også nåede til Sydsverige, hvor Folkliivsarkivet i Lund har foretaget interviews med polskfødte familier. Koncentrationen af polske indvandrere er størst på de to sydlige øer, Lolland og Falster, men også andre steder i landet finder man polske indvandrere, især hvor der er sukkerfabrikker, teglværker og møsebrug.

Undersøgelsen er bredt anlagt og benytter sig af såvel arkivstudier og presseanalyse som interviews efter samtaleskemaer med personer født i Polen. Derudover vil der blive udsendt spørgelister til danske gennem Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser, og muligvis også til 2. generations polakker.

Udover disse mere generelle undersøgelser sættes der ind specielt på områder som "*De polske foreninger*", "*Den katolske kirke*" og "*Landarbejderforbundet*", de institutioner, der antages at have haft indflydelse på polakernes tilpasning til det danske samfund, ligesom interviews er gennemført med de gamle politifolk, som har administreret fremmedpolitiserne i de områder, hvori der bor mange polske indvandrere.

Sideløbende med interviewingen af de gamle indvandrere, som nu for en stor dels vedkommende er pensionister, indsamles der såvel genstande, medbragt fra Polen eller fremstillet her efter polsk tradition, som gamle fotografier. Disse genstande bliver afleveret til Lolland-Falsters Stiftsmuseum i Maribo, hvor der i forvejen er en polaksamling. Undersøgelsen gennemføres af Nationalmuseets 3. afdeling under ledelse af museumsinspektør George Nellemann, der som rådgiver i tekniske og statistiske spørgsmål har Socialforskningsinstituttet. Som interviewere anvendes ældre studenter fra Institut for etnologi og antropologi ved Københavns Universitet, Etnografisk Afdeling ved Forhistorisk Museum i Århus samt enkelte fra Institut for europæisk folkelivsforskning ved Københavns Universitet. De indtil nu (februar 1966) gennemførte faser af undersøgelsen er betalt af Statens almindelige videnskabsfond og af Nationalmuseet, men andre fonds er allerede ansøgt om midler til fortsættelsen.

*Museumsinspektør, mag. scient.
George Nellemann.*

UNDERSØGELSER AF DANSKE KØBSTADSBYGNINGER

I vor tid sker der hastige og omfattende ændringer i byerne. Overalt hører man om saneringer, ombygninger og gadegennembrud. Ved disse indgreb, der hovedsagelig foregår i byernes gamle kvarterer, fjernes store dele af den ældste bebyggelse. Da den side af vore købstæder historie, der omhandler bebyggelsen, både de enkelte bygningers udvikling og bybygningen i almindelighed, er et i høj grad forsømt område, er det vigtigt, at bygningerne undersøges, inden de forsvinder for stedsse. De fleste af vore byer er indtil nu undersøgt alt for lidt, til at man kan sammenfatte oplysningerne til en syntese over udviklingen. Det gælder både de enkelte byer, som det gælder det sammenligningsgrundlag, der er nødvendigt, for at man kan udrede hovedtrækkene af udviklingen.

Nationalmuseets sanerings- og købstadsundersøgelser skulle da være et bidrag til tilvejebringelse af et materiale, der kan danne grundlag for større sikkerhed i bedømmelsen af vore byers historie i de sidste 300 år.

Allerede inden disse undersøgelser blev iværksat i 1954, havde man gennem årene i mindre omfang foretaget undersøgelser af saneringsmodne huse og søgt at redde kulturhistorisk værdifulde genstande ved de nedrivninger, der tid efter anden fandt sted i København. Da man efter den anden verdenskrig påbegyndte omfattende nedrivninger i den indre by, og da man kunne forvente at finde vigtige vidnesbyrd om tidligere tiders husbygning og boligforhold i de huse, der var dømt til nedrivning, var det naturligt, at Nationalmuseet tog tanken om at foretage undersøgelser i disse kvarterer op.

Arbejdet indledtes i foråret 1954 med undersøgelsen af et hus, der var opført kort efter 1700. Undersøgelsen gav foruden en række værdifulde genstande og et godt dokumentationsmateriale også et indblik i mulighederne og vanskelighederne ved undersøgelser af denne art. Formålet med undersøgelserne var at søge at klarlægge,

hvordan de forskellige befolkningslag havde levet og boet, og hvordan deres huse og lejligheder havde været indrettet og udstyret for at man derigennem kunne fastslå hovedtrækkene af udviklingen inden for boligindretning, rumdekoration og byggemåde.

Fra undersøgelsernes start i 1954 er bygninger i tre store saneringsområder blevet undersøgt. Herudover er der foretaget talrige undersøgelser af enkelte bygninger, både hvor der var tale om fuldstændig nedrivning, og hvor en bygning ved ombygning og modernisering blev gennemgribende ændret. Indtil sommeren 1965 er i alt ca. 275 bygninger blevet undersøgt i København, ligesom man har søgt at følge med i nedrivningerne i vore provinsbyer.

Vanskeligheden ved undersøgelser af saneringsmodne bygninger er, at man kun i ringe grad har mulighed for selv at vælge sit undersøgelsesobjekt, idet man er tvunget til at arbejde i områder, der af økonomiske, sociale, trafikale eller andre grunde skal saneres. Man må med andre ord følge entreprenørerne, men dette forhold opvejes af, at man til gengæld efterhånden som bygningerne nedrives, har mulighed for at foretage undersøgelser af så indgribende karakter, at de kun vil kunne ske i forbindelse med nedrivning. Under nedrivningsarbejdet er der således lejlighed til at gå bygningerne efter i sømene ved at fejre alt senere tilkomne inventar, så man kommer ind til ældre eller måske oprindelige lag. Man kan fjerne nyere lofter og paneler for at konstatere, hvad der har siddet nedenunder disse, man kan sikre sig dekorerede væglærreder, tapeter, profilprøve, dør- og vinduestyper, konstruktive bygningsdele og eventuelt hele interiører.

En anden vanskelighed er, at beboerne som regel først flytter ud af husene, lige før entreprenørens folk påbegynder nedrivningen. Herved levnes der kun kort tid til undersøgelserne, som det kan være vanskeligt at gennemføre på til-

fredsstillende måde under disse forhold. Endelig må man regne med at få konkurrence fra opkøbere og produkthandlere samt forbipasserende og „historisk“ interesserede personer, der ofte trænger ind i bygningerne og ved selvbestaltede „undersøgelser“ ødelægger museets undersøgelsesresultater ved hærværk eller fjernelse af værdifulde genstande, som museets folk majsommeligt har fremdraget. Trods disse vanskeligheder er det dog lykkedes at indsamle en halv snes lejligheder, hvoraf flere består af 3-4 værelser, og man har opbygget en typesamling af vinduer, døre, paneler og andet fast inventar samt andet rumudstyr, f. eks. aftrukne vægdekorationer og tapeter.

Saneringsundersøgelserne blev iværksat som en løsning af et akut problem, og man var allerede fra begyndelsen klar over, at fremgangsmåden ved undersøgelserne ikke i længden kunne være tilfredsstillende. Arbejdet måtte til stadighed udføres i stor hast, fordi man kom for sent med i undersøgelserne af de ofte halvt nedrevne huse. Efter at man i 1962 ved en statsbevilling havde fået bedre økonomiske vilkår at arbejde under, fik man mulighed for at ændre fremgangsmåden. Arbejdsfeltet blev udvidet til også at omfatte bygninger, der ikke var truet af nedrivning eller ombygning. Undersøgelsesrækken fik herefter navnet Nationalmuseets købstadsundersøgelser, og formålet skulle være, at foretage opmåling, fotografering og beskrivelse af danske købstadsbygninger for at tilvejebringe et ensartet materiale, der kunne danne grundlaget for udredning af den enkelte bygnings historie eller af større byområdets udvikling.

Man har nu mulighed for at komme entreprenørerne i forkøbet, idet man kan undersøge en bygning uden hensyn til om den skal nedrives eller ej. Mens man ved undersøgelser af saneringsmodne huse kun i ringe grad har mulighed for at fastholde miljøet, d.v.s. de sidste beboeres måde at indrette sig på, har man ved den anden fremgangsmåde langt større muligheder for at få denne vigtige side med. Endelig kan man nu med langt større omhu udvælge de bygninger, man mener bør undersøges, og man kan, da der er mere tid til rådighed, lægge undersøgelsen bedre tilrette og ofte nå at fremskaffe arkivmateriale, der kan være til større nytte under undersøgelsen. Til gengæld kan man ikke i

samme grad som ved nedrivning tillade sig at fjerne nyere malingslag eller inventar for at kunne komme til at undersøge de underliggende lag. Denne side af arbejdet er dog i høj grad et spørgsmål om forbedring og forfinelse af undersøgelsesteknikken.

Købstadsundersøgelserne har tre sider: den bygningsarkæologiske, den arkivmæssige og den etnologiske.

Den bygningsarkæologiske undersøgelse består i en gennemgang af det enkelte hus. Herunder foretages beskrivelse, fotografering og opmåling. Foruden den almene beskrivelse foretages undersøgelse af konstruktioner og materiale, samt så vidt muligt af de enkelte rums tapet- og farvelag gennem tiden. Fotograferingen omfatter såvel husets eksteriør som dets interiører, således at den supplerer og støtter beskrivelsens oplysninger. Opmålingen omfatter i almindelighed facader, etageplaner, snit, opstalter og eventuelt detaljer.

Ved arkivundersøgelserne foretages en gennemgang af alt materiale af eventuelle tidligere undersøgelser samt opsporing af andet arkivmateriale, der kan belyse husets historie og støtte bygningsundersøgelsen. En undersøgelse begynder normalt med en gennemgang af arkivalierne, men afgørelsen af om arkivundersøgelsen skal foretages forud for eller sideløbende med bygningsundersøgelsen må bero på, hvad der tidsmæssigt og praktisk er muligt. Inden bygningsundersøgelsen påbegyndes bør man dog have et mindstemål af arkivalske oplysninger, bl. a. af hensyn til udvælgelsen af undersøgelsesobjekterne.

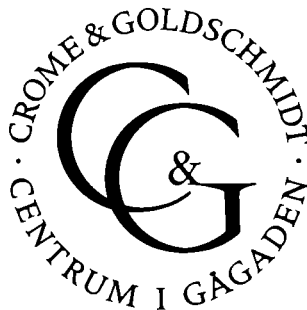
Den etnologiske side af undersøgelsesarbejdet består i en registrering af det nuværende miljø og af de enkelte rums funktion, eventuelt med forsøg på at indsamle oplysninger om den tidligere indretning. Oplysningerne herom tilvejebringes ved interviews med beboerne, og i tilslutning til de optegnelser, der bliver resultatet af disse samtaler, udarbejdes møbleringsplaner og -beskrivelser.

Købstadsundersøgelsesernes opgave er at indsamle oplysninger, der kan belyse forholdene i vore købstæder gennem tiden. Ved bearbejdelse af det indsamlede materiale ud fra historiske eller kulturhistoriske synspunkter vil man kunne opnå større indsigt i og bedre forståelse af for-

tidens købstadsliv, byggemåde og boligforhold. Da materialet foruden mundtlige og skriftlige oplysninger også omfatter fotografier, opmålinger og eventuelt karakteristiske genstande fra de undersøgte områder, kan det også bely stihistoriske og teknologiske problemer. Ved registrering af gamle bygninger, som måske ikke umiddelbart er truet af nedrivning eller ombygning, men som på et eller andet tidspunkt vil blive ændret i større eller mindre omfang, får man oplysninger i hænde til senere brug. Når det tidspunkt indtræffer, hvor den pågældende bygning skal fjernes eller ændres, vil man da straks kunne skaffe sig overblik over bygningens indhold af bevaringsværdige genstande, og man vil kunne gribe hurtigere ind, end hvis man først skal til at undersøge bygningen, når dens skæbne er beslægtet. Ved at have et godt dokumentationsmateriale, kan man måske medvirke til at redde kul-

turhistorisk værdifulde bygninger fra tilintetgørelse, idet oplysninger i tide kan tilstilles fretningsmyndighederne og den lokale øvrighed. Ikke mindst det sidste er af stor betydning. Mange medlemmer af kommunale myndigheder savner utvivlsomt oplysninger om værdien af de bygninger, hvis skæbne de skal træffe afgørelse om. En fremlæggelse af billedmateriale og oplysninger om den pågældende bygning vil give dem et bedre grundlag for udarbejdelse af f.eks. byplanvedtægter, planer for nye gadeføringer eller af bestemmelser for nybyggeris dimensioner i gamle byde etc. Man bør i hvert fald stille imod, at ingen gamle bygninger eller bykvarterer nedrives eller ombygges, før en undersøgelse er foretaget og et dækkende dokumentationsmateriale er tilvejebragt.

*Museumsinspektør, cand. mag.
Poul Strømstad.*

NYT FRA NORDISK ETNOLOGISK-FOLKLORISTISK ARBEJDSGRUPPE

Fra og med dette nummer skulle en fast udgivelse af *Nord-Nytt* være sikret. Det betyder, at der i fremtiden under denne spalte vil fremkomme meddelelser om NEFA's arbejde og projekter.

I forbindelse med den 17. nordiske folkelivs- og folkeminddeforskerkongres i Falun afholdt nordisk studenterkomité i etnologi og folkløse to møder, et almindeligt studentermøde og et komitémøde.

På komitémødet, der var studenterkomitéens tredje officielle møde, blev det fremtidige arbejde inden for organisationen diskuteret og fastlagt. De vigtigste punkter, der var anmeldt, var 1) organisationens struktur og opgaver – 2) udgivelsen af *Nord-Nytt* – 3) gennemførelsen af det

næste feltseminar – 4) udgivelsen af en håndbog i feltarbejdsteknik – 5) udarbejdelse af en fællesnordisk fortegnelse over stipendier af interesse.

På mødet blev det besluttet, at nordisk studenterkomité i etnologi og folkløse skulle ændre navn. Det nye navn blev NORDISK ETNOLOGISK-FOLKLORISTISK ARBEJDSGRUPPE.

Ved mødets afslutning afgik Juha Pentikäinen efter eget ønske som "ordførnde" for studenterkomitéen. Vi vil her gerne takke ham for hans udmærkede arbejde i forbindelse med dette hverv i 1965 og 1966.

Det er vort håb, at vi i det næste nummer af *Nord-Nytt* kan bringe oversigter om arbejdet med nogle af de førnævnte punkter.

RESTOPLAG OG NEDSATTE BØGER

<i>Broholtm, H. C.</i> : Kulturforbindelser mellem Danmark og Syden i ældre jernalder. Med 180 illustr. og 10 helsidesplancher. 4°. 1960	nu kr. 51,25
<i>Childe, V. Gordon</i> : Europas forhistorie. 1958	nu kr. 9,00
<i>Ebbesen, Niels</i> : Gammelt dansk land. Skåne, Halland og Blekinge. – Sydslesvig. Illustr. med 24 helsidespl.	nu kr. 14,75
<i>Galschiøt, M.</i> : Helsingør omkring midten af forrige århundrede. 2. udg. Illustr. 1960	nu kr. 19,75
<i>Hansen, H. P.</i> : Hedeboender i tre slægtsled. 2. øgede udg. Illustr. 1959	nu kr. 13,25
<i>Henningsen, Henning</i> : Kirkeskibe og kirkeskibsfester. Illustr. 1950	nu kr. 14,75
<i>Jørgensen, Aage</i> : Brød og vand. Glimt fra svundne tider. Illustr. af forf. 1966.	kr. 26,50
<i>de Laet, Siegfried J.</i> : Arkæologien. Metoder, teknik og problemer. Illustr. 1957.	nu kr. 14,75
<i>Næss, Almar</i> : Hvor lå Vinland. En studie over solobservasjoner i de norrøne sagaer. Illustr.	nu kr. 14,75
<i>Smeden</i> . Kulturbillede fra tiden omkring århundredskiftet. Udg. af Nationalmuseet. Illustr. 1952	nu kr. 14,75

FORLANG VORE KATALOGER OVER
UDVALGTE SKANDINAVISKE NEDSÆTTELSER OG RESTOPLAG.
NYT KATALOG SIDST I FEBRUAR.

C.A. REITZELS BOGHANDEL A/S

INTERNATIONAL BOGHANDEL . NØRREGADE 20 . KØBENHAVN K . TELEFON (01) 12 24 00

BØGER SIDEN 1819

UNDERSVISING M. M.

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKMINNEVITSKAP, OSLO

UNDERSVISING FOR VÅRSEMESTERET 1967

Professor Svale Solheim vil for grunnfagsstudenter forelese over arbeidsåret i tilknytning til primstaven.

I fellesforelesningene for folkeminnestudenter og norsk mellomfag vil han gå igjennom eventyr og sagn-tekster etter Asbjørnsen og Moe.

Dessuten vil han lede et seminar for magistergradsstudenter med emner etter nærmere avtale med studentene.

Førstearkivar Olav Bø vil for grunnfagsstudenter gå igjennom folkeviser, og deretter magiske forestillinger.

Han skal også lede et seminar for mellomfags- og magistergradsstudenter med emner etter nærmere avtale med studentene.

Universitetslektor Brynjulf Alver vil forelese i grunnfag over forskningshistorie og metode, tradisjonsanalyse og folkediktning. For magistergradsstudenter vil han lede et seminar over nyere faglitteratur.

Konservator Mortan Nolsøe vil for grunnfagsstudenter forelese over folkediktning.

Vitenskapelig assistent Inger Christiansen vil forelese over livets høytider for grunnfagsstudenter.

HOLDT UNDERVISNING HÖSTSEMESTERET 1966

Ved siden av den ordinære undervisning hadde tidligere professor Reidar Th. Christiansen i november en to timers forelesning om eventyrforskning.

I samme måned holdt førstekonservator ved Norsk etnologisk granskning, Lily Weissner Aall, forelesning i to timer om fødsel og svangerskap.

EKSKURSJONER

I midten av mai var det ekskursjon for studenter og lærere til Fylkesmuseet i Skien og til folkevisetrakter i midt-Telemark. Magistergradsstudenter og lærere deltok så i viseseminarer i Stockholm.

I september var det så tur til Jörgen Moe museet på Ringerike og til Bönsnes kirke lengst sør ved Tyrifjorden. Dette er en gammel steinkirke som etter sagnet skal være bygget av St. Olav.

INSTITUTT FOR FOLKLIVSGRANSKNING, OSLO

UNDERSVISING I 1966

Grunnfagsundervisningen har vært som angitt i forrige nummer av Nord-Nytt.

For mellomfagsstudentene har professor Kolsrud ledet et seminar som behandler deler av det teoretiske mellomfagspensum.

Professorene Knut Kolsrud og Hilmar Stigum har holdt seminar for magistergradsstudentene i vårsemesteret. Her tok man for seg doktoravhandlingen "Norske landbruksredskaper 1800-1850-årene" til detaljert gjennomgåelse. Innen samme seminar har professor Kolsrud også forelest om en modell for bosetningen i eldre tid, belyst ved eksempler fra Nord-Norge.

I höstsemesteret har professor Knut Kolsrud først forelest over funksjonalisme, representert ved Malinowski og Radcliffe-Brown, og de skoler disse har dannet og deretter gjennomgikk han Claude Lévi-Strauss' arbeide: "La structure de la parenté" og diskuterte enkelte punkter.

UNDERSVISING I VÅRSEMESTERET 1967 GRUNNFAG

Peter M. Anker, direktør ved Vestlandske Kunsthistorisk museum i Bergen, vil forelese i 5 dob-

belttimer om bygdekunsten i middelalder og nyere tid – funksjoner og produksjonsformer.

Rigmor Frimannslund Holmsen, konservator ved Institutt for sammenliknende kulturforskning, begynner gjennomgåelsen av 2-semesterens pensum om det eldre gards- og grannesamfunn i Norge og Norden.

Professor Knut Kolsrud fortsetter gjennomgåelsen av det almen-etnologiske 2-semesterens pensum.

Reidar Sevåg, konservator ved Norsk Folke-museum, vil i tilknytning til direktør Ankers forelesninger i 3 dobbelttimer gjennomgå folkemusikkens miljø og instrumenter.

Professor Hilmar Stigum foreleser over grunnfagspensumet i jordbruk og håndverk. En del av timene vil bli brukt til demonstrasjon på Norsk Folkemuseum.

MELLOMFAG OG MAGISTERGRAD

Professor Knut Kolsrud vil drøfte problemer fra det obligatoriske pensum i mellomfag for mellomfags- og magistergradsstudentene over Gerhard Lutz: *Volkskunde*.

OPPMÅLINGSKURS

Feltkurs i bygningsoppmåling ble holdt i Etnedal, Valdres i tida 4.-17. september 1966. Leder var arkitekt Kjell Magnussen ved Riksantikvariatet. Deltagere var: Stud. mag. art. Åse Nielsen, stud. mag. art. Elling Alsvik, fylkeskonservator Erling Eriksen og stud. mag. art. Stein Mathiesen.

Under kurset ble følgende 3 tun målt opp: Ton, Smiugarden og Espeset. Disse tunene var valgt ut av Valdres Folkmuseums leder, Gunnar Rudi. Rentegningen er nå igang.

EKSKURSJONER OG REISER

I tilknytning til deltakelsen i den 17. Nordiske Folkelivs- og Folkeminneforskerkongressen i Falun arrangerte instituttet en ekskursjon for magistergradsstudentene til Gotland og Stockholm, i tiden 11.-19. juni.

Professor Knut Kolsrud var ekskursjonens leder, og det var 5 studenter som deltok.

På Gotland tilbragte gruppen 5 dager, med fast tilholdssted i Visby. Her ble man tatt imot på aller beste måte av landsantikvarie Gunnar Swahnström som hadde lagt opp et forslag til program for oppholdet på öya. Dette var meget

varierte og godt og ble fulgt så langt tiden tillot det. Swahnström tok dessuten gruppen med på en meget interessant omvisning i Visby, med utgangspunkt i Gotlands Fornsal. Resten av tiden reiste gruppen fra distrikt til distrikt og så på museer, stenhus, bulhus, fiskerleier, båter, kirker og arkeologiske "fornminne". Det som best sitter igjen i minnet derfra er antakelig Bunge-museet, Kattlunds gård, Petes gård, Roma kloster, stenhusene ved Lauks og Vatlings, Kovik, og de fan'tastiske "raukarna".

De tre siste dagene ble tilbragt i Stockholm, dels på Skansen, og dels på Nordiska Museet og med en liten visitt på Wasavarvet.

Det ble også tid til en tur til Uppsala før kursen ble satt tilbake til Oslo.

GRUNNFAGSEKSKURSJONEN

ble i år en endagstur til Vestfold og foregikk 27. mai. Professorene Kolsrud og Stigum var ekskursjonens ledere. Man besøkte Marienmuseet i Horten, Fylkesmuseet i Tönsberg, Höjrd stavkirke, Drammens museum og Borrehaugene.

Stud. mag. art. Anne Louise Christensen har opphold seg 4 måneder i Sovjet-Samveldet, hovedsakelig Moskva, med stipendium fra Utenriksdepartementet for å studere østslavisk folkekultur.

Cand. mag. Kari Helmer Hansen er for tiden i Frankrike med et 8 måneders fransk statsstipend for å studere dels metodeproblemer, dels kystkultur i Bretagne.

UNIVERSITETET I BERGEN NORDISK INSTITUTT, AVD. B.

Det blir inn til videre bare gitt grunnfagsundervisning ved avdelingen. Da dosent Kjell Bondevik har permisjon og universitetslektor Reimund Kvideland er den eneste utenom ham som er fast tilknyttet Bergen, blir undervisningen i stor grad supplert ved gjesteforelesere fra instituttet i Oslo.

UNDERVISNINGEN VÅREN 1966

Univ.lektor Kvideland foreleste over smådikting og over faghistorie og metode.

Seminar over folkedikting.

UNDERVISNINGEN HÖSTEN 1966

Univ. lektor Kvideland: Folkeviser och folkeeventyr.

Seminar över folkediktning.

UNDERVISNINGEN VÅREN 1967

Univ. lektor Kvideland vil forelese over smådiktning, segner, faghistorie og metode.

Seminar över folkediktning.

SVERIGE**FOLKLIVSARKIVET, LUND****UNDERVISNING VÅRTERMINEN 1966**

Föreläsningsserier: Prof. Svensson: Hur folklivsforskningen arbetar; doc. Rooth: Sociala aspekter inom antropologin (forts. fr. föreg. termin); doc. Swahn: Aktuella problem i folksägo- och folksägenforskningen (forts. fr. föreg. termin); doc. Bringéus: Folkliga kostvanor; doc: Ek: En judisk koloni i Lund.

SEM. ÖVN. FÖR HÖGRE BETYG

Prof. Svensson: Tillkomsten av 1630 års antikvitetsmemorial. – Sänglidningen i anslutning till Lizzie Carlsson, "Jag giver dig min dotter". – Betesmark och betesorganisation, ett kap. ur doktorsavh. (Matyss Szabo). – Halslåset, ett småländskt dräktsmycke. – Biskötsel (Lars-Erik Larsson). – Smidda gravkors i Dalsland (Christian Aarserud); doc. Ek: Dalarnas folkkultur och arbetsvandringarna (Rosander). – Fransk folkkultur (2 övn.); doc. Rooth: Tro och sägen i anslutning till aktuella doktorsavhandlingar; doc. Bringéus: Tillkomsten av "Unnarsboarnas seder och lif". – Snapphanesågrer (Inger Lindquist). – Knyppepöl, knyppepölskrin och knyppepölskrin i södra delen av Ingelstads härad (folkskollärare A. Hörén).

2-BETYGSUPPSATSER

Docent Bringéus: En tunnbindarverkstad i Lund (T. Puktörne). – Docent Ek: Kolonirörelsen i Lund, dess bakgrund och sociala geografiska struktur (Ingrid André). – En sydöstskånsk kvarn i sitt teknisk-ekonomiska sammanhang (J. Frykman).

Uppmättningsövning ägde rum i Sövestad, Herrestads härad 24-25 maj under ledning av förste amanuens Lars-Erik Larsson.

EXKURSIONER

Exkursion för lic.-seminariet till Paris och Normandie, Frankrike för studier av muséer och institutioner (doc. Ek).

Exkursion till Falun för lic.-seminariet med deltagande i 18:e nordiska folklivs- och folkminnesforskarkongressen (prof. Svensson).

Exkursion för 2 betygs- och högre seminariet till Simrishamn med besök i Österlens museum och i gamla smedjan i Gislöv, rundvandring i staden med intendent G. Åberg som ciceron (prof. Svensson).

Exkursion till Frilandsmuséet i Lyngby för 1-betygsstuderanden (doc. Swahn).

UNDERVISNING HÖSTTERMINEN 1966

De SACO-anslutnas strejk oktober-november medförde ett kännbart avbräck i undervisningen.

Professor Svensson var tjänstledig under höstterminen och doc. Ek var då t. f. professor.

Föreläsningsserier: Aktuella forskningsproblem inom tätortsetnologien (docent Ek); Etnologiska lokalundersökningar (docent Bringéus).

SEM. ÖVN. FÖR HÖGRE BETYG

Docent Ek: Värpinge by, en lokalundersökning (rKistina Söderpalm; Åbenrå, en stadsetnologisk undersökning i Köpenhamn (Poul Strömstad). Docent Bringéus: Skånsk-danska klapprän i jämförande etnologisk belysning (Louise Hoffselius); Kaffekulan (Birgitta Klarström); Orientering rörande en etnologisk lokalundersökning på Nølse, Färöarna (Nanna Hermansson). Docent Rooth: Förslag till internationellt system för katalogisering av etnologiska data i ikonografi (2 övn.).

FRAMLAGDA 2-BETYGSUPPSATSER

För docent Ek: Kyrkogårdar och begravningsplatser i Lund sedda ur social aspekt (Anders Gustafsson). För docent Bringéus: Skolgårdslekar (Marianne Lundberg).

Exkursion till Lejre (doc. Ek).

Under vår- och höstterminen har dessutom förekommit kurser och seminariövningar (för 1 och 2 betyg) av gängse typ.

UNDERVISNING VÅRTERMINEN 1967

INSTITUTET FÖR FOLKLIVSFORSKNING, STOCKHOLM

UNDERVISNINGEN 1966

A. Föreläsningar och kurser.

Professor John Granlund föreläste under våren över ämnet Teori och metodik; en översikt. Drag ur europeisk etnologi". Hans föreläsningar under höstterminen handlade om "Nutidiga teorier om kulturförändring". Docent Albert Eskeröd föreläste under våren om "Struktur och funktion inom svenskt näringsliv" och under hösten om "Det svenska samhällets omvandling". Docent Mats Rehnbergs föreläsningar handlade om "Militärväsendet och folklivet" under våren och under hösten om "Miljö och arbetsförhållanden under den svenska industrialismens äldre skede." Docent Gustav Ränk föreläste om "Några exempel på väst-östliga kulturkontakter i Baltikum" under våren och om "Etnologiens grundbegrepp" under hösten. Under vårterminen höll professor Erik Allardt, Helsingfors, en föreläsningsserie om "Samhällsstruktur och social förändring" och professor Lutz Röhrich, Mainz, gästföreläste om "Sprichwörterliche Redensarten – Alter und bildwirklichkeit".

Kurser har under båda terminerna ordnats i "Folkdigt och folktro" (F.)D. Ragnar Bjersby under våren, F. L. Bengt R. Jonsson under hösten), "Föremålskunskap" (F.L. Knut Weibust), "Textil- och dräktkunskap" (F. L. Gertrud Nyberg) samt "Fältundersöknings- och uppmätningsteknik" (F.L. Anders Nyman). Under våren ordnades även kurser i landsmålsalfabet och handskriftsläsning.

UNDERVISNING VÅRTERMINEN 1967

Professor John Granlund och docent Albert Eskeröd fortsätter sina föreläsningsserier från höstterminen. Docent Mats Rehnberg kommer att föreläsa om "Folkdiktens samband med samhälls- och näringsliv" och docent Gustav Ränk om "Några drag ur äldre svensk mjölkhushållning". En föreläsningsserie med titeln "Studier i olika samhällsstrukturer" kommer även att ordnas.

Dessutom ordnas kurser som tidigare år. Seminarieövningarna börjar den 23. februari.

B. SEMINARIER

Professor Granlund har under året lett följande seminarieövningar:

21. 2. fil. kand. Carl Olof Cederlund, "Stockholms skeppsgård 1605-1640. En studie i organiserad struktur." (lic. avh.).
24. 2. fil. stud. Monica Sköld, "Något om inspelningen av folkmusik." (uppsats).
2. 3. fil. kand. Ann-Sofi Topelius, "Textilier i Nationalmuseets konsthantverksavdelning."
10. 3. fil. lic. Kerstin Berg, "Sjöfolksfamiljen i Vätö."
17. 3. dr. phil. Odd Nordland, Oslo, "Mellom angst og lyst. Nokre tankar om sex og folkliv."
24. 3. fil. lic. Bengt R. Jonsson, "Svensk balladtradition. Fakta och problem."
31. 3. fil. kand. Bengt af Klintberg, "Ett försök till avgränsning av begreppet sägen."
14. 4. fil. kand. Göran Bergengren, "Informationsåtergivning i museer."
22. 9. fil. stud. Tom G. Svensson, "Frostviken Mellersta. En samhällsanalys." (uppsats).
27. 9. fil. kand. Birgitta Conradson, "Kungsholmen i Stockholm 1840-1890. En stadsdel 4.10. utveckling från hantverks- till industriområde." (lic. avh.).
29. 9. fil. kand. Åke Daun, "Erfarenheter av ett påbörjat fältarbete i Norrbotten."
- 6.10. fil. kand. Mats Hellspång, "En byundersökning i Tornedalen."
- 13.10. fil. stud. a Küllike Blauhut, Björn Englund och Örjan Wallström, "Norrbottensundersökningen sommaren 1966."
- 24.10. mag. art. Otto Blehr, Bergen, "Politisk organisasjon på Färöyerne."
- 10.11. fil. stud. Orvar Löfgren, "Från jordbruksbygd till storstadskvarter. Några engelska lokalundersökningar."
- 17.11. fil. kand. Sofia Danielsson, "Immigrationen av polacker. Studier och uppteckningar bland immigranter."

Docent Eskeröd har under hösten lett följand proseminarieövningar:

- 7.10. fil. stud. Hans af Klintberg, "Nordiska museets jaktavdelning. En kritisk presentation."
- 11.11 fil. stud. Dina Wernström, "Referat och kommentar till Sigfrid Svenssons Introduktion till folklivsforskningen."
- 18.11. fil. stud. Carl-Henrik Ankarberg, "Studier i 16- och 1700-talens brandväsande i Stockholm."
- 25.11. fil. stud. Maria Brodin, "En presentation av utställningen Näver och bark."
- 1.12. fil. stud. Ewa Fäberborg, "Skjutsskyldighet och skjutshåll."
- 2.12. fil. stud. Kerstin Persson, "Livets högtider i anslutning till utställningen Tradition och nutid."
- 9.12. fil. stud. Maria Hartman-Ryderberg, "Moder och stil i dräkten i anslutning till Nordiska museets utställning."

SEMINARIET FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

UNDERVISNING VÅRTERMINEN 1966

Se Nord-Nytt nr. 1, 1965 sid. 21-22.

UNDERVISNING HÖSTTERMINEN 1966

Kurser för 1 betyg har givits i folkdiktsforskning nordisk etnologi och i landsmåls- och folkminneskänedom. För 2 betyg har kurser givits i nordisk etnologi och museitekniska frågor. Föreläsningar för 1 och 2 betyg över folklig tideräkning (professor Strömbäck), över isländsk folketro (docent Almqvist). Professor Strömbäck har lett de etnologiska och docent Almqvist de folkloristiska proseminarieövningarna. För 3 betyg och högre har docent Almqvist föreläst över folklore på Orkney och Shetland och professor Strömbäck har lett seminarieövningar över valda folkloristiska och etnologiska problem.

UNDERVISNING VÅRTERMINEN 1967

Kurser för 1 betyg kommer att ges i folkdiktsforskning, nordisk etnologi och i landmåls- och folkminneskänedom. För 2 betyg kommer kurser att ges i folkdiktsforskning, nordisk etnologi, handskriftsläsning och i museitekniska frågor. Föreläsningar för 1 och 2 betyg över valda etnologiska problem (Strömbäck), över nordiska

kämpvisor (Almqvist). Professor Strömbäck kommer att leda etnologiska och docent Almqvist folkloristiska proseminarieövningar. För 3 betyg och högre föreläser docent Almqvist över folklore på Orkney och Shetland och professor Strömbäck leder seminarieövningar över valda folkloristiska och etnologiska problem.

GÄSTFÖRELÄSNINGAR HÖSTTERMINEN 1966

Antikvarie Sverri Dahl, Färöarna, höll den 21-22. september kursföreläsningar över färöiskt byggnadsskick, arbetsliv och fångstmetoder.

HÖGRE SEMINARIETS SAMMANTRÄDEN 1966

Ordförande professor Dag Strömbäck.

2/2: Konstituerande sammanträde. Professor Strömbäck gav en exposé över folklivsforskningens utveckling i Sverige samt gav exempel på olika forskningsobjekt.

16/2: Studiebesök vid Statens Historiska Museum, där docent Monica Rydbeck var ciceron.

2/3: Föredrag av FM Bo Lönnqvist från Folkkultursarkivet i Helsingfors om dräktforskning i fält.

26/3: Jon Hnefill Adalsteinsson refererade ett kapitel ur sin lic. avhandling om Islands kristnande.

30/3: FL Bengt R. Jonsson talade om Svensk balladtradition.

20/4: Studiebesök i Ekeby by, där FK Wolter Ehn orienterade. Därefter fortsatte seminariet till Örsundsbro där seminariet gästade FK Valdis Ordéus, som talade om Knutsfirandet.

27/4: Ventilerades John Hnefill Adalsteinssons lic. avhandling Islands kristnande.

21/9: Konstituerande sammanträde.

5 och 19/10: Ventilerades James Stewart's lic. avhandling Topographia Hiberniæ.

16/11: FL Göran Rosander redogjorde för partier ur sin kommande doktorsavhandling På herrarbete. Dalfolkets säsongvisa arbetsvandringar i jämförande belysning.

30/11: FS Ulla Forsells 3-betygsuppsats Kosthåll och matordning i Hälsingland ventilerades.

14/12: FK Wolter Ehn talade om Uppländska byordningar.

ETNOLOGISKA PROSEMINARIET VÅRTERMINEN 1966

Ordförande docent Phebe Fjellström.

25/1: Konstituerande sammanträde. Docent

Fjellström orienterade om uppsatsskrivandets teknik.

7/2: Studiebesök vid Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala.

16/3: Docent Fjellström gav råd för uppsatsskrivning och Göte Edström orienterade om bibliografiska hjälpmedel.

5/4: Brita Gustafson: Något om väster, nyttjade till nödbröd och medicin. 2-betygsuppsats.

26/4: Pär Hallinder: Tiondet, en kyrklig beskattning. 2-betygsuppsats.

ETNOLOGISKA PROSEMINARIET HÖSTTERMINEN 1966

Ordförande professor Dag Strömbäck.

28/9: Professor Strömbäck talade om fäbodväsen, ämnet för höstterminens seminarieövningar, och gav litteraturanvisningar i detta ämne.

12/10: Studiebesök vid Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala, där professor Strömbäck som även är arkivets chef, gav en redogörelse för arkivets tillkomst och verksamhet.

9/11: Alfhild Ljungman: Fäbodar i Norderö socken, Jämtland. 2-betygsuppsats.

23/11: Gunnel Hamne: Fäbodar i Bjuråker och Delsbo. 2-betygsuppsats.

15/12: Ulla Björklund: Vallhjon och vallning i Dalarna. 2-betygsuppsats.

FOLKLORISTISKA PROSEMINARIET VÅRTERMINEN 1966

Ordförande professor Dag Strömbäck.

26/1: Professor Strömbäck gav en översikt över olika teorier rörande förklaringar och bakgrund till häxväsendet, ämne för vårterminens senare proseminarieövningar.

9/2: Eva Rosander: Gustav Storms uppsats Sjaelevandring og Opkaldelsesystem. En kritisk granskning. 2-betygsuppsats.

24/2: Barbro Waldenström: Djävulen i Kyrkan (Aa 826). 2-betygsuppsats.

9/3: Maj Lindgren: De svenska vattenhästsägerna och deras ursprung. Referat av en uppsats av Brita Egardt. 2-betygsuppsats.

24/3: Louise Skytte: Kritiskt referat av Sverker Eks artikel De medeltida nordiska näckvisorerna i Folkminnen och folktankar 1935. 2-betygsuppsats.

6/4: Christina Edmarker: Häxväsendet som fantasi och realitet. Margaret Murrays teorier och

Emiila Fogelklous försök att överföra dessa på svenska förhållanden. 2-betygsuppsats.

21/4: Elsa Dahlgren: Vad förorsakade de stora häxprocesserna? Granskning av Lauritz Gentz' teorier. 2-betygsuppsats.

28/4: (Ordf. docent Almqvist). Birgitta Eriksson: Häxor och häxprocesser. Referat av valda kapitel ur ett verk av Bror Gadelius. 2-betygsuppsats.

FOLKLORISTISKA PROSEMINARIET HÖSTTERMINEN 1966

Ordförande docent Bo Almqvist.

27/9: Docent Almqvist gav allmänna råd och praktiska anvisningar för uppsatsskrivning och Göte Edström informerade om bibliografiska hjälpmedel.

11/10: Olavi Korhonen talade om bandinspelnings- och intervjuteknik vid inspelning av folkloristiskt material.

15/11: Docent Almqvist höll föredrag om den gaeliske sagoberättaren Micheal O'Gaoithin.

29/11: Olavi Korhonen: Stalloföreställningar i Finnmarken. 2-betygsuppsats. ..

12/12: Diskussion omkring professor Sigfrid Svenssons bok "Introduktion till folklivsforskning".

EXKURSION

företogs 5.-8. maj 1966 till Bonäs m. fl. orter i Dalarna. Landsantikvarie Björn Hallerdt visade Dalarnas museum i Falun. Docent Erik Forssman visade Zornmuseet och Zorngården i Mora. Fäbodväsen, byorganisation, korgmakeri, hårbeten, brödbak m. m. studerades i Siljansbygden. FD Stig Björklund visade Indornäs fäbodby m. m. Anders Olsson gav en historisk översikt över Morabygden. Tillfälle gavs för några av deltagarna att göra bandupptagningar och uppteckningar.

FINLAND

HELSINGFORS UNIVERSITET,

FOLKLORISTIK

UNDERVISNING VÄRTERMINEN 1966

Professor Matti Kuusi ledde seminarieövningar och gruppövningar om estnisk tradition.

Professor Jouko Hautala föreläste om besvärjelser och trollformler och ledde seminarieövningar i folkloristisk metodik.

Docent Matti Hako föreläste om nyare folkvisor.

UNDERVISNING HÖSTTERMINEN 1966

Prof. Matti Kuusi föreläste om "Sampo i finsk folkdiktning" och höll den sedvanliga grundkursen i folkdiktsforskning.

Prof. Jouko Hautala höll den årliga grundkursen i de finskugriska folkens forntro och föreläste om besvärjelser och trollformler (föreläsningen började om våren).

Docent, prof. Lauri Honko ledde en arbetsgrupp, som sysslade med folkloristiska och religionsvetenskapliga metodiska frågor.

UNDERVISNING VÄRTERMINEN 1967

Prof. Matti Kuusi föreläser om lånordspråk och leder seminarieövningar och gruppövningar om arkivmaterialalets systematisering.

Prof. Jouko Hautala föreläser om trolldom och leder seminarieövningar.

Docent Matti Hako föreläser om nyare folkvisors struktur och stil.

ETNOGRAFI

UNDERVISNING VÄRTERMINEN 1966

Professor Niilo Valonen höll en grundkurs i etnologi, föreläste om folkligt byggnadsskick och ledde seminarieövningar.

Professor Toivo Vuorela föreläste om sibiriska folk.

Docent Toini-Inkeri Kaukonen föreläste om valda frågor inom svensk etnologi.

UNDERVISNING HÖSTTERMINEN 1966

Prof. Niilo Valonen: undervisning såsom under värtterminen.

Prof. Toivo Vuorela föreläste om sibiriska folk och ledde seminarieövningar.

UNDERVISNING VÄRTERMINEN 1967

Prof. Niilo Valonen föreläser om den nutida europeiska etnografins forskningen och håller en kurs i etnologi.

Prof. Toivo Vuorela leder seminarieövningar. Docent Toini-Inkeri Kaukonen håller grundkurs i etnologi.

INSTITUTIONEN FÖR FOLKLORE OCH RELIGIONSHISTORIA

vid Turun Yliopisto, Turku.

(Turun Yliopiston kansanrunoudentutkimuksen ja uskontotieteen laitos).

UNDERVISNINGEN VÅREN 1966

Prof. Honko föreläste över ämnet Myter och mytologi samt höll en grundkurs i forntro. Proseminariet hade många deltagare och på sommaren i juni-juli hölls i samband med Turun kesäyliopisto ett sommarproseminarium.

I maj gästföreläste prof. Martti Haavio över "Skapelsens sjunde dag".

UNDERVISNING HÖSTEN 1966

Prof. Honko höll en grundkurs i jämförande folkdiktsforskning och föreläste över folkloristikens forskningsmetoder. Proseminariet hölls liksom förut, men laudaturseminariet fick karaktären av ett diskussionsseminarium.

Fil. liv. Juha Pentikäinen höll en kurs i folkloristisk insamlingsteknik. Docenten i religionssociologi Ari Haavio föreläste om religionssociologins grundfrågor.

UNDERVISNINGEN VÅREN 1967

I prof. Honkos program ingår en grundkurs i forntro och en föreläsningsserie, som behandlar tabubrott i primitiva samhällen.

Fil. lic. Pentikäinen håller en kurs i folkloristisk insamlingsteknik.

Docent Ari Haavio föreläser om religiösa protesterörelser som sociala institutioner.

SEMINARIEARBETEN FRÅN HÖSTEN 1965

Nojonen, Aila: Spår av schamanstro i ungersk folkkultur.

Pajula, Leila: Pontus-dikten (Dikten om Pontus och Jacob de la Gardie).

Saalasvuo, Silja: De mest spridda motiven i till bruden riktade "gråtuppmaningar".

Eteläinen, Terttu: Jungfrun som vill stiga i båten – en diktanalys.

Lindström, Leena: Om en fornisk besvärjelseformel.

Tamminen, Margit: Ett försök att tillämpa resultaten från Gunnar Granbergs skogsråundersökning på finsk tradition om skogsrådet.

Ayräs, Anneli: Sägengruppen om barnet som gömmts i byttan (FFC 182, C 961-971).

Alho, Olli: Ravgga i lapsk folktrö.

Pohjola, Sinikka: Saga och verklighet. Iakttagelser kring Lutz Röhrichs teoribildning.

Lassander, Leena: Iakttagelser rörande stilen i Anni Lehtonens gråtkväden (Samuli paulaharju, "Födelse, barndom och död").

Uusinoka, Sirkka: Behandling av spåren i riktorna.

Härmänen, Ritva: Jumala-ordets etymologier.

Karakorpi, Liisa: Den supranormale varelsens hund.

Jalas, Helli: Sägner "Den danslystna flickan som avliden" (FFC 182, C 151).

Taimen, Marita: Hundens ursprung.

Kaseniemi, Sirpa-Liisa: Sägner "Ett spån i ån".

Ruostesaari, Marja-Leena: Gåvoinstitutionen. Ett referat av Marcel Mauss' verk "The Gift".

Laine, Risto: Ingruppens och utgruppens syn på de finska väckelserörelsernas andaktstillfällen.

Rokala, Kristiina: "Fria inte på kyrkvägen". En diktanalys.

Pekkonen, Jaakko: Gravgårds- och kyrkrådarsens samt skatterådarens djurskepnader.

Karonen, Ulla-Maija: "Smärtans flicka, dödsriktets flicka". En trollformel.

Krokkors, Maire: De ofödda barnen (FFC 182, C 41, F 211, AT 755).

Laine, Riitta-Liisa: Bröllop i Rautjärvi i mitten av 1800-talet.

LAUDATURAVHANDLINGAR UNDER ARBETE

Ruostesaari, Esko: Den avlidne och kortspelarna (FFC 182, C 161).

Tuominen, Maija-Liisa: Lenore-sägner i finsk folktradition (FFC 182, C 501).

Vehmas, Marja: Dikten om den i skeppet dödade brodern.

STUDIESAMARBETE

vid Turun Yliopisto.

Vid Turun Yliopisto inleds ett studiesamarbete i början på terminen. Kontaktmänn med olika studieinriktningar har valts för att bevaka studenternas intressen i det begynnande samarbetet. Till studenternas representant inom ämnet folklöre och religionshistoria valdes Marja Vehmas, och till suppleant Marjariitta Saari.

Inom föreningen "Kanta", en sammanslutning för TY:s studenter i finska språket, har denna hast grundats en folktraditionsförening, vars verksamhetsfält omfattar såväl etnologi som folkloristik.

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN VID ÅBO AKADEMI

FÖRELÄSNINGAR LÄSÅRET 1966-67

Professor Helmer Tegengren behandlar under hela läsåret valda uppgifter ur finländsk och skandinavisk etnologi samt föreläste under höstterminen över folklig tideräkning. Vårterminen ägnas föreläsningar om årets och livets högtider.

UPPSATSAR FÖR HÖGRE BETYG

Anna-Lena Dreijer: Osten i Åländsk allmogehushållning.

Heidi Henriksson: Lövtäkt på Åland. – Daglig liv i Danmark I-II. Referat.

Ulla-Stina Schevelev: Åländsk folkmedicin.

ETNOLOGISKA INSTITUTIONEN VID ÅBO UNIVERSITET

UNDERVISNING VÅREN 1966

Professor Ilmar Talve föreläste över Skandinavisk folkkultur och Finska folkseder.

Assistent Jukka Eenilä gav en kurs i musei- och föremålskännedom.

UNDERVISNING HÖSTEN 1966

Professor Ilmar Talve föreläste över Finska folkseder (2. Bröllops seder) och Etnologins historia samt Valda problem inom skandinavisk folkkultur.

Professor Sigfrid Svensson föreläste (8 timmar)

över Några metodfrågar i anslutning till Introduktion till folklivsforskning.

Assistent Veikko Anttila gav en grundkurs i finsk folkkultur.

Assistent Jukka Eenilä höll en kurs i musei- och föremålskännedom.

KOMMANDE UNDERVISNING

UNDER VÅRTERMINEN 1967

Profesor Ilmar Talve föreläser över Finska folk-seder (forts.) och över Östkarelare och vepser.

Assistent Jukka Eenilä håller en kurs i musei- och föremålskännedom.

DANMARK

INSTITUT FOR EUROPÆISK FOLKELIVSFORSKNING VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

Nationalmuseet, Brede, Kgs. Lyngby.

Professor: Dr. phil. Axel Steensberg.

Undervisningsassistenter: Museumsoverinspektør, cand. mag. Peter Michelsen, museumsinspektør, cand. mag. Poul Strømstad.

Universitetsadjunkt: museumsinspektør, cand. mag. Ole Højrup.

Kandidatstipendiater: Mag. art. Hanne Poulsen.

UNDERVISNING I FORÅRSSEMESTERET 1966

Som nævnt i sidste nummer af Nord-Nytt.

UNDERVISNING EFTERÅRSSEMESTERET 1966

Landbrugsredskaber og jorddyrking i Europa i ældre tid, forelæsninger og demonstrationer (Steensberg). Tirsdag kl. 13-15, første forelæsning den 6. september. Institut for Europæisk Folkelivsforskning.

Forelæsninger og øvelser vedrørende fagets metode (Steensberg). Torsdag kl. 13-15, første gang den 8. september. Institut for Europæisk Folkelivsforskning.

Øvelser over folkelig møbelkultur i Danmark (Poulsen). Tidspunkt og sted bekendtgøres ved nærmere opslag.

Kollokvier om frilandsmuseer og principperne for deres indretning; for et begrænset antal

ældre studerende (Michelsen). Institut for Europæisk Folkelivsforskning. Tidspunkt bekendtgøres ved opslag.

Indføring i undersøgelse af købstadsbygninger, for yngre studerende (Strømstad), 2 timer ugentlig. Tidspunktet bekendtgøres ved nærmere opslag.

Vejledning i biblioteksbenyttelse m. v. på Det Kongelige Bibliotek onsdag den 26. og fredag den 28. oktober kl. 15,15-17,00 ved bibliotekar Svend Gissel.

UNDERVISNING FORÅRSSEMESTERET 1967

Professor: Dr. Axel Steensberg (materiel folkekultur med særligt henblik på Norden). Er af undervisningsministeriet fritaget for at holde forelæsninger og øvelser i semesteret.

Vikar under forelæsningsfritagelse: Museumsinspektør, cand. mag. Poul Strømstad.

Undervisningsassistenter: Museumsinspektør, cand. mag. Poul Strømstad, mag. art. Svend Nielsen.

Universitetsadjunkt: Cand. mag. Ole Højrup.

Kandidatstipendiat: Mag. art. Hanne Poulsen.

Fortsættelse af øvelser i undersøgelse af købstadsbygninger, for yngre studerende (Strømstad), 2 timer ugentlig, første gang torsdag den 9/2 1967 kl. 10-12.

Øvelserne over folkelig møbelkultur i Danmark afsluttes (Poulsen). Tirsdag kl. 10,12, første gang den 7. februar 1966. Institut for europæisk folkelivsforskning, Brede.

Øvelser over keramik (Svend Nielsen), 2 timer ugentlig fra kl. 13-15, første gang tirsdag den 7/2 1967 i Brede.

Kollokvier om frilandsmuseer og principperne for deres indretning. For et begrænset antal studerende (Michelsen). Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Brede.

OPGAVER

I forbindelse med beståelsen af den uofficielle forprøve ved faget har et antal studerende i 1966 besvaret og forelagt følgende opgaver, der er multigraferet vde instituttets foranstaltning.

Nina Fabricius: Bronislav Malinowski og den funktionalistiske kulturanalyse.

Jørn Falk: Transhumance. Det ældste vandringsystem. pp.

Poul Høst Moustgård: Fæboder. Et svensk husdyrbrug. 26 pp.

Anette Rossel: Émile Durkheim – hans sociologi og metode. 35 pp.

Henrik Vensild: Hvordan opstår de første høstmaskiner. 25 pp.

GÆSTEFÖRELÆSNINGER

Instituttet havde i september 1966 besøg af to internationalt kendte plovforskere dels ingeniør Frantisek Sach fra Prag, Tjekkoslaviet og dels professor Paul Leser, Hartford, Conn., USA. Under disse besøg forelæste Sach om pløjeforsøg i Tjekkoslaviet og Leser om "Graebners Oriteria Today".

EKSKURSIONER

Under ledelse af overinspektør Peter Michelsen besøgte 30. september 1966 landsbyen Dörröd i Skåne, hvor Frilandsmuseet var i gang med nedtagningen af en gård, der senere skal genrejses på museets område. Deltagerne i kollektiverne om frilandsmuseer og principperne for deres indretning deltog, og man gennemgik og diskuterede formerne for arbejde ved hjemføring af bygninger. Senere på dagen besøgte "kulturens" afdeling i Östarp.

I efteråret 1966 afløstes „Det internationale sekretariat for undersøgelse af landbrugsredskabernes historie" af „kommissionen for undersøgelse af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie", nedsat af Det kongelige Videnskaberne Selskab. Kommissionen har fået lokaler på instituttet og mag. art. Grith Lerche er ansat som dets sekretær. Det er tanken at arbejdet i fremtiden skal aktiviseres, bl. a. ved udgivelsen af et trykt tidsskrift, „News Letters".

NORDISK FOLKEMINDEVIDENSKAB VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

Lektor: Fil. lic. Laurits Bødker. Undervisningsassistent: Cand. art. Lissa Børthy. Undervisningsassistent: Cand. mag. Karen Stougård Hossy.

UNDERVISNINGEN FORÅRSSEMESTERET 1966

Forelæsninger og øvelser over eventyr (Bødker, Børthy).

Forelæsnninger og øvelser over folkelige viser (Bødker, Børthy).

Seminarer over „Feltarbejde, teori og metode; aktuelle problemer". For ældre studerende.

UNDERVISNINGEN EFTERÅRSSEMESTRET 1966

Forelæsninger og øvelser over folkelige viser, fortsat (Bødker, Hossy). Fredag kl. 13-15. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I.

Øvelser over den folkelige litteratur (Bødker). Mandag kl. 13-15. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I.

Sagn: Tekstlæsning for yngre studerende (Børthy). Onsdag kl. 15-17. Rosenborg-annex IV.

Forelæsninger i sagn (Textlæsning) for yngre studerende, 2 timer ugentlig. I forelæsningsform fremlagdes definitioner i kronologisk perspektiv, derpå opdelinger af stoffet efter tematiske, udviklingsmæssige eller funktionelle kriterier. Herunder fremlæggelse af ældre eller nyere sagnudgaver og kortfattet, grundlæggende gennemgang af de vigtigste skandinaviske og germanske sagnetrier. En lang række sagntyper blev gennemgået som øvelser af de studerende.

Det teoretiske stof såvel som de ældre sagnsystemer fulgtes op med gennemgang af nyere registrerings- og udviklingsprincipper og systemforslag. Til belysning af tradering og fortællersituation blev benyttet båndoptagelser, udlånt af Dansk Folkemindesamling. Den overvejende del af bogmaterialet blev udlånt af Nordisk Institut for Folkedigtning, mens hovedværket Grundtvig-Ellekilde Danske Sagn I-II, anskaffedes af de studerende selv. Under hele gennemgangen er der taget hensyn til en indføring i sagnstoffet på nordisk grundlag, ligesom de væsentligste skandinaviske sagnsamlinger og systemer er blevet fremlagt.

UNDERVISNINGEN FORÅRSSEMESTERET 1967

Forelæsninger og øvelser over skik og brug (Bødker, Børthy). Mandag kl. 9-11. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I.

Øvelser over sagn (Bødker). Fredag kl. 9-10. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I.

Forelæsninger og øvelser over folketro (Bødker). Fredag kl. 10-11. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I.

Øvelser over trivallitteratur etc. (Bødker). Hveranden tirsdag kl. 19-21. Nordisk Institut for Folkedigtning, Torvegade 47, I. Første gang den 14. februar.

ARBEJDET VED INSTITUTIONERNE, FELTARBEJDE ETC.

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKEMINNEVITSKAP, OSLO

FORSKNINGSPROSJEKT

Institutt for folkeminnevitenskap har fått bevilgning fra Oslo kommune til å drive innsamling i Oslo. Denne skal hovedsakelig konsentrere seg om tradisjon innefor gamle Oslo-miljøer og tradisjon blandt gamle innflyttere i Oslo. Denne innsamlingen er det vesentlig studentene som skal drive.

INSTITUTT FOR ETNOLOGI, OSLO

MUSEUMSREGISTRERINGER

Sommeren 1966 fortsatte man arbeidene som var påbegyndt tidligere, nemlig på Nes Folkemuseum, Hallingdal, som i år ble ferdigregistrert, på Valdres folkemuseum, Fagernes, og på Henrik Sörensens Samlinger, Holmsbu. Dessuten fortsatte man registreringene på gårdene på Romerike.

Arbeidene utføres av studentene ved instituttet, med viderekomne magistergradsstudenter som ledere.

Materialet blir for tiden renskrevet og systematisert. Det arbeides også med en enkel, illustrert terminologiliste til bruk ved registreringene.

FELTUNDERSÖKELSER

Nordisk maritimhistorisk arbeidsgruppe, en sammenslutning av danske, svenske og norske forskere som spesielt arbeider med kystkulturens forskjellige aspekter, foretok i august måned feltundersökelser i Sör-Norge.

Arbeidet var en fortsettelse av liknende undersøkelser i Danmark og Sör-Sverige i årene 1964 og 1965. Hensikten er en undersökelse av kulturkontakter i Skagerak-Kategat-området med hovedvekten på tradisjonelt båtbyggeri og eldre småskipsfart.

Institutt for folkelivsgransking sto som innbyder til årets feltarbeid med vitenskapelig assistent Kari Helmer Hansen og Forskningsstipendiat NAVF Arne Emil Christensen jr. som instituttets representanter.

Etterarbeidet er fremdeles igang i de tre nordiske land. Sommeren 1967 vil arbeidet bli forsatt i Sörvest-Norge.

MINNEKONKURRANSE FOR ELDRE

Instituttet har vært representert ved professor Knut Kolsrud i bedömmelseskomiteen i Nasjonalforeningens omfattende minnekonkurranse. Det kom inn ca. 1400 besvarelser, overveiende forholdsvis små, noen temmelig omfattende som gir interessante bilder av livslöp og tildels detaljrike opplysninger om barndom og ungdomsforhold, undertiden av betydelig etnologisk verdi.

Originalene skal oppbevares på instituttet som ellers har påtatt seg kopiering av disse til oppbevaring i de respektive fylker.

AVHANDLINGER

Emner under arbeid:

En undersøkelse av fiskersamfunnet Utgårds-kilen på Hvaler.

Vanningssystemene i nordre Gudbrandsdal.

Nylig påbegynte eller planlagte:

Eldre draktskikk i Aker fogderi.

Eldre draktskikk i Indre Sogn.

Arbeider med eldre kilders opplysninger om jordbruksredskaper på 1700-tall utenfor det da-værende Christiania.

Intensiv undersøkelse av en gård på Hadeland.

NORDISK INSTITUTT AVD. FOR SPRÅK- OG FOLKMINNEGRANSKING, BERGEN

I 1921 fekk Bergens Museum, seinare Universitetet i Bergen, ei folkeminnesamling. Men fyrst i 1965 blei folkeminnesamlinga eige fag. Samstundes blei det oppretta eit dosentur som Kjell Bondevik fekk. Undervisninga tok til hausten 1965, men då dosent Bondevik blei utnemnd til kyrkje- og undervisningsminister, måtte undervisninga ordnast ved hjelp av vikarar frå Oslo. Frå og med vårsemesteret 1966 er Reimund Kvideland tilsett som universitetslektor. Ved sida av har vikarordning med gjesteforelesarar frå Oslo halde fram.

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND

INSTITUTET FÖR FOLKLIVSFORSKNING, STOCKHOLM

AVHANDLINGSARBETEN

Två licentiatavhandlingar har ventilerats 1966.

Den 21. januar i laud fil. kand. Carl Olof Cederlund fram sin licentiatavhandling "Stockholms skeppsgård 1605-1640. En studie i organiserad struktur". Författaren är knuten till Statens Sjöhi-

storiska Museum i Stockholm och arbetar där på den sektion som sysslar med sevärdheten par préférence, regalskeppet Wasa. Hans arbete är den första av olika planerade vetenskapliga utredningar om Wasa och hennes olycksöde.

Som framgår av titeln har författaren arbetat med syftet att kartlägga skeppsgårdens, där Wasa byggdes, personella struktur och organisation. Att göra detta med ett material från så pass avlägsen tid som 1600-talets förra hälft har varit möjligt främst tack vare skeppsgården rika råenskapshandlingar. Han börjar med en skildring av skeppsgårdens yttre relationer till krigsindustri och statsförvaltning och porträtterar därvid flera av varvets arrendatorer och högre funktionärer, flera av dem holländare vid denna tid. Därefter följer kortfattade kapitel om varvets lokaler orh inventarier, personalens sammansättning och de olika löneformerna. Tyngdpunkten ligger på tre stora kapitel om arbetarstammens struktur, lönestrukturen och kommandostrukturen.

Fil. kand. Birgitta Conradson har i sitt den 27. september framlagde licentiatarbete "Kungsholmen i Stockholm. En stadsdels utveckling från hantverks- till industriområde", huvudsakligen använt arkivaliskt material från 1800-talets senare hälft. Tyngdpunkten ligger i beskrivningen av förändringarna i samhällets demografiska struktur. I socialekologiska kartor kan olika befolkningsgruppers rörelser inom staten skildrats. Vissa kvarter har ägnats en noggrannare analys. Vidare har författarinnan sökt sammanställa de demografiska förändringarna med den kulturella miljös omvändning.

Följande doktorander arbetar med avhandlingar vid institutionen: fil. lic. Gertrud Nyberg om den horisontella vävstolen i Sverige och grannländerna, fil. lic. Helmut Hagar om hästens förspännings- och draganordningar, fil. lic. Knut Weibust om djupsjöseglare, fil. lic. Skans Torsten Nilsson om Nås socken i Dalarna och fil. lic. Kerstin Berg om strukturproblem i Björkö-Arholmas näringsliv.

Följande licentiatavhandlingar är under utarbetande: fil. kand. Anna-Britt Sifversson om Stockholms äldre torghandel, fil. kand. Ernst-Folke Lindberg om Sala som bergsstad, fil. kand. Bengt af Klintberg om Sveriges sägentyper, fil. kand. Åke Daun om ett sågverkssamhälle i Norrbotten

och fil. kand. Mats Hellspong om en skogsby i Tornedalen.

SEMINARIET FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

FINLAND

HELSINGFORS

SEMINARIET I

FOLKDIKTSFORSKNING 1965-66

"Schlagern är vår tids folksång", förkunnade prof. Matti Kuusi i sin inställationsföreläsning 1959. De första undersökningarna av masskulturen sluttrdes i seminariet under den gångna vintern: Leena-Maija Miettinen utredde schlagertexternas uppkomstsätt och Rauni Riikonen förändringar i schlagermelodiernas popularitet i belysning av de önskemål som inkommit till radiosens önskekonsertter. Till de moderna ämnena hör även Aili Fågels undersökning av tentamensmagi; en del av det mångskiftande materialet har insamlats bland folklore-studenterna själva.

"Folkdiktsforskningen synes ha förbigått erotiken i traditionen överallt i världen och i synnerhet i Finland", hävdade Hannu Launonen i sin granskning av sexualgätornas problematik. Till samma ämnesgrupp anslöt sig Kari Sallamaas studie över kärleksmagin i bastun och Pirkko Auris om den offentliga bröllopsbädden. Kari Nurmi redogjorde i sitt föredrag för Jungs arketyper ur folkloristisk synpunkt.

Av skandinaviskt intresse är Marja-Liisa Nevalas sägenstudie "Två siare uppretar samma björn". Med hjälp av dr. Tillhagens uppgifter framgick det att sägnen med hänsyn till utbredningen är av sällsynt slag, den har överförts från Finland till Sverige. Aarre Nyman sökte finska motsvarigheter till värmlandsfinska gåtor. Vidare har man jämfört svensk-finska liknelser (Tuula Polviander) och norsk-finska wellerismer (Tuula Haimakainen) på basen av tryckta källor. Kristiina

Häikiö presenterade C. W. v. Sydow som folktraditionsforskare.

Materialet i de många föredragen har huvudsakligen insamlats av författarna själva. Maija Kivelä undersökte sägnen om "blodstenen", som berättas om en sten i Kangasala kyrkas vägg som alltjämt droppar av en oskyldigt avrättad jungfrus blod. Ritva-Liisa Pitkänen samlade och undersökte lokalhistoriska sägner i Veckelax, Marjatta Penttinen lekramsor och deras popularitet i vissa savolaxsocknar. Senni Timonen fäste uppmärksamhet vid de historiska sägnerna om Simo Hurta ta vilka lever i Norra Karelen.

Flera undersökningar gällde fortfarande gamla kalevalametriska sångskatten. Tapani Lehtinens föredrag "Trädet i folkvisornas landskap" belyste förhållandet mellan den s. k. naturinledningen och efterstroforna i nyare folkdiktning. Kaarina Saarins "Bonapartes krig" visade att denna folktradition återgår på skillingstryck. Såväl sagotyperna AT 677 och 910 B samt 1416 som Max Lüths teorier har granskats på basen av finskt material. Ämnen som gäller folklig läkekonst (smittkoppor, vårtor, nysning) samt folksejder vid årets fester (julkärven, granen, kapplöpningssorakel i samband med jordbruket) representerar också vanliga ämnen vid seminarierna.

"Vid utarbetandet av att seminarieföredrag bör man följa vetenskaplig metod" säges det kärnfullt i våra studieanvisningar. Ämnessfären däremot är tämligen vid såsom ovan framgått. I det seminarium som prof. Matti Kuusi lett har man dock koncentrerat sig på den egentliga folktraditionen, medan man i prof. Jouko Hautalas seminarium åter behandlat religionshistoriska problem. Vid varjesammanträde förekommer två i förväg utsedda opponenter men det viktigaste är naturligtvis den allmänna diskussionen. Under år 1965-66 tillkom sammanlagt 54 seminarieuppsatser.

Leea Virtanen.

FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS FOLKMINNESARKIV

FÄLTARBETSPLANER

I början av mars hade tisdagskretsen författarna Veijo Meri och Armas J. Pulla som gäster; det diskuterades över ämnet "berättarens roll". Mötet

upptogs på band av Finlands Rundradio och radi-
erades något senare i en 1-timmes utsändning. I
samband därmed kundgjordes en tävling för ra-
diolyssnare om att leta fram goda berättare.
Efterlysning av berättare kommer att upprepas ett
par gånger under vüren i samband med olika
radiosändningar om berättarkonsten och -tradition-
en. Lyssnare omebdes att anmäla goda berät-
tare som de känner till inom sin bekantskaps-
krets. Bland de anmälda – det lid trobligen flera
hundra – utväljas ett visst antal, som sedan
under sommaren kommer att tala in sina berät-
telser på band.

Fältarbetsplaner för kommande sommar är allt-
så inte riktade på insamlingen av prosaepisk tra-
dition från någon bestämd bygd, utan det är
framförallt meningen att få ihop material för
forskning av den berättande individen. Det är
frågan om ett experiment, av vilket uppnådda
resultat kommer att klarna i sinom tid.

Urpo Vento.

HELSINGFORS UNIVERSITET, FOLKLORISTIK

HELSINGFORS UNIVERSITET, ETNOGRAFI

INSTITUTIONEN FÖR FOLKDIKTSFORSKNING OCH RELIGIONSHISTORIA TURUN YLIOPISTO, ÅBO

INSAMLINGSARBETE

Under 1965-66 har institutionen utfört fältarbete
speciellt på tre håll, bland ingermanländare,
fjärrkarelare och lappar. Insamlingen av primär-
materialet har i vart och ett av fallen anslutit
sig till ett pågående forskningsprojekt.

Prof. Honko och fil. lic. Pentikäinen företog i
januari 1966 en inspelningsresa till Sverige, till
ingermanländska och fjärrkarelska emigranter i

trakterna av Fagersta och Borås. Senare har två
fjärrkarelska traditionsbärare Marina Takalo och
Mari Remsu, samt den i Ingermanland födda Val-
puri Vohta intervjuats på institutionen en lång tid,
med speciell hänsyn till repertoaranalysen.

Prof. Honko deltog i juni 1966 i en forsknings-
resa til Olonetz för att samla gråtkväden. Det var
fråga om genre-insamling och materialets uppgår
till 40 inspelningstimmar. På samma resa ban-
dade prof. Pertti Virtaranta och fil. mag. Helmi
Virtaranta dialekter och doc. Erkki Alakönni äldre
folkdiktning. Färdledare var bitr. prof. V. Kauko-
nen.

Inom ramen för insamlings- och forskningspro-
grammet för lapsk folketro har företagits två inspel-
ningsresor till Lappland. År 1965 arbetade Juha
Pentikäinen och fil. kand. Olavi Korhonen (från
Uppsala) bland lapparna i Enontekis, Kålfjord,
Kautokeino, Karesuando och Lyngseidet. År 1966
var Olavi Korhonen i Karasjok och Utsjoki.

Med medel beviljade av finska statens huma-
nistiska kommission kommer insamlingsarbetet
att 1967 fortsättas av åtta skolade insamlare i
huvudsak i finska Lappland och dess gränsområ-
den. Av insamlarna är fyra lapskfödda studenter.

Institutionens bandarkiv har under 1965-66
ökats med ca. 200 inspelningstimmar.

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN VID ÅBO AKADEMI

Följande frågelistor har sänts ut:

Fågelfångst med nät eller andra fiskredskap,
nr. 16.

Skiftesverksbyggnader, nr. 17.

Osten i allmogehushållningen, nr. 18.

Uttorkning av träskängar, nr. 19.

FÄLTARBETE

I maj företog Nils Storå och Paul Stenman en
inventeringsresa i den västnyländska skärgården.
Fältarbete utfördes i juni av Nils Storå på ön Jur-
mo i Åboland.

Institutionens inventeringsarbete på Åland har
fortsatt under juli 1966 med inventeringar i Lem-
land under ledning av professor Tegengren. Föl-
jande studenter deltog: Ellen Damgaard och Ma-
rienne Therkildsen, Köpenhamn, David Papp,

Stockholm samt Heidi Henriksson, Anna-Lena Dreijer, Ulla-Stina Schevelew och Paul Stenman. Arbetet koncentrerades på traditioner rörande denna utpräglade sjöfartssocken, samt på en grundlig inventering av en bondgård, Norrgårds i Västerånga. Gårdens samtliga byggnader uppmättes och fotograferades. Föremålsbeståndet genomgicks och traditioner upptecknades rörande folklivet i Lemland med speciell hänsyn till gårdens skötsel och arbetsredskapens användning.

LICENTIATAVHANDLINGAR UNDER ARBETE

Appelgren, Stig:

Hembygdsforskningen i Västergötland under den gustavianske tiden. Kring Olof Sundholms samling i Stifts- och Landsbiblioteket i Skara.

Papp, David:

Allmogeseglation i Lemland.

Törnroos, Birger:

Östålandskt båtbygge.

ETNOLOGISKA INSTITUTIONEN VID ÅBO UNIVERSITET

Institutionens insamlingsarbete under året 1966 berörde traditioner och minnen från städer (närmast Åbo och Gamlakarleby) och uppgifter om jordbrukets mekaniseringsprocess. I Åbo samlades traditioner om livet i staden också genom intervjuer utförda av studerande. Fältarbete av studenter och institutionens personal under året 1966 skedde i östra Finland (sågarbetare), i östra och norra Finland (skogsarbete och skogsarbetare), vid Satakunda kusten (fiskare), i Dragsfjärd (arbetare- och tötortsundersökning i Dahls Bruk). Två studenter har deltagit i hembygdsforskarexpedition till Masku, Rusko och Nousis socknar i Egentliga Finland.

PÅGÅENDE AVHANDLINGSARBETEN

Fil. lic. Veikko Anttilas doktorsavhandling behandlar "Folkliga sjösänkingsbolag i Finland" och kommer att publiceras nästa år (1967).

Under arbetet är fil. kand. Jukka Eeniläs doktorsavhandling som behandlar förändringarna i den folkliga kulturen i Reso socken åren 1865-1965. Fil. kand. J. Eenilä har under höstterminen

1966 framlagd sin licentiatavhandling "Skogsarbete och skogsarbetare i Finland 1880-1928. En etnologisk undersökning". Denna kommer antagligen att tryckas i "Kansatieteellinen arkisto" under året 1967.

DANMARK

INSTITUT FOR EUROPÆISK FOLKELIVSFORSKNING VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

NORDISK INSTITUT FOR FOLKEDIGTNING

Ansatte: Fil. lic. Laurits Bødker (forstander), cand. art. Lissa Børthy (vid. ass.), stud. mag. Karsten Biering, stud. mag. Eske K. Mathiesen, stud. mag. Åge Skjelborg.

ARKIVARBEJDE

På Instituttet er der blevet arbejdet med type-registrering af nordiske eventyr: registreringen af de utrykte svenske samlinger, Liungman-samlingen er afsluttet; registreringen af det utrykte danske materiale og de ældre trykte samlinger er fortsat. Desuden er registreringen af skæmtehistorier (molbohistorier) fortsat. Oversigten over nordiske sagnsystemer er afsluttet. Der er desuden blevet besvaret flere forespørgsler angående eventyrmateriale. Blandt disse kan nævnes en større forespørgsel vedrørende det danske materiale af løgnehistorier og skrøner (X900-1899 i Thompson's Motifindex). I denne forbindelse er der blevet foretaget type- og motivbestemmelse af dette materiale.

SEMINAR

Nordisk Institut for Folkedigtning og Svensk visarkiv arrangerede i fælleskab "Nordisk Seminar i Folkedigtning III" i Stockholm 2.-4. juni 1966. Seminaret var et viseseminar og omhandlede særlig indsamling, katalogisering, transkription og udgivelse af folkeviser og deres melodier.

DANSK FOLKEMINDESAMLING I

Ansatte: Mag. art. Iørn Piø (arkivar), mag. art. Gustav Henningsen (arkivar, opholder sig for tiden som kandidatstipendiat i Spanien for at undersøge spansk heksetro), mag. art. Bengt Holbek (arkivar), Else Ransy (assistent), Karen Østman (sekretær), stud. mag. Carsten Bregenhøj, stud. mag. Jette Levy, stud. mag. Eske K. Mathiesen, stud. mag. Inger Vibe Petersen, stud. mag. Åge Skjelborg.

INDSAMLINGSARBEJDE

Man er gået i gang med forskellige emner, som man har ønsket nærmere undersøgt. Her skal omtales fire projekter, de to hentet fra folkeskikkens, de andre to fra folkedigtingens område. Til disse fire emner er der blevet anvendt forskellige indsamlingsmetoder.

På en enkelt skole i København har Erik Kaas Nielsen, der gennem flere år har beskæftiget sig med børns traditionsstof, indsamlet børnenes *snorelege* og de historier der fortælles i forbindelse med legen. Indsamlingen er med støtte fra DFS blevet fulgt op med en række filmoptagelser. Der bliver således i dette tilfælde tale om en dyberegående undersøgelse i et snævert begrænset geografisk område.

Der er blevet foretaget en undersøgelse af *ringridning* i den hensigt at få en oversigt over denne skiks geografiske udbredelse her i landet. Eske Mathiesen som hovedsagelig har stået for denne undersøgelse, har i februar 1966 overværet en ringridning på Bornholm, fulgt op med interviews og billedoptagelser. Desuden har man sat sig i forbindelse med landets politimestre for at få oplysninger om, hvor denne festskik eksisterer i dag, da et sådant opbud altid må meldes til den stedlige politimester. Han har endvidere foretaget en række filmoptagelser i Emmerlev i Sønderjylland, hvor man især har filmet ringridningens forløb på det pågældende sted. Denne samtidsbeskrivelse af en festskik er blevet fulgt op med ældre, historisk materiale. (Se: Folke-minder 12, 1966).

Ved en konkurrence i brugsforeningsbladet „Samvirke“ er der blevet foranstaltet en *gådeindsamling*. Det har tidligere vist sig, at denne indsamlingsmetode gav gode resultater ved efter-spørgsel af tælleremser, og også denne gang gav

konkurrencen bonus, idet der indkom ca. 3000 gåder, som nu er under bearbejdelse af Erik Kaas Nielsen.

Også den fjerde indsamling kom i stand på grund af en konkurrence. Denne var dog startet i et underholdningsprogram i Dansk TV og helt uden forbindelse med Dansk Folkemindesamling. Der blev i udsendelsen efterlyst „krohistorier“, og som eksempel blev der fortalt en historie, hvis pointe spillede på den folkelige opfattelse af karakterforskellene mellem sjællændere, fynboer og jyder. Dansk Folkemindesamling satte sig i forbindelse med fjernsynet og fik udvirket, at det indkomne materiale blev overdraget Folkemindesamlingen. Resultatet: 10 kilo breve på 1½ måned med historier og vittigheder, mere end halvparten bygget op over idéen om karakterforskellene mellem folk fra forskellige geografiske områder. Dette materiale bliver gennemgået af Carsten Bregenhøj. Ved redaktionens slutning meddeltes det, at det indkomne materiale omfatter ca. 4500 vittigheder, som er blevet gjort til genstand for en midlertidig typologisering. Der er udarbejdet et program for hulkort (KH-systemet),

KH-hulkort-systemet

er det enkleste, billigste og mest effektive system til videnskabelige registreringer og forskning og anvendes derfor i stor udstrækning af videnskaben i ind- og udland.

- ★ Systemet kræver ringe plads.
Man kan tage det med sig.
- ★ Mekaniske hjælpemidler anvendes ikke.
- ★ Kodning og sorteringsarbejde er overflødig.
- ★ Ubegrænset antal egenskaber (kendetegn).
- ★ Tilføjelse af nye egenskaber (kendetegn) kan når som helst foretages uden nødvendigheden af at måtte ændre bestående kort. *Man bindes ikke til en forud fastlagt plan.*

KH-SYSTEMER

v/ civiløkonom Karlo Hansen, H.D.,

Vesterbrogade 6D, Kbhvn. V., tlf. 11 06 27.

hvorved det søges belyst, om der faktisk eksisterer en folkelig opfattelse af karakterforskelle mellem danskere fra forskellige dele af landet. Kodningen på hulkort er samtidig et eksperiment med en ny registreringsform. Den manuelle kodning af hver enkelt vittighed foretages af en af de forvarede på Forvaltningsanstalten i Hersted-vester.

Skulle nogle af Nord Nytt's læsere være i stand til at bidrage med et fra deres eget land hentet eksempel på ovennævnte vittighedstype, vil Carsten Bregenhøj, Dansk Folkemindesamling II, Torvegade 47, Kbh. K., Danmark, være overordentlig taknemmelig for ethvert vink i den retning.

Dansk folkemindesamling har i samarbejde med lærerstolen i nordisk folkemindevidenskab udarbejdet 2 spørgelister, 1: Midsommerblus i Østjylland (med forsøg på revision af de historiske blusgrænser) og 2: Lys på gravene. Udsendelse af liste 1 og indsamling af materialet varetages af Åge Skjelborg. Liste 2 er lagt i hænderne på Karsten Biering.

EMMERLEV-UNDERSØGELSEN

Med forbillede i den ti år gamle Mejlbysundersøgelse (se: Folkeminder 5, 1959) er Dansk Folkemindesamling i samarbejde med en lang række institutioner gået i gang med en intensiv kortlægning af livet i landsbyen Emmerlev i Sønderjylland. Denne punktundersøgelse har både et historisk og et aktuelt perspektiv. Mange forskellige interessefelter dækker undersøgelsesområdet, enkeltpersoner eller grupper arbejder med hver deres lille opgave uafhængigt af hinanden, men alle de løse ender samles hos magister lærn Piø, der styrer koblet og leder de fælles bestræbelser mod en publikation om livet i Emmerlev gennem tiderne.

Af den foreløbige oversigt der er offentliggjort om undersøgelsen (Sønderjysk Månedsskrift, vol. 42, august 1966 Dansk Folkemindesamling: Studier 2, København 1966), kan følgende citeres: „Dansk Folkemindesamling har i september 1965 afsluttet en systematisk udspørgen af beboerne i Emmerlev for at skaffe almindelige oplysninger om beboerne selv og byens liv. Disse husstandsundersøgelser giver sammen med en udskrift af Folkeregisteret fyldige oplysninger om de enkelte personer og visse karakteristika vedrørende by-

samfund som helhed.“ Disse oplysninger er yderligere blevet kompletteret blandt andet derved, at Dansk Folkemindesamling har haft stud. mag. Inger Vibe Petersen udstationeret i Emmerlev hele efteråret 1966 med det særlige formål at optegne traditioner vedrørende årets og livets højtid. Inger Vibe Petersen har bestridt den vanskelige opgave, det er at være alene i felten, på en meget overbevisende måde, og har hjembragt meget medlevende og fintfølede optegnelser til samlinger.

SEMINAR

Forfatteren Jens Rosing har den 28/4 1966 holdt seminar om sin egen indsamling af grønlandske eventyr.

ARKIVARBEJDE

Biblioteket er blevet omordnet og er under omkatalogisering. Desuden er billedsamlingen for det ældre billedmateriale vedkommende blevet systematisk gennemarbejdet og nyordnet.

DANSK FOLKEMINDESAMLING II

Ansatte: Professor, dr. phil. Niels Schiørring (konsulent), komponist Thorkild Knudsen (arkivar), komponist Poul Rovsing Olsen (arkivar), Anelise nKnudsen (nodeskriver), Else Ransy (assistent), Jane Rossen, M.A. (assistent), Karen Østman (sekretær), cand. mag. Karen Stougård Hosy, organist Lilly Andersen, stud. mag. Carsten Bregenhøj, stud. mag. Jette Levy, musiker Morten Levy, stud. mag. Svend Nielsen, stud. mag. Mia Okkels.

INDSAMLINGSREJSER ETC.

Anelise og Thorkild Knudsen har fra den 1/10 1965 til 15/3 1966 i samarbejde med School of Scottish Studies deltaget i en indsamling på Hebriderne. Indsamlingen koncentrerede sig om valkesangene på øen Barra. A. og Th. Knudsen har tillige sommeren og efteråret igennem foretaget adskillige indspilninger med Ingeborg Munch og de gamle spillemænd fra Himmerland. Spæde men opmuntrende forsøg med filmoptagelser fandt sted i juli 1966 med Carsten Bregen-

høj ved kameraet. Folk Synger udsendelserne i Danmarks Radio (NN 1:1) ved Th. Knudsen er genopstået. Th. Knudsen genoptog sidst i januar 1967 sit arbejde for School og Scottish Studies.

Carsten Bregenhøj har i efteråret 1966 foretaget en indsamlingsrejse til Sydsjælland og Lolland-Falster.

Svend Nielsens indsamlingsarbejde i 1966 har i det væsentlige været samlet om fire meddelere i et lille midtjysk område, med henblik på at skabe overblik over deres vise- og historierepertoire samt at sikre kunstnerisk og teknisk gode optagelser med disse mededeler.

I løbet af 1966 er båndarkivet blevet forøget med betydningsfulde samlinger af ikke-europæisk musik. Fra mrs. Jean Jenkins, London, har DFS således modtaget kopier af optagelser fra Ætiopien, og fra professor Elbert, Hawaii, kopier af optagelser fra Melanesien. En ekspedition til tuaregerne i Nordafrika foråret 1966 har ved Ida Nicolaisen hjembragt en række udmærkede optagelser af tuareg-musik. Docent Klaus Ferdinand har gjort nye optagelser i Afghanistan og fru Kirsten Thorborg har foretaget indspilninger i Japan.

DFS har erhvervet en farvefilm om trommesang på Østgrønland (varighed 1 time og 20 minutter), som i 1962 blev optaget af Jette Bang og Kaj Mogens Jensen.

ARKIVARBEJDE

Carsten Bregenhøj har for årene 1964-66 gennemført en registrering af samlingens båndoptagelser af DgF'er, skæmteviser, efterklangsviser og sanglege.

Lilly Andersen har ført Folk Synger (se NN 1:1) kartoteket à jour.

Karen Stougård Hossy og Lilly Andersen er og vil et godt stykke tid fremover være beskæftiget med at føre alle Folk Synger meddelelsernes repertoire – såvel det skriftlige som det indspillede traditionsstof – på førstelinie- og emnekort.

Else Ransy har beskæftiget sig med ud fra Evald Tang Kristensens (forkortet ETKr) originaloptegnelser at skrive en række sangerportrætter af hans bedste visemeddelere.

Jette Levy og Svend Nielsen har begge beskæftiget sig med at tegne musikalske portrætter af nulevende visemeddelere.

Morten Levy har aflæst alle samlingens melodi-optagelser fra to sangerskers repertoire. Alle båndindspillede melodi-optagelser til DgF 376, 38 varianter i alt, er ligeledes blevet transkriberet. Desuden har han fuldendt en kronologisk-topografisk registrant over E-meddelere i ETKr's samling. (E-meddelere er visemeddelere som indgår i ETKr's samling uden at være indsamlet af ham selv, fortrinsvis Skattegraver-meddelere).

Karen Østman har foretaget en midlertidig registrering af Anders Enevigs båndsamling.

Svend Nielsen har aflæst samtlige optagelser med en enkelt sanger (viser og samtaler) samt påbegyndt en undersøgelse af lyriske kærlighedsviser i dansk nutidstradition. Svend Nielsen har tillige registreret, aflæst og systematiseret samlingens optagelser fra Island.

Morten Levy påbegyndte i foråret en undersøgelse og behandling af musikoptagelser fra Afghanistan foretaget inden for de sidste 14 år af Klaus Ferdinand og Lennart Edelberg.

Mia Okkels har kopieret og registreret Lennart Edelbergs optagelser fra Nuistan. Ligeledes har hun gennemført en reorganisering af samlingens grammofonplader.

Jane Rossen har kopieret og registreret Elbert og Monbergs musikoptagelser fra Rennell og Belona, to af de britiske Salomonøer.

SEMINARER

Den 18/3 1966 har Jane Rossen holdt et seminar om „The Music of North American Indians“.

Den 1/4 1966 har Thorkild Knudsen holdt et seminar om „Valkesang på Hebriderne“.

Ligeledes i april har den sydindiske vina-spiller mr. Rao holdt et seminar om det karnatiske musiksysteem, med demonstrationer.

Den 20/12 1966 har mr. Arun Chatterjee, New Delhi, talt om: „Tagore-sange“.

Den 9/12 1966. Svend Nielsen, Anelise og Thorkild Knudsen: Rapporten fra de seneste indsamlingsrejser.

KONGRESSER

Det 5. nordiske musikforsker møde afholdtes i Århus i dagene den 16. til den 19. august. Blandt deltagerne var Karl Clausen, Århus, og Thorkild Knudsen og Poul Rovsing Olsen. Dansk Musik-

tidsskrift skrev om mødet (Dmt 5, 1966): „Afdelingsleder Karl Clausen ... havde kaldt sit indlæg: Indledning til en sønderjysk sanghistorie; han gjorde rede for det indsamlingsarbejde, som han forestår i Nord-, Mellem- og Sydslesvig, og for de sanghistoriske problemer, som mødet mellem tysk og dansk kultur skaber i disse områder. Komponisten Thorkild Knudsen ..., hvis indlæg hed Ornamental salmesang i Danmark, på Færøerne og på Hebriderne, var i sit arbejde nået til en helt ny opfattelse af melodiernes bevægelighed. Ud fra overvejelser over indsamlede melodier fra de „stærke jydere“ sang i Danmark, fra Kingo-sangen på Færøerne og fra den folkelige udførelse af Davids-salmer på Hebriderne, talte Thorkild Knudsen dels om salmesangen „på modersmålet“, også hvad melodierne angik, og dels om de enkelte melodiers varierede karakter, selv når det drejer sig om samme meddelers udførelse af samme sang på forskellige tidspunkter. Thorkild Knudsens beretning rejste mødets livligste diskussion med spørgsmål og kommentarer fra professor Gurvin, fil. lic. Jan Ling, afdelingsleder Karl Clausen m. fl. Herefter talte komponisten Poul Rovsing Olsen ... om musikken hos det afrikanske mindretal i sheikdommerne ved den persiske golf. Til de spillede musikkeksempler havde Rovsing Olsen med stor omhu udarbejdet transkriptioner i en forståelig notation, hvad der bidrog væsentligt til tilhørernes udbytte af musikken.“

Poul Rovsing Olsen deltog i juli-august i IFMC-kongressen i Ghana, hvor han talte om „La musique africaine dans le Golfe Persique.“ I tilknytning til kongressen indspillede han eksempler på nogle af de musikformer, der lever i Ghana og Côte d'Ivoire.

OBS!

I januar-februar 1967 giver arkivar ved Dansk Folkemindesamling Poul Rovsing Olsen et kursus i musiketnologi (18 forelæsninger) på Universitetet i Lund. Efterlysning: Studentergruppen i København fik i foråret 1966 tilsendt en forespørgsel fra Dr. Linda Degh vedrørende historien om den døde svigermor i bagagerummet. Vi vil nu med denne efterlysning søge at få klarhed over, hvorvidt denne fortælling er udbredt i de øvrige nordiske lande. Historien kan lyde således:

„Jeg har hørt den af en bekendt, og det skulle være en af hans venners venner, der har oplevet den. Det var et ungt ægtepar, som rejste på ferie til Spanien sammen med en af ... jeg husker ikke hvis mor, og så døde hun nede i Spanien. Og af en eller anden grund – det var vel lidt ubehageligt at have hende inde i vognen – så lagde de hende om i bagagerummet, og tog altså kufferterne ind på bagsædet. Et eller andet sted skulle de ... jeg husker ikke længere hvad de skulle, men de forlod i al fald bilen, og da de kom tilbage, var bilen stjålet. Det er alt, hvad jeg ved.“

Hvis nogen har hørt denne historie eller eventuelt har oplysninger om den, vil de gøre os en stor tjeneste ved at sende materialet hertil.

*Carsten Bregenhøj
DFS II
Torvegade 47,
København K.*

Carl F. Petersen

P E R S O N A L I A

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKEMINNEVITSKAP, OSLO

MAGISTERGRADSEKSAMEN

ble funnført våren 1966 av Inger Christiansen som hadde levert inn oppgave om likvakeskikkelser i Norge. Hun prøveforeleste over: "Det østnordiske og det vestnordiske balladeområde i den vitenskapelige diskusjon."

To studenter planlegger å ta magistergradseksamen våren 1967. Aden Gjøstein Blom har skrevet om "Legender og norske legendeviser", og Bente Gullveig Alver om "Trollkjerringstevner i norske prosesser og tradisjon."

INSTITUTT FOR FOLKELIVSGRANSKING, OSLO

EKSAMENER

Det er våren 1966 uteksaminert to magistre ved instituttet: Åse Bay Sjøvold med avhandlingen: "Hans Nicolai Bruuns fajansefabrikk i Drammen, dens bakgrunn, historie og produksjon". Emnet for prøveforelesningen var: "Transhumanse".

Åse Astrup med avhandlingen: "Barneleker i Oslo". Emnet for prøveforelesningen var: "Storfamilien".

Åse Astrup har i tre år vært vitenskapelig assistent ved instituttet og vil i januar tiltre som konservator ved Tromsø Museum, Nyere kulturhistorisk avdeling.

Våren 1966 tok 4 kandidater eksamen i mellomfag og 10 i grunnfag.

Høsten 1966 var det henholdsvis 5 og 6.

SVERIGE

SEMINARIET FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET, UPPSALA

MEDDELANDEN FRÅN INSTITUTIONEN

Höstterminen 1965 var docent Phebe Fjellström tillförordnad professor under professor Dag Strömbäcks tjänstledighet. Innevarande läsår 1966-67 är docent Phebe Fjellström tjänstledig för forskning i USA.

FINLAND

HELSINGFORS UNIVERSITET, FOLKLORISTIK

FÄRDIGA ARBETEN

Appelgrén, Henni: Eläinten roolit suomalaisessa kansanperinteessä. (Djurens roller i den finska folktraditionen). 322 s. Magisterarbete (1966).

Eskoli, Jyrki: Kesän alkaminen. (Sommarens början). 135 s. Laudaturarbete (1966).

Laaksonen, Eeva: Sanaleikeistä humoristisena ilmaisukeinona sananparsiesimerkistön mukaan. (Om ordlekar som ett humoristiskt uttrycksmedel efter ordspråksexempel). 133 s. Magisterarbete (1965).

Laaksonen, Pekka: Liinanmyynti – leikki. (Tygförsäljningleken). 84 s. Laudaturarbete (1966).

Sihvo, Hannes: Kansanperinne Unto Seppäsen myllytarinoissa ja muussa tuotannossa. (Folktradition i författare U.S.:s produktion). 83 s. Laudaturarbete (1966).

Toiviainen, Seppo: Inkerin nuorison vuorovaikutus sosiaalisenä laitoksena. (Ungdomens växelverkan som en social institution i Ingermanland). 178 s. Magisterarbete (1966).

INSTITUTIONEN FÖR FOLKLORE OCH RELIGIONSHISTORIA VID TURUN YLIOPISTO, ÅBO

LICENCIARBETEN UNDER ÅRET 1966

Swantz, Marja-Liisa: *The Religious and Magical Rites Connected with the Life Cycle of the Woman in Some Bantu Ethnic Groups of Tanzania.*

Pentikäinen, Juha: *De avlidna barnen i nord-europeisk folkro. En religionsvetenskaplig undersökning.*

DANMARK

NORDISK INSTITUT FOR FOLKEDIGTNING KØBENHAVN

LEDERSKIFTE

På grund af sin udnævnelse til amanuensis ved Københavns Universitet har lektor, fil. lic. Laurits Bødker opsagt sin stilling som forstander på NIF. De igangværende arbejder på NIF er imidlertid blevet fortsat som hidtil, fra 1.-8. 1966 til 31.-12. 1966 med amanuensis Bødker som administrator.

DANSK FOLKEMINDESAMLING KØBENHAVN

Tidligere arkivar ved Dansk Folkemindesamling Hans Ellekilde, født 1891, er 28/2 1966 afdød ved døden. Hans Ellekilde, der i 1917 som den første i Danmark tog magisterkonferens i Folkeminder, bestred efter Axel Ollriks død i 1917 stillingen ved DFS som forstander sammen med fra 1921-1961.

Assistent Else Ransy fejrede den 10/12 1966 sit 25 års jubilæum på Dansk Folkemindesamling. Der var stor fest i den anledning.

INSTITUT FOR EUROPÆISK FOLKELIVSFORSKNING VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

EKSAMINER

En række studerende har i den senere tid bestået den afsluttende eksamen. I forbindelse hermed har de nedenfor nævnte besvaret specialafhandlinger:

Lilli Friis: *Skudsmålsbøger som kilde til belysning af kvindeligt husligt tyendes tjenesteforhold. København 1966.*

Hans Ole Hansen: *Det efterlignende eksperiment med udgangspunkt i egne undersøgelser.*

Alan Hjorth-Rasmussen: *Bundne og syede tage i Vesteuropa bortset fra England.*

Grith Lerche: *Sidebåndskonstruktioner. En redegørelse for Nordvestsjællandssk bindingsværk, dets oprindelse og forbindelse med andre blandingstyper.*

Ulla Thyrring: *Udviklingen af en specielt fremstillet erhvervsdragt til danske skorstensfejere.*

Torben Witt: *Vognhjulet. Det mangeegrede hjul. En karakteristisk baggrund af funktion og fremstillingsmåde.*

For tiden er stud. mag. Finn Grandt-Nielsen til afsluttende eksamen; denne vil formentlig være afsluttet i februar 1967. Emnet for hans specialafhandling er: *Københavnske stuedøre fra senbarok til klassicisme. Konstruktionsdetaljer og stiltræk fra borgerlige interiører.*

ANMELDELSER

ERIC R. WOLF: PEASANTS

(Foundations of Modern Anthropology Series, Prentice-Hall Inc., New Jersey 1966).

Eric Wolf är född i Österrike men numera verksam i USA, där han är professor vid Michigan University. Med "Peasants" har han velat skapa en handbok i "bondeforskning" med en begreppsapparat applicerbar på alla jordens bondekulturer. Uppgiften kan kanske tyckas övermänsklig, men författarens förutsättningar har varit goda. Bakom sig har han flera år av fältarbeten bland bönder i Mellanamerika och Tyrolen, och hans beläsenhet är imponerande. I sin framställning rör han sig elegant i tid och rum, med jämförande exempel från medeltidens feodala Europa, dagens sovjetiska kolchoser, indiska byar och 1800-talets sydslaviska zadrugas.

Bokens längsta avsnitt behandlar ekonomi och där ges inledningsvis en översikt av jordbrukets historia. Vidare diskuteras den betydelse innovationer som plögen och växeljordbruket haft för bondesamfundets utformning. Wolf påpekar vikten av att skilja mellan den på självhushållning inriktade småbrukaren, antingen han är en svensk torpare eller en ladino från Guatemala, och dagens västerländske bonde, vars industrialiserade jordbruk bäst studeras som ett vinstinriktat affärsföretag.

Ett längre avsnitt ägnas också bondehushållets uppbyggnad. Eftersom familjegruppen hör ofta är identisk med hushållets arbetsstyrka, måste den ekonomiska bärkraften ställas i relation till familjens livscykel. Hushållets ekonomiska ställning är t. ex. ofta kritisk när barnen är små, för att sedan förbättras allt efter som de växer upp och kan delta i arbetet på gården.

I ett avslutande kapitel – "Peasantry and the Ideological Order" – behandlas bl. a. aspekter på bondesamhällets religiösa liv.

Med tanke på att nordisk folklivsforskning i så hög grad ägnat sig åt studiet av det förindustriella bondesamfundet bör Wolfs bok kunna komma till stor nytta. Vi får här inte bara en be-

greppsapparat som kan användas vid studiet av vår egen bondekultur utan även vid jämförelser utanför vårt eget kulturområde. Med sitt lätthanterliga format och sin pedagogiska utformning är "Peasants" närmast tänkt som en lärobok, och som sådan skulle den väl försvara en plats även på de nordiska folklivsstudenternas pensumlistor.

Orvar Löfgren.

NY SVENSK KURSBOK I NORDISK OCH
JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING
SIGFRID SVENSSON:

INTRODUKTION TILL FOLKLIVSFORSKNING

STHLM 1966. NATUR OCH KULTUR.

202 s. Ill. Häftad kr. 25:50, inb. kr. 29:50.

En boks syfte framgår ofta klart av förordet. Så är även fallet med professor Sigfrid Svenssons nya kursbok. Det må därför tillåtas mig att citera ett par partier ur förordet: "Folklivsforskningens ämne är den folkliga kulturen. Som folklig uppfattas här den kultur som genom sin traditionsbundenhet och sin grupp- eller lokalprägel skiljer sig från den i hastiga förändringar ständigt stadda internationella kulturen ("högreståndskulturen", "den mobila kulturen", "överkulturen"). Karakteristiken är visserligen flytande men har visat sig praktiskt användbar. Till uppdelningen folkkultur och högreståndskultur svarar i universitetsundervisningen differentierade utbildningslinjer med skilda ämneskombinationer. – Nordisk och jämförande folklivsforskning är – med huvudvikten lagd på Sverige och Norden men under internationell synvidd – vetenskapen om den folkliga odlingens olika yttringar och dessas växlingar i tid, rum och inom olika samhällsgrupper. Den omfattar studiet av såväl materiell kultur som social organisation, konst, sed, tro och diktning och sammanhålls till ett enhetligt ämne av den betydelse den nedärvda traditionen

och ortens eller gruppens samfällida vanor haft för de olika kulturelementens utformning och fortlevnad. – – Denna bok kunde också haft som titel HUR FOLKLIVSFORSKNINGEN ARBEFTAR. De olika kapitlen svarar mot föreläsningar eller seminarieövningar som författaren vid skilda tillfällen hållit som professor i nordisk och jämförande folklivsforskning vid Lunds universitet. Denna undervisning har i första hand riktat sig till nybörjare i ämnet, vilket också gett formen åt framställningen. Det har härvid varit en medveten strävan att undvika program, teorier och abstraktioner. Problem och metodik har isättlet ådskådliggjorts i form av presentationer av redan föreliggande undersökningar. Kapitlens olika avsnitt innebär i första hand ingen systematisering utan en varierande exemplifiering. Urvalet har präglats av uppfattningen att folklivsforskningen främst är en historisk vetenskapsgren."

Boken är uppdelad i 16 kapitel. De 14 första behandlar skilda problemkomplex ur olika synvinklar, rikt illustrerade med fotografier, teckningar och kartor. De två sista kapitlen utgör dels en historik över hur folklivsforskningen blev universitetsämne i Sverige och dels säges något om hur man studerar detta ämne vid de svenska universiteten.

I kapitel 1 "Folkkultur och fornkultur" ges tre folkloristiska och tre etnologiska exempel på folktraditioners och föremålsformers ålder och kontinuitet. Här behandlas bl. a. Odysseus och Polyfem, gnideld som kreatursbot, föremålsformernas kontinuitet exemplifierat med bl. a. det korta linfästets likhet med antika linfästen, och skidorna genom tiderna. Kapitel 2 "Folkkultur och primitivkultur" omfattar t. ex. primitiv och folklig kalender, folklig sed och primitiv tro. I kapitel 3 "Typologi, kartering och datering" diskuteras Ella Odstedts "Varulven i svensk folktradition" och Dag Trozigs "Slagan och andra tröskredskap." Bygdebegreppet, kulturområde och naturlandskap, Sveriges etnologiska kartläggning, relik- och randområden, funktionell och social reträtt behandlas i kapitlen 4 och 5. Problemet sak – ord utreds i kapitel 6. Kapitel 7 tar upp traditionsspridning och kulturkontakter med exempel från bl. a. finnbebyggelsen i Mellansverige och förhållandet mellan lappar och nybyggare. Problem kring högkonjunktur och kulturfixering exemplifieras i kapitel 8: Renässansstilen i

skånsk bondekultur och renässansinflytande utanför Skåne, barockstilen i övre Sverige, 1800-talets högkonjunkturer, äldre högkonjunkturer. Kapitel 9 tar upp "Folkkultur och centraldirigering" med exempel bl. a. angående mått och vikt och överflödsförordningarnas betydelse. "Förlaga, efterbildning och ombildning" har kapitel 10 om folkkonsten rubricerats. Mönstrets betydelse behandlas i kapitel 11 med utgångspunkt från bl. a. ungdomens tiggarevandringar. Förhållandet mellan verklighet och dikt i folktraditionen belyses i kapitel 12: "Sången sanning – sagan dikt", "Folkvisor som historiska källor", "Folkligt och fornordiskt". "Funktion och miljö" avhandlas i kapitel 13 med följande rubriker: "Museiföremålen", "Strukturförändringar", "Skogsråtraditionerna och näringslivet", "Miljön i historiskt perspektiv". I det viktiga kapitel 14 behandlas "Helhet och förändring": Bylagets betydelse, dess upplösning och den nya tiden.

Professor Svenssons bok i Natur och Kulturs "Introduktionsserie" är mycket välkommen. Som torde framgå av ovanstående exemplifieringar ur innehållet belyser och presenterar den en stor mängd problem inom folklivsforskningen; både äldre och nyare diskussioner beröres. Förhållandet mellan etnologiska och folkloristiska exempel synes mig vara väl avvägt. Boken kan sägas vara i bästa mening ett kompendium för den som studerar ämnet vid våra universitet lika väl som en introduktion för den som vill veta vad en folklivsforskare sysslar med.

Göte Edström.

NORD NYTT

Udgiver:

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe.

Redaktion:

Karsten Lægdsmand, ansvarshavende redaktør.
Carsten Bregenhøj, redaktionssekretær.

Lokalredaktører:

Danmark:

Carsten Bregenhøj, København – Karsten Lægdsmand, København.

Finland:

Jukka Eenilä, Åbo – Heidi Henriksson, Åbo – Aarre Nyman, Helsingfors – Juha Pentikäinen, Åbo – Hindrik Strandberg, Helsingfors.

Norge:

Ann Helene Bolstad, Oslo – Anne Louise Christensen, Oslo – Reimund Kvideland, Bergen.

Sverige:

Göte Edström, Uppsala – Inger Eriksson, Lund – Nanna Hermansson, Lund – Orvar Löfgren, Stockholm.

Lay-out:

Gita Pasternak.

Annoncer:

Helle Søby Laursen.

Salg:

Birgitte Rørbye.

Nord-Nytt udkommer fire gange årligt. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til ekspeditionen eller ved indbetaling af abonnementsprisen på gironummer 26522, Nord-Nytt, Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Nationalmuseet, Brøde, Kgs. Lyngby, Danmark.

Årsabonnement:

15,- d. kr.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	2
Nyt fra NEFA	4
Ake Daun og Orvar Löfgren: Folklivsforskaren och Nutiden	6
Olof Hasslöf: Nordisk Maritimhistorisk Arbetsgrupp	9
Grith Lerche: Udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturens historie	12
Tom G. Svensson: Frostviken Mellersta-Exempel på Forskarsamarbete	14
Outi Lehtipuro: Folkloristisk Metodologisk Arbetsgrupp i Helsingfors	15
Leea Virtanen: Seminariet i Folkloristik 1966-67	17
Iørn Piø: Folkemindesamlingens film om folkelig underholdning	18
Per Hvamstad: Norsk Skogbrugsmuseum	19
Åge Skjelborg: Jyske blusskikke	20
Irina Salo: Suomenkieliset Tieto-Sanommat	22
Undervisning, forskning m. m.	23
Udstillinger	27
Personalia	28
Anmeldelser	29
Bibliografi	31

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe (NEFA) har som formål at udvikle samarbejdet mellem de studerende og færdiguddannede i faget folkelivsforskning i de nordiske lande.

D E T T E N U M M E R

Forventningerne hos NORD-NYTT's redaktion om et udtalt behov for et informationstidsskrift inden for folklivsforskningen i de nordiske lande er blevet langt overgået. Der er indkommet langt mere stof til dette nummer af NORD-NYTT end det kan rumme, og redaktionen har set sig nødsaget til at skære værdifuldt stof bort, hvilket naturligvis ikke er gjort med glæde.

Samarbejdet, både lokalt mellem enkelte forskere og på det internationale plan mellem større forskergrupper inden for folklivsforskningen, er i disse år i centrum for manges arbejdsindsats. Om nogle af disse samarbejdsprojekter orienteres der i nogle af artiklerne i dette nummer af NORD-NYTT.

Således beretter fil. dr. Olof Hasslöf om opkomsten af Nordisk Maritimhistorisk Arbejdsgruppe; han fortæller om sommerens planer og opregner arbejdsgruppens videnskabelige produktion inden for de sidste år.

Grith Lerche, den nyudnævnte sekretær for „Det internationale sekretariat for udforskning af landbrugsredskabernes historie“ og for „Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie“ under „Det kongelige danske videnskabernes selskab“, fortæller om disse to organisationer og deres fremtidige arbejde.

Om NEFA's andet feltseminar i etnologi og folkløse i Jokkmokk i august og september 1967 skriver organisationskomiteens sekretær Orvar Löfgren. Han gennemgår planen for seminaret, der, ved at rette focus mod nutidig problematik, bliver et af sommerens mest spændende forsøg inden for folklivsforskningen.

Orvar Löfgren skriver i øvrigt sammen med Åke Daun om endnu et forskersamarbejde. „Nordisk råd for antropologisk forskning“ indkaldte i marts til et symposium i Stockholm under ledelse af Sigurd Erixon med titlen „antropologisk nutidsforskning“. Ca. 30 ledende folklivsforskere fra

de nordiske lande mødtes her for at diskutere dette emne.

Om andre eksempler på forskersamarbejde berettes der i Tom Svenssons artikel om „Frostviken mellersta“ og i Outi Lehtipuros „Folkloristisk metodologisk arbejdsgruppe i Helsingfors“.

NORD-NYTT's serie om museer og andre institutioner fortsættes med en artikel af Per Hvamstad. Han fortæller om et af de yngre museer i Norge, Norsk Skogbruksmuseum, hvis arbejdsområde er skovbrug, jagt og fiskeri. Udover dette er der endnu en række emner, hvoraf især bibliografien om nordisk folkekultur, der denne gang er usædvanlig stor, bør fremhæves.

Siden udgivelsen af det første nummer af NORD-NYTT har en lang række enkeltpersoner og institutioner bestilt årsabonnement, og redaktionen er glad for denne positive reaktion, men for at udgivelsen kan sikres over en længere periode, må endnu flere abonnere, så NORD-NYTT bliver økonomisk uafhængigt. Vi opfordrer derfor til, at alle vore nuværende læsere gør en indsats for, at tidsskriftet når ud til endnu flere. Vis NORD-NYTT til alle, De ved er interesserede i at høre om, hvad der sker inden for museer, arkiver, hos enkelte forskere o. s. v., eller indsend omstående kupon på omslaget med navn og adresse på interesserede; disse vil da få tilsendt et gratis prøvenummer af NORD-NYTT. Kuponen kan i øvrigt også benyttes til at bestille abonnement, og De kan naturligvis stadigvæk bestille abonnement ved at indbetale abonnementsprisen, 15,- danske kroner årligt, på gironummer 26522 (Danmark), NORD-NYTT, Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Nationalmuseet, Brede, Kgs. Lyngby, Danmark.

Til dette nummer har Wennergrenska Samfundet, Stockholm og Undervisningsministeriet i Danmark bidraget med økonomisk støtte. Vi vil her på det varmeste takke for denne hjælp.

Karsten Lægdsmand.

MAGNETONBÅND PER 525

Studiobånd, fremstillet på dobbelt strækstabiliseret polyester i standardtykkelse, med særlig henblik på arkivering

Situation fra indspilning i Danmarks Radio af dansk folkemusik udført af spillemand Ewald Thomsen

AGFA-GEVAERT

Netop til sådanne formål er det ikke mindst lydbåndets "skjulte" egenskaber der tæller

PER 525 er idag det mest anvendte bånd til studio og radiofonibrug i Norden, hvilket ikke mindst skyldes den fremragende kopidæmpning som andrager 58 dB ved 38 cm/sek. og 60 dB ved 19 cm/sek., målt efter DIN normen. Efter lagring i 1 år er værdierne kun faldet til henholdsvis 56 og 58 dB og efter 100 år til 54 og 56 dB. Normale bånd har efter 24 timer kun en kopidæmpning på ca. 50-52 dB. Den dobbelte strækstabiliserede base af polyester giver en

fremragende strækstyrke, ligesom båndet er ufølsomt overfor kulde og varme (blødgøringspunkt 220° C). Desuden er båndet resistent overfor svampe, bakterier samt fugt. De øvrige elektroakustiske data ligger ligeledes helt i toppen. Eksempelvis kan nævnes:

Klirfaktor ved fuldudstyring: max 0,8 %
 Frekvenegang i forhold til DIN normen: ± 0 dB
 Dynamik: 66 dB

AGFA-GEVAERT A/S . HØRSBOLMSGADE 20 . KØBENHAVN N . TELEFON (0193) *ÆG. 11.875

NYT FRA NORDISK ETNOLOGISK - FOLKLORISTISK ARBEJDSGRUPPE

ANDRA NORDISKA FÄLTSEMINARIET I ETNOLOGI OCH FOLKLORE – JOKKMOKK SOMMAREN 1967

Sommaren 1965 arrangerade finska studenter det första internordiska fältseminariet i Vörå, Österbotten. Under två veckor arbetade studenter från fyra nordiska länder tillsammans med insamlingsarbete i bygden. Seminariet i Vörå visade sig i många avseenden helt överlägset den traditionella typen av sommarkurser, där föreläsningens verksamhet dominerar programmet, och utbytet av det aktiva arbetet ute i fältet blev stort. Inom NEFA beslöts att verksamheten med fältseminarier skulle fortsättas och man gav i uppdrag åt en organisationskommitté av svenska studenter att svara för uppläggnings av nästa seminarium. Planerna på det andra fältseminariet i ordningen har nu kristalliserats och vid påsktiden distribuerades de första inbjudningarna till NEFA-representanterna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Seminariet kommer att äga rum mellan den 21/8 och den 2/9, och som seminarieort har valts Jokkmokk, centralort i Jokkmokks kommun i det inre av Lappland. Efter att ha samrått med Norrbottens museum om fältseminariets uppläggning fann vi inom organisationskommittén att starka skäl talade för en inriktning av fältarbetet på nutidsskedet och för att låta undersökningens fokus bli den stora kulturella förändring som idag präglar Sveriges nordligaste län, Norrbotten. Norrbotten är inte bara Sveriges nordligaste utan även det utan jämförelse största länet, omfattande en fjärdedel av hela landets yta. I detta jättelika län lever endast 3,5 procent av befolkningen och här i norr har strukturrationaliseringen av det svenska näringslivet satt sina starkaste spår. De sista åren har flera tusen människor tvingats bryta upp från sin hemmiljö och lämna Norrbotten för att söka sig arbete söderut. Störst har svårig-

heterna varit i inlandskommuner som Jokkmokk, där arbetslösheten är avsevärd. Den naturmiljö, som för sörlänningen ter sig ogästvänlig, spelar en stor roll i den bofasta norrlänningens kultur, där jakt och fritidsfiske ofta intar en central plats. Fältseminariets tema "*Dagens och morgondagens Jokkmokk. En undersökning av hem, arbete och fritid i en glesbygdskommun.*" vill markera inriktningen på jokkmokkbarnas anpassning till den ekologiska miljön och reaktionen inför hotande omflyttningar. Genom att ge fältarbetet en stark målinriktning hoppas vi trots den snäva tidsramen kunna belysa några av de drag i den lokala kulturen och miljön som är av särskilt stor betydelse för jokkmokksbon och alltså utgör viktiga faktorer i valet att trots osäkra ekonomiska konjunkturen bli kvar i bygden eller flytta från kommunen till industriorterna vid kusten.

Fältarbetet kommer att bedrivas efter samma principer som i Vörå, d. v. s. deltagarna kommer att arbeta i små grupper med bestämda teman. Varje grupp kom att syssla med en bestämd yrkeskategori, och i valet av dessa har vi strävat efter att få med yrkesgrupper av "nyckelkaraktär" i bygdens näringsliv. Följande grupper har preliminärt valts ut: bönder-kronotorpare,, skogsarbetare, vattenrallare, renskötare, handelsmän, lärare, slöjdare och slutligen turistnäringarnas folk.

Böndernas antal minskar i rask takt och för de gårdar som överlevt rationaliseringssträvandena har skogsavverkningen fått allt större betydelse, medan jordbruk och boskapskötsel kommit att spela en allt mindre roll. För de renskötande samerna utgör de statliga ingreppen i traditionella renbetesområden ett stort problem, samtidigt som rationaliseringen av renskötseln i ökad grad kräver anskaffandet av moderna hjälpmedel som kortvågsradio och snöskoter, samt även en inriktning på större hjordar med 400–500 djur. Detta

innebär bl. a. att många samer i den unga generationen inte har möjlighet att etablera sig som renskötare, och det är främst med tanke på dem, som man inom Jokkmokks kommun satsat hårt på sameslöjden. En yrkesgrupp som i många avseenden är arvtagare till de färgstarka "rallare" som svarade för de stora norrländska järnvägsbyggena årtiandena kring sekelskiftet, är "vattenrallarna" vilka arbetar på de stora kraftverksprojekten i fjällvärlden. Skogen är en av hörnstenarna i traktens ekonomi, men även här har tekniska innovationer medfört att behovet av arbetskraft minskat, och det är särskilt möjligheterna till säsongarbete för småbönder o. dyl. som därvid försämrats. Två små, men betydelsefulla yrkesgrupper utgörs av lärare och handelsmän, medan "turistfolket" representerar kommu-

nens framtidshopp. Genom den snabbt ökande turistströmmen hoppas man kunna skapa nya arbetstillfällen i bygden.

Avsikten är att folklorister och etnologer skall arbeta i samma grupper, men med delvis olika inriktning. För folkloristernas del blir främst en kartläggning av livets och årets fester i dagens Jokkmokk aktuell; en kartläggning som syftar till att klargöra vilka traditionella festligheter som överlevt och vilka nya som kommit till under senare år.

Vår förhoppning är att vi under seminariets gång skall få diskutera hur folklivsforskarna (antingen de betecknar sig som etnologer eller folklorister) bör arbeta i nutiden och genom efter vilka fältmetoder vi bäst kan belysa kulturförändringar i dagens nordiska samhälle.

Orvar Löfgren.

DANMARKS GAMLE FOLKEVISER I FOTOGRAFISK OPTRYK

Læsere af Nord Nytt behøver ingen videre redegørelse for hvad DgF er. Det skal derfor blot meddeles, at dette hovedværks ti tekstbind (1853-1965) nu genoptrykkes i originalens format, indbundet i svær blågrøn helbuckram med guldtryk. Nye forord på engelsk er tilføjet, og Svend Grundtvigs prøvehæfte fra 1847 er facsimileret bag i bind I. Bind I-V er udkommet, mens VI-X (i fire bind) udsendes i maj 1967. Prisen for hver halvdel er 500 kr. (hvertil 50 kr. oms for danske købere), og værket bestilles hos Dr. Erik Dal, Førchammersvej 1, København V.

Man gør opmærksom på, at prisen vil blive hævet efter udgivelsen af de sidste 4 bind. Universitets-Jubilæets danske Samfund er værkets udgiver, og samfundets medlemmer får hver halvdel for 425 kr. excl. oms., dog kun når bestilling ikke sker gennem en boghandler. Normale medlemspublikationer er gratis, således årsskriftet Danske Studier og samfundets andre publikationer indenfor filologi, folkeminder, folkeliv etc. Årskontingentet er 30 kr. (+ porto), for studerende ved danske universiteter (indtil ti år efter studentereksamen) dog 20 kr. (+ porto), og indmeldelse modtages af samfundets sekretær, prof. dr. Poul Andersen, Markvej 11, København NV.

FOLKLIVSFORSKAREN OCH NUTIDEN

Några reflektioner kring symposiet över nutidsforskning, 7–11 mars 1967.

I början av mars samlades ett trettiotal forskare till Stockholm för att diskutera etnologisk nutidsforskning. Symposiet hade arrangerats av Nordiska rådet för antropologisk forskning och försetts med rubriken "Antropologisk nutidsforskning" för att markera att siktet inte enbart var inställt på Norden. Representanterna för den utomeuropeiska forskningen var dock få, och de flesta av deltagarna var nordiska folklivsforskare. Att temat var väl valt visade den livliga och givande diskussion, som präglade symposiets fem dagar. I många stycken gick meningarna starkt isär, vilket kanske var att vänta med hänsyn till ämnets kontroversiella natur. På en punkt var dock alla eniga – folklivsforskaren kan och bör ägna sig även åt nutidsforskning.

Definitionen av begreppet nutid varierade. Några deltagare ville avgränsa begreppet bakåt genom att sammanställa det med industrialismens genombrott. En sådan avgränsning baserad på ett årtal (t. ex. 1870) är diskutabel och säkerligen svårhanterlig, eftersom de sociala och kulturella förändringar, som industrialiseringen av det agrara Norden medförde, var en process, där utvecklingen i vissa avseenden gick betydligt snabbare än i andra. En troligtvis fruktbarare avgränsning av nutidsbegreppet gav professor Ilmar Talve i sitt inlägg "Etnologisk nutidsforskning i Finland." Talve tog som utgångspunkt själva forskningsmaterialet, på så sätt att han lät gränsen bakåt i tiden bestämmas av de sagesmän, som står till forskarens förfogande. För närvarande skulle gränsen i så fall dras vid tiden kring sekelskiftet; längre bakåt än dit kan vi knappast med hjälp av äldre sagesmäns minnesbilder nå ett kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande resultat genom intervjuer och frågelistor. Den främre gränsen för nutidsskedet blir enligt detta sätt att se den som vetter mot "nuet",

d. v. s. vår egen samtid, där intervjuerna kan kompletteras med direkt observation av människors beteenden. Vi får alltså tre tidsskikt, som karakteriseras av de olika möjligheterna till datainsamling. Bakerst ett historiskt tidsskikt, där kvarlevor som föremål och arkivalier får ge huvudparten av analysmaterialet. Därefter nutidsskedet med möjlighet för forskaren att i större utsträckning kunna välja material efter problemställningen, och till sist ett "just-nu-skede" där källorna är ännu rikare, eftersom forskaren kan komplettera sin utfrågning av sagesmän med egna observationer av den studerade kulturen.

Docent Sven B. Ek ansåg att nutidsforskningen i första hand borde inriktas på att kartlägga perioden kring sekelskiftet, emedan insamlingen av dessa primärdata inte kan skjutas på framtiden. Med hänsyn till tidigare folklivsforskares bristande intresse för de miljöer, som den framväxande industrialismen skapade, är naturligtvis sådana räddningsaktioner mycket välmotiverade. Man kan bara beklaga att vi redan är för sent ute för att kunna samla in ett tillfredsställande traditionsmaterial om genombrottstiden under 1800-talets sista hälft. Räddningsaktioner av detta slag får dock inte dominera den etnologiska nutidsforskningen, eftersom vi då riskerar att aldrig hinna ifatt utvecklingen, utan ständigt hänvisas till rekonstruktioner. Det är viktigt att vi också ger oss tid att utnyttja det rika och kvalitativt utmärkte källmaterial, som de direkta fältobservationerna kan ge. Angeläget är också, att folklivsforskaren i mindre utsträckning än förut begränsar sig till enbart datainsamling och till den begränsade belysning av samtidens snabba förändringar, som sker genom utsändning av de sedvanliga frågelistor. De obearbetade svar på frågelistor, som samlas på hög i de etnologiska arkiven, blir i många fall av ringa eller intet värde för efterkommande forskare. När folklivsforskarna nu i allt högre grad startar undersökningar i nutidsskiktet bör kravet skärpas på att insamlandet

direkt följes av bearbetning och analys. En anledning härtill är också att myndigheterna visat ett ökat intresse att stödja etnologiska undersökningar av hotade miljöer (t. ex. vid vattenregleringar och stadssaneringar). Viljan att stödja sådan nutidsforskning främjas knappast av att projekten inte fullföljes och av att de till resultat inte ger något annat än nya packar uppteckningar och foton på arkivhyllorna.

Förhållandet till grannvetenskaper, som kulturgeografi, sociologi och ekonomisk historia, berördes i ett inlägg av docent Albert Eskeröd, som påpekade i hur liten grad sociologer i Norden intresserat sig för lokalstudier av den typ som utbildats i USA och England. De nordiska folklivsforskarnas kvalitativa och holistiska undersökningsmetoder är speciellt lämpade för sådana "community studies", eftersom dessa betonar inte bara de sociala relationerna, utan även den lokala kulturen.

I många av inläggen på symposiet framhölls vikten av att studera de processer, som förändrat människornas livsformer i de nordiska länderna under 1900-talet. Dessa diakrona undersökningar, som ger folklivsforskarna möjlighet att utnyttja sitt historiska kunnande, lämpar sig också väl för studiet av kulturell och social förändring. Med nutidens snabba förändringstakt behöver dock inte en sådan studie spänna över en alltför stor tidsrymd. Just nu undergår det svenska samhället en förvandling, som i flera avseenden är lika omfattande, som den Arthur Hazelius bevittnade vid 1800-talets slut. Strukturförändringarna inom näringslivet innebär bl. a. att varje dag cirka 25 jordbruk och var och varannan dag ett industriföretag läggs ned. Samtidigt upplever vi en folkomflyttning av stora mått. Det måste vara en angelägen uppgift för folklivsforskarna att följa denna förändringsprocess i studier av lokalsamhällen med avfolkningsproblem och sysselsättnings svårigheter.

Nutidsforskning är förvisso inte något nytt inom folklivsforskningen, men de flesta pågående undersökningarna har karaktären av experimentverksamhet. Av denna anledning är det kanske befogat att dröja med prioritering av vissa forskningsfält. Folklivsforskarna har t. ex. ännu inte löst problemet hur de på storstadsmiljö skall applicera de holistiska och kvalitativa undersökningsmetoder, som utexperimenterats under fält-

studier i små samhällen som byar och fiskelägen. Dessa undersökningsmetoder, som ju ytterst hämtats från antropologernas utomeuropeiska fältstudier, har emellan tid i USA och England visat sig vara mycket fruktbara, även då undersökningarna utföres i större, komplexa samhällen.

Det mest temperamentsfulla och därför kanske mest stimulerande av inläggen på symposiet var Otto Blehrs, "To analytiske perspektiver i studiet av folkliv". Ett annat mycket intressant föredrag, som väckte livlig debatt, var professor Knut Kolsruds. Han redogjorde för sin syn på relationen mellan nutidsforskningen och museerna. På grund av de etnologiska museernas starkt *socialromantiska* karaktär – i varje fall i Norge – ansåg han, att ansvaret för nutidsforskningen borde läggas på arkiven och särskilt universitetsinstitutionerna, som beträffande sin forskningsverksamhet av denna anledning borde göras mer oavhängiga än museerna.

Eftersom diskussionerna i stor utsträckning kom att gälla de grundläggande frågor och de motstridiga uppfattningar, som Blehrs bidrag aktualiserade, är det kanske motiverat att i denna kommentar litet utförligare redogöra för någon av dessa kontroversiella frågor, där meningarna bröts mot varandra.

I sitt inlägg kritiserade Blehr det kulturbegrepp, som den majoritet av folklivsforskare använder, vilka Blehr valt att karakterisera som tillhöriga en historisk-geografisk skola. Av dessa forskares arbeten framgår det, enligt Blehr, att de ser på redskap och seder som *kulturelement*, och att de analytiskt behandlar dessa på samma plan som de föreställningar, som ligger bakom dessa *kulturyttringar*, som Blehr hellre ville beteckna dem. Blehr tillade att han inför ett sådant synsätt får en känsla av att kulturen "lever" ett "liv" oavhängigt av individerna i samhället, och att dessa alltså bara har att rätta sig efter de regler och normer, som kulturen fastslagit.

I den efterföljande diskussionen riktades starkt kritik mot de omdömen Blehr avgivit och i synnerhet mot det kulturbegrepp, som han bekände sig till. Det sades i diskussionen att kultur utgjorde så mycket mer än vad Blehr ville inbegripa i kulturbegreppet, nämligen endast kunskaper och värderingar.

I den antropologiska terminologin ingår ett antal traditionsrika begrepp, som av olika forskare

re fyllts med innehåll i överensstämmelse med olika "skolors" teoretiska inriktning. Kroeber och Kluckhohn har klassificerat sådana olika definitioner av kultur i fem kategorier, nämligen *deskriptiva* (allmänna, vittfattande, påståenden, av typ "the man-made part of the environment"), *historiska* (kultur är den sociala traditionen), *normativa* (kultur är ett samhälles regler och idéer), *psykologiska* (kultur är anpassning, inläring, vana m. m.) och *genetiska* (kultur är det arv av artefakter, idéer och symboler, som överföres från generation till generation).

Fleralet folklivsforskare i Norden torde vara böjda att på en gång ansluta sig till samtliga av dessa definitioner, vilket ju innebär preferens för en omfattande, deskriptiv definition. Med kultur kan sålunda förstås dels den materiella omgivning, som människan byggt upp kring sig, dels det andliga arv i form av verbala traditioner, trosföreställningar, idéer, kunskaper, normer m. m., som hon förvärvar genom inläring och anpassning.

Detta är som bekant vad som inom logiken brukar kallas en nominaldefinition, d. v. s. att man med termen kultur inför ett kortare namn för något, som eljest måste uttryckas mera omständligt – i detta fall i form av en deskription. En definition av ett helt annat slag är ju en sådan, som syftar till att göra en fruktbar precisering av det som avses. En sådan definition brukar kallas *explikation*. Det begrepp, som sålunda *explikeras*, kan i sin tur vara *operationellt*, d. v. s. begreppet är synonymt med de operationer, varmed man bestämmer eller kommer fram till begreppet.

Blehrs kulturbegrepp är operationellt i den mening, att begreppet är resultat av en analys av hur regelmässigheter framkommer i socialt liv likaväl som i materiell miljö. Det är det kulturbegrepp, som Fredrik Barth utvecklat i "Models of social organization" (London 1966). Den analys, som professor Barth gjort, visar att de yttarsta riktningsgivande faktorerna till social form är de kunskaper och värderingar, som utgör den möjliga ramen för mänskligt handlande respektive de preferenser, som bestämmer valet av målsättning för handlandet. Dessa kunskaps- och värdesystem utgör enligt Barth kulturen i ett samhälle. Det är dessa som så att säga utgör "fröet" till social form och till specifika livsmiljöer i

deras helhet. Men även om människor har kunskaper och önskemål är det sällan de helt och hållet kan förverkliga sina önskemål. Anledningen härtill är ju att de begränsas av en mängd omständigheter, såsom ekonomiska villkor, ekologiska förutsttningar, politisk press och religiösa dogmer. Andra restriktioner är ett samhälles normer och lagar men även konkurrensen människor emellan. Genom att beskriva dessa restriktioner kan man förklara regelmässigheterna i socialt liv men även den materiella miljöns utformning. En miljöns enskilda delar är enligt detta sätt att se *produkter av en kultur* och alltså inte kulturelement.

Både det deskriptiva kulturbegreppet och det operationella är givetvis användbart, men syftena med användningen av dem är helt olika.

Några av symposiets föredragshållare, bland dem Sigurd Erixon, framhöll nödvändigheten av att man lär sig nya metoder och teorier, då man skall utforska levande miljöer, och professor Erixon yttrade, att de metoder, som används inom den engelska socialantropologin, kanske skulle kunna bli till nytta. Som ett stöd för en sådan uppfattning kan sägas, att Sverige enligt en beräkning svarar för cirka 1 % av den samlade forskningsverksamheten i världen, vilket betyder – som en ledarskribent i Dagens Nyheter uttryckt det – att vi behöver personer, som följer med och rapporterar om vad som händer inom de övriga 99 procenten. Den mesta antropologiska forskningen sker ju på liknande sätt inte i Sverige eller Norden, utan i Amerika, Storbritannien, Frankrike etc. När folklivsforskarna, såsom stadsundersökningar och företeelser i vår egen tid, vore det säkerligen klokt att intensifiera importen av de forskningsresultat man kommit till i länder, där resurserna är så mycket större än våra, och där man har längre erfarenhet av sådana projekt, som hos oss står inför sin begynnelse.

Åke Daun och Orvar Löfgren.

NORDISK MARITIMHISTORISK ARBETSGRUPP

När jag sommaren 1939 för Göteborgs museum bedrev maritimetnologiska fältundersökningar i Bohuslän, kom jag en dag ner till hamnen i Donsö utanför Göteborg. På en bryggpir stod en flock karlar inbegripna i en hörbart livlig diskussion. En herre i seglarmössa och vita byxor var tydligen den mest talföre. "Det är ju självklart, att en båt, som är så bre föröver, blir alldeles för tung att driva fram", sa han med en svepande gest över det mer än tjugotalet stora båtar, som låg förtöjda i hamnen. "Den blir för dyr i drift och går för sakta. Med skarpare bogar skulle den gå fortare, dra mindre olja, altså bli billigare i drift". "Ja, det kan la våra", fick han till svar. "Men vi har provat den sorten mä. Dom kallade vi för gunghästarna, därför att de satte så djupt i sjöarna, att en varken kunde stå på däck eller ligga i kojerna. Ock så blev det för liden plats på däck, där vi ska arbeta mä våra redskap. Och så mycke överbrytande sjö, att allting spolades akteröver i en enda röra".

Efter åtskilliga nya repliker från ömse håll gled samtalet över till hamnen, som nyss blivit ombyggd med statliga anslag och byggnadsledning. Även här var meningarna delade. Och argumenten gled förbi varandra. Diskussionen artade sig mera till monolog genom att debattlusten hos "hemmalaget" avtog. Småningom drog sig somargästen tillbaka. Efter en stunds tystnad tittade ordföranden i municipalstämman och fiskareföreningen fundersamt uppåt land och sa: "Den karlen va långt oppifrå!" "Ja han va dä" instämde man allmänt nickande.

År 1947 gjorde en på riksdagens begäran av Kungl. Maj:t tillsatt kommitte en studieresa längs kusten. Kommitten hade tillkommit efter motioner i riksdagen i anledning av kontroverser mellan kustsamhällena och planeringsmyndigheterna angående regleringar av bebyggelsen i dessa samhällen, som på officiellt håll ansågs vara för sammanyttrad och i stort behov av omordning. När vi kom till Åstol, strax norr om Marstrand, försökte länsarkitekten och ett byggnadsråd övertyga ortens representanter om lämpligheten att bygga sammankopplade hus för att på så sätt spara utrymme och glesa ut bebyggelsen. "Ni som arbetar så mycke i lag och äger båtar, red-

skap och mycke annat gemensamt. För en kunde då väl vara bra mä gemensamma boningshus också", sökte de argumentera. "Njaa, då kan la våra, att vi har mötet ihob som bådar och andre sjögrejer och sånt. Men våra hus och våra karinger vil vi ha war for seg..." blev svaret. Även här präglades diskussionerna, liksom i övriga kustsamhällen av att argumenten seglade förbi varandra. Myndighetspersonerna erinrade om allmänt gällande lagar, regleringar och bestämmelser. Kustborna menade, att det, som "kanske kan vara bra oppe i land, då passar inte här ute på kusten. Landkrabbor och sjöfolk ä så olika. På ömse håll var önskemål, synpunkter, tänkesätt och uttrycksmedel så väsensskilda, att de hade svårt att mötas och finna någon gemensam nämnare.

Eftersom alla goda ting är tre, må det tillåtas att anföra ett tredje exempel ur den långa raden av liknande upplevelser. Jag hämtar detta från litteraturen, närmare bestämt ur Brøgger och Sheteligs bok *Vikingskipene*, deres forgjengere og etterfølgere, Oslo 1950. Shetelig sökte där tillsammans med skeppsbyggnadsingeniören Fredrik Johannessen besvara frågan *Hvordan skipet ble bygget?* Sheteligs mönstergilla beskrivningar och analyser av fynden tyder enstämmigt på att skeppen måste ha byggts med bordläggningen som formbildande element. Det sålunda uppbyggade skrovskalet har uppenbarligen i efterhand försetts med stödjande intimmer, som äldre klinkbyggare benämnde band eller vränger, men numera vanligen kallas spant. Denna term liksom den av Shetelig brukade termen *bordklädning* hör hemma i kravellbyggnadsteknikernas terminologi. För dem är det självklart, att spanten utgör fartygsskrovets formbildande element. Av dessa reser de i första byggnadsetappen upp ett spantskelett, som de i andra etappen förser med bordklädning. Under inflytande, man frestas säga vilseledd, av sin kravellbyggnadsteknisk expert förklarade Shetelig, att den först nämnda metoden, som i motsats till den senare kan kallas skalbyggnadsteknik, är "ikke tenkelig". Om Shetelig i stället besökt några klinkbyggnadsvarv och rådfågat byggmästarna där, skulle han fått se och höra, att den tekniken inte bara är tenkelig utan

ännu under hans egen tid allmänt praktiserades i Norden och många andra länder.

Liknande exempel kan anföras i långa rader till belysande av erfarenheterna, att maritima kultur- och samhällsföreteelser blivit endast ytligt och sporadiskt undersökta och därför ofta missförstådda och feltolkade, när de skildrats i litteraturen och reglerats genom ingrepp från enskilda och myndigheter. De visar sig ofta svåra att komma under fund med för dem, som nalkas dem från landsidan och inte gör sig förtrogna med sjöfolks av egna maritima traditioner särpräglade kultur.

Folkkultur har ju över huvud taget sent och föga uppmärksammats av historie- och samhällsvetenskap. Etnologin eller folklivsforskningen, som ägnar sig däråt, hör till de yngsta bland universitetsdisciplinerna. Och den har för sin del satt likhetstecken mellan folkkultur och bondekultur, d. v. s. "den odling, som uppburits av den jordbrukande befolkningen" och som "utgjorde själva normalkulturen", säges det i en svensk lärobok i ämnet (Berg och Svensson: Svensk bondekultur, Sthm 1934). Självfallet har det alltså blivit lantbrukarekulturen, som främst ägnats uppmärksamhet av de kulturhistoriska museernas avdelningar för folkkultur.

Sjöbrukarekulturen har stundom kommit med på sladden, men oftast lämnats utanför. Under sådana förhållanden har de maritima yrkenas företrädare fått ta i tu med att själva åstadkomma egna samlingar och grunda särskilda maritimhistoriska museer, som sålunda utgör de yngsta tefningarna i museernas familj. Dessa har därigenom i brist på lokaler, ekonomi och vetenskapligt utbildad personal först på allra sista tiden kunnat börja ägna sig åt forskningsuppgifter och systematiserad insamling av källmaterial.

Förr att främja denna verksamhet genom samarbete och utbyte av synpunkter och erfarenheter tog ledningen för Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg 1963 initiativet till gemensamma fältundersökningar. Detta skedde i anslutning till dem, som museet tidigare bedrivit i Danmark och som för Statens sjöhistoriska museum i Stockholm de sista åren bedrivits av författaren till denna artikel i Skåne och Blekinge i samarbete med landsantikvarie Atterman i Karlskrona och amanuensen Nils Nilsson vid Kulturen i Lund. Tidigare hade liknande undersökningar be-

drivits av författaren i Norrland och Småland.

I augusti 1964 utförde sålunda civilingenjör Ole Crumlin-Pedersen från Nationalmuseets skibshistoriske laboratorium, museumsinspektören, dr. phil. Henning Henningsen och konservator Chr. Nielsen från Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg samt nyssnämnda Nilsson och Hasslöf maritimetnologiska fältundersökningar på Sjælland och tilliggande öar. Hos båtbyggaren Chr. Madsen i Lynäs lät Crumlin senare göra filminspelning av klinkbyggnadsprocessen. Sommaren 1965 fortsatte de gemensamma fältarbetena, som nu förlades till Jyllands västkust och Limfjorden samt även fick en norsk deltagare, mag. art. Arne Emil Christensen från Universitetets Oldsaksamling i Oslo. Som avslutning på dessa fältarbeten inbjöd Kronborgmuseet maritimhistoriskt orienterade museer, arkiv och universitetsinstitutioner i Danmark, Norge och Sverige till ett arbets- och diskussionsmöte i Løkken. Till detta möte – det första i sitt slag i Norden – infann sig ett 30-tal deltagare och diskuterade under tre dagar gemensamma problem rörande forskning och utbildning på maritimhistoriens områden. Man blev enig om betydelsen av sådana arbetsmöten och beslöt, att detta första borde följas av flera. På norsk inbjudan beslöts, att nästa möte skulle förläggas till Norge.

I augusti 1966 fortsatte de gemensamma fältundersökningarna, som nu förlades till kusten mellan Oslo och Mandal och med Institutt for Folkelivsgranskning vid Oslo universitet som värdinstitution. Till de tidigare medarbetarna kom nu instituttets vitenskaplige assistent cand. mag. Kari Helmer-Hansen och tidvis konservatorn vid Norsk Søfartsmuseum cand. phil. Erik Veia, varjämte instituttets chef professor Knut Kolsrud och museumsdirektör Laurits Petersen från Bergens Sjøfartsmuseum besökte arbetsgruppen och med den diskuterade aktuella problem.

Vid avslutningen av fältarbetena 1966 beslöt deltagarna att på grund av de värdefulla erfarenheter och resultat, som vunnits under de tre somrarnas gemensamma lagarbete etablera detta i fastare och förhoppningsvis varaktigare former under namnet Nordisk maritimhistorisk arbeidsgruppe. Såsom framgår av strävandena att få till stånd kontinuerliga undersökningar i fält tillmåter gruppen dessa stor betydelse. De direkta personliga kontakter med de maritima yrkenas ut-

öware, företag och korporationer i deras egna verksamheter och miljöer, som därigenom erhålles, skapar möjligheter till inlevelse och förståelse av de företeelser och problem, som det gäller att klarlägga. För belysande av dessa kräves uppenbarligen mångsidigt och pålitligt källmaterial. Med hänsyn till dess olikartade beskaffenhet kan man särskilja fyra huvudarter av sådant material nämligen 1. Levande traditioner, 2. Föremålsdokument, 3. Arkivdokument, 4. Litteratur. Dessa måste var för sig och under ständiga jämförelser och kontroller underkastas ingående källkritik för att klarlägga deras beskaffenhet och härkomst samt i vilka hänseenden och i vilken utsträckning deras vittnesbörd kan befinnas pålitliga, tentiösa eller rent av propagandafärgade i ena eller andra riktningen. Arbetsgruppens medlemmar söker därför gemensamt och individuellt uppsåra, registrera, insamla och analysera sådana slag av källmaterial samt genom publicering framlägga sina resultat för granskning och diskussion i vidare kretsar. Avslutningsvis meddelas här nedan titlar på sådana skrifter.

Arbetsgruppen har med tacksamhet kunnat glädja sig åt, att dess synpunkter och strävan mötts med intresse och verksamt befrämjats. Flera olika tidskrifter har publicerat dess skrifter. Köpenhamns universitet har under innevarande termin berett plats för seminarieövningar rörande maritim-historiske kilder og forskningsproblemer, som varje måndag hållits i Det historiske institut vid Bispetervet. Oslouniversitets institutt for folklivsgranskning har inbjudit till fortsatta fältundersökningar på kusten mellan Mandal och Stavanger. Sjöfartsmuseerna i Oslo och Bergen förbereder ett andra maritimhistoriskt arbetsmöte på Utsteins kloster i slutet av instundande augusti.

Skrifter av arbetsgruppens medlemmar:

- Arne Emil Christensen jr.: Fossumbuter. Årbok for Norsk Skogbruksmuseum 1963-64.
- Birka - Hedeby mynkene som holde til skipets historie på 800-tallet. Norsk Sjöfartsmuseum 1914-64. Oslo 1964.
 - Fra vikingeskip til motorsnekke. Norsk kulturarv 2. Oslo 1966.
 - Et middelalderskip i Asker. Asker og Baerum historielag Skrift nr 9. Sandvika 1967.
- Ole Crumlin-Pedersen: Cog - kogge - kaag. Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg årbog 1965.

- En kogge i Roskilde. D:o årbog 1966.
 - Two Danish Side Rudders. The Mariner's Mirror 1966/3.
 - Gredstedbro-skibet. Mark og montre 1967.
- Olof Hasslöf: Skeppsfynd, arkivuppgifter och levande tradition. Ale Historisk tidskrift för Skåneland 1962/3 Lund 1962 Wrecks, archives and living tradition. Topical problems in marine-historical research. The mariners mirror 1962/3 Cambridge 1963.
- Fiskelägen. Svenska turistföreningens årsskrift 1964. Sthm 1964.
 - Sources of maritime history and methods of research The mariners mirror 1966/2. Cambridge 1966.
 - Sjöfart och privilegier. Handels- og Søfartsmuseets på Kronborg årbog 1966.
 - Odysseus byggde inte på kravell. Longitude 1966. Sthm 1966.
 - Agrare und maritime Siedlung. Deutsches Jahrbuch für Volkskunde. Berlin 1967.
- Henning Henningsen: Til søs og i havn, i: Dagligliv i Danmark i det nittende og tyvende århundrede (red. Axel Steensberg) I (Kbh. 1963).
- Handels- og Søfartsmuseets glasmalerier, i Handels- og Søfartsmuseets årbog 1963.
 - Kaptajns-gaver, samme 1964.
 - Matrosarbejde, samme 1965.
 - „Salmebøger“, „Bønnebøger“ og „Bibler“, samme 1965.
 - Schiffsmoedelle in Kirchen in Nord- und Südschleswig, i: Nordelbinden 33 (Heide 1964),
 - Oversigt over søhistorisk litteratur 1952-64; i: Fortid og Nutid XXII (1965).
 - Coins for Luck under the Mast, i: Mariner's Mirror 51 (1965).
 - Jonas - profet og ulykkesfugl. Handels- og Søfartsmuseets årbog 1966.
 - Linjedop. Longitude 1966.
- Christian Nielsen: Øen i bugten. Handels- og Søfartsmuseets årbog 1966.
- Nils Nilsson: Jaktkanot - En østblekingsk båttyp. Blekingebogen 1964.
- Skepparens hatt. Kulturens årsbok 1965. Lund 1965.
 - Krokvoxet og rätvoxet. "Det handler om træ" Karlshamn 1966.
 - Mårtenssons på Håstholmen. Ett østblekingsk båtbyggeri. Blekingeboken 1967. K-krona 1967.

Olof Hasslöf.

UDFORSKNING AF LANDBRUGSREDSKABERNES OG AGERSTRUKTURERNES HISTORIE

Dyrkningen af jorden har siden begyndelsen af den yngre stenalder været grundlaget for de fleste menneskers tilværelse. Det er derfor ikke så mærkeligt, at adskillige forskere siden 1600–1700 årene har beskæftiget sig med de redskaber, hvormed jordens afgrøder bliver frembragt, og de agersystemer, hvorpå afgrøderne vokser. Folk som Walther Blith, Andreas Berch og Chr. Olufsen huskes for deres nu klassiske arbejder på dette område.

Det vigtigste redskab var ploven i dens forskellige former med eller uden muldfjæl. Men kilderne til pløjerredskabernes historie strækker sig geografisk fra Kina til Atlanterhavets kyster og i tidens dimension fra det ældste Babylonien, Ægypten og Kreta til traktorploven på Nordamerikas prærie. Mange gamle plove både i Syd- og Nord-Amerika er reliktfunde, som har bevaret træk, der var karakteristiske i de europæiske lande, hvorfra indvandrerne kom. Og impulser er i de sidste halvandet hundrede år vandret frem og tilbage mellem Europa og Amerika på en måde, som gør det påkrævet at undersøge den kulturhistorisk og metodisk set interessante vekselvirkning, inden det er for sent.

Nogle af de vigtigste kilder til pløjerredskabernes historie i forhistorisk tid og middelalderen befinder sig i danske museer. Fra P. V. Glob's „Ard og plov i Nordens oldtid“ kan nævnes følgende oldtids-ardplove: Døstrup, Donneruplund, Trollerup, Nørre Smedeby I og II (alle af Bue-ard eller Spade-ard typen) samt Vebbestrup, Hvorslev, Sejbæk og Nysum (alle af Krog-ard eller Triptolemos-ard typen). Dertil kommer dels forhistoriske ard-skær og nogle senere fremdragne fund, først og fremmest Hendriksmose-arden og Ard-åsen fra Mammen. Af middelalder-pløjerredskaber må nævnes Tømmerby, Andbjerg, Linå, Villersø og den interessante plov-ås fra Navndrup, dateret til tiden. o. .1200J

Det er derfor naturligt, at studiet af fortidens pløjerredskaber er blevet en vigtig opgave for dansk kulturforskning; og det var på denne baggrund, at den første internationale plovforskerkongres blev afholdt i København i 1954. På denne kongres besluttede de 36 videnskabsmænd samlet fra 13 lande at følge Axel Steensbergs forslag om at oprette et permanent sekretariat, der skulle virke som bindeled mellem videnskabsmænd i forskellige lande, der arbejdede med udforskningen af pløjerredskabernes historie.

Fra 1954 har „Det internationale sekretariat for udforskning af landbrugsredskabernes historie“ været en realitet og er det stadig. Det blev knyttet til Nationalmuseet i København, og Axel Steensberg har hele tiden været dets leder støttet af en international komité, for hvilken professor Sigurd Erixon, Stockholm, er præsident. Den daglige drift varetoges indtil 1. 10. 1959 af overinspektør, cand. mag. Peter Michelsen. Herefter overtog museumsinspektør, mag. scient. George Nellemann dette arbejde indtil 1. 9. 1966, hvorefter undertegnede tiltrådte som sekretær.

Hovedformålet med sekretariatet er som fastlagt fra starten, at formidle kontakten mellem forskere og videnskabelige institutioner forskellige steder på kloden.

Sekretariatet korresponderer med ca. 300 personer og institutioner registreret i sekretariatets navnekartotek og udsender et duplikeret „News Letters“, hvoraf hidtil er udsendt 18 numre. Høri offentliggøres bl. a. nye fund, oplysninger om kongresser, meddelelser vedrørende sekretariatets drift, og videnskabsmænd, der ønsker det, kan ligeledes få korte meddelelser af interesse for sekretariatets forbindelser offentliggjort i disse irregulært udsendte News Letters.

I sekretariatet er oprettet et bibliotek, der for størstedelen består af en samling specialafhandlinger af forskere fra hele verden. Desuden er der

ved sekretariatet oprettet et arkiv, der omfatter fotografier af landbrugsredskaber fra mange lande samt opmålinger og tegninger af både oldtidspløve og nyere tids redskaber. Hvert år udsendes et accessionskatalog over nytilkommen litteratur i sekretariatets bibliotek.

Fra sekretariatet er der udsendt to selvstændige publikationer: I. "Research on Ploughing Implements. The Conference in Copenhagen June 1st-5th 1954." Copenhagen 1956, og II. "Danish Wheel Ploughs. An illustrated Catalogue." Copenhagen 1959, begge udarbejdet af Peter Michelsen. Selvom forskning ikke er sekretariatets primære opgave, har Peter Michelsen foretaget en registrering af de danske hjulplove. Han har desuden i Budstikken 1958 publiceret en vigtig afhandling om „den sjællandske krog“ – den sidste danske ard-plov i brug.

Det har ikke været muligt for sekretariatet på fuldt tilfredsstillende måde at samle trådene fra de forskellige undersøgelser, der foregår i ind- og udland, at virke som konsulent for videnskabsmænd indenfor området, at anvise nye veje og at tage nye opgaver op. Denne mangel, der især hang sammen med utilstrækkelige økonomiske midler og for lidt medhjælp, er nu ved at blive afhjulpen.

I efteråret 1966 vedtog „Det kongelige danske videnskabernes selskab“ at nedsætte en „Kommission til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie“, der navnlig skal tage opgaver op, som sekretariatet ikke kan magte, men som ikke gør dette kontaktorgan overflødigt. Professor Axel Steensberg er også formand for kommissionen, hvis øvrige medlemmer er professor, dr. phil. L. L. Hammerich, universitetslektorerne dr. phil. Fr. Skrubbeltrang og dr. phil. J. Troels-Smith, og denne artikels forfatter virker som sekretær for begge de to intimt samarbejdende organer.

I kommissionens navn ligger en udvidelse af arbejdsområdet i forhold til sekretariatets. Dyrkningsredskaberne og markerne hører sammen og må ses som et hele ud fra et funktionelt synspunkt. Der er også gamle traditioner i Danmark for at studere skiftende agerstrukturer. Man kan her nævne værker som Chr. Olufsen: Danmarks indvortes Forfatning i de ældre Tider. (Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs filosofiske og historiske Afhandlinger, Bd. I, 1821), Gudmund

Hatt: Oldtidsagre. (Samme Arkæologisk-Kunsthistoriske Skrifter, II. 1, 1949) og C. Rise Hansen og Axel Steensberg: Jordfordeling og udskiftning. (Sammes Historisk-Filologiske Skrifter, II, 1, 1952).

Det er tanken, at kommissionen skal foretage en registrering, fotografering og i visse tilfælde nøjagtig opmåling af alle vigtige dyrkningsredskaber i danske museer, et arbejde der allerede så småt er begyndt. Desuden vil der blive udført en række pløjeforsøg med genfremstillede eksemplarer af fortidspløve for kommissionens regning i samarbejde med „Historisk-arkæologisk forsøgscenter i Lejre.“ I første omgang drejer det sig om afslutning af for lang tid siden påbegyndte forsøg med Hendriksmose-arden; men forsøg med andre pløjerredskaber vil følge efter. Kommissionen har desuden taget initiativet til udgivelse af et tidsskrift med titlen "Tools and Tillage", hvori afhandlinger kan publiceres på engelsk eller tysk med resumeer på de to sprog. Også boganmeldelser og korte meddelelser vil der blive plads til. Første nummer agtes udsendt i sommeren 1968, og dette organ vil i nogen grad overflødiggøre det dupliserede „News Letters“, selv om dette også i fremtiden vil bringe den årlige bibliografiske oversigt og andet stof af mere intern karakter.

Det er desuden meningen at udsende skrifter i Videnskabernes Selskabs rækker, men med speciel nummerering og titel under kommissionen. Første bind bliver et atlas over den o. 1200 nedlagte landsby Borups agre i Borupris skov på Sjælland med tilhørende teksthefte på hovedsprogene, antagelig incl. russisk. Der forhandles desuden med den ungarske plovforsker dr. Iván Ballassa om udgivelse af et katalog med indledning på engelsk over de ungarske pløjerredskaber.

Både det internationale sekretariat og den danske kommission har fået lokale i Institut for Europæisk Folkelivsforskning i Brede.

Grith Lerche.

FROSTVIKEN MELLERSTA-EXEMPEL PÅ FORSKARSARBETE

Att i ett och samma forskningsprojekt en museiman och en samhällsvetare samarbetar hör förmodligen inte till vanligheterna. Ett sådant projekt initierades emellertid för drygt ett år sedan, då fil lic Bo Sommarström från Nordiska Museets lapska avdelning och undertecknad, verksam vid etnografiska institutionen i Stockholm, beslöt att gemensamt pröva nya samarbetsformer. Vår målsättning är att göra en samhällsanalys av ett lokalsamhälle i det sydsamiska området. Någon sådan analys har tidigare inte utförts, utan dylika integrerade studier har i första hand bedrivits i de större enheterna i det nordsamiska området.

Frostviken Mellersta, som valts för detta ändamål, är medelstor för regionen och med tämligen god dokumentation vad beträffar de historiska förhållandena. Denna sameby ligger också ungefär i mitten av det nuvarande sydsamiska området och hör till området för den mellersta av de tre sydlapska dialekterna. Undersökningen kommer att koncentreras på nutidsskedet med vissa diakroniska kompletteringar beroende på relevans. En av undersökningens uppgifter är att söka komplettera en del inventeringsbetonade undersökningar från 1940-talet resulterande i ett rikt deskriptivt material. Utifrån mera systematiska fältmetoder likaväl som nya mer målinriktade infallspunkter beträffande det tillgängliga arkivmaterialet på Nordiska Museet respektive ULMA skulle detta skede också kunna analyseras beträffande de äldre organisationsformerna och relationerna dem emellan. M.a.o. en analys av de viktigaste sociala, ekonomiska och kulturella förhållandena. Detta arbete kommer att utföras av Sommarström.

Den andra huvuduppgiften är att åstadkomma en motsvarande analys av samhällsförhållandena under 1960-talet, vilket är undertecknads uppgift. Fältarbetet samt en preliminär rapport till den senare delen är redan utförd, medan fältarbetet för Sommarströms del kommer att utföras i början av april.

Vi arbetar till stora delar efter en generell modell. Denna berör de väsentliga aspekter man har att ta hänsyn till vid samhällsanalys, främst

ekonomisk organisation och *social organisation* jämte sambandet mellan dessa, m.a.o. att sätta den sociala organisationen – gruppbildningar, släktskapsförhållanden, m. m. – i relation till samhällets ekonomi, huvudsakligen rennärigen. För analysen av det ekonomiska systemet kommer även binäringsarnas betydelse att behandlas. Dessa är, när det gäller Frostviken Mellersta, främst jakt och fiske, men även skogsarbete och turistnärigen inklusive slöjd spelar en roll. Med social organisation förstås vidare lokal organisation, dvs, hur folk grupperar sig i terrängen under de olika faserna i rennäringsens årscykel. Dessutom innefattar det regelmässigheter vid residensval och slutligen en kartläggning av ett vidare socialt nätverk över grannbyarna, vilket är av signifikans för praktiskt liv i Frostviken Mellersta.

I denna analys ingår också *politisk organisation*, såsom studiet av ledarskap och politisk aktivitet både i förhållande till statens administration – lappväsendet – jämte SSR (Svenska Samernas Riksförbund). Det är också nödvändigt att ta hänsyn till de *ekologiska* betingelserna för att belysa det sociala livet enligt ovan, emedan man härigenom får fram de begränsningar folk har vad beträffar resurser givna i en bestämd naturmiljö.

Genom en sådan här mångsidig belysning av ett begränsat lokalsamhälle där nya metodkombinationer tillämpas hoppas vi kunna ge en så fullständig bild som möjlig av den nutida sydsamiska samebyn. Kombinerat med forskningar från det centralsamiska och nordsamiska området, som vi bägge var för sig tidigare bedrivit eller bedriver, kommer resultatet av denna undersökning att ge oss möjlighet att mera generellt bedöma de viktigaste dragen i de svenska samernas nutids-situation. Detta kan gälla som den ordinära museiverksamheten. Tilläggas kan att studien kommer att publiceras med två separata avsnitt samt ett gemensamt konkluderande avsnitt. I det sistnämnda kommer förändringsaspekter mellan de bägge tidsskedena och implikationer förknippade med dessa att särskilt beröras.

Tom G. Svensson.

FOLKLORISTISK METODOLOGISK ARBETSGRUPP I HELSINGFORS

HÖSTEN 1966

Gruppen kom samman 2+2 timmar varannan vecka och diskuterade dagens tema på grund av artiklar och korta kommentarer, som deltagarna hade skrivit till dem. Arbetsplanen hade gjorts av prof. Lauri Honko, som också var ordförande i diskussionerna; deltagarna var ca 20 magistrar eller laudaturstuderande. Om man överhuvudtaget kan tala om resultat, kunde man kanske säga att vi fick en uppfattning om vad som skrivits om några viktiga problemgrupper inom folkloristiken; i diskussionen kunde vi eliminera några gamla föreställningar som inte mera gäller och några nya misstag också, men det som återstod, förblev fortfarande i inspirerande ordning.

Artiklarna var en del av seminariet, diskussionen en annan. Diskussionen är nu förbi men artiklarna står kvar. Rekommenderas!

I. PROSABERÄTTELSESNAS PROBLEMATIK: SÄGNER OCH MEMORAT

A. Genre-analys.

C. W. von Sydow: Om folkets sägner (Nordisk Kultur 9, København 1931).

– Kategorien der Prosa-Volksdichtung (Selected Papers on Folklore, København 1948).

Gunnar Granberg: Memorat und Sage. Einige methodische Gesichtspunkte (Saga och Sed 1935).

Elisabeth Hartmann: Die Trollvorstellungen in den Sagen und Märchen der skandinavischen Völker (Stuttgart-Berlin 1936), s. 1–21.

Lutz Röhrich: Die deutsche Volksage. Ein methodischer Abriss (Studium Generale 11, 1958), s. 664–669.

– Märchen und Wirklichkeit (Wiesbaden 1964), s. 9–27.

Laurits Bødker: Folk Literature (Germanic), (Intern. Dict. of Regional European Ethn. and

Folklore II, 1965), artiklarna Fabulate, Legend, Memoriate, Sängen, Sage, Sagn.

B. Supranormal upplevelse och memorat.

Waldemar Liungman: Sinnesvillor och sägenbildning samt därmed sammanhängande trosföreställningar (Folkminnen och Folktankar 14, 1927).

Heinrich Burkhardt: Zur Psychologie der Erlebnisage (Zürich 1951), s. 8–35.

R. Th. Christiansen: Fabulat og merorat (Nordisk Seminarium i Folkedigtning I, København 1962).

Iørn Piø: (Fabulat og memorat, diskussion; Nordisk Seminarium i Folkedigtning I, København 1962).

Lauri Honko: Memorates and the Study of Folk Beliefs (Journal of the Folklore Institute 1:1/2, 1964).

Otto Blehr: Noen synspunkter på analysen av folketrofortellinger. (Universitetets Etnografiske Museum Årbok 1965, Oslo).

C. Naturfolkens prosaberättelser, homogen massa eller skiljbara genrer?

William Bascom: The Forms of Folklore: Prose Narratives (Journal of American Folklore 78, 1965).

Ake Hultkrantz: The North American Indian Orpheus Tradition (Stockholm 1957), sä 11–16, 272–290.

– Religious Aspects of the Wind River Shoshoni Folk Literature (Anniv. vol. in honor of Paul Radin, 1959).

C. Scott Littleton: A Two-Dimensional Scheme for the Classification of Narratives (Journal of American Folklore 78, 1965).

J. L. Fischer: The Sociopsychological Analysis of Folktales (Current Anthropology 1963) med kommentarer, s. 235–295.

D. Katalogisering.

Wayland D. Hand: *Status of European and American Legend Study* (Current Anthropology 1965).

Carl-Herman Tillhagen: *Was ist eine Sage? Eine Definition und ein Vorschlag für ein europäisches Sagensystem* (Acta Ethnographica 13, 1964).

Lauri Simonsuuri: *Über die Klassifizierung der finnischen Sagenradition* (Acta Ethnographica 13, 1964).

Barbara Allen Woods: *The Devil in Dog Form* (Folklore Studies 11, Berkeley and Los Angeles 1959), s. 8–15.

Oldrich Sirovátka: *Zur Morphologie der Sage und Sagenkatalogisierung* (Acta Ethnographica 13, 1964).

II. FÄLTARBETETS TEKNIK OCH KÄLLKRITIK

Kenneth Goldstein: *A Guide for Field Workers in Folklore*, 1964. Chapters II, VI, VII.

Richard Dorson: *Buying the Wind*, 1964. Introduction: *Collecting Oral Folklore in the United States*.

Hertha Grudde: *Wie ich meine "Plattdeutschen Volksmärchen aus Ostpreussen" aufschrieb* (FFC 102, 1932).

Phyllis Kaberry: *Malinowskis Contribution to Fieldwork Methods and the Writing of Ethnography* (Man and Culture, ed. by Raymond Firth, 1957).

Jan Vansina: *Oral Tradition*, 1965. Appendix: *In Search of Oral Traditions*, Chapter V, Chapter VII.

III. MINNESPRESTATIONER OCH REPRODUKTION

F. C. Bartlett: *Some Experiments on the Reproduction of Folk Stories*. (Alan Dundes, ed. *The Study of Folklore*, 1965).

R. H. Lowie: *Some Cases of Repeated Reproduction* (Dundes 1965).

F. H. Cushing: *The Cock and the Mouse*. (Dundes 1965).

A. B. Lord: *Yugoslav Epic Folk Poetry* (Dundes 1965).

Walter Anderson: *Ein volkskundliches Experiment* (FFC 141, 1951), s. 1–45.

– *Eine neue Arbeit zur experimentellen Volkskunde* (FFC 168, 1956), s. 1–24.

IV. FOLKLORISTISK STRUKTURALISM

V. Propp: *The Morphology of the Folktale*. 1958.

Archer Taylor: *The Biographical Pattern in Traditional Narrative*, (Journal of Folklore Institute, 1, 1964).

Alan Dundes: *Structural Typology in North American Indian Folktales* (Dundes 1965).

– *Toward A Structural Definition of the Riddle* (Journal of American Folklore 76, 1963).

Matti Kuusi:

T. A. Sebeok: *The Structure and Content of Cheremis Charms* (Dell Hymes, ed., *Language in Culture and Society*, 1964).

Claude Lévi-Strauss: *The Structural Study of Myth* (W. A. Lessa & E. Z. Vogt, *Reader in Comparative Religion*, 2nd ed., 1965).

Edmund Leach: *Lévi-Strauss in the Garden of Eden: An Examination of Some Recent Developments in the Analysis of Myth* (Lessa & Vogt 1965).

Charles O. Frake: *A Structural Description of Subanun 'Religious Behaviour'* (Lessa & Vogt, 1965).

V. CONTENT-ANALYSIS

Ithiel de Sola Pool: *Trends in Content Analysis*, 1959. Introduction.

Sol Saporta and Thomas A. Sebeok: *Linguistics and Content Analysis*. (Pool 1959).

R. P. Armstrong: *Content Analysis in Folkloristics* (Pool 1959).

Alan Dundes: *Trends in Content Analysis: A Review Article* (Midwest Folklore 1962).

Outi Lehtipuro.

SEMINARIET I FOLKLORISTIK 1966 - 67

HELSINGFORS

Med seminarium menar man egentligen plantgård brukar prof. Jouko Hautala välvilligt påpeka i början av läsåret. Ur denna vetenskapliga grund uppspirade under terminernas lopp två avhandlingar i veckan, och trädgårdsmästare var som förr prof. Matti Kuusi.

Finlands zigenartradition har hittills varit mycket litet upptecknad och känd. Raija Lähti insamlade med hjälp av ett stipendium från folkdiktningensarkivet, i sin hemtrakt zigenartradition för sitt föredrag. Materialet behandlade i huvudsak olika taburegler, gamla och nya som berörde förhållandena mellan barn och föräldrar samt sånger. Det är meningen att man skall effektivisera forskningarna rörande zigenarkulturen.

”Är seriefiguren folktradition, och om den är det, ur vilken synvinkel skall den utforskas” frågade Heikki Kaukoranta. Masskulturen har godkänts av allmänheten liksom folktraditionen, men den bevarar sin identitet vid förbrukningen. Gränserna mellan elitkonst, folkkonst och popkonst kräver en utredning.

Tapio Kopponen strävade till att skapa porträtt av två folkbötgörelse med hjälp av eget insamlingsarbete (bl. a. genom att själv ha varit patient). Han skisserade upp botandets ideal-schema (t. ex. den dröm som botgöraren ser på förhand, förklaringen av sjukdomen, läkningen med hjälp av magiskt fett och koksalt, skötseln i hemmet), och strävade till att förklara botandets psykiska sida med hjälp av parafysik. Liisa Näppä granskade storboven som sago-gestalt. Hon visade med hjälp av det material som hon insamlat i trakten av Uleåborg storboven Perttunens två roller: i trakten där boven fastogs var denne en brottsling vars döljande invånarna skämdes för, i trakten däromkring tillförde man honom allmänna ädla (Robin Hood-) motiv. Den historiska verkligheten och sagorna skiljer sig skarpt från varandra.

Den finska folksången, som är känd under namnet ”Balladen om det låga torpet” berättar i korthet hur den i det låga torpet födde spelevinken följer sin flicka från det låga torpet till

stationen och far ut i världen. Lea Luomi undersökte hur verserna var knutna till varandra och sångens besvärliga utbredning: med hjälp av tryckta sångböcker och genom radions förmedling samt som en av armén omtyckt marschsång, känner nästan varenda finne till den. Ritva Starck klargjorde vilka folkliga benämningar de gamla folksångerna på kalevameter har. Tellervo Venhos undersökning Folkdiktningens eldsymbolik publicerades i Kalevalasamfundets årsskrift 1967.

Ur skandinavisk synpunkt intressant är ”midsommargranen” som Tuulikki Kilpeläinen undersökte. Sättet att pryda en midsommarstång är känt på ett litet område i trakten av Brahestad, dit det förmodligen har spritt sig direkt från Sverige. Per-Erik Öfverström jämförde i sin undersökning svensk och finsk wellerismtradition.

Till seminariets motivkrets hörde även sagoundersökningarna, vars motiv må nämnas AT 575 (Kaarina Helakisa) och AT 552 och förhållandet mellan A och 580, (Heikki Paunonen). Marja Karvosenoja strävade till att finna de grundriktlinjer enligt vilka de heterogena och koncessiva sordigtmaterial skulle kunna systematiseras. I prof. Hautalas seminarium har det behandlats några sagomotiv som t. ex. Kari Tolvanens undersökning om sanningskriteriet i skattsagorna, samt motiv som hör till folkmedicinen, (vårtor, vaglar). En tävling som en läkemedelsfirma anordnade inbringade år 1964 150 uppgifter om grodan, som man föreställer sig att växer inne i människan och att t. ex. genom operation kommer ut. Eeva Salomaa analyserade det material som representerar det nutida sagotraditionen, och som hör till den omtyckta sjukberättelsens motivkrets.

”Varför använder ni inte er av tillfället att få yttra er under seminarierna frågade Siula, ämnesföreningen för dem som studerar finska, på våren 1966. Någon svarade att det var rädslan för att bli stämplad som underlig. De folkloristiska seminarierna har inte hört till de lugnaste ty av varje deltagare har man väntat sig att han eller hon personligen fördjupat sig i det ämne som har behandlats.

FOLKEMINDESAMLINGENS FILM OM FOLKELIG UNDERHOLDNING

Filmen om Bakken er den tredje i en række film, som det er folkemindesamlingens håb at få lavet om den folkelige underholdning og de folkelige forlystelser i Danmark. Den første er om Egeskov marked. Den blev optaget i 1963 af Frank Paulsen i samarbejde med Anders Enevig og med tilskud fra Tuborgfondet. Den anden er om Albert Erastus Daucke, der igennem mange år rejste rundt med det marionetteater, han havde arvet efter faderen, der i 1880'erne optrådte med det på Bakken. Sønnen moderniserede det til Kap-tajn Voms Teater. Filmen herom blev optaget – i samarbejde med Dansk Kulturfilm – i 1964 af Jørgen Vestergård og Lennart Steen. Nu er det så blevet muligt for os at få en film om Bakken, dette gamle og traditionsrige, folkelige kultur-center.

I filmen møder vi Bakkefolket bag kulisserne, men det meste af filmen er helliget de mangfoldige former for underholdning, Bakkefolket har at byde på. Filmen er en folkelivsskildring, hvor det har været hensigten at give et indtryk af, hvordan man søger at aktivisere folk; skranken mellem aktører og publikum skal nedbrydes. Og det lykkes. Gæsterne bliver selv aktører.

Til brug for folkemindesamlingens filmarkiv har Frank Paulsen optaget langt mere end det, man

ser på Bakkefilmen. Vi råder således nu over en række arkivfilm om syngepigerne, folkesangeren Cæsar, Tribinis varieté, Pjerrots Mester Jakel-teater o. s. v., o. s. v.

Sådan registrerende arkivfilm er det folkemindesamlingens primære opgave at få optaget, men en filmisk skildring lavet på grundlag af disse arkivoptagelser – suppleret med utallige næroptagelser af mennesker, fest, gøgl og liv, musik og dans, øl og mad – kan heller ikke undværes. Kun derigennem kan eftertiden få et levende indtryk af selve Bakkemiljøet i 1966.

Vi er Dyrehavsbakkens Teltholderforening og Tuborgfondens megen tak skyldige, fordi de har betalt filmen om Bakken.

Mange andre folkloristiske emner end den folkelige underholdning venter imidlertid på at blive optaget på film, og vi er meget glade for, at Mj-nisteriet for Kulturelle Anliggender netop nu fra dette finansår, der begynder 1. april, har givet folkemindesamlingen en årlig bevilling til optagelse af arkivfilm. Det er et opmuntrende fremskridt, for det er udtryk for at film til kulturhistoriske registreringsopgaver så langsomt er ved at blive accepteret – ligesom lydband allerede er blevet det.

NORSK SKOGBRUGSMUSEUM

ET UNGT MUSEUM I ELDGAMLE NÆRINGER

Det er en kjent sak, at mens de andre nordiske land lenge har hatt spesialmuseer og avdelinger for innlands fiske og jakt og dessuten skogbruk, og drevet tildels en aktiv etnologisk forskning på disse felt, har dette vært et svært forsømt område i Norge.

Vårt eneste spesialmuseum på området, NORSK SKOGBRUGSMUSEUM er bare vel ti år. Riktignok har en tidligere ved større og mindre distriktsmuseer hatt enkelte gjenstander fra skogbruket, jakta og fisket, men noen særlig etnologisk gransking på områdene kan en ikke si det har vært, sjøl om det har vært skrevet en del på det lokale plan.

Her er det altså Norsk Skogbruksmuseum, Skogbruk, jakt og fiske nå skal prøve å ta igjen en god del av det forsømte. Det er jo merkelig at disse eldgamle næringene ikke har vært mer påaktet. Det er gamle tradisjoner, og fremdeles har de store økonomiske interesser. Det gjelder jo i første grad skogbruket, som er en av våre viktigste næringsveger, men også jakt og fiske kan fremdeles ha økonomisk betydning i bygde-Norge, og det er alle fall herligheter en regner med.

At Norges spesialmuseum innen disse næringene ble lagt til Elverum er nok ingen tilfeldighet. Elverum er sentret i landets største skogdistrikt, sentralt beliggende ved Glåma. Dessuten var opptaket til museet en større skogbruksutstilling som ble holdt på Glomdalsmuseet samme sted. Til denne utstillingen kom det inn gamle gjenstander fra skogbruket fra hele landet. Disse gjenstandene kom til å danne grunnlaget i Norsk Skogbruksmuseum.

Museet har et styre og et representantskap, både institusjoner og privatpersoner er medlemmer, og har sammen med ledelsen alt fra starten vist en stor interesse og tiltru til dette museet.

Museet har sitt friluftsansen på ei øy i Glåma, Prestøya som er en gave fra Elverum Kommune, og på østsida av elva er det kjøpt et område. På øya er det satt opp mange gamle hus fra skogbruket først og fremst. Det er mange forskjellige

skogsarbeiderhytter eller buer. Fra den enkle og primitiva gapahytta, nærmest et utett barskjul og ulike årekoietyper til den første patentkoia som ble bygget her i landet. Den er sammensatt av ferdigelement, og var lett å frakte med seg til skoga. Dessuten er det jakt- og fiskebuer og en egen avdeling med gammeldagse jaktfeller og jaktbåser for såvel stort som lite villt og skoffugl.

Fisket spilte en stor rolle i naturalhusholdningen, og ved fiskerike vatn langt til fjells ble det satt opp buer for fiskerene, båtene og redskapene, slik at vi faktisk kan prate om fiskevær midt inne i fjellheimen. Museet har to slike fiskevær, et fra Sølensjøen og et fra Breisjøen begge i Østerdalsfjella.

Men fremdeles er mye av området øst for elva jomfruelig terreng. Riktignok er det satt opp ei oppgangssag i elvekanten og plassert noen gamle fiskeredskaper fra Gudbrandsdalslågen, og en arbeider med mange flere planer. Den største planen til museet er imidlertid et museumsbygg, som skal reises på dette området. Hittil har gjenstandene til museet blitt oppbevart i en gammel låve og kontorene har vært i en gammel bygning. Arkitektkonkurransen for museumsbygget er holdt, og en arbeider nå hardt med å skaffe de nødvendige millioner til bygget. Dette bygget vil bety svært mye for det videre arbeidet ved museet. Både for publikum og dem som skal drive etnologisk forskning der. En viktig del av arbeidet til museet har fra begynnelsen av vært å samle tradisjonsstoff fra de gamle næringene museet er satt til å dekke. Dette gjøres tildels ved å sende spørrelister til kontaktmenn som museet har over store deler av landet. Dette er et svært viktig arbeid, for også innen disse næringene har det foregått en stor omveltning, menigmann ser det kanskje tydeligst innen skogbruksnæringene, slik at det snart ikke lever folk som kan fortelle hvorledes en arbeidet i gamle dager. Spesielt er dette følsomt her som forskningen har kommet så seint igang. Ved sida av denne tradisjonsinnsamling ved lokale medarbeidere har museet allerede tatt opp og arbeider med mange filmer

av gamle arbejdsmåter og -forhold som er i ferd med å bli borte. En kan nevne Lågasildfisket i Gudbrandsdalslågen, Fluefiske i Glåma, Elgjakt, Hankekjøring av tømmer, Barkfletting på Sørlandet, fra den tid eikebarken var en stor salgsvare og ble brukt i barkeindustrien, og mange flere. Dessuten søker museet så godt som mulig registrere utbredelsen og bruken av dyregraver i skogen og fjellet, først og fremst for elg og rein, men og annet vilt.

Ved opprettelsen av dette museet har også Skogbruk, Jakt og Fiske fått sin sentralpublika-

sjon for etnologisk forskning. 4 årbøker har museet sendt ut, med avhandlinger og artikler som tildels bygger på stoff samlet inn ved museet, og orientering om samlingenes vekst. Årbøkene er fint utstyrt og rikt illustrert. De har fått god mottakelse, og det er tydelig at både de og museet fyller et lenge følt savn i Norge.

Til daglig ledes nå museet av forstmester Tore Fossum, som må ha mye av æren for den store veksten ved museet. Tidligere har Anne Stine Ingstad og Arne Skjølsvold vært knyttet til museet.

Per Hvamstad.

J Y S K E B L U S S K I K K E

Som anført i Nord-Nytt 1967, nr. 1, har dansk folkemindesamling i samråd med lærestolen i nordisk folkemindevidenskap ved Københavns universitet udarbejdet en spørgeliste om østjyske blusskikke, der i marts 1967 er udsendt til ca. 150 hvile- og alderdomshjem i området. Hovedformålet med denne undersøgelse og stofindsamling er at bringe mere klarhed over de jyske blusskikke og deres kulturgeografiske forudsætninger samt forsøge at give et nogenlunde sagligt billede af deres sprednings- og funktionsproblemer. Man vil – mere konkrete udtrykt – forsøge at fiksere det østjyske valborgblus' rolle som relikv og novation i forhold til det private og organiserede mid-sommerblus, der i perioden ca. 1880–1967 langsomt, men kun delvis erstatter det oprindelige valborgblus, der i lighed med de nutidige sankthans-bål praktiseres på et andet og nyere idégrundlag.

Listens enkelte spørgsmål er formuleret på basis af en historisk problemstilling, som den tegner sig i et folkloristisk materiale, der mest er indsamlet efter typologiske retningslinjer. Ret beset bygger de almene ideer, der hidtil er fremsat om danske blusskikke, på belæg og stof af ujævn kvalitet, hvor ikke alle kvantitative muligheder er taget i betragtning. Omsat i tørre tal vil det sige, at der stadig mangler negative og positive blusbelæg fra ca. 150 jyske sogne.

En ældre kartografisk opstilling fra 1929 af et

utilstrækkeligt antal danske blusbelæg viser udpræget retrospektive blusningstendenser hos den danske landalmue over en periode af ca. 100 år. Trods kulturgeografisk ambition mangler dette danske bluskort og det tilgrundliggende stof tidskoordinat og social dimension. Der skelnes ikke på lokalt plan mellem eventuel gammel og ny blusskik – en betingelse for overhovedet at kunne tage stilling til blusskikkens mulige novationsforløb – og der er kun i ringe grad taget hensyn til de pågældende blusskikkens funktionelle sammenhæng.

Den nye blus-spørgeliste, der forsøger at sætte ind på ovennævnte punkter, søger gennem områdets alderdomshjem kontakt med et historisk miljø og med traditionsbærere af vidt forskellig godhed. Spørgeskemaet henvender sig til gennemsnitsmeddelere, og det orienterende spørgeliste-materiale skal i en vis udstrækning suppleres med monografiske optegnelser i felten i form af ustrukturerede interviews med mere vidende meddelere, uden at man dermed nærer illusioner om ad denne vej at kunne få et tilstrækkeligt repræsentativt udsnit af østjyske meddelere i tale og dermed fremskaffe et mere nuanceret arbejdsgrundlag.

I særlig grad rettes opmærksomheden mod de aldrig statiske, men mere eller mindre dynamiske blusgrænser eller kontaktområder, d. v. s. sammenhængende eller disparate områder (sogne)

med tendens til blusbrænding skiftevis på en, to eller tre folkelige festdage om året. De indløbende besvarede spørgeskemaer vil næppe fremkalde de helt store forskydninger i det ældre blusbillede, men snarere forme sig som en nødvendig omvurdering af teorien om stabilitet og absolut sammenfald mellem specielt jyske blus- og dialektgrænser. I adskillige tilfælde har forældede og uholdbare dialektografiske teser direkte influeret på en dansk blusgrænses kultur-geografiske orientering.

Støttet af spørgeliste 1 vil en specialundersøgelse af hele det østjyske valborgblus-område, der stort set består af Ålborg, Randers (med Anholt), Viborg, Århus og Vejle amter (med Samsø), derfor automatisk komme til at omfatte de lokale blusskikkens historiske brydningsforløb og den indre problematik knyttet til forskellige østjyske blussikke i randområderne. Derved skulle

man med større vægt kunne udtale sig om diverse faktorer, der for blusskikkens vedkommende fremkalder motiverede novationsbevægelser i randområdernes traditions- og kulturmiljøer.

Det er tanken med en spørgeliste nummer to at opsøge en næste og yngre generation af meddelere, der i mindre grad end den forudgående på udspergetidspunktet er udelukket fra deltagelse i et sogns eller en bys løbende festliv indenfor undersøgelsesområdet.

Med sit forlængede perspektiv fremefter (1930–67) tilgodeser spørgeskema 2 de nyere og mere ensartede midsommerbål, der indenfor det adspurgte område i tidens løb er spredt på kommercielt, ideelt eller individuelt-privat plan, og som efterhånden har afløst de geografisk afgrænsede blusfester med deres lokale særformer i historisk almuetradition.

Age Skjelborg.

KULTURHISTORIE • FOLKLORE • HISTORIE

FRIEDEL: KULTURHISTORIE

I-III kr. 131,-, ib. i helbind kr. 180,75, med skindryg og hjørner kr. 208,-.

FRIEDEL: OLDTIDENS KULTURHISTORIE

I-II kr. 93,25, ib. i helbind kr. 126,25, ill., med skindryg og hjørner kr. 142,75.

DANSK HISTORISK BIBLIOGRAFI

I-IV 1913-1942. Overarkivar, dr. phil. Henry Bruuns store bibliografiske værk. 1. bind er udkommet – subscriptions bindende – kr. 49,50 pr. bind, indb.

INTERNATIONAL DICTIONARY OF REGIONAL
EUROPEAN ETHNOLOGY AND FOLKLORE

I Å. Hultkrantz: General Ethnological Concepts. Kr. 52,75, indb. kr. 62,25.

II L. Bødker: Folk Literature, kr. 92,25, indb. kr. 105,50.

LITTERATUR

H. P. HANSEN

Kæltringejagten kr. 35,-, indb. kr. 48,50. – Kloge Folk I-II kr. 53,25, indb. kr. 75,25. – Fra gamle dage kr. 26,50, indb. kr. 46,- – Hyrdeliv på Heden kr. 26,50, indb. kr. 37,50.

ESBERN JESPERSEN

Sagnet om An Dyndbo – „et velkomment supplement til bl. a. Aakjærs, Blichers, Erling Kristensens og Hugo Matthiessens værker“, kr. 19,75.

WARMHOLTZ
Sveriges Nationalbiografi

BIBLIOTHECA HISTORICA – Sveo Gothica – I-XVI, anastatisk optryk, 8 dobb. bind à kr. 99,50, 3 bind er udkommet.

ROSENKILDE OG BAGGERS FORLAG KØBENHAVN

SUOMENKIELISET TIETO-SANOMAT

– ETT NYTT FINSKT VETENSKAPS- OCH INFORMATIONSORGAN

Senaste vår började Suomenkieliset tieto-sanomat (Finska underrättelser) att utkomma som ett organ för dem som studerar inhemska litteratur, folkdiktning och etnologi vid Helsingfors universitet. Från och med början av detta år utvidgades tidningens verksamhetsområde till att gälla också för den riksorganisation vilken grundades senaste år för studenter som studerar finska. På detta sätt så har alla universitetsstäder, Helsingfors, Turku, Tammerfors, Jyväskylä och Uleåborg kommit med. Samtidigt växte tidningen och blev från att ha varit nästan enbart ett informationsorgan en vetenskaplig publikation.

Nu är tidningens huvudmål att fyra gånger om året bereda möjlighet för unga finska och utländska vetenskapsidkare att publicera förtjänstfulla forskningsresultat på de vetenskapsområden, som tidningen representerar, nämligen finska språket, finsk-ugrisk och östersjöfinsk språkforskning, litteraturforskning, folklore och etnologi samt de områden som tangerar dessa, såsom allmän språkforskning, sociologi, estetik, historia, konsthistoria och psykologi.

Sålunda blir det närmast fråga om referat av licentiatarbeten, laudaturarbeten och seminarieföredrag, och den metod som använts i dem eller referat av problem i samband med forskningsprojekt eller av intressanta inlägg, tillkomna antingen som enskilda arbeten eller grupparbeten i seminarier samt av frågor och diskussioner.

Det andra målet är att inom ramen för deras område presentera nyutkommen litteratur i form av korta informerande referat samt publicera bibliografier över studiearbeten i de olika universitetsstäderna.

För det tredje är avsikten att få till stånd polemik på dessa vetenskapsområden, aktuella och motiverade anföranden, uppbyggande och nedrivande, lugna och tillspetsade.

Vi har strävat till att fullfölja de målsättningar, som vi har ställt upp på följande sätt: tidningen har sin redaktion i Helsingfors och lokalavdelningar i de olika universitetsstäderna och studenter, som studerar utomlands som stipendiater är våra korrespondenter. Dessutom strävar vi till att skapa direkta kontakter mellan institutionerna vid de olika universiteterna.

Nord Nytt representerar på ett mångsidigt sätt också ett av våra områden och bland dess läsekrets finns säkert många forskare och forskarämnen, som gärna skulle se sina uppfattningar publicerade. Vi är färdiga att publicera referat av sådana forskningar på originalspråket. Suomenkieliset Tietosanomat är trots sitt namn inte enbart ämnad som en finsk publikation; svenska, norska, danska eller andra språk passar lika bra som publiceringsspråk.

Vi väntar oss korta referat av nya uppfattningar och användandet av nya metoder eller överraskande tillämpningar av gamla och beprövade metoder. Även de diskussioner och frågor, som framkommit i samband med Era seminarier kan vara fruktbara att diskutera även på denna sida om viken. Vi hoppas och väntar på ett uppbyggande och livligt samarbete.

*Suomen Tietosanomat
Irina Salo, huvudredaktör.*

KAI SIMONSEN

KEMISK FABRIK

UNDERSÖKNING FORSKNING m. m.

FINLAND

HELSINGFORS UNIVERSITET,
HELSINGFORS

FOLKLORISTIK
FÄRDIGBLIVNA ARBETEN

Sarmela, Matti: Landsbygdsungdomens sällskapande i Finland under det statistiska samhällets tid.

Licentiatarbete 1967.

Asplund, Anneli: Käringarna i denna by. lakttagelser i käringsångernas struktur och funktion. Magisterarbete 1966.

Koivu, Leena: Om födelseförebud. Magisteravhandling 1966.

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN
VID ÅBO AKADEMI

Fil. mag. Irja Sahlberg har förordnats att i anslutning till den övriga undervisningen i ämnet hålla en kurs i museikunskap under vårterminen 1967.

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND
VÅRTERMINEN 1967

UPPSATSER FÖR 2 BETYG

Marie Richter: "Haspan. Något om hävrlarna."

Birger Åström: "Stilgjutare i Lund."

Barbro Metall: "BB och hemfödelse i Lund."

Ingrid Millbourn: "Konfirmationsseder."

Gösta Arvastsson: "Julseder."

Sture Nilsson: "Sånger om frimurare."

Olle Ankarberg och Siv Carlsson: "Begravnings seder." LUKA 4 (frågelista utsänd till samtliga kyrkvaktmästare i Sverige.)

Elisabeth Lindqvist: "Vigselseder." (LUKA 4, frågor 14-18).

Hanna Ahlstrand: "Stolar med halmsits."

Claes Wahlöö: "Himle härads byordningar i relation till 1742 års mönsterbyordning.

Ulla Agdell, Christina Eklöf och Birgitta Knutman: "Nöjesliv i Lund 1880-95 enligt pressen."

C-G Ström: "Lantbruk och djurhållning i Lund."

Kerstin Arcadius: "Några köksutensilier i skånska prästgårdar under 1700-talet."

Kerstin Bergdahl: "Möbler i skånska prästgårdar under 1700-talet.

Ole Riis: "Seks byordningar fra V. Göinge jävnførte med 1742's mönsterbyordningsprojekt.

UPPSATSER FÖR 3 BETYG

Anders Gustavsson: "Den dödes skål."

Gunnar Gabriel Kvillner: "Algutsboda sockens flyttnings- och giftermålsfält under 1700-talet."

LICENTIATAVHANDLINGAR UNDER ARBETE

FK Christian Aarsrud: Smidda gravkors i södra Sverige.

FK Inger Eriksson: Ljungby horn och pipa – en s ägenundersökning.

FK Lars-Erik Larsson: Tre socknar i Borgarfjardarsysla på Island – Andakil, Skorrardalur, Lundarreykjardalur.

FK Nils Nilsson: Skepps- och båtbyggeri i Syd-sverige.

INSTITUTET FOR FOLKELIVS-FORSKNING, STOCKHOLM

SEMINARIER

Under första delen av vårterminen 1967 har följande seminarieövningar hållits under professor Granlunds ledning.

Den 23 februari diskuterades en uppsats av fil stud Inga-Britt Wollin om "Bygdemåleri i Inlands södra härad". Uppsatsen byggde på studier i ett föremålsbestånd, studerat dels i museer, dels genom eget fältarbete. Författarinnan hade med motivens hjälp försökt gruppera sitt material efter olika skolor eller enstaka mästare.

Den 2 mars gästades seminariet av professor Karl Wührer, Wien, som talade över ämnet "Den medeltida svenska byn – ett fritids- och rättsområde?" Föredragshållaren anförde bestämmelser ur de svenska landskapslagarna som han ansåg peka på en speciell rättsgemenskap mellan dels invånarna i en sockan, dels invånarna i en by. Han tog även upp landskapslagarnas fridsbud och i sammanhanget relevanta paragrafer ur ett antal byordningar.

Den 9 mars lade fil stud Orvar Löfgren fram en uppsats med titeln "Galtabäcksfiskare. Några drag ur fiskets utveckling i en halländsk kustby 1870–1966". Uppsatsen bygger på intervju- och arkivmaterial och författaren har velat skildra vilka ekologiska, ekonomiska och demografiska faktorer, som orsakat att ett fiskeläge kunnat uppstå, utvecklas och upphöra.

Vid seminariet den 16 mars diskuterades förslag till förändringar i tvåbetygslitteraturen. Särskilt den folkloristiska avdelningen av kurslitteraturen föreslogs kraftigt förnyad.

Mats Hellspång.

INSTITUTIONEN FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

AVHANDLINGSARBETEN

Under vårterminen kommer tre doktorsavhandlingar att ventileras, nämligen: Olov Isakssons om byordningar, Bengt R. Jonssons om svensk balladtradition och Göran Rosanders om herrarbete.

Arkivarie Åsa Nyman håller på med en doktorsavhandling om färöiska folksagor.

Följande licentiatavhandlingar är under utarbetande: Ingrid Bergman om textilt ämne, Göte Edström om Richard Dybeck som folklorist, Wolter Ehn om uppländska byordningar, Britt-Marie Insulander om Nils Gabriel Djurklous folkloristiska verksamhet. Valdis Ordéus om Tjugondag Knut och Åsa Werner-Ljungström om tunnbinderi. De flesta av dessa avhandlingar kommer att framläggas och ventileras under innevarande vårtermin.

Beträffande både doktors- och licentiatavhandlingarna gäller, att de kommer att utförligare anmälas i Nord Nytt, då de framlagts.

FORSKNING m. m.

FINLAND

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN, ÅBO

FRÅGALISTOR

Följande frågelistor har sänts ut:

Insamling av dun och vass, nr. 20.

Den åländska storstugan, nr. 21.

FÄLTARBETE

Kulturhistoriska institutionens inventeringsarbete på Åland kommer under juni 1967 att fortsätta med en etnologisk undersökning på ön Enklinge i Kumlinge socken. Ungefär 8 personer kommer att delta i arbetet som leds av Nils Storå.

Under maj månad kommer en mindre grupp bestående av museumsinspektör George Nelle-

mann, overinspektør Holger Rasmussen och Nils Storå att utföra undersökningar på ön Jurmo i Åboland.

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKELIVS-GRANSKNING, OSLO

REGISTRERINGSARBEID I NORD-NORGE

2 eller 3 studenter fra instituttet skal reise til Tromsø i august for å drive museumsregistrering under ledelse av avdelingsbestyrer ved Tromsø Museum, Nyere kulturhistorisk avdeling, Åse Enerstvedt (tidl. Astrup). Den første oppgaven blir å registrere gjenstandene i et lite bygdemuseum i Målselv.

Man har gjort om en gammel gård til museum. Dette inneholder gjenstander fra området omkring, som husgeråd og verktøy fra gårdene, litt våpen o. s. v. Det er også satt opp et nytt hus på tunet som inneholder verktøy etter en bygdehandverker som har drevet både som smed og snekker.

Når arbeidet i Målselv er avsluttet reiser gruppen til Øverbygd for å registrere endel gjenstander som er samlet i et lite hus i østerdalsstil.

I begge tilfeller ligger museene i områder som er kolonisert fra dalførene omkring Dovre-Østerdalen, Gudbrandsdalen og Sør-Trøndelag. Koloniseringen startet i 1790-årene og varte i nesten 100 år.

Materialet vil bli arkivert og bearbeidet ved Institutt for Folkelivsgranskning på samme måte som materialet fra registreringsarbeidet som er drevet i Instituttets regi i de senere år.

REGISTRERINGSARBEID FORØVRIG

Registreringsarbeidene som tidligere er nevnt i Nord-Nytt, ved museer i Hallingdal og Valdres, og gårdregistreringen på Romerrike fortsettes til sommeren. Muligens vil man også starte registreringer ved Toten bygdemuseum.

INSTITUTT FOR FOLKEMINNEVITSKAP, OSLO

ARKIVARBEID

Høsten 1965 leide instituttet en Xerox kopieringsmaskin, og meningen er at vi ved hjelp av den

skal få avfotografert hele vårt håndskriftmateriale, slik at det ikke skal være nødvendig å slite på originalmanuskriptene. Det blir samtidig tatt en ekstra kopi av alt, som så blir sendt til det nye instituttet i Bergen. Med tid og stund skal det også lages katalog av det materiale instituttet i Oslo sitter inne med, men planene for hvordan dette skal gjøres er ennå ikke utarbeidet. Det er for det meste magistergradsstudentene Liv Jørstad og Ann Helene Bolstad som står for dette arbeidet, men konservator Mortan Nolsøe som daglig leder.

MARITIMHISTORISK FELTARBEID I SØRVEST-NORGE 1967

Nordisk maritimhistorisk arbeidsgruppes feltarbeid er i 1967 lagt til kystdistriktene i Vest-Agder og Rogaland, i direkte fortsettelse av feltarbeidet i 1966 som foregikk langs kysten fra Hvaler til Kristiansand S. Deltagere vil i år komme fra følgende institusjoner: Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg og Nationalmuseets Skibshistoriske Laboratorium, Danmark, Statens Sjøhistoriska museum og "Kulturen", Sverige, Norsk Sjøfartsmuseum, antagelig Bergens Sjøfartsmuseum og Institutt for Folklivsgranskning, Oslo.

Det praktiske opplegg foretas av Institutt for Folkelivsgranskning ved undertegnede. Som i de foregående år vil vi legge hovedvekten på å samle inn tradisjonsstoff om eldre båtbyggeri og småskipsfart. I det foreliggende område vil vi også samle tradisjon om fiske.

Sommerens feltarbeid kan by på overraskelser. Det har vært gjort lite eller intet arbeid i distriktet tidligere med vårt siktepunkt, og geografisk dekker den vestlige del av Vest-Agder og Rogaland overgangsområdet mellom Øst-Norge, som sjøbruksmessig knytter seg til Skagerak-Kattegatområdet, og Vest- og Nord-Norge. Vi kommer til å krysse en rekke kultur-grenser av terminologisk, fiskeri- og båtbyggingsteknisk art, og det er neppe for optimistisk å regne med at feltarbeidet vil bringe meget nytt og spennende materiale.

Arne Emil Christensen jr.
Forskningsstipendiat NAVF.

UNDERVANNS-UTGRAVNING PÅ HVALER

I Juni vil det i Norsk Sjøfartsmuseums regi bli foretatt utgravning av et tidlig 1700-talls orlogsskip som ligger på 10 meters dyp ved Hvaler. Gravningsmannskap blir arkeologi- og etnologistudenter supplert med amatørdykkere, ansvarlig gravningsleder er mag. art. Arne Emil Christensen jr. En prøvegravning i 1966 ga meget lovende resultat, og forhåpentlig vil gravningen gi et rikholdig og godt datert gjenstandsmateriale, som både kronologisk og kulturhistorisk kan fortelle en del om livet til sjøss på 1700-tallet.

Det vil neppe bli aktuelt å ta opp deler av skipet.

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND

ÖSTRA TORN

Lunds stads byggnadsnämnd har tidligere låtit oppåta bebyggelsen i Östra Torn strax utanför Lund och som komplement til detta har folklivsarkivet undersøkt husens inredning och möblering. Arbetet har utförts av Sture Nilsson, Claes Wahlöö och Gunnar Alsmark under ledning av doc. Sven B. Ek.

Uppteckningsarbete rörande stadstrationer har fortsatt i Lund.

LANDSMÅLS- OCH FOLKMINNE- ARKIVET I UPPSALA (ULMA)

LANDSMÅLS- OCH FOLKMINNESARKIVET I NYA LOKALER

Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala har under tiden från den 6 mars till den 5 april 1967 flyttats från de gamla lokalerna i Universitetsbiblioteket till ett nytt hus med adressen Östra Ågatan 27. De tidigare utrymmena var helt otillräckliga och det är mycket glädjande, att arkivet nu fått goda och rymliga lokaler i ett hus, där utrymmena planerats med tanke på deras ändamålsenlighet såsom arkiv-, biblioteks- och arbetsrum. Även fonogramavdelningen har fått stora utrymmen och modern utrustning. Det är förste arkivarien Richard Broberg, som främst har äran av att projektet har kunnat föras lyckligt i hamn; det är han som granskat och kontrollerat ritningar, bygge och inredning och som har organiserat den besvärliga flyttningen. Han kommer att i nästa nummer av NORD-NYTT ge en närmare presentation av de nya lokalerna.

Göte Edström.

UDSTILLINGER

NORGE

SÆRUTSTILLINGER VED MUSEENE I OSLO OG PÅ ØSTLANDET SOMMEREN 1967

NORSK FOLKEMUSEUM, Bygdøy.

Åpningstider i sommersesongen (fra 14. mai):
Søn- og helligdager: kl. 12.00–19.00
Hverdager: kl. 11.00–19.00

Folkemuseets årlige særutstilling er i år viet farmasiens historie i Norge. Utstillingen er et ledd i arbeidet for å få presentert Norsk Farmasihistorisk Museum i egen bygning på Norsk Folkemuseum på linje med f. eks. Landbruksmuseet. Norsk Farmasihistorisk Museum holdt lenge til på Farmasøytisk Institutt på Blindern og ble for noen år siden overflyttet til Norsk Folkemuseum hvor det fikk eget, utvidet styre som nå arbeider med å få realisert de gamle planene om eget apotek. Utstillingen vil vise deler av dette magasinerte museumsmaterialet. Det består dels av gjenstander fra Gamle norske Apotekoffisin som reoler, skranker osv., samt reseptur og laboratorium. Gjenstandene spenner fra ca. 1700 opp til vår tid. Farmasien er for tiden så sterkt i støpeskjeen at man skal ikke gå særlig langt tilbake i tiden før apotekernes utstyr har historisk preg og verdi.

Samlingene vil bli vitenskapelig bearbeidet. Konservator Carsten Hopstock ved Norsk Folkemuseum er sekretær for Norsk Farmasihistorisk Museum og vil arrangere den planlagte utstilling, som vil være åpen hele sommerhalvåret.

UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING,

Fredriksgt. 2, Oslo.

Åpningstider: kl. 12.00–15.00.

På Oldsaksamlingen har man i en tid hatt stående en særutstilling av de vesentligste monumenter i Ringerikestil med hovedvekten på norsk materiale, f. eks. billedstenene fra Dynna og Alstad, sølvinnlagte våpen, bronsefløyen fra Hegben, beinskurd, etc. Foruten Oldsaksamlingens eget materiale er det lånt inn gjenstander fra an-

dre arkeologiske museer, supplert med fotografier og tegninger. Det er imidlertid ikke sikkert om utstillingen blir stående over sommeren.

OSLO BYMUSEUM, Frogneren. 67, Oslo.

Åpningstider: Søn- og helligdager: kl. 12.00–17.00
Hverdager: kl. 11.00–17.00

Oslo Bymuseum åpner i mai en utstilling av gamle fotografier fra Christiania, og fotografier fra dagens Oslo, tatt fra de samme vinkler som de gamle, dersom dette har vært mulig.

Utstillingen lukker 10. juni.

KUNSTINDUSTRIMUSEET I OSLO,

St. Olavs gt. 1, Oslo.

I juni og juli vises en utstilling av billedveversken Randi Hoås' arbeider.

Åpningstider: Alle dager: 2.5–13.5 kl. 11.00–15.00
14.5–30.6 kl. 10.00–18.00
1.7–31.7 kl. 9.00–20.00
1.8–15.9 kl. 10.00–18.00
16.9 kl. 11.00–14.00

Foreningen Norsk Brukskunst holder her sin årlige mønstring i tiden 1. juli–27. august.

DANMARK

NATIONALMUSEET, KØBENHAVN SÆRUDSTILLINGER:

BRUDEKJOLER

I anledning af hendes kongelige højhed prinsesse Margrethes bryllup åbner Nationalmuseet i midten af juni en udstilling om brudekjoler. Udstillingen vises i Nationalmuseets foredragssal, Ny Vestergade 10, København.

Åben: hverdage kl. 10-16.

ERIK DEN RØDES GRØNLAND

I Nationalmuseets afdeling i Brøde, Kgs. Lyngby, åbnes ca. 1. juni en udstilling om nordbokolonisationen af Grønland. Der vises, hvad arkæologerne har fundet under deres udgravninger. Udstillingen er åben hver dag kl. 10-17 mod entré.

P E R S O N A L I A

DANMARK

Museumsinspektør, mag. art. Svend Nielsen, medstifter af Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter i Lejre, har 1. maj 1967 til trådt stillingen som leder af Landbrugsmuseet i København.

FINLAND

HELSINGFORS OCH ÅBO

STIPENDIER FRÅN FINSKA KULTURFONDEN
27.2. 1967.

Fil. mag. Anna-Maria Reinilä för en etnologisk avhandling rörande den folkliga barnmorskan. 8000 fmk.

Professor Ilmari Talve för en etnologisk studie-resa. 2500 fmk. (från Åbo).

Fil. lic. Juha Pentikäinen ett tredje årets stipendium för en avhandling rörande nordeuropeisk och arktisk dödstro. 4000 fmk (från Åbo).

Fil. kand. Urpo Vento för forskning rörande de folkliga vandringssederna. 5000 fmk.

Fil. lic. Veikko Anttila ett tredje årets stipendium för en avhandling rörande Sjösjänkningsbolag i Finland. 4000 fmk.

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKMINNE- VITSKAP, OSLO

INGER CHRISTIANSEN

tok sin magistergrad våren 1966 på avhandlingen om "Likkakeskikker i Norge". Deretter ble hun ansatt ved instituttet som vitenskaplig assistent med hovedoppgave å ta seg av biblioteket, registreringer der og med innkjøp av ny faglitteratur. Hun har også undervisningsplikt for grunnfagsstudentene og har holdt forelesninger over livets og årets høytider.

UNIVERSITETSLEKTOR BRYNJULF ALVER

er blitt ansatt som bestyrer ved NIF og har etter jul reist fram og tilbake mellom København og

Oslo for å kunne overholde sine forelesningsplikter i Oslo og sitt bestyrerhverv i København.

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND

Gunnar Alsmark har tilldelats franskt statsstipendium för studier i folklivsforskning på Korsika i 5 månader.

INSTITUTIONEN FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

FL Olov Isaksson har utnämnts till museidirektör vid Historiska museet i Stockholm.

FL Göran Rosander tillträdde den 1 mars 1967 tjänsten som landsantikvarie i Jämtlands län.

KULTUREN - LUND

Utställningen:

FAJANSER FRÅN SÖLVESBORG

Museet öppet:

sönd. 12 - 18, vard. 10 - 17

ÖSTARP:

Gamlegården och Östarpshallen
med utställningen:

GAMMAL MÄSSING

Öppet:

sönd. 12 - 18, vard. 11 - 17

ANMELDELSER

ILDEBRANDSHUSE

En bygningshistorisk och etnologisk undersøgelse af 24 ejendomme i gaderne Åbenrå–Landemærket i København. Nationalmuseet 1966.

Byggnadsundersökningar och byggnadsinventeringar är inga sällsynta företeelser vare sig i danska eller svenska städer i detta bostadsbristens och saneringshysterins tidevarv, men den undersökning som, under år 1965, företagits av samtliga studerande i ämnet "materiel folkekultur" vid universitetet i Köpenhamn under museumsinspektör Paul Strømstads ledning och i samarbete med "Nationalmuseets köbstadsundersøgelser", är i flera avseenden unik.

De inventeringar av stadskärnornas byggnadsbestånd som under efterkrigstiden kommit till utförande i Danmark och Sverige, som ett led i en planmässig sanering, har klassificerat byggnaderna efter deras kulturhistoriska värde och eller miljövärde. Detta är inte platsen att diskutera dessa inventeringars värderingsnormer eller den aktuella byggpolitiken, utan endast att konstatera det faktum att många stadskärnor sprängs sönder av fåfänga försök att lösa trafikproblemen och radikalt omvandlas av bybyggen och därav föranledda rivningar, vilka främst drabbar bostadsarkitektur från 1700- och 1800-talet samt det tidiga 1900-talet. För att inte undandra forskningen värdefullt material, bör dokumenteringen av nämnda arkitektur, som massrives, på något sätt säkerställas; ett i hög grad förbisett arbetsfält av hög angelägenhetsgrad. Det är inom detta fält som den danska undersökningen arbetat, och som jag tycker förebildligt, både var det gäller valet av undersökningsobjekt, ett rivningshotat kvarter bodstadshus i Köpenhamns centrum, byggda efter den stora branden 1728, därav namnet "Oldebrandshuse", och tidpunkten, nämligen innan utflyttning ur husen ägt rum.

Det senare har möjliggjort en miljöundersökning baserad på en frågelista med vars hjälp samtliga kvarterets invånare utfrågats. Även om en nödvändig diskretion förhindrat publicering i större utsträckning, ger exempelvis utdrag ur en uppteckning gjord med en minnesgod meddelare, född i kvarteret 1880, en livfull bild av sekelskiftets Köpenhamn i trakten kring Kongens Have. Uppteckningarna ger också besked om sociala förhållanden, ex. prostitutionen under 1800-talet; om den angenäma samvaron grannar emellan på bakgårdarna, där man om sammarkvällarna "sad og hyggede sig ved borde og stole, drak kaffe og bajer"; om sanitära förhållanden som städning, avlopp, utedassens tömning; om uppvärmning mm. Möbleringsplaner har kunnat upprättas, liksom ursprungliga och sekundära funktioner av källar- och vindsutrymmen samt gårdsskjul kunnat bestämmas. För tiden längre tillbaka än mans minne har diverse arkivmaterial utnyttjas, varav särskilt brandförsäkringsbrev varit av stort värde, som ett led i den genomtänkta planeringen av undersökningen excerperade av deltagarna i förväg för att ge en allmän orientering, för bestämning av byggnadernas konstruktion och disposition och för information om det stora antal hantverkare, som under 1700- och 1800-talet hade sina verkstäder i kvarteret. Värdet av den etnologiska delen av undersökningen är uppenbar, men dess förutsättningar, dvs att husen är bebodda, innebar att möjligheterna att parallellt göra en byggnadsarkeologisk undersökning starkt reducerades. Undersökningen, måste för att bli fullständig, kompletteras med en byggnadsarkeologisk sådan vid husens rivning, vilket också undersökningsgruppen tycks vara väl medveten om.

Vad författarna i undersökningsdeltagarna kallat den byggnadshistoriska undersökningen innehåller, uppmätningar av tomtplanerna samt en

redogörelse för förändringar genom åren, varvid bl. a. den skiftande terminologin i brandförsäkringsbrevens kunnat déchiffreras genom jämförelser med uppmätningarna. Fasaderna har ursprungligen, nästan samtliga, varit av den typ som kallas gavelkvisthus eller just "ildebrandshuse" eftersom det är den vanliga typen av bostadshus, uppförda efter branden 1728. De flesta fasaderna har emellertid förändrats i samband med påbyggnad av en eller flera våningar, och en byggnadsarkeologisk undersökning kommer säkert att ge ytterligare material för att belägga dessa byggnationer, när skarvarna blir tillgängliga. Arkivstudier i kombination med iakttagelser i husen gav också en viss insikt i husens byggnadsteknik, bl. a. kunde konstateras att samtliga gatufasader som ursprungligen varit uppförda i korsvirke ommurats med tegel i samband med påbyggnaderna. När det gäller husens disposition, är det min uppfattning, att framställningen uppdelats i onödigt många avsnitt med ständiga upprepningar som följd. Kapitlen om trappor, dörrar och fönster, bostäderna i olika våningsplan kunde mycket väl ha samlats under en gemensam rubrik, förslagsvis: Vertikal och horisontell kommunikation. Framställningen i varje kapitel är väldigt kompakt, och var och en av de 24 fastigheterna omnämnes på i genomsnitt inte mindre än 50 olika ställen i texten. En ordlista över de byggnadstekniska termerna, som författarna, trots att de samtliga är etnologer, behärskar, hade varit på sin plats med tanke på den förbistring som råder.

Bokens layout är utmärkt med en bred marginal varigenom text och bild korresponderar. För att minska den nämnda svåröverskådligheten, hade ett register med en summering av varje fastighets historia och karaktäristika varit till stor hjälp, men kanske är det författarnas avsikt att i en kommande publikation över den kompletterande byggnadsarkeologiska undersökningen ge denna resumé, ty det skulle vara skada om detta föredömliga initiativ inte fullföljdes. Paul Strømstads förhoppning att undersökningen "vil kunne danne udgangspunkt for videre undersøgelser af danske købstadshuse", finns det all anledning att utsträcka till att också gälla "saneringsmogna" bostadshus i svenska städer.

T. Puktörne.

VID BRUNNEN

En kulturbild från sekelskiftet, av Selma Frode Kristensen. Gleeerups, Värnamo 1966. I serien "Skrifter från folklivsarkivet i Lund, utgivna genom sällskapet Folkkultur.

Författarinnan född 1894 ger en frän och realistisk skildring från sin barndom och uppväxtår bland de obesuttna i Borby socken i sydöstra Skåne. Berättelsen avslutas efter en treårig vistelse i Lund 1915, där hon kommit i kontakt med bildningsförbunden. Selma Frede Kristensen har verkat som folkhögskollärare i Roskilde.

Bøger, tidsskrifter o. lign., der ønskes anmeldt eller nævnt i den efterfølgende bibliografi, bedes sendt til redaktionens adresse.

BIBLIOGRAFI

- Abel, W.** Bauerngesellschaft und Bauernwirtschaft im südlichen Ostseeraum um 1600 (Kurzfassung). *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 209-212, ill. kart.
- Abrahamsen, P. & Dal, E.**: The Heart Book. København 1965.
- Ahlqvist, Nils F. & Langemark, Paul**: Borgaregårdar i Ljungby under 1800-talet. *Kronobergsboken*. 1966, s. 3-21, ill.
- Alne, Sten**: Från prästlönden till reglerad lön. Pastoraliekonventionerna i Uppsala ärkestift 1810-1862. Uppsala 1966. 479 s. Ill. Ilt. (Diss. Uppsala). *Acta Universitatis - Studia Historico-Ecclesiastica Upsallensia*. 9.
- Alton, Jerk**: Väsentligheter i landskapet. Nihlén, John, Landskapsvård. Sthlm. 1966, s. 165-171.
- Andersson, Anton**: Jakt och jakthistorier från Östjämmtland. *Jämten*. 60, 1966, s. 119-128, ill.
- Andersson, Anton**: Lässerudssågen. I *Köla*. 5, 1966, s. 75-77, ill.
- Andersson, Karl**: Några ordningsregler och bestämmelser i gamla tiders Köla. I *Köla*. 5, 1966, s. 179-184.
- Andersson, Karl**: Om fattigvårdens utveckling i Köla. I *Köla*. 5, 1966, s. 140-153, ill. portr.
- Andersson, Karl**: Ulrika Fryxells ristoria. Om fattigvården i Köla under 1800-talets förra hälft. I *Köla*. 5, 1966, s. 154-163, ill.
- Andersson, Sven red.**: Festskrift tillägnad K. Rob. V. Wikman på han 80 års dag den 20. maj 1966. Åbo 1966. Institutet för nordisk etnologi vid Åbo Akademi. Skriften innehåller 20 uppsatser som även ingår i *Budkavlen*. Årg. XLIII-XLIV.
- Andersson, Thorsten**: Från fornstuga till stadsmuseum. En historik över Kristianstads museum. Kristianstad 1961. 19. s. Ill.
- Annales Academiæ Regiæ Scientiarum Upsallensia. 9/10, 1965-66. Sthlm 1966. 154 s. Ill.**
- Aréndrup, A. V.**: Med piber og trommer, eller fløjter og trommer som militære signal- og marchinstrumenter. (Særtryk af *Vaabenhistoriske Aarbøger*. 13). Kbh. 1966. s. 227-257. Ill.
- Arkiv**. 1 Bd. hft. 1 og 2. Kbh. 1966. Indeholder bl. a.: **Veilo Høik**: Om pommerse matrikler og matrikelkort i dansk besiddelse, p. 65-91.
- Arv**: Tidskrift för nordisk folkminnesforskning. Ed. Dag Strömbäck. Vol. 21, 1965. 220 s. Innehåll: **Warren E., Roberts**: Slith Thompson: His major works and a bibliography, s. 5-20. **Gerhard Els**, Der Mythos vom Fischkönigin der altdeutschen Fachprosa, s. 21-23. **Einar O. Sveinsson**, Bitit hefir nildit rikari menn . . . (Fakultetsopponentens opposition på Bo Almqvists doktorsavhandling Norrön niddiktning. Uppsala 1965), s. 29-52. **Jouko Hautala**: Kvarlevor av offerstenskult i Finland, s. 53-77. **Göran Rosander**: Krigsvandrande visförsäljare. Några notiser från Dalarna, s. 78-80. **Ulf Peder Olorog**: Visorna från Nötö. Synpunkter kring ett inspelningsprojekt, s. 81-102. **Jan Ling & Margareta Jerallid**: A Method of cataloguing vocal music. A description of the system used at the Svenskt Visarkiv, s. 103-114. **Bo Almqvist**: The viking ale and the Rhine gold. Some notes on an Irish-Scottish folk-legend and a Germanic hero-tale motif, s. 115-135. **Gustav Ränk**: Brunnsletarna och slagrutan i svensk folktradition, s. 136-179. **Dag Strömbäck**: Vikings in the Faeroes, s. 180-185. **Anmäningar**, s. 186-214. Insänd litteratur, s. 215-220.
- Arv og Eje**. Arbog for Dansk Kulturhistorisk Museumsforening. København 1966. Indeholder bl. a. **Mogens Bøncard**: Eremitagens interiører, s. 5-26. **Hanne Poulsen**: Traditionsdominanter i dansk folkekunst, s. 27-59. **Vibeke Voldbye**: Nogle flamske tapeter på Rosenborg Slot i det 17. århundrede, s. 60. **Tage Worsaae**: En kurios anvendelse af en kisteplade, s. 79-84. **J. H. Baagøe**: Jøderne, deres synagoge og kirkegård i Fredericia, s. 85-108.
- Ballerup historiske Forening**. Ballerup og Omegns Museumsforening. Arshfte nr. 12. Ballerup 1966. 16 pp.
- Die Bauerngesellschaft im Ostseeraum und im Norden um 1600**. Visby 1966. 280 s. Ill. kart. Ilt. *Acta Visbyensia*. 2. Visby-Symposiet för historiska vetenskaper 1965.
- Baumgarten, Karl**: Das mecklenburgische Bauernhaus um 1600. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 231-246, ill. kart.
- Bengtsson, Christina**: Bete og foderfångst i Oviken. Från 1800-talets slut fram till våra dagar. *Jämten*. 60, 1966, s. 99-118, ill. kart. Ilt.
- Berg, Arne**: Ei løe från mellomalderen. By og Bygd. NF's Årbok 1966, s. 143. NF. Oslo 1966.
- Berg, Arne**: Det gamle Christiania (festskrift), Oslo 1965.
- Berg, Erik M.**: Den kommunala utvecklingen (från och med år 1863). *Rättvik*. 1:1. Rättvik 1966, s. 229-351, ill. portr.
- Berg, Gösta**: Piroggen und andere Fremdeinschläge älterer gottländischer Kost. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 139-145, Ilt.
- Bergstrand, Axel**: Bilder ur skollivet vid Växjö läroverk i början av 1900-talet. *Kronobergsboken*. 1966, s. 59-82, Ill.
- Bergström-Andellius, Emma & Agren, Katarina**: Om lapska rotkorgar och deras bindning. För nomadskolor och arbetsstugor utarbetad. (Nyttryck av en uppsats från 1932: Avsnitten "Emma Andellius och den västerbottenska rotslöjden" och "Traditionsuppgiften om västerbottinsk korgslöjd" har författats av Katarina Agren). *Västerbotten* 47, 1966, s. 1-76, ill.
- Berntsen, Arnstein**: Lys og lysstell gjennom 1000 år. Nils S. Hauffs gave til De Sandvigske Samlinger på Maihaugen. Oslo 1965.
- Beveringsplan Christiansfeld**. Det særlige Bygningssyns Sekretariat. København 1966. 24 pp.
- Billeder af Viborg amts Forhistorie**. Arbog for Historisk Samfund for Viborg Amt. Viborg 1966. 160 pp. Ill.
- Birkel-Smith, Kaj**: Kulturens Veje. 3. rev. opl. Bd. 1 og 2.
- Björkqvist, Lennart**: Kvinnlig konfirmationsdräkt i Jämtland och Härjedalen. *Jämten*. 60, 1966, s. 31-46, ill. kart. Ilt.
- Björkqvist, Lennart**: Register till Jämten 1947-1966. Östersund 1967. 15 s.
- Björkvik, Halvard**: Grundherr und Lassbesitzer in Norwegen um 1600. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 89-97, Ilt.
- Björndal, Arne & Alver, Brynjulf**: - og fela ho lét. Norsk spelmannstradisjon. Oslo 1966. 237 s. Ill.
- Blindheim, Martin**: Norwegian romanesque decorative sculpture 1090-1210, London 1965.
- Blindheim, Martin**: The stave church paintings. *Fortuna Unesco* art books. 24 s. 28 ill.
- Boberg, Inger M.**: Motif-Index of early Icelandic Literature. (*Bibliotheca Arnemagnæana*. Vol XXVII). Copenhagen 1966. 267 s. Portr.

- Boesen, Gudmund:** Danish Museums. Publshed 1966 by Samvirkerådet for dansk kulturarbejde i udlandet. København 1966. 246 sider.
- Bolln, Lorentz:** Naturens formsep og naturvården. Nih-lén, John, Landskapsvård. Sthlm 1966, s. 180-190.
- Bolsted, Hans:** En arbejdsvandring. Upptecknat. I Köla. 5, 1966, s. 193-194.
- Bringeus, Nils-Arvld:** Gunnar Olof Hyllén-Cavallius som etnolog. En studie kring Wärend och wårdarna. Stock-holm 1966. 400 s. Ill., portr., litt., reg. Nordiska mu-seets handlingar. 63.
- Broberg, Richard:** Synpunkter och fakta rörande den fin-ska bosättningen under 1600-talet. Sveriges bebyggelse. Landsbygden. Värmlands län. 4. Uddevalla 1965, s. 9-26.
- Broberg, Richard:** Karl Rencke - folkmålsupptecknaren. I Köla. 5, 1966, s. 7-12.
- Broholm, H. C.:** Odysseus og Polyphem. (Studier fra Sprog- og oldtidaforskning. Nr. 261. Udg. af Det filo-logisk-historiske samfund).
- Brox, Arthur:** Berg og Torskén bygdebok. Tromsø 1965.
- Bruun, Henry:** Dansk historisk Bibliografi 1913-1942. Bd. 1. Udg. af Den danske historiske Forening. Indledning, politisk Historie samt Stats- og Kulturfoelhold til og med Erhvervsliv. Nr. 1-11830. Kbh. 1966. 641 s.
- Brøndum-Nielsen, J. & Helgason, J.:** De Islandske sagaer. 2. udg. 2. opl. København 1965.
- Budde, R.:** Et hus ved Vestervold. København 1966. 48 s.
- Bugge, Astrid:** En dukkestue fra krigstiden. By og Bygd. NF's Arbok 1966, s. 162. NF. Oslo 1966.
- Bugge, Astrid:** En kongelig dadebalje. By og Bygd. NF's Arbog 1966, s. 158. NF. Oslo 1966.
- Bugge, Astrid:** Ryene på Kjørrinøes handelssted i Nord-land. By og Bygd, NF's Arbok 1966, s. 69. NF. Oslo 1966.
- Bugge, Astrid:** Svennestykke - brudgomdres fra 1906. By og Bygd. NF's Arbok 1966, s. 156. NF. Oslo 1966.
- Bugge, Astrid:** Tre underskjørt av hestehårsstoff på Kjørringey handelsstedet i Nordland. By og Bygd. NF's Arbok 1966, s. 77. NF. Oslo 1966.
- By og Bygd (Norsk Folkemuseum) bind XVIII, 1964-65:** W. Svendsen: Det norske hus i Danmark. Agot Noss: Fekjastölen. Anders Ohnstad: Kunstig vatning i indre Sogn. Ernst Fischer: Norske flamskvävänder i Nordiska Museet. Nils Hallan: Natlauperi i Meldal. Agot Noss: För strykejernet. M. Hoffmann: Gamle fjöstyper, belyst ved et materiale fra sør-vest Norge. Arne Berg: Ein varlant av löa.
- By og Bygd:** Norsk Folkemuseums Arbok 1968. Oslo 1968.
- Byberg, Anders T.:** Dopmössa från år 1821. I Köla. 5, 1966, s. 185, ill.
- Byberg, Anders T.:** Salusåg och tullmjölkvarn i Växviks-älven. I Köla. 5, 1966, s. 61-74, ill. karta.
- Bygd och natur.** Arbok 1966. Utg. av Samfundet för hem-bygdsvård. 208 s. Ill. Innehåller en rad småartiklar om kulturminnesvård och naturvård.
- Bäckström, Svenerik:** Befolkningen i Ahl 1650-1960 med en utblick över byarnas historia. Insjöen 1966. 74 s. + Bilagor. Ill. Bidrag till Ahle sockens historia. 5.
- Bö, Olav:** Norsk skitradisjon. Serien "Norsk kulturarv" fra Det norske Samlaget. Oslo 1966. 120 s. ill.
- Bö, Olav:** Die Brüder Grimm, Ihre Folkloristische Arbeit und Ihre Verbindung mit Nordische Sammlern und Gelehrten.
- Bødker, L.:** Folk Literature (Germanic). International Dic-tionary of Regional European Ethnology and Folklore II. Copenhagen 1965. 365 s. Lit.
- Baagøe, Johan Hedemærne:** Lamper og lysestager. Belys-ningen gennem tiderna. København 1965.
- Carlsson, Lizzie:** "Jag giver dig min dotter". Troloving og äktenskap i den svenska kvinnans äldre historia. 1. Stockholm 1965. 326 s. Litt. (Rättshistoriskt bibliotek. 8.) (Skrifter utg. av Institutet för rätshistorisk forskning. Ser. 1.).
- Christensen, Arne Emil:** Frå vikingeskip til motorsnekke. Serien "Norsk kulturarv", Oslo 1966, 90 s.-ill.
- Christensen, Nikola:** Folkeeventyr fra Kær Herred. Ud-givet af L. Bødker. 2. København 1965. Danmarks Folke-minder 73, II.
- Christensen, P.:** En skøn og meget nyttig lægebog eller hus-apotek af gamle prøvede lægemidler. Hjørring 1964. Privattryk. 46 s. ill.
- Clemedson, Carl-Johan:** Selaön. Kultur, vegetation, flora. Nyköping 1965. 151 s. Ill., kart., litt., reg. (Sörmiländska handlingar. 22.).
- Coldevin, Axel,** hovedforfatter: Rana bygdebok I-III, 1966.
- Dahlestedt, Helge:** Från Fatomakke till Orotava. Barndoms- och ungdomsminnen. Uppsala 1966. 181 s., 69 ill. och portr.
- Dal, Erik (ed.):** Danmarks gamle Folkeviser, Præveder af Oprykket (Udg. af) Universitets-Jubilæets Danske Samfund. Kbh. 1966. 27 s. + Præve aug. 1847 og Plan dec. 1847, 46 s. + s. 487-502.
- Dal, Erik:** Dansk folkedigtning. Udg. med efterskrift af Erik Dal. (Gyldendans bibliotek. Dansk litteratur bd. 47) (indeholder hele Mathias Winther). Kbh. 1965. 362 s.
- Dalarnas hembygdebok.** 1965. 239 s. Ill. Tema: Kultur-historiska sevårdheter i Dalarna. Ur Innehållet: Kultur-historiska sevårdheter i Dalarna, s. 5-176. Forminnet och, s. 6-15. Kyrkliga byggnader, s. 16-33. Stadsmiljöer, s. 34-47. Fåbodar och gårdar, s. 48-69. Bergsmansgårdar och bruksherrgårdar, s. 70-81. Industriminnesmärken, s. 82-99. Konstnärsmiljöer och museer, s. 100-127. Arbete och fest, s. 128-171. Simon Ahlman: Lustgårdens och hembygdsgårdens miljö, s. 186-188.
- Danmarks Kirker:** Frederiksborg Amt. hft. 5. København 1966.
- Danmarks Kirker,** Frederiksborg amt, hefte 6, pag. 481-576 (S. Marie kirke, Almindelig Hospitals kirke, Helsingørs forsvundne kirker, Helsingør kirkegård, Kronborg slotskirke). G. E. C. Gads forlag.
- Danske Studier.** 61. 1966. Udg. af Aage Hansen og Erik Dal under medvirken af Niels Martin Jensen. København 1966. 132 s. Ill.
- Danske Studier.** 62. 1967. Udg. af Aage Hansen og Erik Dal under medvirken af Niels Martin Jensen. Køben-havn 1967. 136 s.
- Dybdahl, Vagn (red.):** Ung i Arhus. Ny samling. Aarhus 1965.
- Egerblad, Oselan:** Nybyggarna i Vargträsk. Västerbotten. 47, 1966, s. 90-99, karta.
- Ejdestam, Julius, Hedin, Nathan & Nygren, Erik:** Bilder ur lantandens historia. Utg. av Aktiebolaget Hakon Swensson till dess 25-årsjubileum. 2. uppl. Västerås 1965. 437 s. Ill., portr., kart., reg.
- Elbert, Samuel H. & Monberg, Torben:** From the Two Canoes. Oral Traditions of Rennell and Bellona Islands. Honolulu and Copenhagen 1965. X + 428 s. Ill., 3 tavler. (Language and Culture of Rennell and Bellona Islands: Vol. I).
- Enström, P. V. f.:** Färdmän och färdvägar. Jämten. 60, 1966, s. 129-150.
- Erhard, I. A. & Larson, C.:** Skolan i Köla genom tiderna till 1914. I Köla. 5, 1966, s. 76-132, ill. portr.
- Erlandsson, Birgitta:** En visa om Vår Fru. Vetenskaps-societeten i Lund. Årsbok. 1966, s. 105-109.
- Ermvik, Arvid:** Folkminnen från Glaskogen. Sagen, tro och sed i västvärmländska skogsbygger. 1. Uppsala 1966. 278 s. Skrifter utg. genom Landemåle- och Folkminnes-arkivet i Uppsala. Ser. B: 12. 1.
- Eskilstuna museer.** Årsbok. 1965, 66 s. Ill. Ur innehållet: Hasselgrén, Ingmar & Nilsson, Anna Britta: Ett borg-arhus i Eskilstuna från 1700-talet, s. 8-17. Hermelin, Ellas: En dansk metallurg besöker Eskilstuna 1764, s. 18-22. Rosander, Göran: "Smidesbetjånar". Eskilstuna-smidets avsättning genom kringvandrande dalfolk, s. 30-39.
- Europæiske Ordner i Farver.** København 1966. 152 pp + 80 pp tables.
- Fahlgren, Karl:** Till Blåkulla. Trolddomsväsendet i Väster-botten 1675-1677. Umeå 1966. 115 s. Litt.
- Faurholdt, M.:** Haderslev Latinskoles historie 1567-1967.

- Skrifter udgivne af Hist. Samf. for Sønderjylland, nr. 36. Aabenraa 1966. 384 pp.
- Felter, Immanuel:** Maribo Domkirke 1416-1966. 1966.
- Fink, Troels:** Die beginnende Auflösung der Flurgemeinschaft im östlichen Teil des Herzogtums Schleswig um 1600. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 213-219.
- Finska Fornminnesföreningens tidskrift** 62. Hfors 1964. 655 s. Inneh. **Nordman, C. A.:** Medeltida skulptur i Finland.
- Finska Fornminnesföreningens tidskrift** 63. Hfors 1965. 120 + XXX s. Inneh. **Erä-Esko, Aarni:** Germanic Animal Art of Salin's Style.
- Finskt Museum LXXI,** 1964. Hfors 1964. 105 s. Inneh. bl. a.: **Malmänder, C. F.:** Skifferknivar med djurhuvudskäft; **Miettinen, Timo:** En idol från Hietaniemi i Luopioinen.
- Finskt Museum LXXII,** 1965. Hfors 1965. 104 s. Inneh. bl. a.: **Kllström, Bengt:** Kring en djävulsscen i Esbo kyrka; **Lönqvist, Bo:** En i Nyland funnen kalenderstav från det svenska Estland.
- Flacher, Gerhard:** Domkirken i Trondheim, Kirkebygget i middelalderen, I-II, 1965.
- Fjellström, Phebe:** Kapellet på Alkvar. Norrbotten. 1966, s. 93-104.
- Fjellström, Phebe:** Samernes hemslöjd. *Same Idag*. Utg. av Samefolkets red. Israel Ruong. Bilaga till nr. 6 av *Samefolket*, s. 20-23.
- Floderus, Gustaf:** Beskrifning öfver Rasbo och Kihls församlingar. Utg. och kommenterad av Wolter Ehn. Rasbo 1966. 77 s. Karta. (Omslagstitel: Minnesbok över Rasbo-Rasbokil. 1966).
- Folk.** Dansk etnografisk Tidskrift. Vol. 7. København 1965. 184 pp. Inneholder bl. a.: **Ake Hultkrantz:** Anthropology as a Goal of Research. Some Reflections. **Bela Gunda:** An Arctic Implement among Hungarian Herdsman. **George Nellemann:** Polish Immigrants in Denmark. The Study of a Migration and its Effects.
- Folkeminder** 11 (red. L. Bødker og Chr. Lisse). Foreningen Danmarks Folkeminder. København 1965. Inneholder bl. a.: **A. V. Arendrup:** Militærmusik og folkemusik. **Age Skjelborg:** Spontane varslar og overtro. **Eske K. Mathiesen:** Svend Grundtvig og folkekidtingen.
- Folkeminder.** 12. hefte. 1966. Inneholder bl. a.: **Lissa Børthy:** En dansk billedkalender fra 1513, p. 57-84. **Eske K. Mathiesen:** Ringridning i Østermane, p. 85-103. **Karsten Blærning:** Digte og viser 1801, p. 104-136.
- Folk-Ilv.** Acta ethnologica Europaea. 28/29, 1964/1965. 184 s. III. Innehåll: **Sigurd Erlxson:** Folkklivforskningens framväxt. Reflektioner och tillbakablickar via intressekategorier till helhetssyner (forts.), s. 7-63. **Deomond McCourt:** The cruck truss in Ireland and its West-European connections, s. 64-78. **Göran Rosander:** Härkullorna från Vämhus och Mora. Antal, hemvist, färder, s. 79-97. **Gutorm Gjessing:** Et brev om "Samfunn og kultur", s. 98-104. **Ake Hultkrantz:** Svar til Gutorm Gjessing, s. 105-107. **Phebe Fjellström:** Lapsk silver. Ett genmäle, s. 108-113. **Sigurd Erlxson:** Landshövdingarna som bygnadsdirigenter under 1700-talet, s. 114-134. **Helmut Möller:** Gemeinschaft, folk society and das Problem der "kleinen Gemeinde", s. 135-145. **Sven B. Ek:** Inför ett nytt startförsök, s. 146-151. Bokanmälningar, s. 152-184.
- The Folklore Archives of the Finnish Literature Society.** Red. av Urpo Vento. Helsinki 1965. 24 s.
- Fortid & Nutid.** Bd. XXII, hæfte 7. Odense 1966. Inneholder bl. a.: **Eakerød, Albert:** By og gård inom danskskånsk område, p. 1-26. **Becker, C. J.:** Litteratur om Danmarks forhistorie 1961-1964, p. 27-53 + diverse anmeldelser.
- Franzén, Gösta:** Färöiska båtnamn. *Annales Academiæ Regiæ Scientiarum Upsalienis*. 9/10, 1965/66, s. 26-63, ill.
- Fries, Sigurd:** Den nya Biörn-dansen. (*Nysvenska studier*. 44, 1964, s. 65-78).
- Palle Frils & Svend Thomsen:** Et sygehus. Hjørnings sygehusvæsen fra middelalder til i dag med indlæg af fhv. medicinaldirektor Johs. Frandsen m. fl. III. Ole-sens Boghandel, Hjørring, 1966. 56 s.
- Frilandsmuseet,** an illustrated Guide in English. København 1966. 88 pp. 7 plates.
- Frisén, Rune:** Naturvärdsinventeringen i regionsplanen Halmstad. **Nihlén, John,** Landskapsvård. Sthlm. 1966, s. 191-202.
- Från bygd og by i Rogaland.** Rogaland Folkemuseum, 1964.
- Frå Fjon til Fusa,** årbok 1965 for Nord- og Midt-Hordland sogelagg.
- Från Borås och de sju häraderna.** 1966. Argång 19/21, 1966. 262 s. Ur innehåll: **Sven Axel Hallbäck:** Medeltida dopfuntar i Sjuhäradsbygden, s. 5-138. **Sven Axel Hallbäck:** Katalog över dopfuntarna, s. 139-192.
- Fynske Minder** 1965. Odense 1966. Inneholder bl. a.: **Jens Bech:** En boplads og et enkeltfund fra Fyns Maglemosetid, p. 161-173. **Niels Oxenvad:** Løveapoteket og Status v. Døren, p. 184-203. **Kristian Jacobsen:** Christen Købke i Pompeii, p. 215-232.
- Föreningen Gotlands fornvänners fästligheter.** Gotländskt arkiv. 38, 1966, s. 49-92, ill.
- Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring** 1965, 120. årgang. Oslo 1966. **Egil Sinding Larsen:** Hvem har ansvaret for fortidsminnerne? s. 21-46. **Odd Høiås.** Det truede Sörland s. 83-104.
- Galster, Georg:** Flensborg mønt. 1966. 64 pp.
- Den gamle Bye Årbog,** 1965. Århus 1966. Inneholder bl. a.: **Hans Henrik Engqvist:** Svaninge Stampemølle. Bygningens historie, p. 20-28. **Anders Jøespersen:** Rekonstruktionen af værket i Svaninge Stampemølle i Den gamle By, p. 29-57. **Ebbe Johansen:** Omkring et par rifelinskriptioner, p. 58-71. **Henrik Nyrop-Christensen:** Klaverer i Den gamle By, p. 73-99.
- Geljer, Agnes, Hald, Margrethe, Hoffman, Marta & Strömberg, Ellsaeth:** Omarbetat förslag till nordisk textil terminologi: vävnader. U. o. 1966. 78 s. (Stencil).
- Georgjedde** (ed.): De store synger. En samling bramfri sange illustreret med frække tegninger. Kbh. 1966. 79 s. III., reg., noder.
- Glamann, Kristof:** Otto Thotts uforgribelige tanker om kommersiens tilstand. Et nationalekonomisk tidsskrift fra 1735. *Københavns Universitets festskrift 1966*.
- P. V. Glob:** Danske Oldtidsminder. Omarbejdet udgave. Gyldendal 1967. 276 s.
- Glob, Peter V.:** Mosefolket. Jernalderens mennesker bevaret i 3000 år. København 1965.
- Glob, P. V.:** Die Schläfer im Moor. Winkler-Verlag München. Tysk oversættelse af „Mosefolket“.
- Goldkuhl, Aly:** Fåren som landskapsvårdare. **Nihlén, John,** Landskapsvård. Sthlm 1966, s. 217-222.
- Gotländskt arkiv.** Meddelanden från Föreningen Gotlands fornvänner. 38, 1966. Visby 1966. 108 s. III.
- Grandt-Nielsen, Finn:** Københavnske stuedøer fra senbarok til klassicisme - konstruktionsdetaljer og stiltræk fra borgerlige interiører. København 1967. Specialeafhandling, 140 pp. ill.
- Granlund, John:** Holz und Stein in der ländlichen Baukultur Gotlands im 17. Jahrhundert. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 35-74, ill. kart., litt.
- Grundtvig, Svend** (ed.): Danmarks gamle Folkeviser I-V. Fotografisk genoptryk v. Erik Dal. *Universitetsjubileæts Danske Samfund*.
- Grönroos, Henrik:** Suomen bibliografisen kirjallisuuden opas (Vägledning i finländskt bibliografisk litteratur). Helsinki 1965. 219 s. **Tietolppa** 42.
- Gustavson, Herbert:** P. A. Sæve og hans sagesmän. *Gotländskt arkiv*. 38, 1966, s. 35-48.
- Gustawsson, K. A.:** Forminnesvård. Vården av våra fornminnen i landskapet. Sthlm 1965. 67 s. III. litt.
- Haavio, Martti:** Bjarmien vallan kukoistus ja tuho (Bjarmalands blomstring och undergång). Porvoo-Helsinki 1965. 297 s.
- Hagberg, Ulf Erik:** The archaeology of Skedemosse. 1. Sthlm 1967. (Bildel. Textdel följer). *The Royal Academy of letters, history and antiquities*.

- Hald, Carsten Tellman:** Vestjyske Adelsfolk. Den Teilmanske portrætsamling på Gjellerupholm. Vardø 1966. *Småskrifter*, nr. 4, udgivet af Historisk Samfund for Ribe Amt. 92 pp. ill.
- Hald, Kristian:** Stednavne og kulturhistorie. *Dansk Historisk Fællesforenings håndbøger*. København 1966.
- Hald, Kristian:** Vore stednavne. 2. rev. og forøgede udgave. København 1965.
- Haltanen, Sulo:** Entistä Inkeriä (Det forna Ingermanliche Bibliographie 1962-1964). Helsinki 1965. 68 s. *Studia Fennica XII* (särtryck).
- Haltanen, Sulo:** Entistä Inkeriä (Det forna Ingermanland). Helsinki 1965. 118 s. *Tietollpää* 36.
- Hansen, Erik:** Reklamesprog. København 1965.
- Hansen, H. P.:** Kæltringejagten og andre beretninger fra det gamle Jylland. Red. af Vagn Lindebo Hansen. Kbh. 1966. 240 s.
- Hansen, Hans Ole:** Bognæseksperimentet. Præliminær redagørelse for et efterlignende eksperiment udført 1962 med afbrænding af rekonstruktion af et hus fra ældre jernalder. Løjre 1966.
- Hansen, T. & Seeborg, P.:** Jens Munks Minde-Ekspedition. København 1965.
- Hansen, Viggo:** Den rurale by. De bymæssige bebyggelses opståen og geografiske udbredelse. *Geografisk Tidsskrift*, bd. 64, 1965.
- Hansson, Sven:** Om råvækt, ekorrjakt og kunsten at få en ekorre. *Västerbotten*. 47, 1966, s. 100-107.
- Hardanger,** tidsskrift utgitt av Hardanger historielag 1965.
- Havbåde i Houvig.** Esbjerg 1966. 12 pp.
- Hedar, Sam:** En Sörmlandsbygd och dess inbyggare. *Sthlm* 1965. 387 s. Ill., portr., kart., litt.
- Hedblom, Folke:** Bland smålänningar i Texas och Kansas. *Natio Smolandica*. 29, 1966, s. 28-45.
- Helmen,** utgitt av Landslaget for Bygde- og byhistorie, 1965, 4 hefter.
- Helmen Nr. 1 Mars 1967.** Oslo 1967.
- Hein, H. K.:** Härder. En romansk stenmester. Arhus Kunstforening af 1847. Arhus 1966. 44 s. og 40 pl.
- Helz, Gerhard:** Bäuerliche Verhältnisse in Mecklenburg um 1600. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 220-230, litt.
- Helk, Vello:** Laurentius Nicolai Norvegus S. J. En biografi med bidrag til belysning af romerkirkens forsøg på at genvinde Danmark-Norge i tiden fra reformationen til 1622. *Kirkehistoriske Studier*, nr. 22. København 1966. Disputats. 517 s.
- Hellsen, Henry** (red.): BT - p. t. 1916-1966. København 1966.
- Heimfrid, Staffan:** Gutsbildung und Agrarlandschaft in Schweden im 16.-17. Jahrhundert. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 17-34, kart. litt.
- Helsingin pitäjän historie** (Helsingens historia). Red. av Ville Luho och Gunvor Kerkkonen. Porvoo 1965. 177 s.
- Henningsen, G., Holbæk, B. & Plam, I.:** Skæmtebogen. København 1965. 181 s. ill. En samling afbandet skæmt fra nyere og ældre optegnelser.
- Henningsen, G., Holbæk, B. & Rasmussen, H.:** Bibliografi over dansk folkekultur 1963-64. Udg. af Foreningen Danmarks Folkeminder. Kbh. 1966. s. 159-275. reg.
- Henningsen, Henning:** Jonas, profet og ullykkesfugl. (Særtryk af Maritime studier tilegnet Knud Kløm 1966). (Håndse- og søfartsmuseets årbog 1966). Helsingør 1966. s. 105-122.
- Henningsen, Henning** (red.): Maritime Studier tilegnet Knud Kløm. Helsingør 1966. Indeholder bl. a.: **Sven Andersson:** Arm og gadd i ortnamn vid gamla segel-eder, p. 5-16. **Aksel E. Christensen:** Birka uden friserer, p. 17-38. **Ole Crumlin-Pedersen:** En kogge i Roskilde, p. 39-53. **Olof Hasslöf:** Sjöfart och privilegier, p. 71-105. **Henning Henningsen:** Jonas - profet og ullykkesfugl, p. 105-123. **Svein Molaug:** Moderne Sjömannstro, p. 183-191. **Holger Rasmussen:** Sildetælling og sildemåling i Alborg, p. 225-238. **Albert Sandklef:** Holländske sjöfart i danske arkiv, p. 239-260. **Gerhard Timmermann:** Schiffbauprobleme zur Hausezeit, p. 267-303.
- Hidemark, Ellsabeth, Holmquist, Kersti & Sørenander, Bengt:** Kaffe. Om kaffets roll i svenskt liv. Stockholm 1965. 19 s. ill. (Nordiska museet - Svenska Institutet).
- Historie.** Jyske samlinger. Ny række VII, 1. Arhus 1966. Indeholder bl. a.: **Ottar Dahl:** Terminologi og systematik i kilde teorien, p. 3-12. **H. P. Clausen:** Målsætning og hjælpemidler i metodeundervisningen, p. 13-24. **Henning Poulsen:** Specielle kildeproblemer i den nyeste tids historie, p. 25-38. **Jørgen Weibull:** Kvantitativ metode i historisk forskning, p. 39-49. **Pentti Renvall:** De historiske slutledningarnas helheds karakter, p. 50-60. **Sivert Langholm:** Verdi-elementer i historiske teorier, p. 61-76. **H. P. Clausen, Poul Enemark & Otto Larsen:** Et udvalg af historiemetodisk litteratur, p. 77-91.
- Historie.** Jyske Samlinger. Ny række VII, 2. Arhus 1966.
- Historisk Tidsskrift**, 12 Rk., bd. II, hft. I. København 1966. Indeholder bl. a.: **Jørgen Jensen:** Arkæologi og kulturforskning, p. 1-30. **Aksel E. Christensen:** Mellem vikingetid og Valdemarstid. Et forsøg på en syntese, p. 31-58. **Rez. af H. P. Clausens:** Hvad er historie? Ved **Poul Bagge**, p. 147-158. **Anm. af Rolf Torstendahl:** Källkritik och vetenskapssyn i svensk historieforskning 1820-1920 ved **Inge Skovgaard-Petersen**, p. 159-165.
- Historiska och Litteraturhistoriska Studier.** Helsingfors 1966. Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Historiske meddelelser om København.** Arbob 1965. København 1965. Indeholder bl. a.: **Tage E. Christiansen:** Det københavnske Guldmedaljeaugts bøsse, p. 7-25. **Egill Skall:** Den engelske tinfabrik, p. 46-93. **Henry Bruun:** Oprør i Rabarberkvarteret, p. 154-177.
- Hjorth-Rasmussen, Alan:** Maj- og midsommerskikke på Lolland og Falster. *Dansk Folkemindesamling. Studier nr. 1.* København 1966. Ofprift from Arbob for Lolland-Falsters historiske Samfund XI rk., Bd. II, 1965.
- Hjorth-Rasmussen, Alan:** Stråtage. En gennemgang af danske tækkemetoder. København 1966.
- Hoffmann, Marta:** Sprettube. *By og Bygd.* NF's Arbob 1966, s. 160. NF. Oslo 1966.
- Holmgaard, Jens & Poul Rasmussen:** Viborg Landstings skøde- og pantebøger 1624-1660. Hæfte 1. København 1966.
- Holmsen, Anders** (redigeret av): Norsk middelalder. Universitetsforlaget 1966. Oslo. Uvalgte artikler, bl. a.: **Halvdan Koht:** Sagaens opfatning av vår gamle historie. **Halvdan Koht:** Norsk historieskrivning under kong Sverre, særskilt Sverre-saga.
- Holst, Peter H.:** Sthyr & Kjær gennem 100 år. 1866-1966. København 1966.
- Huldt-Nyström, Hampus:** Det nasjonale tonefall. Studier av motiv og motivkombinasjoner, særlig i norsk springar og svensk polska. Oslo 1966.
- Hvarner, Harald** (ed.): Hunting and fishing. Nordic symposium on life in a traditional hunting and fishing milieu in prehistoric times and up to the present day. Luleå 1965. 539 s. ill. (Norrbottnens Museum).
- Hvamstad, Per:** Hadeland og Skrukkelia. (I *Romerikaten*, Arbob for Romerike Historielag 1966) s. 132. Lillestrøm, 1967.
- Hvidtfeldt, Johan:** Håndbog for danske lokalhistorikere. Red. af Johan Hvidtfeldt. Udg. af Dansk Historisk Fællesforening 1952-1956. (Fototeknisk optryk). Kbh. 1965. 519 s. ill.
- Hvidtfeldt, Johan:** Slægtshistoriske studier i Sønderjylland. En vejledning. 2. rev. og udvidede udgave ved **Hans H. Worsøe.** Aabenraa 1965.
- Hæstrup, Jørgen:** Grønsløvs tilværelse. Drenge dage i Viborg. Odense 1966. 97 pp. ill.
- Høgh, Erik:** Sociologi. København 1965.
- Hålogyminne,** tidsskrift for Hålogaland historielag, 1965, 4 hefter.
- I Köla. Skrifter, utg. av Köla sockens arkiv- och folkminneskommitté. 5. Adolfsfors 1966. 266 s. Ill. portr.
- Isländeren Jon Olafssons Oplevelser** som Bøsseskytte under Christian IV. *Memorier og Breve*, bd. 1. Kbh. 1966.
- Jakobson, Jakob:** När sjön regleras påverkas älven. *Nihlen, John,* Landskapsvärd. *Sthlm* 1966, s. 203-203.
- Jacobsen, J. C.:** Danske domme I troldomssager i øver-

- ste Instans. Indledning og kommentar. Kbh. 1966. 329 s.
- Jacobsen, O. & Nielsen, Johanne B.:** Provst Frederik Schmidts Dagbøger, I. 1794-1814. København 1966.
- Jalvi, Pedar:** Sabmelazzai maidnasak ja muihitalusak / Lappalaisten satuja ja atrinoita (Lapparnas sagor och sägner). Red av Samuli Aikio. Helsinki 1966. 118 s. *Lapin Sivistysseuran Julkaisuja* 28.
- Jensen, Bent:** Eskimoisk festlighed. København 1965. 115 s. noter. ill.
- Jensen, Bernhard:** Som Arhus morede sig. Folkelige forlystelser fra 1890'erne til 2. verdenskrig. Udgivet af Arhus byhistoriske Udvalg. Arhus 1966. 248 pp.
- Jensen, H. P.:** Dejbjerg. En skildring af forholdene i Dejbjerg gennem tiderne. Dejbjerg 1966. 259 s. ill., kort bag i bogen.
- Jespersen, Esbern:** Sagnet om An Dyndbo. Blandt bønder på Holbergs tid. København 1966. 144 sider.
- JKKV:n kotiseutusaaria N:o 3.** Maskun historia (Maskun historia). Av Aulis Oja. Turku 1966. 562 s.
- Johan Oldendorphs selvbiografi.** En præsteskæbne fra Haderslev i Hertug Hans den Ældres tid. Udgivet ved A. Andersen. Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland. Nr. 34. Åbenrå 1966. 169 pp.
- Johansen, Randi M.:** Et trepanasjonsbestikk fra 1700-årene. *By og Bygd*. NF's Arbok 1966. s. 151. NF. Oslo 1966.
- Johnson, Bruno:** Akerns omfattning vid 1600-talets mitt enligt de geometriska jordböckerna. Kulturgeografiska metodstudier tillämpade på Västmanlands län. Sthlm 1965. 8 s. Litt. (Diss. Stockholm).
- Jordens folk.** Etnografisk Revy. 2. årgang. Nr. 4. 1966. Inneholder bl. a.: **Georg Nellemann:** Også en folkevandring, p. 332-335.
- Journal de la Société Fenno-Ougrienne** 65. Helsinki 1964. Inneh. bl. a.: **Schellbach, Ingrid:** Die Bahuvrihi-Komposita in der alten finnischen Volksdichtung.
- Journal de la Société Fenno-Ougrienne** 66. Helsinki 1965. Inneh. bl. a.: **Hansegård, Nils Erik:** Sea Lappish and Mountain Lappish. **Ravilla, Paavo:** Heikki Paasonen und sein Forscherwerk. **Castrenianum,** Forschungszentrum für Fennistik und Fennougistik.
- Joy, Edward T.:** Anglo-Norwegian Furniture at Kunstindustrimuseet i Oslo. *Kunstindustrimuseets Arbok* 1965, s. 7. Oslo 1966.
- Juhhänening till församlingarna i Ärkestiftet.** 52. 1966. 190 s. Ill. Ur innehållat: **Sjöholm, Oyvind:** Frågornas natt. Idén bakom Viktor Rydbergs dikt Tomten och hur Jenny Nyströms teckning kom till, s. 32-42. **Persson, Erik:** Kyrka och undervisning i Gävle under äldre tid, s. 93-100.
- Jurginis, J.:** Die litauische Dorfgemeinschaft im 16. Jahrhundert. *Die Bauerngesellschaft.* Visby 1966, s. 163-170, litt.
- Jyrinoja, Vilho:** Akonlahden arkea ja juhlaa (Vardag och fest i Akonlahhti). Turku 1965. 279 s. *Kansanelämä kunvankala II* (Folklivsskildringar).
- Jutikkala, Eino:** Die Veränderungen in der Agrargesellschaft Finnlands in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts. *Die Bauerngesellschaft.* Visby 1966, s. 98-112, kart. litt.
- Jyllands Brevkiste.** Landsarkivet for Nørrejylland, 1891-1966. Udgivet af Landsarkivet for Nørrejylland. Viborg 1966. 166 pp. ill.
- Jøger-Lerivik, P.:** Steinomnar og løfebalsing i Namdal og på Suåsa. *By og Bygd*. NF's Arbok 1966. s. 97. NF. Oslo 1966.
- Jämtens Heimbygdas årsbok**, 59, 1965, 184 s. II. Ur innehållat: **Manne Hofrån:** Pål Persson i Stugun, klockstapelbyggare, s. 25-40. **Bror-Erik Ohlsson:** Mejerirørelsen i Jämtland. Något om dess uppkomst och utveckling, s. 79-84. **Vilh. C. Jacobovsky:** Mina Härjedalsminnen, s. 95-124. **Paul Jonsson:** Ottsjöns och Väster-Ottsjöns bysamfällighet åren 1734-1835. ...
- Jämtens Heimbygdas årsbok**, 60, 1966. Östersund 1966. 192 s. Ill., portr., kart., litt.
- Jääsken kirja** (En bok om Jääskis). Red. av Veli Ikonen. Helsinki 1966. 752 s.
- Jørgensen, Carl E.:** Skolemester og hører. Latinskoleliv før 1800. København 1965.
- Jørgensen, Harald:** Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm og hjælpemidlerne til dets benyttelse. København 1966.
- Jørgensen, Johan:** Rentemester Henrik Müller. En studie over enevældens etablering i Danmark. Disputats. København 1966. 280 pp.
- Jørgensen, Aage:** Brød og vand. Glimt fra svundne tider. København 1966. 178 pp.
- Kabell, Aage:** Balder und die Mistel. Helsinki 1965. 21 s. *FFC* 196.
- Kaken, Gustaf:** Sveriges första folkskolläraförning. Ett bidrag till den pedagogiska och didaktiska diskussionen vid mitten av 1800-talet. Sthlm 1966. 485 s. Ill., portr., litt., reg. **Åreböcker i svensk undervisningshistoria**, 46, 1966. Vol. 116.
- Kalevalaseuran vuosikirja** 46. Porvoo-Helsinki 1966. 439 s. Innehåller bl. a.: **Heavio, Matti:** "Suomalaisten kansansatujaen keruun ja julkaisemisen alkuvaiheet" (Inledningsskedet av de finska folksagornas insamling och utgivning). **Lyylkäinen, Erkki:** "Hallin Janne" (Folklig diktning angående postråneren H. J. 1867). **Virtaranta, Pertti:** "Mari Kyyrönen" (En traditionsbärande född 1883 i fjärrkarelen). **Nevala, Marja-Liisa:** "Kaksi tietäjää nostattaa saman karhun" ("Två trollkarlar skickar samma björn mot varandra"). **Hämäläinen, Antti:** "Oikunukke Inkerin vuotuisjuhissa" (Halmdockor vid årstesterna i Ingermanland). **Kuusil, Matti:** "Laivassa surmattu veli" (Folkdiktundersökning). **Laukkanen, Karl:** "Kuuusalun sananparsistoa itämerensuomalaisessa perinnekentässä" (Ordstav från Kuusalu - no. Estland - i det östersjöfinska traditionsområdet). **Wirlander, Kearlo:** "Arkkiveisujen säätyerotus" (Skillingstryckens strändskilnad). Kansallisten tieteiden kehittämisohjelma (Programmet för de nationella vetenskapernas utvecklande). Helsinki 1965. 99 s. *Suomi* 112: 1.
- Kansallisten tieteiden kehittämisohjelma 1966-80** (Utvecklingsprogram för de nationella vetenskaperna). Helsinki 1965. 99 s. *Suomi* 112: 1.
- Kansantieto 19, 1965.** Inneh. bl. a.: Frågor om hoppa hage, skämtsagor, smådevisor, tomtornen, siare, sömngångare, de ungas kvällssammankomster och frieri.
- Kansantieto 20, 1966.** Ur innehållat: Frågor om gåtor (en stor tävling). - Folktraditionens fotografarkiv och dess komplettering. - Insamling av gamla skivor (Finlands skivarkivets grundläggning).
- Kaukonen, Toini-Inkeri:** Suomen kansanomaiset nauhat (Folkliga bandtyper i Finland). Helsinki 1965. 141 s. **Tietollpas** 41. - Referat på svenska i *Finskt Museum* 1966.
- Kavil, Guthorm:** Trønderske trepaléer. Borgerlig panelarkitektur nordenfjells. Riksantikvaren. Cappelen's forlag. Oslo 1966. Rikt illustreret.
- Keljbo, Ib:** Historisk kartografi. (Dansk Historisk Fællesforenings håndbøger). Kbh. 1966. 84 s.
- Kerkkonen, Gunvor:** Aländska Handlingar 1530-1634. II: 4. Alands silverskatteregister. Mariehamn 1965.
- Kirkeby, Birger:** Jernverket i Hakadal. (Romeriketun, Arbok for Romerike Historielag, 1966) s. 112. Lilleström 1967.
- Kirkehistoriske Samlinger**, 7 rk., 6 bd. 1 hft. København 1966. Inneholder bl. a.: **Björn Kornerup:** To engelske Opbyggelsesbøger fra det 17'ende Århundrede, p. 70-85.
- Kivikookki, Ella:** Suomen kiinteät muinaisjännökset (Finlands fasta formlänningar). Helsinki 1966. 118 s. **Tietollpas** 43.
- Kjørboe, Tove:** Krampebo og Klevesnak og andre Ting fra Ærø. Ærø Bogforlag 1963. 59 s. multigraferet. Inneholder folkeminder fra Ærø i almindelighed.
- Kjørboe, Tove:** En lille bitte vittens bit fra Ærø. Ærø bogforlag 1965. 84 s. multigraferet. Blandede folkeminder og sprogbeskrivelser fra Ærø.
- Kjølisen, F. H.:** Captain F. L. Norden og hans rejse til Ægypten 1737-38. København 1965.
- Kilndt-Jensen, O. & Wilson, D. M.:** Vikingetidens kunst. København 1965. 135 sider, 80 billedplancher og 1 farveplanche.

- Kloster, Vibeke:** Siste generasjon på Ledaal. **By og Bygd.** NF's Årbok 1966. NF. Oslo 1966.
- Kofoed, Niels:** Studier i H. C. Andersen's fortællekunst. (Disp. Århus). Kbh. 1967. 344 s. Litt., reg.
- Kollseutu 1965-5.** Inneh. bl. a.: **Gunda, Béla:** Unkarilaisten talonpoikien kantovälineet (De ungerska böndernas bärredskap). **Vilroa, Ants:** Kansatieteollisesta tutkimustyöstä Neuvosto-Virossa (Om etnologisk forskningsarbeid i Sovjet-Estland). **Vilkuna, Kustaa:** Kiviraunion historia (Stenrösets historia).
- Kollseutu 1965-6.** Inneh. bl. a.: **Kaukonen, Toini-Inkeri:** Kainuulainen talo (En byggnad från Kainuu). **Moora, Harri:** Maanviljelyn varhaishistoriaa virolaisilla ja heidän naapurikansoillaan (Jordbrukets tidigaste historia bland esterna och deras granfolk).
- Kollseutu 1965-7-8.** Inneh. bl. a.: **Parlanen, Ulla:** Nimi-päivänukeista ja -tavoista Urjalassa (Om namnsdagsdockor och -seder i Urjala). **Tuomala, Väinö:** Suomen vanhimmat luhdit Evijärvellä (Finlands äldsta loft i Evijärvi). **Virrankoski, Pentti:** Härmän häjyt ja Kauhavan komiat (Om byslagsmål i Österbotten).
- Kollseutu 1966-1.** Inneh. bl. a.: **Tarojeva, R. F.:** Venäläis-itäkarjalaisista kulttuurisuhteista (Om rysk-östkarelska kulturförhållanden). **Heikinmäki, Malja-Liisa:** Avioliittoon aikovien antimet ja morsiusvuoden vietto Kuortaneella (Om bröllopsgävor och bröllopsåret i Kuortane). **Sepälä, Marketta:** Pitolaitos Perttelissä (Om gästabad i St Bertils).
- Kollseutu 1966-3-4.** Ur innehåll: **Vilkuna, Kustaa:** Pyhä Birgitta suomalaisessa kansanperinteessä (S:t Birgitta i den finska folktrodditionen).
- Kollseutu 1966-5.** Innehåller bl. a.: **Luukko, Armas:** Pirkkalaiset ja lappalaiset (Birkarlarna och lapparna).
- Kristensen, Hans H. & Marianne Bro Jørgensen:** Billeder af Viborg Amts forhistorie. Viborg 1966. 160 pp. ill.
- Kroman, Erik (udg.):** Malmø Rådstueprotokol (Stadsbok). 1503-1548. København 1967, 373 sider.
- Kronobergsboken.** 1966. Årsbok för Hyltén-Cavallius-föreningen. Utg. av Kronobergs läns musei- och hembygdsförbund. Växjö 1966. 174 s. Ill., portr.
- Krooks, Sven-Erik:** Mjåvikens fiskeläge i Borgå. **Nordensklöid-Samfundets Tidskrift Årg. XXV.** 1965.
- Kruuse, Jens:** Min lykkelige barndom. København 1966. 180 pp.
- Kulturen 1966.** En årsbok till medlemmarna av Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige. 1966. 191 s. Ill. Ur innehåll: **Ernst Fischer:** En åknya i flamskvävnad, s. 12-15. **Jan Gerber:** Silver i skånska bondehem, s. 57-65. **Eriksson:** Fajansfabriken i Sölvesborg, s. 109-148. **Bengt Bengtsson:** Om silverstämplar, s. 149-164.
- Kulturhistoriske Leksikon** for nordisk middelalder fra vikingetid til reformations tid. Bd. 11. København 1966. Red. **Allan Karler.**
- Kulturspeglingar.** Studier tillägnade Sam Owen Jansson 19 mars 1966. Sthlm 1966. 353 s. Ill.
- Kuml 1964.** Århus 1965. Inneholder bl. a.: **Peter Seeberg og H. H. Kristensen:** Mange striber på kryds og tværs, p. 7-15. **Niels Thomsen:** Myrthe, et gårdenlæg fra jernalderen, p. 15-31. **Ole Klindt-Jensen:** Befolkningsgrupper, fundhorisonter og stiltæk i sen jernalder, p. 52-62. **Robert Thomsen:** Forsøg på rekonstruktion af fortidige smedeprocesser, p. 62-86.
- Kuml 1965.** Århus 1966. 203 pp.
- Kunstindustrimuseets Årbok 1965.** Oslo 1966.
- Kühl, P. H., Westergaard, Kaj & Koch-Nielsen, Inger:** Fritidsvaner i Danmark med særligt hensyn til radio og fjernsyn. Kbh. 1966. 447 s. Ill.
- Kürstejn, Poul:** Korstolene i Roskilde Domkirke. **Historisk Samfund for Københavns Amt.** København 1966. 195 pp. Ill.
- Københavns Universitets medicinsk-historiske Museum.** Årsberetning 1963-66. Inneholder bl. a.: Årsberetning 1. april 1963 - 31. marts 1966. **Kurt Børentsen:** Nogle træk fra de augsburgske farmakopeers historie. Særtryk fra *Farmaceutisk Tidende* nr. 4, 1965. **Kurt Børentsen:** Copenhagen's Museum of the History of Pharmacy. Reprinted from the *Chemist and Druggist*, London. **Kurt Børentsen:** Apoteksfejance fra fabrikken i Store Kongensgade. Særtryk af *Farmaceutisk Tidende* nr. 52, 1965. **Øivind Larsen:** Helseforhold i norske bergverks-samfund ved slutten av 1700-tallet. En kildeoversikt. Oslo 1966. **Vilh. Møller-Christensen:** Artikel om Adolph Hannover. **Vilh. Møller-Christensen:** Historien om et skellet. **Vilh. Møller-Christensen:** New Knowledge of Leprosy through Paleopathology. Reprinted from *Proceedings LWFMAFIP Conf. Internat. J. Leprosy* 33 (1965) No. 3. Pt. 2. **Vilh. Møller-Christensen:** Særtryk fra kulturhistorisk leksikon for nordisk Middelalder. **Vilh. Møller-Christensen and R. G. Inkster:** Cases of Leprosy and Syphilis in the Osteological Collection of the Department of Anatomy, University of Edinburgh, with a Note on the Skull of King Robert the Bruce. Reprint from *Danish Medical Bulletin*, vol. 12, no. 1. p. 11-18, (1965).
- Københavns Kultur 1700-tallet.** Udstillingskatalog. København 1966. 144 sider, 20 billedplancher.
- Lampe, Jens & Linow, Hans:** Møller på Als. Aabenraa 1966.
- Landberg, Georg:** Länsmännen. **Rättvik 1:1.** Rättvik 1966, s. 177-204, ill., portr.
- Landberg, Georg:** Samhällets uppkomst. **Rättvik 1:1.** Rättvik 1966, s. 205-228, ill., portr.
- Langberg, Harald:** Historiske huse. Lidt om hvordan man holder gamle huse vedlige og forbedrer dem. Udgivet af Fonden for Dansk Bygningskultur. København 1967.
- Lange, Johan:** Primitive plantenavne og deres gruppering efter motiver. Med engelsk resumé. Kbh. 1966. 155 s.
- Lauring, Palle:** Fjern og nær set gennem illustreret *Tidende*. København 1966. 190 pp.
- Lauring, Palle:** Ude og inde i København 1850-1920. København 1965. Inneholder en del gamle fotos fra København.
- Leander, Sigfrid:** Från Anton Nyström till vi som vet mest. En studie över Stockholms arbetarinstitut och dess roll i svenskt folkbildningsarbete. Karlskrona 1965. 304 s. Portr. **Stockholms arbetarinstitutets historia.**
- Lebech, Mogens (ed.):** Danske folkesagn. Med billeder af J. Th. Lundbye. Kbh. 1965. 94 s. Ill.
- Lebech, Mogens:** Julenissen fylder 100 aar (2. udg.). Kbh. 1966. 61 s. Ill.
- Lie, Inger-Marie Kvaal:** Renessansesølv fra Skien, en gullsmed og hans bakgrunn. **Kunstindustrimuseets Årbok.** 1965, s. 24. Oslo 1966.
- Lindroth, Sten:** Linnéforskning under tvåhundra år. **Annales Academiæ, Regiæ Scientiarum Upsallensis.** 9/10, 1965/66, s. 64-83.
- Linnerhielm, J. C.:** Resa från Stockholm till Gefle. Med förord av Wolter Ehn. Uppsala 1965. 44 s. Ill.
- Lisberg-Jensen, Ole:** Skutlarten på Ven 1875-1960. Lund 1966. 37 s. Ill. (Stencilerade skrifter från Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet. 2.).
- Ljung, Sven:** Hembyggsforskaren och de offentliga arkiven. En vägledning. Luleå 1965. 157 s. (**Handböcker i hembygdsforskning.** 2.) (Norbottnens Museum).
- Lolland-Falsters Historiske Samfund,** Årbog 1965, XI rk. bd. 2. Inneholder bl. a.: **Alan Hjørth Rasmussen:** Maj- og midsommerskikke på Lolland-Falster, p. 223-273. **Rasmus K. Nielsen:** Skovarbejder og skærvæstager, p. 273-289. **Jens Snedker:** Mine erindringer fra barndom og ungdom, p. 289-390.
- Lolland-Falsters Stiftmuseum.** Et billedhæfte udgivet i anledning af museets 75 års jubilæum. Udgivet 1965. 64 sider, 84 ill.
- Lolland-Falsters Stiftmuseum.** Årsskrift 1966. Maribo 1966. 46 pp.
- Loméne, Louis Henri de:** Resa i Norrland 1655. Övers. från franskan av Karin Eriksson. **Västerbotten.** 47, 1966, s. 77-89, ill.
- Lorenzen, Poul:** Jagt, jæger og skovfolk i gamle dage. **Skovhistorisk Selskab.** Hørsholm 1962, 123 s., noter, ill. Inneholder stof af såvel etnologisk og folkloristisk art.
- Luhangan Kirja** (En bok om Luhanke). Red. av **Keljo K. Kulha.** Pieksämäki 1965. 368 s.

- Lundberg, Erik:** Terrängstudium. Nihlén, John, Landskapsvård. Sthlm 1966, s. 172-179.
- Lundman, Bertil:** Anthropologie und historische Ethnologie. *Anthropos*. 60, 1959, s. 241-247.
- Lundman, Bertil:** Kort översikt av Sveriges etnogeografi. Uppsala 1966. 10 s. Kart.
- Lundman, Bertil:** Baltoskandias antropologi. 2. uppl. Uppsala 1967. 48 + (12) s. Ill., kart., litt. (Stencil).
- Lühning, Arnold:** Bäuerliches Haus und Wirtschaftsgerät in Fehmaraner Taxierungsprotokollen um 1600. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 247-257, litt.
- Lönroth, Lars:** European sources of Icelandic sagawriting. An essay based on previous studies. Stockholm 1965. 39 s. (Diss. Stockholm).
- Manker, Ernst:** Raukasjö och Lobbertjärn. Fältanteckningar från två jämtländska lappstäm. *Jämten*. 60, 1966, s. 73-92, ill., portr., kart.
- Mannix, D. P. & Cowley, M.:** Den atlantiske slavehandels Historie. (Black cargoes). Nyköping Falster 1966. 300 sider.
- Märklund, Erik:** Övre Norrland I litteraturen. En bibliografi över Norrbottens och Västerbottens län. Utg. av Gösta Engström. Umeå 1963. XV, 698 s. Skrifter utg. av Vetenskapliga biblioteket i Umeå. 6. (Även som: *Acta Bibliotecae Universitatis Gotoburgensis*. 6.).
- Meddelelser om konservering**, 3. København 1966. Innehåller bl. a.: **Baumbach, Claes J.:** Elementært om sten. För billedhugger och „konservator“, p. 5-28. **Kiljunen, Veikko:** Över restaureringen av Finlands medeltida kalkmålningar, p. 29-39.
- Melding** fra Bekkevern-utvalget, Statens kornforretning, Oslo 1965.
- Melin, Ingvar S.:** Nybyggen i Svenska Österbotten. Från mitten av 1500-talet till början av 1800-talet. Ingår i *Historiska och Litteraturhistoriska Studier* 41 413. Helsingfors 1966. Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Mentze, Ernst:** Danmarks sidste Tropoland. St. Thomas, St. Croix og St. Jan. Øerne i det Caribiske Hav. København 1965.
- Middelalderstudier** tilegnede Aksel E. Christensen på tresårsdagen 11-9 1966. København 1966. 338 sider.
- Monberg, Torben:** The Religion of Bellona Island. A study of the Place of Beliefs and Rites in the Social Life of Pre-Christian Bellona. Part I: The Concepts of Supernaturals. (Language and culture of Rennell and Bellona Islands. Vol. 2, part 1). Copenhagen 1966. (Disp. Kbh.).
- Munksgaard, Elisebeth:** Guldfundet fra Kitnæs. Et skattefund fra germansk jernalder. Copenhagen 1967. 24 s. Ill.
- Myhrman, Anders:** Finlandssvenska immigranter i Amerika. Ingår i *Historiska och Litteraturhistoriska Studier* 41 413. Helsingfors 1966. Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Møller, Jan:** Borger i det gamle København på Frederik den Sjettes og Christian den Ottendes tid. København 1966. 130 sider.
- Nationalmuseets Arbejdsmark** 1963-65. København 1965. Innehåller bl. a.: **Knud J. Krogh:** Thjodhildes kirke på Brattahlíð, p. 5-19. **Hanne Frøslig:** Sønge på Frilandsmuseet, p. 39-51. **Tove Clemmensen:** Et københavnerhjem fra klunketiden, p. 69-79. **Richardt Meyer-Halselberg:** Skolen på museum, p. 97-103. **Kirsten Bendixen:** Et regnskab fra Høbergstiden fortæller, p. 103-113. **Ellen Andersen og John Becker:** Et gådefuldt stykke, p. 113-121.
- Nationalmuseets Arbejdsmark**, 1966. Red. Erik Kjersgaard. København 1966. Innehåller bl. a.: **Bjarne Stoklund:** Røgstue og glasstue, p. 21-33. **Jan Steenberg:** Gamle Skærmølle bro, p. 33-39. **Erik Kjersgaard:** De sorte ekvipager, p. 71-85. **Svend Nielsen:** Nyt om Danmarks ældste fajancefabrik, p. 97-105. **Olaf Olsen & Palle Frilø:** Sankt Olaf i Hjørring, p. 119-127. **Inge Møjer Antonsen:** Et kunstnerhjem i Skagen, Anna og Michael Anchers hus, p. 127-143.
- Native art of Norway.** Roar Hauglied: Wood-carving, s. 9-62. Randi Aaker: Rose-painting, s. 63-106. Helen Engsetad: Norwegian art weaving, s. 107-138. Gunvor Ingstad Trøtberg: Folk costumes, s. 139-176.
- Naturvårdelagen.** 1964 års naturvårdslag med kommentarer. Utg. av Svenska Naturskyddsforeningen i samråd med Statens naturvårdsnämnd. 3 (kompletterade) uppl. Sthlm 1966. 48 s. Ill., litt., reg.
- Nerander, Margareta:** Brevnen hem. I *Köla*. 5, 1966, s. 233-246, ill., portr.
- Nerander, Margareta:** Emigrantregister. I *Köla*. 5, 1966, s. 247-262.
- Nerander, Margareta:** Emigrationen från Köla. I *Köla*. 5, 1966, s. 195-232, ill., portr.
- Nerander, Margareta:** Övergivna boplatser. Tillägg (till uppsats i I *Köla*, del 4). I *Köla*. 5, 1966, s. 263-266.
- Neshelm, Aabjörn:** Samiske tinntrådarbeid. *By og Bygd*. NF's Årbok 1966, s. 105. NF. Oslo 1966.
- NFL nr. 94. Halldor O. Opedal:** Eventyr från Hardanger, 1966.
- NFL nr. 95. Øyvind Ribeskog:** Eventyrkongen og Romerike, 1966.
- NFL nr. 96. Otto Blehr:** Folketro fra Sørkedalen. 80 s.
- NFL nr. 97. Jakob Andr. Samuelsen:** Folkeminne fra Mørum. 202 s.
- Nielsen, Eduard & Bent Noack:** Gads danske bibelleksikon I-II. København 1965-66.
- Nielsen, Erik Levin:** Det ældste Viborg. Nye synspunkter og tolkninger. Viborg 1966. 40 sider.
- Nihlén, John:** Landskapsvård. Vår tid formar landskapet. Utg. i samband med Samfundets för hembygdsvärd femtioårsjubileum 1968. Sthlm 1966. 254 s. Ill., kart., litt. (John Nilén har författat s. 1-162 och varit redaktör för hela verket).
- Nilsson, Ernst:** Kung Haralds blodkorv. En studie om timjan och mejram. Stockholm 1965. 89 s. Ill., kart.
- Nilsson, K. J.:** Smedmästaren K. J. Nilssons minnen från 1800-talets kyrkliga folkliv. Utg. med inledning och kommentar av Hilding Pleijel. Stockholm 1966. 132 s. Portr. (Samlinger och studier till Svenska kyrkans historia. 38)..
- Nordin-Grp, Imber:** Mellösa i Sörmland. Folkminnen. Utg. av Maj Eriksson. Katrineholm 1964. 436 s. Ill.
- Noring, Carl:** Gamla naturmärken i Hackås. *Jämten*. 60, 1966, s. 26-30.
- Norrbotten:** Norrbottens läns hembygdsförenings årsbok. 1966. 311 s. Ill. Tema: Luleåbygden och Lule lappmark. Ur innehållet: **Harald Hvarner:** Folkrorelsens arkiv i Norrbotten, s. 65-72. **Göran Pettersson:** Från 200 blodigler till 40000000 tabletter, s. 85-92. **Phobe Fjellström:** Kapellet på Alkavare, s. 93-104. **Bo Sommarström:** Från Lule lappmark, s. 121-128. **Silje Ringselele:** Kring en varvgård i Kuouka, s. 129-142. **Stig Angrén & Harald Hvarner:** Att rusta i kyrkstaden, s. 213-220. **Airik Hammarén:** Präster och birkarlar, s. 249-306.
- Norsk Skogbruksmuseum** Årbok nr. 4 1963-64. Elverum 1965. **Johs. P. Sorknes:** Ilden i skog og mark, s. 8-24. **Arne Emil Christensen Jr.:** Fossumbåter, s. 25-36. **Bernt Hovstad:** Laksefiske i Gaula, s. 83-97. **Nytt fra samlingene**, s. 173-204 (hus m. m.).
- Den norske turistforenings årbok** 1966. Fra heller til hytte. Oslo 1966. **Anders Hagen:** Fortidsfolk i fjellet, s. 8-20. **Lars Reinton:** Sæterbruket i Noreg, s. 34-46. **Ørnulf Vorren:** Flyttsamenes husformer, s. 46-60. **Flinn Gelran og Per Krog:** Byggekikk under hurrungene, s. 80-96.
- Norge 12: Ernst Fischer:** Johanneslegenden inom nordisk flamsk-väveri. **Lilly Weiser-Aall:** En studie om vardäger. **Carl-Herman Tillnagen:** Gruvskrock. **Gutorm Gjessing:** Kontaktproblemet - konflikt og samarbeid. **Trygve Dokk:** Under Guds lov og kongens lov. **Svein Bjerke:** Den religionsvitenskapelige metode hos Durkheim.
- Noss, Aagot:** Bandlagning. *By og Bygd*. NF's Årbok 1966, s. 111. NF. Oslo 1966.
- Noss, Aagot:** Johannes Flinte og folkedraktbillet. *By og Bygd*. NF's Årbok 1966, side 81. NF. Oslo 1966.
- Nyere samfundvidenskabelig litteratur.** Sociologi, økonomi, politik. København 1965.
- Nyirkos, István:** Unkarin lukemisto (Ungersk läsebok). Helsinki 1965. 288 s. Tietollpás 40.
- Næsselund, Gunnar R.:** Nyhedsformidling gennem 100 år.

- Ritzaus Bureau 1. februar 1866 – 1. februar 1966. København 1966.
- Nørgård, Erik:** Jazz, guldfeber og farlige damer. København 1965.
- Oleson, Ingemar:** Väsning. Ett gotländskt ord för ängsmark av viss storlek. *Gotländskt arkiv* 38, 1966, s. 25-27.
- Olsen, Olaf:** Hørg, hov og kirke. København 1966. Disputats, 307 sider.
- Ostenvik, Martha:** Bygdebok for Askim I. Gårdshistorie. Askim 1965, 680 s.
- Osvald, Hugo:** Potatisen. Odlingshistoria och användning. Sthlm 1965. 166 s. Ill., litt.
- Palne, Robert:** Coast Lapp Society, Vol. 2., 1965.
- Palmberg, Nils:** Mjöhund och byracka. Hunden i skilda tider och kulturer. Sthlm 1966. 176 s. Ill.
- Palmberg, Nils:** Under hundstjärnan. Uppsåttser om människan och hunden. Sthlm 1965. 181 s. Ill.
- Paulaharju, Samuli:** Odebygdssfolk. Från Nordsværiges finskbygger. Till svenska av Thomas Warburton. Sthlm 1966. 301 s. Ill. portr., kart. Orig:s titel: Kiveliöitten kansaa.
- Peesch, Reinhard:** Das Dorfhandwerk in Schwedisch-Vorpommern gegen Ende des 17. Jahrhunderts nach der Landesmatrikel 1692-1693. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 199-203, litt.
- Petander, C. B. J.:** Österbotten 1966. Vasa 1966. Årsbok utgiven av Svensk-Österbottiska samfundet.
- Petander, C. B. J.:** Kungliga Österbottens infanteriregementes chefer 1629-1809. Anteckningar om österbottiskt folk 1625-1629. Kungliga Österbottens infanteriregementes uniform och utrustning 1655-1809. (Artiklar ingår i Österbotten 1966).
- Pihlström, Claes:** Värmländska järnvägshistorier. Karlstad 1965. 194 s. Ill., kart.
- Ple, Iørn:** Folkeminder og traditionsforskning. (*Dansk Historisk Fællesforenings håndbøger*). Kbh. 1966. 84 s.
- Playen, Christian:** Erindringer fra en Reise til Shetlandslandsøerne, Ørkenøerne og Skotland i Sommeren 1839. Tórshavn 1966. Nyudgivelse af værket fra 1840.
- Polak, Ada:** Antikvitetsboken. Oslo 1965. 158 s. Ill.
- Proverblum 1965.3.** Bulletin d'information sur les recherches parémiologiques publié par **Julian Krzyzanowski**, **Matti Kuusi**, **Démétrius Lovcates**, **Archer Taylor**. Suomalaisen Kirjallisuude Seura. Helsinki. Innehåller bl. a.: **Ister M. Katharine Elaine:** The Moral Force of Montaigne's Proverbs. **Upadhyaya, Hari S.:** Attitude of Indian Proverbs Toward High Caste Hindus. **Kuusi, Matti:** Thesen für ein parémiologisches Symposium.
- Proverblum 1966.4.** Ur innehålllet: **Nagy, Gábor O.:** The Blending of Proverbs. **Upadhyaya, Hari S.:** Craftsman's and Tradesmen's Castes in Indian Proverbs. Wie soll man ein Sprichwortarchiv ordnen?
- Proverblum 1966.5.** Ur innehålllet: **Kuusi, Matti:** Ein Vorschlag für die Terminologie der parémiologischen Strukturanalyse. **Laukkanen, Karl – Normann, Erna – Moll, Otto E.:** Diskussionsbeiträge zur Frage von Ordnungsprinzipien eines Sprichwortarchivs.
- Proverblum 1966.6.** Innehåller bl. a. **Moll, Otto E.:** Über die ältesten prichwörteransammlungen. **Woods, Barbara Allen:** English Sayings in Brecht's Plays. **Neumann, Siegfried:** Zur Terminologie. – Aspekte der Wellerismen-Forschung. **Speroni, Charles:** "The Beauties of a Woman". **Keren, Abraham:** Jewish-Dialogue Proverbs.
- Pykkänen, Niitta:** Vanhat tuolimehe (Våra gamla stolar). Porvoo-Helsinki 1965. 91 s.
- Rasmussen, Holger:** Heringsfischerei und Heringshandel vom Limfjord nach dem Ostseeraum. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 258-268. Ill., litt.
- Rasmussen, Holger** (ed.): Dansk Folkemuseum & Friandsmuseet, History and Activities. København 1966. 264 sider.
- Rasmussen, Poul:** Viborg Landstings Dombøger 1616. Sagsreferater og domskonklusioner. Viborg 1965. Multigrafet, 390 sider, 4 registre.
- Rasmussen, Poul:** Mål og vægt. *Dansk Historisk Fællesforenings håndbøger*. København 1966.
- Raudun kirja** (En bok om Rautu). Red. av Raudun historiatuimikunta. Pieksämäki 1965. 593 s. Inneh. bl. a.: **Virtanen, Leea:** Raudun kansanperinne (Folktraditionen i Rautu). **Hautala, Pirjo:** Entisen Raudun kansanelämästä (Om folklivet i det forna Rautu). **Kaukonen, Toini-Inkeri:** Raudun kansanpuvut ja naisten käsityöt (Folkdräkterna och kvinnornas handarbeten i Rautu). **Tolvonen, Kyösti:** Rautulaisten Pietarin-kauppa (Rautu-bornas handel i Petersburg).
- Rausell, Elias:** Virolahden kansanelämää 1840-luvulla (Folklivet i Vederlaks på 1840-talet). Helsinki 1966. 494 s. *SKS:n toimituksia* 280.
- Reenstler, Märta Helena:** Arstadagboken. Journaler från åren 1793-1839. D. I. 1793-1812. Sthlm 1966. 503 s. Ill., kart. (*Etnologiska källskrifter* 4.1.).
- Refsgaard, Otto:** Uvartige historier. Samlet og ill. af Otto Refsgaard. Kbh. 1966. 94 s. Ill.
- Refsum, Helge:** Skisporten på Romerike. *Romerikstun*, Arbok for Romerike Historielag 1966, s. 96. Lillestrøm 1967.
- Rencke, Karl:** Om Kölamålet. I *Köla*. 5, 1966, s. 13-21, portr.
- Resen, Peder Hansen:** Atlas Danicus Århus Stift. Tekst og oversættelse med tilhørende illustrationer ved Helge Søgård. Udgivet af Århus Byhistoriske Udvalg. Århus 1967. 160 pp. + 11 maps.
- Rig.** Tidskrift utg. av Föreningen för svensk kulturhistoria. 49, 1965. Ur innehålllet: **Sigfrid Svensson:** Nordiska museet. "Antikvitetskollegiet" och forskningen, s. 1-4. **Karl Mattsson:** Sydsvenska taktäckare, s. 5-8. **Sven Ljung:** Dansk arkivaktivitet, s. 9-10. **Hilding Plejel:** Den gamla skånska prästgårdskulturen (Rec av: Victor Åkerman: Minnen och anteckningar från Gardslövs och Omnarps pastorat. Lund 1964), s. 11-16. **Alfa Olsson:** "Hölgdagsbröd på ett synnerligt sätt", s. 33-41. **Phobe Fjellström:** Varifrån kommer birkarlarna? (Rec av: Birger Steckzén: Birkarlar och lappar. Sthlm 1964), s. 42-56. **Jan Brunius:** Stockholms målarämbete intill 1700-talets mitt, s. 65-87. **Gösta Berg:** "Luokkaliina" än en gång. En notits om användningen av det vita likklädet i Sörmland, s. 88-90. **Sigurd Wallin:** Manne Hofrén, landsantikvarien som författare, s. 91-96. **Sigurd Wallin:** Stockholmskt tapetmaleri i sydlig utbredning, s. 97-104. **Sven B. Ek:** Bågen – ett gammalt hömätt, s. 105-122. **Hofren, Erik:** Principer för byggnads- och miljöinventering, s. 123-126. **Nils-Arvid Bringéus:** Moderna ljusseder (Rec av: Mats Rehngren: Ljusen på gravarna och andra ljusseder. Stockholm 1965), s. 127-137. Dessutom som vanligt en stor mängd översikter och granskningar av nyutkommen svensk, nordisk och utländsk litteratur.
- Rilamöllér, Peter:** Sultegränsen. Redaktion og tegninger – Carlo Wognsen. Ålborg 1966. 82 pp.
- Romerikstun.** Arbok for Romerike Historielag, 1966. Lillestrøm 1967.
- Ronge, Hans H.:** Den svenska Trojasagan. *Nysvenska studier*. 45, 1965, s. 193-230.
- Ros, Wilhelm:** 60 års skogsvårdsarbete – historik och resultat. *Kronobergsboken*. 1966, s. 151-164, ill.
- Rosander, Göran:** Järvafältet i militärt och civilt bruk. Dale inom Spång församling. En etnologisk undersökning rörande förhållandena 1905-1965. Stockholm. u. å. 4, 22, 8, 3, 5, 12, 4 s.
- Roskilde Kapitels Jordebog, 1568.** København 1965. Udgivet af: *Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie*.
- Roussel, Aage:** Børglum Kloster. 2. udg. København 1966. 36 pp.
- Rydeman, Silg:** Stenyxorna från Göteryd. (Uppsatsen handlar om hembygdsforskaren, prosten Lamech Rydeman). *Kronobergsboken*. 1966, s. 29-43, ill.
- Rättvik.** 1:1. Socknen och kommunen. Utg. av Rättviks socken. Rättvik 1966. 351 s. Ill. portr., kart., litt.
- Rönnegård, Sam & Lundberg, Uno:** Folkundervisningen i Leksand och Forshem i äldre tid. Stockholm 1966. 129 s. Ill. *Årsböcker i svensk undervisningshistoria*. 46, 1966. Vol. 115.

- Salomonsen, Per:** Religionssociologi. En moderne videnskab om menneskets religiøse adfærd. *Søndagsuniversitetet*. Bd. 74.
- Sananjalka 8.** Suomen kielen seuran vuosikirja. Turku 1966. 253 s. Ur innehållet: **Rancken, Gunnar E.:** Faabeliimistumien maailmasta. Ref. Aus dem Reich der Fabeln. **Haavio, Martti:** Lehtikelikö. Engl. Summary Lehtikelikö (a spook in the forest).
- Sandfeld, Gunnar:** Den stumme cene. Dansk biografteater indtil fyldfemns gennembrud. København 1966. **The Scandinavian His Master's Voice M-Series 1920-1933.** Nationaldiskoteket. No. 202. 1966. 47 sider.
- Schotte, Gösta:** Adolfsfors, ett kapitel värmländsk brukspersonhistoria. I *Köla*. 5, 1966, s. 2-60, ill., portr.
- Scripta ethnologica 19.** Publications of the Institute of Ethnology. University of Turku. Turku 1965. **Anttila, Veikko:** Lohen pyynti Sumisaaren karsinapadossa (Laxfångst i karsinapato vid Sumisaari).
- Scripta ethnologica 20.** Turku 1965. **Talve, Ilmar – Eonllä, Jukka:** Lisiä kansanomaiseen tekniikkaan (Bidrag til folklig teknik).
- Scripta ethnologica 21.** Turku 1965. **Eonllä, Jukka:** Uitto ja uittotyöläiset Paimionjoen vesistöissä (Stockflottning och flottare i Pemar vattendraget).
- Scripta ethnologica 22.** Turku 1966. **Talve, Ilmar:** Gratulationstavor i Abo stads historiska museum.
- Seeberg, Peter:** Hvolris. En foreløbig orientering. Viborg 1966. 19 sider.
- Segerros, Henning:** Järnvägen och landskapet. Nihlén, John. Landskapsvärd. Sthlm 1966, s. 209-216.
- Simonsson, Per:** Begravning i Köla på 1850-talet. I *Köla*. 5, 1966, s. 190-192.
- Simonsson, Per:** Brännvinsbrännig, lönnkrogar och lanthandel. I *Köla*. 5, 1966, s. 186-189, ill.
- Simonsauri, L.:** Über die Klassifizierung der finnischen Sagentradition. Nordisk Institut for Folkedigtning. Studier 8. 1965. Acta Ethnographica 13. 1964. p. 19-32.
- Sirén, Olo:** Pernå Sockens Historia II:1. Helsingfors 1965.
- Sivgård, G.:** Vandrande scholares. Den gamla djäknegångsseden. Stockholm 1966. 190 s. Ill. (Araböcker i svensk undervärlingshistoria. 45, 1965. Vol. 114).
- Sjöbäck, Märten:** Några markhistoriska undersökningar i Skåne. *Skånes natur*. 52, 1965, s. 200-224.
- Sjöbäck, Märten:** Hur såg landskapet ut och hur fungerade växligheten under forntiden och medeltiden. Nihlén, John. Landskapsvärd. Sthlm 1966, s. 223-245.
- Skodshøj, Harald:** E.M. Dalgas. Viborg 1966.
- Skov, Sigvard:** Jernbanemuseet på Koldinghus 1967. 23 s. ill.
- Skrubbeltrang, Fridlev:** Det indvundne Danmark I. Viborg 1966.
- Sköld, Tryggve:** Isländska väderstreck. *Scripta Islandica*. 16, 1965, s. 3-61. Litt.
- Småländska kulturbilder.** 1965. Meddelanden från Jönköpings läns hembygdsförbund. 38. 224 s. Ill. Ur innehållet: **Sven Almqvist:** Röttle pappersbruk på Per Brahes tid. Ett bidrag till Visingsborgs grevskaps och den äldsta småländska pappersindustriens historia, s. 44-87. **Axel Mollatadiue:** Småländska bordsbrev – 1640-1760, s. 88-100. **Josef Rydén:** Småindustri och kommunalpolitik. Några drag i Anderstorps områdets kommunalhistoriska utveckling 1830-1930, s. 101-158. **Stig Hallgren:** Från det gamla Ålmsåkra, s. 159-168.
- Sobieslak, Walerian:** Dorfhandwerk in Pomern um die Wende des 16. und 17. Jahrhunderts. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 182-198, litt.
- Sokkelund Herrede Tingbøger 1632-34**, 3. og 4. hft. København 1965.
- Svale Solheim:** Folketru og folkediktning. *Rana bygdebok*, Hemnes og Mo prestegjeld, s. 402.
- Steen, Birger:** Baronernas Leufsta. Een hembygdsbok. (Omsl.). Uppsala 1966. 410 s. Ill., portr., litt., reg.
- Stigum, Hilmar:** Eldri Bjørnstadts skrin. *By og Bygd*. NF's Arbok 1966, s. 154. NF. Oslo 1966.
- Strömstad, Poul:** Søerne. Sortedamssøen, Peblingesøen, Sankt Jørgens Sø. En kulturhistorisk skildring. G. E. C. Gads Forlag 1966, 232 sider + bilag.
- Studia Fennica.** Tome XII. Helsinki 1965. Revue de linguistique et d'ethnologie Finnoises. Publiée par **Martti Haavio, Lauri Hakulinen, Jouko Hautala, Toivo Vuorela.** Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Innehåller bl. a.: **Haltsonen, Sulo:** Finnische linguistische und volkskundliche Bibliographie für die Jahre 1962-1964. **Virtanen, Leea:** Tätigkeitsbericht des folkloristischen Seminars der Universität Helsinki 1962-1964.
- Styhr, Jørgen:** Kobberstikkeren Albert Haelveg. København 1965. Bl. a. med kronologisk fortegnelse over Haelweghs arbejder.
- Stürup, B. G.:** To grave fra jernalderen fundet ved Holbæk. *Randers* 1965. 4 sider.
- Svenska landomål och svenskt folkliv**. 88, 1965. 236 s. Ill., portr., kart., litt. Ur innehållet: **Hedblom, Folke:** Bandinspelningsexpeditionen till Svensk-Amerika 1964. En reserapport, s. 1-34. **Fulton, Torbjörn, P. A.:** Gravordningen på Aspeboda kyrkogård under tiden 1820-1900. En studie i gammal hävd och novationer med jämförande utblickar, särskilt gällande Dalarna och Uppland, s. 35-113. **Elmøvik, Lennart:** Ordet löt "hjul-löt", s. 114-134. **Isaksson, Olov:** Centraldirigerad kultur. Några byordningar från pitebygden, s. 135-156. **Insänd litteratur**, s. 224-236.
- Svenska Linné-sällskapets Årskrift**. 48, 1965. 101 s. Ill. Ur innehållet: **Malmeström, Ella:** Diæta naturalis. Innehåll och problematik, s. 1-15. **Fredbärj, Telemark:** Linné och brödet, s. 16-25.
- Svenska Turistföreningens Årskrift**. Golland. 1966. Stockholm 1966. 328 s. Ill. Ur innehållet: **Axel Strindberg:** Det förgångnas härlighet, s. 9-19. **Anna Kajsa Hallgard:** Fyra årstider, s. 68-87. **Gunnar Svahnström:** Bönderna byggde stenhus, s. 205-219. **David Ahlqvist:** Gotländska väderkvarnar, s. 220-225.
- Svenason, Sigfrid:** Introduktion till folklivsforskningen. Stockholm 1966. 203 s. Ill., portr., kart., litt., reg.
- Svenason, Sigfrid:** Das schwedische Antiquitätsmemorial aus dem Jahre 1630. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 9-16, litt.
- Söderberg, Bengt G.:** Bauernglasmalerei, Fensterschenkung und Fensterbieg im Nord- und Ostseeraum. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 75-88, ill., litt.
- Sønderlyse Årbøger**. I og II halvbind, 1966. Åbenrå 1966. Indeholder bl. a.: **Helmut Schledermann:** Slesvigs/Hedebys tilblivelse, p. 1-65. **Edba Busch:** Fra en kniplerskes ugebog, p. 66-79. **Bodil Tornehave:** Regnskabsmetoden i Berthe Marie Alexandersens ugebog, p. 80-85. **H. P. Clausen:** Dansk og tysk på Als 1812-48, p. 105-203.
- Sørensen, H. P.:** Sagn og Hændelser fra Gram Sogn. 1965. Eget forlag. 107 s. noter.
- Taylor, A.:** The Classics of Folklore. Nordisk Institut for Folkedigtning. Studier 9. 1965. Journal af Scandinavian Folklore 20. 1964, p. 113-124, noter.
- Temenos.** Vol. 1. 1965. Studies in comparative religion represented by scholars in Denmark, Finland, Norway & Sweden. Suomen uskontotieteellinen seura. Helsinki 1965. 200 s. Innehåller bl. a.: **Edman, Carl-Martin:** Histoire et religion. **Hartman, Sven S.:** Dionysos and Heracles in India according to Megasthenes: a Counter-argument. **Hautala, Jouko:** Survivals of the Cult of Sacrifice Stones in Finland. **Hultkrantz, Åke:** The Study of North American Indian Religion: Retrospect, Present Trends and Future Tasks. **Jansen, H. Lundin:** Die Hochzeitsriten im Totibuche. **Paulson, Ivar:** Die rituelle Erhebung des Bärenschädels bei arktischen und subarktischen Völkern.
- Terentjewa, L. N. & Schlygina, N. W.:** Gemeinderelikle in den Baernsiedlungen Lettlands und Estlands im XIX. Jahrhundert. *Die Bauerngesellschaft*. Visby 1966, s. 145-162, ill., kart., litt.
- Knud Thorvilde:** Das Wikingerschiff von Ladby. *Nationalmuseets Blå Bøger*. Nationalmuseet 1967. 44 s.
- Tidsskrift for Valdres historielag**, 1965, 4 hefter.
- Tietollpa 36.** Helsingin maalaiskunnan historia I (Helsingfors landskommuns historia I). Red. av **Tauno**

- Perälä, He:** Helsinki 1965. 367 s. Helsingin maalaiskunnan historia II (Helsingfors landskommunens historia II). Red. av Lauri Korpinen. Helsinki 1965. 591 s.
- Topsee-Jensen, T.:** Kongevejen fra Usseørd nord for Hirschholm til Helsingør. København 1965.
- Topsee-Jensen, Torben:** Ad hjulspor og landeveje. Kbh. 1966. 275 s. III.
- Tomlonjokilaakson kirja** 1966. Kemi 1966. 162 s. Innehåller bl. a.: **Leelanantti, Ragnar:** Ruotsi ja sen suomenkielinen väestö (Sverige och dess finskspråkiga befolkning).
- Trap, J. P.:** Fra fire Kongers Tid. Bind 1 og 2. Udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab ved Harald Jørgensen. København 1966. 253 pp + 580 pp, ill.
- Nielsen, Skautrup & Mathiasen: Trap** - Danmark, 5. udg. Tønder Amt, bd. 2. København 1966.
- Troelsen, Svend B.:** Rejsby Sogns historie. Udgivet af „Historisk Samfund for Rejsby Sogn“. 325 pp.
- Turistårbogen** 1966. De danske vandløb. Red. af Johan Hvidtfeldt. Odense 1966. 131 s. III.
- Turun Yliopiston julkaisuja.** Turku 1965. 270 s. **Aep. Erkki:** Lappalaiset ja lappalaisuus (Lapparna och det laka).
- Unkarilaisia kansaneutujä** (Ungersk folksagor). Red. av Gla Ortutay. Helsinki 1965. 260 s. SKS:n toimittukala 279.
- Vahros, Igor:** Zur Geschichte und Folklore der grossrussischen Sauna. Helsinki 1966. 360 s. FFC 197.
- Universitetets Etnografiske Museum, Årbok** 1965.
- Valonen, Nillo:** Die Inneneinrichtung des finnischen Bauernhauses im 16. und 17. Jahrhundert. Die Bauerngesellschaft. Visby 1966, s. 113-139, ill., kart., illt.
- Varberga Museum. Årsbok.** 17. 1966, 171 s. III. Ur Innehållet: **Edwin Jungland:** Hobbyarbeten på Varbergs fästning för hundra år sedan, s. 27-32. **Albert Sandkist:** Om halländskt bonad, s. 93-106.
- Velruff, Otto:** Byar i äldre tid. **Rättvik** 1:1. Rättvik 1966, s. 58-83, kart., litt.
- Wendt, Frantz:** Besættelse og atomtid, 1939-1945. Politikens Danmarkshistorie, bd. 14. København 1966.
- Vestjyder fortæller.** Udg. af Lions Club i Varde. 2. saml. Varde 1966. 148 s.
- Viborg Landstings Skøde- og Pantebog 1624-1637.** 1 hft. Udg. Udvalgt for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie. Udg. Jens Holmgaard. København 1966.
- Vide, Sten Bertil:** Sydsvenska växtnamn. Lund 1966. 383 s. Litt. (Skrifter utg. genom Landsmålsarkivet i Lund. 17.).
- Widen, Ragnar:** Ulriksdal. I **Köla**, 5, 1966, s. 164-178, III., kart.
- Vikar, Anders:** Färdsel och färdvägar. **Rättvik**, 1:1. Rättvik 1966, s. 84-129, ill., kart.
- Viking.** Tidsskrift for norrøn arkeologi. Bind 30. Oslo 1966.
- Gerd Stamsø Munch:** Gårdshauger i Nord-Norge, s. 25-58.
- Wikman, K. Rob. V.:** Carl von Linnés samling av småländska vidskapelser 1741. **Svenska Linné-sällskapets årskrift**, 47, 1964, s. 16-25.
- Vilkuna, Asko:** Kalanimistä kultuurintutkimuksen lähteenä (Om fisknamn som källa för Kulturforskningen). Helsinki 1965. 55 s. **Suomi** 110:4.
- Wilke, Ingeborg:** ABC-Bücher in Schweden. Ihre Entwicklung bis Ende des 19. Jahrhunderts und ihre Beziehungen zu Deutschland. Stockholm 1965. 375 s. III. (Diss. Stockholm).
- Wingborg, Olla:** Litteratur om Borlänge och Stora Tuna. En bibliografi över ett kommunblock. Falun 1965. 166 s. (**Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbunds skrifter**, 14.).
- Virtittäjä 1965:3.** Inneh. bl. a.: **Mayerhafer, Manfred:** Nykyistä indogermanistiikkaa (Nutida indogermanistik). **Sarmela, Matti:** Kansankulttuurin kartoituksesta (Om kartläggning av folkulturen).
- Virtittäjä 1965:3.** Innehåller bl. a.: **Sarmela, Matti:** Kansankulttuurin kartoituksesta. Ref. Ober die Kartierung der Volkskultur.
- Virtittäjä 1965:4.** Ur innehållet: **Haavio, Martti:** Lemminkäinen. **Kuusi, Matti:** Elias Raussin loihito Runoja eli opina Lukuja. Ref. **Eljas Raussis Zaubersprüche. Virtanen, Leos:** Suomalais-virolainen arvoitusarja. Zusammenfassung: Ober finnisch-estnische Rätselreihen. Turku 1966. 146 s. **SKS:n toimittukala** 282.
- Vore gamle tropekolonier**, bd. 1, 2 og 3. København 1966.
- Voss, Knud:** Bygningsadministrationen i Danmark under enevældnen. Med en bygningshistorisk redegørelse for størstedelen af periodens danske rådhus. (**Selskabet til udgivelse af skrifter om danske mindeamærker**). (Disp. Århus). Kbh. 1966. 570 s. III.
- Wærneryd, Bo:** Innovation, inflytande och information. En sociologisk undersökning av konsumentbeteende. Stockholm 1965. 294 s. Litt. (**Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm studies in sociology**, 3.). (Diss. Stockholm).
- Västerbotten. Västerbottens läns hembygdsförenings årbok.** 47, 1966:2 11 s. III., oprt.
- Västra Götalands Hembygdsförenings åkriftserie.** 13. 1965. III. Ur innehållet: **Ivar Johansson:** Torkelsönerna och ofärdsåren på 1670-talet. Episoder ur Viltisjöbygdens historia, s. 29-51. **Gösta Sjöstedt:** Mölleröds slottsruin och dess iordningsställande, s. 59-74.
- Västra Götalands Hembygdsförenings åkriftserie.** 14. 1966. III. Ur innehållet: **Ivar Johansson:** Göttinge under 1650-talet, s. 11-26. **Ivar Johansson:** Elpsoder ur Håslieholms historia, 1. Bensons orgelfabrik, s. 27-36. **Emil Adelberth:** Den gamle skolemästaren och något om en gammal skola, s. 41-50.
- Ældste Danske Koge Bog.** Prentet i Kiöbenhaffn 1616. Fotografisk genotryk. Wormianum. Århus 1966.
- Ørnæs, Mogens:** Form og stil i Sydskindnaviens yngre germanske Jernalder. (**Nationalmuseets Skrifter. Arkæologisk-historisk række XI**). (Disp. Kbh.). Kbh. 1966. 313 s. 21 planchesider.
- Ørsted, Berge:** J. P. Mynster og Henrik Steffens. En studie i dansk kirke og åndshistorie omkring år 1800. I-II. København 1965. Disputats.
- Østereng, Anne-Berit:** Antikvarisk registrering i Nes. **Romerikstun.** Årbok for Romerike Historielag 1966, s. 31. Lillestrøm 1967.
- Aakjær, Jeppe:** Jyske Folkeminder. Ed.: Bengt Holbek. Danmarks Folkeminder. 75. Kbh. 1966. XXXVI + 231 s. III., fyldige noter. Stedregister, emnerregister, systematisk indholdsfortegnelse, typeregister (ÅT), og ordliste.
- Åländsk Odling.** Årsbok 1966. Mariehamn 1966. Ålands folkminnesförbund.
- Årbok for Glåmdalen.** 25. årg. 1966. **Arne Berg:** Tingbøkene og byggeskikken i Glåmdalen, s. 30-73.
- Årbok for Gudbrandsdalen** 1965.
- Årbok for Karmsund,** 1961-65. Haugesund Museum.
- Årbok for Nordfjord,** 1965. Nordfjord Sogelag og Firda Ungdomslag.
- Årbok 1965 for Nord-Trøndelag historielag.**
- Årbok for Telemark** 1965, Telemark Mållag.
- Årbeget for nordisk Oldkyndighed og Historie** 1964. Kbh. 1965. 136 s. Indeholder bl. a.: **Henrik Thrane:** Nye mosefundne celtskafte af træ fra Danmarks oldtid. **Arne Høgelad:** Har At-Tartuachi besøgt Hedeby (Slesvig)? **Holger Rasmussen:** Djævlen og de sladderorne kvinder. Et kalkmaleri og dets forklaring.

NORD NYTT

Udgiver:

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe.

Redaktion:

Karsten Lægdsmand, ansvarshavende redaktør.
Carsten Bregenhøj, redaktionssekretær.

Lokalredaktører:*Danmark:*

Carsten Bregenhøj, København – Karsten Lægdsmand, København.

Finland:

Jukka Eenilä, Åbo – Heidi Henriksson, Åbo – Irina Salo, Helsingfors – Juha Penttikäinen, Åbo – Hindrik Strandberg, Helsingfors.

Norge:

Ann Helene Bolstad, Oslo – Anne Louise Christensen, Oslo – Reimund Kvideland, Bergen.

Sverige:

Göte Edström, Uppsala – Inger Eriksson, Lund – Nanna Hermansson, Lund – Orvar Löfgren, Stockholm.

Lay-out:

Gita Pasternak.

Annoncer og salg:

Helle Søby Laursen.

Nord-Nytt udkommer fire gange årligt. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til ekspeditionen eller ved indbetaling af abonnementsprisen på gironummer 26522, Nord-Nytt, Institut for Europæisk Folkelivsforskning, Nationalmuseet, Brede, 2800 Kgs. Lyngby, Danmark.

Årsabonnement:

15,- d. kr.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	2
Nyt fra NEFA	4
Dagne Groven og Magne Myhren: Norsk Folkemusikk på grammofon	6
Åke Daun: Etnologer och industrimän på gemensamt symposium	9
Nanna Hermansson og Karsten Lægdsmand: Nye former for museumsundervisning i Danmark og Sverige	12
J.S.Køster: Frilandsmuseets skolestue	14
Jørgen Sederberg-Olsen: Museumsregistrering	17
Nils-Arvid Bringéus: Examinationen i folklivsforskning i Lund 1946–1967	19
Forskning	20
Undervisning	22
Personalia	29
Anmeldelser	30

Nordisk Etnologisk-Folkloristisk Arbejdsgruppe (NEFA) har som formål at udvikle samarbejdet mellem de studerende og færdiguddannede i faget folkelivsforskning i de nordiske lande.

D E T T E N U M M E R

Den for tiden løbende debat om nutidsetnologiens mål og metoder har også sat sine spor i *NORD-NYTT*, 3. To af artiklerne omhandler dette emne.

Således behandler Mats Hellspong NEFA's 2 nordiske feltseminar i etnologi og folklore i Jokkmokk i Norrbotten. Med det af professor Frederik Barth, Bergen lancerede kulturbegreb som udgangspunkt søgte man her for første gang inden for folkelivsforskningen i større målestok at behandle nutidig problematik i et samfund i stærk forandring.

Åke Daun, som er *NORD-NYTT's* læsere velkendt fra tidligere artikler, beretter om et symposium i november måned i Kalix, Norrbotten, hvor industrifolk og etnologer mødtes for at debattere industriplanlægning og etnologens rolle i denne planlægning. Åke Daun, der selv deltog i diskussionen med et indlæg om egne undersøgelser, giver en grundig skildring af mødet.

I en instruktiv og omfattende artikel har Dagne Groven og Magne Myhren lavet en oversigt over de mange indspilninger af norsk folkemusik, der i dag kan erhverves på plade, i alt 54 plader.

Undervisningsproblemer præger også dette nummer af *NORD-NYTT*: Tre artikler behandler forskellige sider af den undervisning, der gives i folkelivsforskningens mange institutioner. Professor Nils-Arvid Bringéus, Lund har foretaget en opgørelse af eksaminationen i folkelivsforskning i perioden 1946-1967 og forsøgt at kortlægge, hvad der er blevet af disse eksaminander. Artiklen har sit udspring i overvejelserne om den nye studiestruktur i Sverige, idet professor Bringéus af undervisningsmyndighederne er udpeget til at udarbejde studieplanerne for folkelivsforskning under den nye studieordning.

Nanna Hermansson og Karsten Lægdsmand gennemgår og kommenterer to aktuelle former for museumsundervisning, en dansk og en svensk. Den svenske, der endnu er på planlægningsstadiet, er tænkt indarbejdet i den før nævnte nye studieordning i form af et 1 semesters universitetskursus. Den danske, der har sit udspring i planerne om en fireårig museumshøjskole, har manifesteret sig i et 2 ugers kursus for flere grupper.

Endelig har J.S.Køster taget Frilandsmuseets skoleundervisning under behandling. I artiklen bedømmes den undervisning, der indtil i dag har fundet sted.

Medicinsk-Historisk Museum, København har fornylig haft jubilæum. Lige før dette jubilæum påbegyndtes en nyregistrering af museets samlinger, og denne har interesse, fordi man ved katalogiseringen har taget hensyn til, at man på et senere tidspunkt kan gå over til EDB-behandling af de data, der er registreret. Jørgen Sederberg-Olsen, der forestår denne nyregistrering, fortæller i artiklen om overvejelserne før påbegyndelsen af registreringen.

Den vågne læser vil ved gennemlæsningen af dette nummer lægge mærke til en ændring i fremstillingsmetoden. Ud fra det synspunkt, at det gælder om at fremstille et så læseværdigt og smukt blad som muligt, har redaktionen besluttet fra og med dette nummer at lade teksten sætte med den nyligt fremkomne IBM composer. Dette tillader, at man kan benytte offset-trykkemetoden, med den dermed følgende langt større mulighed for brug af illustrationer. Det er vort håb, at ændringen vil falde i læsernes smag.

Karsten Lægdsmand.

MAGNETONBÅND PER 525

Studiobånd, fremstillet på dobbelt strækstabiliseret polyester i standardtykkelse, med særlig henblik på arkivering

Situation fra indspilning i Danmarks Radio af dansk folkemusik udført af spillemand Ewald Thomsen

AGFA-GEVAERT

Netop til sådanne formål er det ikke mindst lydbandets "skjulte" egenskaber der tæller

PER 525 er idag det mest anvendte bånd til studio og radiofonibrug i Norden, hvilket ikke mindst skyldes den fremragende kopidæmpning som andrager 58 dB ved 38 cm/sek. og 60 dB ved 19 cm/sek., målt efter DIN normen. Efter lagring i 1 år er værdierne kun faldet til henholdsvis 56 og 58 dB og efter 100 år til 54 og 56 dB. Normale bånd har efter 24 timer kun en kopidæmpning på ca. 50-52 dB. Den dobbelte strækstabiliserede base af polyester giver en

fremragende strækstyrke, ligesom båndet er ufølsomt overfor kulde og varme (blødgøringspunkt 220° C). Desuden er båndet resistent overfor svampe, bakterier samt fugt. De øvrige elektroakustiske data ligger ligeledes helt i toppen. Eksempelvis kan nævnes:

Klirfaktor ved fuldudstyring: max 0,8 %
 Frekvenegang i forhold til DIN normen: ± 0 dB
 Dynamik: 86 dB

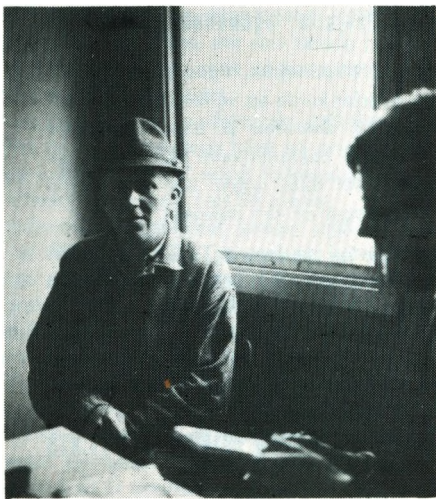
AGFA-GEVAERT A/S . HØRS HOLMSGADE 20 . KØBENHAVN N . TELEFON (0193) *Æ6. 11.875

NYT FRA NORDISK ETNOLOGISK - FOLKLORISTISK ARBEJDSGRUPPE

RAPPORT FRÅN FÄLTSEMINARIET I JOKKMOKK 1967

Den andra nordiska fältseminariet i etnologi och folklöre ägde rum i Jokkmokk den 21 augusti – 2 september i sommar. I förra numret av NORD-NYTT presenterade Orvar Löfgren uppläggningsen av seminariet och jag skall nu komplettera hans redogörelse med ett försök till summering av några av de erfarenheter som arbetet lämnade.

Tanken bakom dessa fältseminarier är att låta de nordiska studenterna i folklivsforskning få kontakt med varandra och utbyta erfarenheter, speciellt då genom en gemensam träning i fältarbetsteknik. Uppgiften att organisera och leda seminarierna går på tur mellan de nordiska länderna och det står arrangörerna fritt att ge seminariet sin egen prägel. Vi i den svenska organisationskommittén hade i år valt

Otto Blehr interviewer. Foto: Poul Høst Moustgaard.

att inrikta arbetet på studier i samhällsförhållanden i Jokkmokk, väl medvetna om att temat kunde te sig ovan för flera av deltagarna. Fältseminariet bekostades med generösa anslag från Nordiska Kulturfonden och Carl-Bertel Nathhorsts vetenskapliga stiftelse.

Vi hade avsiktligt givit seminariet ett ganska opreciserat tema, »Dagens och morgondagens Jokkmokk. En undersökning av hem, arbete och fritid i en glesbygd.» Den vaga formuleringen berodde på att vi inte ville binda oss för hårt från början, då vi inte hade några intimare kunskaper om undersökningsområdet. Det väsentliga för oss var att få göra en studie av hur människorna i en del av Sverige, där framtiden ser ut att vara mycket mörk, inrättat sig, känner och resonerar. Eftersom tiden var begränsad valde vi dessutom att hålla oss till den i vid mening ekonomiska aspekten, vilka resurser som står människorna till buds och hur de utnyttjas. Vår primära avsikt med fältseminariet var att diskutera fältarbetsteknik och praktiskt pröva olika metoder, i detta fall huvudsakligen intervju- och observations-teknik. Men vi ansåg att det skulle vara mer stimulerande för deltagarna att samtidigt få ingå i ett stort team, som arbetade med gemensam målsättning.

Vi gav alltså seminariet karaktären av en bestämd, sammanhållen undersökning, ett team-work i stor skala. Samtidigt var vi väl medvetna om att tiden var knapp och att resultatet därför skulle bli begränsat. För att ändå hinna med så mycket som möjligt lät vi de olika gruppledarna få komma någon tid i förväg och även stanna några dagar längre än seminariet pågick. På dessa gruppledare vilar nu ansvaret att författa en artikel om sina grupper resultat och om det samlade resultatet blir tillfredsställande ämnar vi publicera det. För det pedagogiska utbytetets skull arbetade vi i åtta arbetsgrupper om tre eller fyra studenter i var grupp. Detta arrangemang visade sig faktiskt mindre otympligt och häm-

mande på resultatene av intervjuerne än man kunde ha trott. Så snart som möjligt försökte vi splittra upp grupperna och arbeta i mindre enheter, även om här språksvårigheterna lade hinder i vägen. Det var inte heller meningen att det skulle råda vattentäta skott mellan de olika arbetsgrupperna. I ett samhälle där samme sagesman är både jordbrukare, renägare, skogsarbetare och kraftverksbyggare var det tvärtom önskvärt att de olika arbetsgrupperna (som formellt hade var sin yrkesgrupp på sin lott) trampade in på varandras marker. Detta tvingade gruppledarna till täta kontakter och utbyta av information.

I de kvällsdiskussioner som vi hade var steget inte långt från praktiska fältarbetsproblem till en debatt om den teoretiska upplägningen och målsättningen överhuvud taget. Många ställde sig skeptiska till nutidsetnologiska undersökningar i allmänhet och ställde frågan på vilka punkter vi som folklivsforskare skulle kunna komplettera kulturgeografiska och sociologiska samhällsskildringar. Vi hade för övrigt en kulturgeografisk jokkmokksundersök-

ning från 1957 som jämförelsesmaterial. Och inte minst med denna som bakgrund tyckte vi att vissa drag i metod och målsättning framstod som folklivsforskningens kännetecken vid samhällsundersökningar. Vi strävade efter att arbeta holistiskt, att skapa en helhetsbild av det samhälle vi valt. Nära förknippad med detta var vår strävan att arbeta heuristiskt, att inte binda sig på förhand utan leta efter problem under arbetets gång för att så småningom kunna inordna företeelser i sitt sammanhang. Vidare var vi intresserade av de senaste decenniernas utvecklingsprocess i Jokkmokk, ordet nutidsetnologi är olyckligt om det förstås som en forskning utan historiska aspekter. För det fjärde kännetecknades undersökningen av ett ingående intresse för människors inofficiella beteenden, hur man inom storsamhällets ram kan manipulera för att tillfredsställa sina personliga önskemål, alltså vid sidan av den officiella statistik som ofta utgör kulturgeografernes material eller de formella svaren på sociologernas frågeformulär.

Mats Hellspång.

Deltagerne i seminariet i Jokkmokk på vej til deres logi. Foto: Margaretha Evers.

NORSK FOLKEMUSIKK PÅ GRAMMOFON

NRK (Norsk Rikskringkasting) har gjort dei fleste og beste opptak av norsk folkemusikk. Det var i 1931 at NRK fekk faste folkemusikk-sendingar, og frå 1934 tok ein til med å gjera opptak på film og grammofon, og seinare på magnetofon. Til no har ein teke opp om lag 18000 kutt.

I 1953 gav NRK ut nokre plator med opptak frå arkivet, men det var fyrst i 1959 det kom fart i plateproduksjonen. Til no er det kome 55 FEP plater og 4 FIP og LP plater, alle på RCA.

Eg kjem her til å avgrense omtalen til plator med hardingfelespel, i alt 25.

Alle desse platone presenterer slåttar som har levt og lever i munleg tradisjon, Berre eitt nr, Fjellljom (FEP 11) er arrangert for samspel av Eivind Groven. To av utøvarane, Sigbjørn B. Osa og Magne Manheim, er utdana fiolinistar. Dette set nok eit visst preg på spelet, men dei er vaksne opp i hardingfelemiljø og lærde å spele dette instrumentet tidleg. Arne Bjørndal og Truls Ørpen hadde statsstipend til å samla folkemusikk. Av dei andre solistane er det så vidt eg veit, berre Odd Bakkerud og Torkjell Haugerus som er notekunnige.

Hardingfela er eit typisk soloinstrument og kvar spelemann set sin personlege svip på slåttane. Dette er eit teikn på at tradisjonen er rik og levande, men det skapar problem når fleire spelemenn skal spela same slåttan i lag. I seinare år har det vorte skipa mange spelemannslag, og i dessa lagi driv dei ein del med samspel, og det høver godt til dans. Men skal samspelet bli vellukka, må spelemennene bli samde om ei form av slåttan, — ofte blir det den enklaste. Godt samspel kan klinga fyldig, men sin saknar noko i slåttan. Ein kan ha kjensla av at ein har mått skjera av hæl og tå for å få skoen til å passa.

Ei av platene gjev døme på godt lagspel (FEP 11). På den eine sida kan ein høyre Laget for folkemusikk, på den andre Hardingfeletrioen. Det er fire slåttar på plata, og to av dei er bruremarsjar. Bruremarsjar og nyare rund-dansspel høver best for samspel. Myllargutens bruremarsj er spela av Hardingfeletrioen (Osa, Manheim og Groven). Det er frami-

frå samspel, men kanskje kjem lyrikken i slåttan meir fram når Groven spelar åleine.

På dei 24 andre platone spelar ei rekkje av dei fremste spelemennene i landet slåttar frå Vestlandet, Setesdal, Telemark, Hallingdal, Krødsherad og Valdres. Det har enno ikkje kome nokor plate med Numedalsspel, men det kjem vel kanskje seinare.

Kvar bygd eller dalføre har sin eigen tradisjon eller speldialekt, og det same finn me att i dansen. Ein spelemann frå Hardanger spelar onnorleis enn ein frå Hallingdal, og ein spelemann frå Valdres spelar på ein heilt annan måte enn ein telemarking. Skilnaden syner seg serleg i springarrytme og i tonekjensle.

Frå Vestlandet (Hordaland fylke) har me tre plator. På desse platone får me høyra Sigbjørn B. Osa (FEP 1), Anders Kjerland (FEP 5) og Arne Bjørndal (FEP 25). For eit publikum som er framand for norsk folkemusikk, fell nok Budeione på Vikafjell og Bygdatråen lettast i øyra. Budeione på Vikafjell er laga av Sjur Helgeland. Slåttan vart ei tid populær mellom spelemenn som nytta han til å imponere med på konsertar. Dei hadde med både kuraut, mjølking og fuglekvitte i slåttan. Dette var utvokstrar, og formi Osa spelar er fri for alt dette.

Arne Bjørndals spel er lett å kjenna. Han vil gjerne pensla melodien ut, og det gjeng kanskje ut over danserytmen sume tider. Denne tendensen kan ein og finna hjå ein annan vestlending, Halldor Meland, og Anders Kjerland kan og ha noko av det. Det mest serprega ved Kjerlands spel, er måten han formar den einskilde tonen på, han lagar ein slags glissando i staden for vanlege likringar. Både Bjørndal og Kjerland syner tendens til einstemt spel.

Valdrespelemannen Torleiv Bolstad (FEP 15) har klår, fast tone som Kjerland, og ein viss hang til det einstemmige, men rytmen og dåmen er ein heilt annan. Bolstad er frå Øystre Slidre. På FEP 55 kan ein høyra Ola Bøe fra Vestre Slidre. Bolstad og Bøe spelar heller ulikt i lynde og stil. Bolstad spelar lentug og lyrisk med sans for små detaljar i heilskapen, medan Bøe har meir brus og flaum i spelet. Dette kjem vel av at han spelar mykje på to eller

fleire strengjer om gongen. Skulle ein nemne nokon slått frå Valdres serskiilt, må det bli St. Tomas-klukke låtten (FEP 41) som Olav Moe spela inn i 1937, og denne innspelingi står i ei serstode mellom alt som er kome ut på plate av hardingfeleslåttar. Slåtten er gamal i Valdres, men Olav Moe har gjeve han si eigi form. Det har vorte eit monumentalt musikstykke, og formi er uvanleg heilstøypt til lydarslått å vera. Til samanlikning kan ein nemne at Budeione på Vikafjell verkar som eit potpurri. Frå 1880 og framover vart det mote mellom spelemenn å laga lydarslåttar. Budeione på Vikafjell er eit utslag av denne moten. Storparten av desse nyskapingane enda som suppesøt tonelapskaus. St. Tomas-klukkelåtten er eit lysande døme på kor god ein lydarslått kan bli når ein stor spelemann har god tradisjon. At lydarspelet stend høgt i Valdres, gjeng og fram av dei platene Bolstad og Bøe har spela inn.

På FEP 41 finn me og ein lydarslått frå Setesdal, Skjoldmøyslaget, som Olav Heggland spela inn i 1938. Denne slåtten hevdar seg godt ved sida av St. Tomasklukkelåtten. Både slåtten og spelet er slik at ein blir mest bortrykt.

I Setesdal spelar det mest gangar. Mange setesdalsslåttar kan ein føre attende til Petter Veum frå Fyresdal. Men Setesdølene har utvikla spelet på ein

heilt annan måte enn dei har gjort i Telemark. Gangaren i Setesdal har noko raskare tempe enn i Telemark. I Setesdal spelar dei meir eggjande, og dei fraserer på ein annan måte. »Høyv», skal telemarkingen Gunnulf Borgen ha sagt då ein setesdøl tok til å spela, »no kjem det rullande». På FEP 12 kan ein høyre Torleiv H. Bjørgum. Mange spelemenn trampar takten når dei spelar, men det er ikkje på mange plator ein kan høyra trampen så godt som på denne. Dette gjev ein slags slagverk effekt. Det er i det heile vanskeleg å tenkje seg Torleiv Bjørgum spelar utan at han understrekar rytmen med trø. Ein av slåttane han spelar, er den stemningsfulle »Nordafjellsen». Slåtten vert spela på gorrlaus bas (G–strengen er stemd i F). Otto Furholt spelar og Setesdalsspel (FEP 29 og 48). Furholt har høgt utvikla spelteknikk, men han spelar kanskje noko meir avslipt enn Bjørgum.

Høgt utvikla teknikk har og hallingdølen Odd Bakkerud (FEP 32). Han spelar glatt og lytefritt, og det er flog over spelet. Kristian Øvrevollseie (FEP 26) frå Hol spelar eit tyngre hallingspell. Spelet verkar ekte og tradisjonsrikt. Han spelar mykje på fleire strengjer om gongen og vil gjerne krote slåttane ut. Dette er typisk for hallingspelet. Denne utkrotingi krev stor fingertame. Den hallingdølen

»En forside til et af pladeomslagene.

som har størst tendens til å dele opp noteverdiane, er Sevat Sataøen (FEP 41). Han spelar ekstatisk og samstundes uhyre komplisert.

Truls Ørpen var frå Krødsherad (FEP 24). Han let oss høyre godt og tradisjonsrikt kryllingspel, som nok kan minna om hallingspelet. Men hallingane spelar med større fart og driv.

I Telemark har spelet kanskje nått høgast, og tradisjonen der har større breidd enn i andre bygder. Det er då rimeleg at dei fleste av desse platone er innspela av telemarkingar. Mange telemarkslåttar har etter kvart vorte lange og vel utbygde. Som døme på slike store slåttar kan ein nemne Gauken (FEP 50) og Siklebekken (FEP 44). Både desse slåttane er innspela av Torkjell Haugerud (1876–1954). Haugerud var ein allsidig kunstnar som og hadde gjevnad for komposisjon. Han hadde stor sláttekunne og spela fint og lyrisk.

Magne Manheim (FEP 17 og 40) spelar mellom anna slåttar i tradisjon etter Torkjell Haugerud.

Ei av platone er innspela av ei kvinne, Signe Flatin Neset (FEP 34). Det er serleg i Telemark at kvinner har vorte verkeleg storspelemenn. I dei deinare år har Torbjørg Ås Gravalid nått høgt, men ho har enno ikkje kome ut på plate.

Dei slåttane Eivind Mo let oss høyra (FEP 10), er einfelte og knappe samanlikna med Haugerudslåttane. Noko liknande kan ein med ein viss rett også seia om slåttane som er innspela av brørne Johannes Dale (FEP 21 og 22) og Gunnar Dale (FEP 23). Johannes og Gunnar Dale lærde spel av godfar sin, Knut Dale, som hadde lært av Myllarguten og Håvard Gibøen. Knut Dale var beinveges kjelde for Griegs opus 72. Haugelåttan, Gangar etter Myllarguten, Bruremarsj frå Telemark og Bruremarsj etter Håvard Gibøen er slåttar som Grieg har nytta i sitt verk. På desse platone kan ein høyre slåttane slik dei lyder i munleg tradisjon, og oppskriftene etter Halvorsen verkar kantute ved sida av dette spelet. Den som kjenner seg heime i folkemusikktradisjonen og får høyra Griegs pianoverk, vert skuffa. Griegs opus 72 er uttrykk for større vilje enn evne til å bruka norsk folkemusikk som grunnlag for komposisjon. Grieg sjølv såg vanskane, og klega over at han ikkje kunne spela hardingfele.

Dalebørne har eit varmt og fargerikt spel, og liksom Torkjell Haugerud har dei fin dobbeltgreeteknikk. Eg kunne ha hug til å nemna Rjukanfossen og Kvenneslåttan særskilt. Dei er framifrå godt spela. Noko karakteristisk for tinndølspelet er måten dei spelar springaren på. Dei stytta av den tredje taktdelen.

Dei finn me og i Løndalsspelet. Løndalskarane Olav, Einar og Kjetil Løndal har alle lært spel av far sin, Svein Løndal, og Svein Løndal lærde ein del af

Knut Dale. Dei tre brørne spelar heller ulikt, men alle har fin fargesans og god dâm i spelet. Førøbels har berre to av dei kome på plate, Einar og Kjetil.

Einar Løndal (FEP 47) spelar i Hjartdal på To og Traskjen så det sprudlar av livsglede.

Kjetil Løndal har spela inn heile tre plator. (FEP 7,45 og 46), og noko på FEP 40. FEP 45 er opptak frå kappleikar, og ein fær noko av kappleikstemningi på denne plata. Hallingen Sevliden verkar serleg inspirert. Det er truleg noko av det mest fullkomne som er levert av nokon utøvande spelemann. Med Luråsen I og Duft (FEP 7) stend og høgt.

Til mange slåttar høyrer det slåttestev. På FEP 40 syng Brita Bratland og Talleiv Røysland stev, og Magne Manheim og Kjetil Løndal spelar slåttane som høyrer til. Dette gjer plata serleg forvitneleg.

Det er ikkje lett å finne noko å setja fingeren på. Det måtte då vera at ein stundom finn same slåttan spela av fleire spelemenn frå same bygdelag. Såleis spelar både Odd Bakkerud og Kristian Ørevollseie Rotnheimsknut, Einar Løndal og Signe Flatin Neset spelar Nordfjordingen, og både Magne Manheim og Haugerud spelar Førnesbrunnen og Kivlemøyane. Men dette kan og ha si interesse.

Platone gjev og døme på verkelege slåttevariantar. Dette er kanskje meir morosamt. Røysekatten som Bjørndal spelar er variant av Lappen som vert spela av Einar Løndal. Johannes Dale spelar Børdkøyyaren som er ein variant av Hildalen som Kjerland spelar.

Eg vil dessuten nytte høvet til å gjera marksam på nokre misprentingar:

Retting: FEP 10 Namnet på 3. slåttan på side 2 har falle ut. Skal vera Borstabelen.

FEP 15. Bondedans— skal vera Bonde.

FEP 41. Byt om namni under bileti av Olav Heggland og Sevat Sataøen.

Desse platone gjev ein god tversskurd av hardingfelespelet, og me får berre vona at fleire spelemenn snart kjem med i denne serien. Dei platone som til no er komne har i stor mon vore med å gjera hardingfela kjend også utanfor Noreg. Tiltaket er framifrå.

Dagne Groven og Magne Myhren.

ETNOLOGER OCH INDUSTRIMÄN PÅ GEMENSAMT SYMPOSIUM

Den 11. november invigdes ett nytt museum i Kalix i Norrbotten. I likhet med vid det i fjol öppnade museet i Jokkmokk skall utställningsverksamheten i Kalix handhas av personal från läns-museet i Luleå. I samband med invigningen av museet arrangerade landsantikvarie Harald Hvarfner ett symposium med temat »Yrkestradition och industrilokalisering.» Även då museet i Jokkmokk invigdes ordnades ett symposium. Den gången inbjöds ett antal sameforskare. Om samerna utgör ett karaktistikum för Jokkmokk, så utgör industrilokalisering på sitt sätt någonting typiskt för Kalix, i varje fall har denna kommun i högre grad än de flesta andra i Norrbotten lyckats dra till sig bärkraftiga industrier. Kommunen har dessutom hundraåriga traditioner inom sågverksbranschen. I Jokkmokk är den enda industrin en tämligen nystartad fabrik, som sysselsätter ett fyrtiotal man. I Kalix är den största industrin ett sågverk och en massafabrik, som tillsammans sysselsätter mer än ettusen personer. Vidare uppfördes för något år sedan en bultfabrik, som nu har mer än tvåhundra anställda. Dessutom finns det i Kalix ett förhållandevis stort antal småindustrier.

Näringslivet i Norrbotten är ensidigt uppbyggt på de tre råvarutillgångarna skogen, malmen och vattenkraften, och det är inte heller tillräckligt stort för att kunna ge arbete åt alla invånare. Lokalpolitikerna gör stora ansträngningar att locka industrier att etablera sig i Norrbotten och konkurrerar stundom sinsemellan med erbjudanden om billiga och i vissa fall t.o.m. gratis industritomter. Staten stöder industrilokalisering i Norrland genom att bevilja lån och även kontanta bidrag till etablering av nya industrier i de kommuner, som anses ha s.k. naturliga förutsättningar att fortleva i en längre framtid. Flertalet av dessa gynnade kommuner är i likhet med Kalix belägna vid kusten.

Genom statliga lokaliseringsbidrag och lössläpande av de av staten kontrollerade investeringsfonderna, som företagen varje år avsätter en del av sin vinst till, har cirka 3.000 nya arbetstillfällen tillkommit i Norrbotten under de tre senaste åren. Dessförinnan var den årliga utflyttningen av personer i de mest arbetsföra åldrarna ungefär 5.000.

Med ökad industrilokalisering till Norrbotten har utflyttningen reducerats avsevärt och sedan något år har utflyttningen dessutom motverkats av den allmänna konjunkturnedgången. Antalet utflyttade under det gångna året var omkring 2.000, men av sistnämnda anledning har arbetslösheten ökat. Norrbotten har f.n. cirka 10.000 registrerade arbetslösa. Det faktum att länet har det största födelseöverskottet i landet är ägnat att ytterligare färsvåra arbetsmarknadsproblemen.

Industriföretagare har emellertid visat sig vara svåra att locka till Norrbotten. De flesta av dem har anfört de långa transportavstånden som det avgörande argumentet mot lokalisering i det nordligaste länet. Andre argument har varit att befolkningen i Norrbotten saknar industrivana, varför anpassningssvårigheterna kan förmodas bli allvarligare än i andre delar av landet. Norrbottningarna är vana vid ett fritt och omväxlande arbete i skogen och i jordbruket, har det sagts. Eftersom etnologer kan sägas vara något av experter på traditioner av olika slag borde dessa kunna göra ett meningsfullt inlägg i diskussionerna om frånvaron av industritraditioner i Norrbotten. Så resonerade Harald Hvarfner och bjöd in ett antal nordiska etnologer till diskussion med politiker och representanter för norrbottensindustrierna.

Professor Gösta Berg, överinspektör Holger Rasmussen, intendent Anders Nyman och rektor Adrian Wennström gav åtskilliga exempel på hur industriföretag uppstått i äldre tid. Vårt nuvarande näringslivs struktur speglar naturlandskapets regionala variationer men även skillnader i äldre tiders demografi och ekonomiska villkor. Sålunda har industrier utvecklats sig på basis av bisysslor till jordbruket, såsom hemslöjd, i bygder där jordbruket inte givit en tillräcklig bärgning. Också idag är det mot bakgrund av ekologiska och demografiska faktorer, som beslut fattas om industrilokalisering; närheten till råvara och tillgången på arbetskraft är viktiga omständigheter, som industrimannen måste ta hänsyn till. Riksdagsmannen Ingvar Svanberg gav exempel på andra företagsekonomiska problem: produktutvecklingen i de mindre norrbottensindustrierna försvåras av brist på experter och marknadsföringen

försvåras av avstånden till den stora marknaden.

En annan deltagare i symposiet var fil lic. Ingemar Erixon, industrisociolog vid Norrbottens Järnverk, tidigare verksam vid det statliga gruvbolaget LKAB. Han hade särskilt studerat anpassningen till gruvmiljö av arbetskraft, som förut varit skogsarbetare och bönder. I motsats till vad man inom företaget förmodade visade det sig att dessa arbetarkategorier inte var mer negativa till gruvarbetet än andra kategorier. En liknande erfarenhet hade överingenjör B. Rosén vid Bultfabriken i Kalix. Han uttryckte sig drastiskt: »Vi behöver inga industritraditioner. Vi behöver lämplig arbetskraft, och denna får vi genom att testa de arbetsökande». Av diskussionerna framgick det dock att anpassningen till industriarbete är förknippat med en del problem. Industriarbetet står i viss motsättning till det individualistiska drag, som kännetecknar bondesamhällets arbetsliv. Detta poängterades av professor Askö Vilks, som gav exempel på industrilokaliseringen kring Jyväskylä i Finland.

Författaren Björn-Erik Höijer, som i höst givit ut en roman om byggandet av Harsprångets kraftverk i Norrbotten på 1940-talet, erinrade värtaligt om de imponerbara, som politiker och industrimän så sällan tar hänsyn till, f.ex. den på flera sätt mänskligt lyckligare miljö, som han ansåg att det lilla samhället erbjöd jämfört med de snabbt

växande industrierna. Undertecknad bidrog till diskussionen med exempel från sågverkssamhället Båtskärsnäs i Kalix kommun, i vilket det av staten drivna sågverket inom några månader avses att läggas ned. Den positiva attityd som arbetarna i Båtskärsnäs har till sitt arbete, vilket de i flera avseenden i och för sig ogillar, belyser det stora värde som de lägger i att bo och arbeta på en mycket liten plats – den har 600 invånare – där alla känner varandra och där alla sysslar med sådant på fritiden, som de vant sig vid sedan tidigare levnadsår; amatörfiske och ett mångsidigt föreningsliv.

De tre dagar, som symposiet omfattade, gav säkerligen värdefulla impulser till etnologerna, och förhoppningsvis även till politikerna och industrimännen. De förstnämnda kan visserligen inte komma med några rekommendationer till praktiskt handlande. Den »mänskliga» aspekten på hur samhället och näringslivet skall planeras är ju bara en av många aspekter, som det praktiska livets män har att ta hänsyn till. Men etnologerna kan säkerligen mer än hittills förse dessa med informationer från sitt fackområde, som borde ha värde då det fattas beslut om var folk skall bo och arbeta i framtiden.

Ake Daun.

Kongresbygningen i Kalix, hvori museet har lokaler.

AUS UNSERER VERLAGSARBEIT

DEUTSCHES JAHRBUCH FÜR VOLKSKUNDE

Herausgegeben vom Institut für deutsche Volkskunde an der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin durch Wolfgang Steinitz und Hermann Strobach.

Das Jahrbuch gliedert sich in vier Sektionen:

REICH ILLUSTRIERTE ABHANDLUNGEN

sind den historischen Problemen und Gegenwartsaufgaben der Volkskunde gewidmet.

AUSFÜHRLICHE MITTEILUNGEN UND BERICHTE

bieten einen Überblick über die Forschungsunternehmungen der in- und ausländischen Institute, über Museumswesen, Ausstellungen, Tagungen und Personalien.

EINE UMFASSENDE BIBLIOGRAPHIE

verzeichnet den volkskundlichen Forschungsstand der europäischen Länder seit 1945, wozu ein umfangreicher REZENSIONSTEIL, die internationalen Neuerscheinungen verfolgt.

Erscheinungsweise jährlich zwei Halbbände mit einem Umfang von etwa 250 Seiten je Band im Format 17×24 cm und mit zahlreichen Abbildungen. Bezugspreis je Halbband MDN 25,—.

DEMOS

Internationale ethnographische und folkloristische Informationen.

In Zusammenarbeit mit wissenschaftlichen Institutionen für Ethnographie und Folkloristik in Albanien, Bulgarien, Deutsche Demokratische Republik, Jugoslawien, Polen, Rumänien, Tschechoslowakei, Ungarn und Union der Sozialistischen Sowjetrepubliken herausgegeben vom Institut für deutsche Volkskunde an der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin.

Die Zeitschrift hat die Aufgabe, über den ethnographischen Forschungsstand der sozialistischen Länder zu berichten, in denen vollkräftige Volkskulturen und hochentwickelte Methoden ihrer wissenschaftlichen Auswertung bestehen. Der Inhalt aller wichtigeren volkskundlichen Arbeiten wird in knappen Referaten dargelegt. Darüber hinaus bietet die Zeitschrift Informationen über Kongresse, Expeditionen, Ausstellungen und sonstige Arbeitsvorhaben.

Erscheinungsweise jährlich zwei Hefte mit 64 Seiten im Format 21×29,7 cm. Jahresbezugspreis MDN 20,—.

Interessenten erfahren den Bezugspreis in ihrer Landeswährung durch ihren Buch- bzw. Zeitschriftenhändler.

Bestellungen durch eine Buchhandlung erbeten.

Ausführliches Werbematerial und Probeseiten auf Wunsch direkt vom

AKADAMIE-VERLAG · BERLIN

108 Berlin, Leipziger Strasse 3-4 / Deutsche Demokratische Republik

NYE FORMER FOR MUSEUMSUNDERVISNING I DANMARK OG SVERIGE

I de senere år har en diskussion om praktisk museumsundervisning fundet sted i Danmark og Sverige, delvis ud fra forskellige baggrunde. Disse diskussioner har nu manifesteret sig i Danmark i form af et 2-ugers museumskursus og i Sverige i form af planer om et 1 semesters universitetskursus i »museiteknik».

I Sverige er ønsket blevet fremført om en klarere erhvervspræget undervisning ved universiteterne, og »Kungl. Maj:t» har i en skrivelse den 21. jan. 1966 anbefalet en fastere organisation af uddannelsen ved de filosofiske fakulteter. Som et led i den planlagte forandring har DYRK, »delegationen för viss yrkesytbildning vid universiteten m.m.», fremlagt et forslag om et praktisk kursus for kommende museums-mænd.

Kurset kaldes »museiteknik», og hovedvægten lægges på genstandspræsentationens pædagogiske sider og museumsverdenens udadvendte virksomhed som udstillingsteknik, information og reklame samt forevisnings- og forelæsnings teknik. Kurset skal give praktiske kundskaber om museumsverdenens og kulturværnets miljøer, monumenter og genstande, samt om administration og museumslovgivning.

Lærerkraefterne skal rekrutteres fra museerne, hvor en stor del af undervisningen vil blive henlagt. Ophold på länsmuseum og ekskursioner indgår i kurset, der strækker sig over et semester (120 timer og 8 ekskursionsdage). Studiekurset deles i en kulturhistorisk og en naturhistorisk linje og vil blive regnet som en »betygsenhet» i fil.kand.eksamen. Kursuslitteraturen vil for en stor del blive kompen-

4 deltagere under feltarbejde. Foto: Lars Friis.

dier, og kursuslederne skal varetage eksaminationen. Man har ikke stillet krav om bestemte forkundskaber.

Endelig besked om, hvornår kurset skal påbegyndes, er endnu ikke fremkommet.

På Dansk Kulturhistorisk Museumsforenings årsmøde i 1966 blev fremlagt en plan om oprettelse af en museumshøjskole. Denne højskole skulle gennem en fire-års uddannelse give eleverne en bred baggrund for det mangesidige arbejde, som museumsmanden kommer i berøring med. Undervisningen skulle omfatte forelæsninger og øvelser i emner som f.eks. Danmarks forhistorie og historie, kunsthistorie og arkitektur, folkelivsforskning, administration, konservering, publikumsvirksomhed o.a.

Et væsentligt punkt var, at teoretisk og praktisk undervisning nøje skulle koordineres.

I sommeren 1967 gennemførtes et kursus i museumsteknik, løbende over knapt to uger og udsprunget af tanker om museumshøjskolen. Deltagerne, i alt 63, kom fra vidt forskellige kredse, men kunne dog opdeles i 3 hovedgrupper med hver ca. 1/3 af deltagerne, nemlig 1) de faguddannede museumsmænd, 2) museumsstuderende og 3) interesserede »udefrå». Opdelt i mindre hold arbejdede man i felten hovedparten af den normale arbejdsdag med opmåling, beskrivelse, registrering, optegning,

fotografering o.s.v. af vidt forskellige undersøgelsesobjekter.

Resten af dagen var reserveret foredrag, samlet under fællestitlen: »Identifikation af recente sager», og diskussioner af vidt forskellig art, især dog om museumstekniske problemer. En enkelt dag af kurset var helt og holdent reserveret til forelæsninger om museumslovgivning, administration og konservering.

Disse to nævnte former for museumsundervisning skal imødekomme det stærke behov, der er tilstede hos museumsstuderende og andre for en viden om museumspraksis. Til trods for, at man henvender sig til forskellige grupper (det danske kursus er et sommerkursus, som i oplægget er beregnet for langt flere end det svenske, der skal indgå i det kommende nye studieforsyningssystem ved universiteterne), er hensigten den samme, og man må forvente, at de museumsstuderende gennem denne undervisning vil få langt større kendskab til de forskellige felter inden for f.eks. moderne udstillings- og undervisningsteknik, end de kunne erhverve sig gennem den sædvanlige praktik, der stadigvæk af mange anses for en brugelig undervisningsform.

Nanna Hermansson & Karsten Lægdsmand.

Resultaterne noteres. Foto: Morten Lundbæk.

FRILANDSMUSEETS SKOLESTUE

På Nationalmuseets 7 afdl., Frilandsmuseet i Kgs. Lyngby, har der de sidste 4 år været oprettet en stilling med opgave at varetage museets oplysningsarbejde, og herunder specielt museumsundervisningen.

Dette resulterede i opbygningen af skolestuen, Frilandsmuseets Skolestue, under hvilket navn den siden sommeren 1964 er blevet kendt gennem avisomtale og artikler i forskellige pædagogiske Fagtidsskrifter, blandt andre »Dansk Historielærerforening» og »Meddelelser fra Historielærerforeningen».

Skolestuen er som navnet siger et undervisningslokale, der ud over at være forsynet med gammelt inventar, også er udstyret med en del museumsgenstande, samt planer og modeller der kan illustrere forskellige sider af museets arbejde. Til modsætning for de genstande der er udstillet i samlingerne må skolestuens genstande berøres, således at de besøgende kan prøve arbejdsstillinger, håndgreb og metoder for så vidt som forholdene tillader.

At skolestuen er blevet en succes viser følgende tal; 1965 besøgte den af 685 elever fra folkeskolen, og 1966 var tallet vokset til 1382, heraf 922 fra folkeskolen og 460 fra gymnasier og seminarier.

Allerede det første halvår af 1967 har 1408 skoleelever deltaget i museumsundervisningen, så dette år ser ud til at sprænge alle rammer.

Ud over den egentlige museumsundervisning, hvor der direkte er tale om at forlægge en skoleklasse til museet for at gøre brug af dets værdi som kulturhistorisk kildemateriale, er skolestuen naturligt ble-

vet et center for museets almindelige oplysningsarbejde.

Mange grupper uden egentlig uddannelsesmæssigt øjemed, såsom internationale parlamentarikergrupper og kongresser benytter fridage til at studere kulturinstitutioner, og skolestuen har gjort god fyldest som samlingslokale og udgangspunkt for gennemgangen af samlingerne.

Skolestuens succes skyldes først og fremmest at der har været, og stadig er et stort behov for museumsundervisning, dernæst at institutionen fra starten har gjort meget ud af kontakten med pædagogerne, hvilket her vil sige historielærerne fra folkeskolen, gymnasierne og seminarierne.

Ud over den direkte kontakt ved foredrag blandt andet på fagmøder, har skolestuen formidlet oplysning om sit virke gennem en hel del dupliserede skrifter, alle i A4 format, der udleveres gratis til alle interesserede lærere.

Først må nævnes en publikation på 5 sider »En orientering om Frilandsmuseet med henblik på de pædagogiske muligheder», der er beregnet for folkeskolens lærere, ligesom den udleveres til lærerstuderende, særligt de der læser historie som liniefag.

I tilknytning hertil er fremstillet en eksempelsamling, (6 sider), på de opgaver skolestuen udarbejder i forbindelse med skolernes besøg.

Udover at give børnene lejlighed til i skolestuen at nærme sig museumsgenstandene på en uhøjtidelig facon, opstiller man i regelen et program for besøget i nøje samråd med læreren.

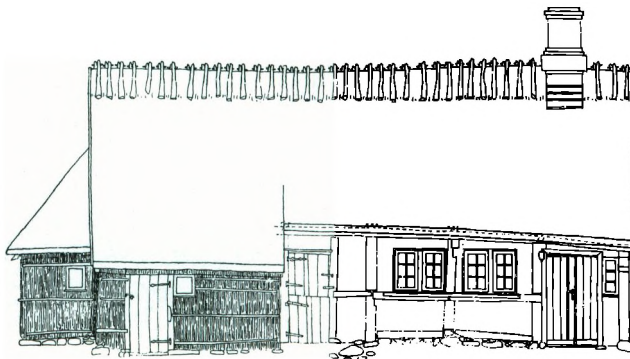

Planche som benyttes ved Frilandsmuseets undervisning. Facadetegning.

Et »standardbesøg« vil indeholde en samlet orientering i skolestuen, efterfulgt af gruppearbejde i museumsparken, hvor de omtalte opgaver træder i funktion.

I disse er der selvfølgelig taget hensyn til elevernes klassetrin eller specielle interesseområder, afhængigt af den forberedelse læreren har givet klassen, eller det pensum man i øjeblikket beskæftiger sig med.

Sammen med disse opgaver er udarbejdet grundplaner og facadetegninger over ialt 8 af de opstillede gårde og huse, hvorigennem der særlig er mulighed for at undersøge og sammenligne planløsning, møbleringsplan og lignende.

Specielt for gymnasielærere og lærere på seminarier er fremstillet et skrift på 9 sider, der foruden at give en almen orientering om skolestuens arbejde giver eksempler på, hvorledes museet kan bruges i mere avanceret undervisning, hvor eleverne arbejder med specialemer som stilhistorie og byggeskik. Da Frilandsmuseets område er stort (ca. 80 tdr. land) tilsendes alt skriftligt materiale i forbindelse med et besøg i skolestuen med et omslag, der består af et kort, der viser undervisningslokalets placering i forhold til museumsområdet og det omliggende vejnet.

Som led i museets almene oplysningsarbejde er udarbejdet en 4 sider stor »vejledning«, som særligt henvender sig til folk uden for museumskredse, eksempelvis journalister eller andre specielt interesserede gæster.

Denne giver svar på spørgsmål, der naturligt kan opstå efter gennemgang af samlingerne efter museets almindelige trykte vejleder, idet den beskæftiger sig med ting som museets ide og dets administration.

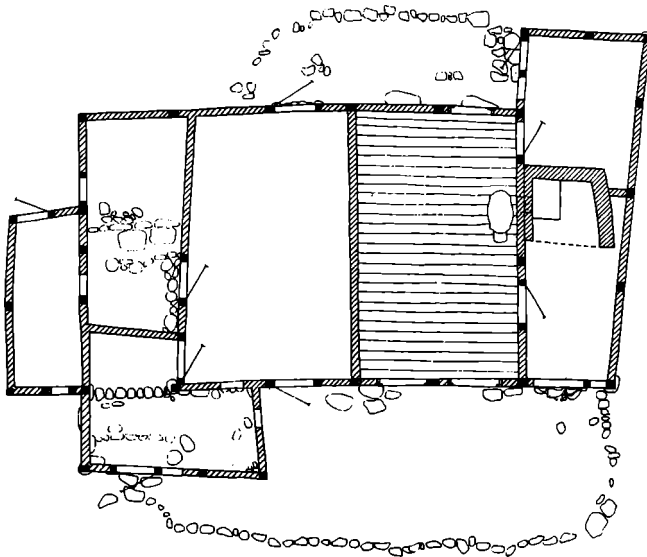
Ovennævnte er blevet fulgt op af en engelsksproget på 5 sider, beregnet særligt for udlændinge, og herunder besøgende, der ikke hører til den nordeuropæiske kulturkreds, da den udover at forklare museets historie og opbygning, indeholder en stærkt koncentreret vejledning i dansk kulturhistorie med særligt henblik på den egnstypiske byggeskik.

Dette skrift har vist sig at være højst nyttigt eftersom museet i 1966 havde besøg blandt andet af gæster fra U-lands kurser, gæster fra den internationale højskole i Helsingør, og fra U-lands højskolen i Holte.

Til sidst må nævnes at alle disse publikationer er forfattet af skolestuens leder, museumsinspektør R. Meyer-Heiselberg, der sammen med Museumsinspektør B. Stoklund desuden i dette forår har produceret »Frilandsmuseets Litteraturliste« på 54 sider.

Litteraturlisten henvender sig til lærere, studerende og andre med særlig interesse for at klarlægge problemer vedrørende bestemte sider af bondekulturen, og den gør ikke krav på at være nogen fuldstændig bibliografi over dansk bondekultur, men er fremstillet i snæver sammenhæng med de i parken udstillede gårde og huse.

J. S. Køster.

Grundplan.

Utgraving av et middelaldervrak i Sjøvollbukta i Asker.

PÅ VÅTE OG SØLETE GRAVNINGER BRUKER MAN PLASTBØTTER FRA

NEDRE SLOTTSGATE 3
OSLO

MUSEUMSREGISTRERING

UNIVERSITETETS MEDICINSKE—HISTORISKE MUSEUM, KØBENHAVN

Gennem 60 år har Medicinsk—historisk Museum tjent samfundet med videnskabelig og kulturel service. Et protokolsystem har hidtil været tilstrækkeligt effektivt, idet en stab af gammel kendt personale i de fleste tilfælde intuitivt har vidst besked om næsten alle genstandes placering.

Overfor et intensiveret informationsbehov, med stigende antal forespørgsler, øgede krav til disse henvendelsers korrekte og fyldestgørende besvarelse og med støt voksende samlinger, nu ca. 25.000 numre, ses en revision af principperne at være påkrævet, der ønskes en større og permanent mulighed for opøgning end blot protokolnummeret.

Ved sondering af problemerne omkring opgavens løsning, er man endvidere blevet opmærksom på, at DATA—behandlingsplaner indenfor museumsverden måtte tages med i overvejelserne. Efter nogen forsken synes manuelle-randhulkort at egne sig til formålet. Gennem forhandlinger med Statens Lokalmuseumstilsyn i København er man frarådet anvendelse af randhulkort, da hullerne fra forskelligt hold angives ikke at kunne holde. Vedrørende DATA-behandling viser det sig, at man det pågældende sted ikke finder noget realistisk grundlag for indførelse af denne dokumentationsform ved kultur-museer. Imidlertid er man blevet henvist til Nordiska Museet.

Intendent Göran Bergengren på Hazelius gamle museum i Stockholm, mener at manuelle-randhulkort — nålkort — er upraktiske at arbejde med ved store materialer. Hvad DATA-behandling angår har man en meget positiv indstilling og er allerede nået langt frem med diverse undersøgelser. Angående de nærmere problemer og deres mulige løsninger henvises til Bergengrens artikel, »IR genom ADB på Nordiska Museet», Svenska Museer, 1966.

På Medicinsk-historisk Museum har man valgt en kompromisløsning, idet man indfører manuelle-randhulkort med henblik på en senere overgang til DATA-behandling. Kortene, der er konstrueret her

på museet af artiklens forfatter, fremstilles hos Zøllner Johansen & Co i specielt testet karton undersøgt af den grafiske højskoles forskningslaboratorium i København. Både kortenes for- og bagside benyttes (se fig.). Programmeringen af kortene er i overensstemmelse med de principper, man i Stockholm eksperimenterer med.

Kortene opstilles efter inddelingen i »Outline of Cultural Materials», human relations area files INC, New Haven, 1961, hvorved man opnår, dels at få en registrant, der er tilstrækkeligt dækkende, dels en registrant der sandsynligvis vil blive anvendt af de museer, man i fremtiden eventuelt får et snævrere samarbejde med. Inden for de enkelte grupper i systemet opstilles kortene alfabetisk efter genstandenes benævnelser, indtil en special registrant om nødvendigt udvikles.

I kortenes randhuller, der er beregnet på den lange dekadekode, indklippes oplysninger, i et hundred—delt alfabet, om protokol- og registrantnummer, genstandens navn, personnavn knyttet til genstandens identitet eller fremtoning, fabrikant, oprindelsessted, tidsperiode (i årstal), verdensdel, forhandler, oprindelige ejer (eventuelt også senere) og donator samt med forelæsnings service for øje diapositivoplysning. Søgningen i kartotekerne lettes ved farvede kort til museets forskellige afdelinger, ialt seks farver. Til systemet hører et stikordsregister på genstandsnavne. Protokollerne bibeholder man af kontrolhensyn, men i forenklet målestok.

Gennem det skitserede registreringsystem opnås flere fordele. For det første har ordningen et lavt omkostningsniveau og er herved politisk set lettere gennemførlig, end synkron indkodning på hulbånd. For det andet opnår man den forhandlingsposition, at museet med øjeblikkeligt varsel kan gå ind i et DATA-samarbejde. Alle DATA ligger færdig behandlede og skal blot »køres på bånd» i det fælles anlæg. Ved et samarbejde på elektronisk basis etableres blandt andet mulighed for en omfattende ser-

EXAMINATIONEN I FOLKLIVSFORSKNING I LUND 1946—1967

Följande översikt omfattar den period Nordisk och jämförande folklivsforskning utgjort examensämne vid Lunds universitet, d.v.s. professor Sigfrid Svenssons tjänstetid fr.o.m. hösten 1946 t.o.m. våren 1967.

Studiegången för fil.kand.— och ämbetsexamen har varit trappstegsformad, d.v.s. de studerande har tenderat för ett betyg i sänder. Antalet godkända examinationer har varit följande (siffrorna under våren 1967 inom parentes):

ett betyg	315 (29)
två betyg	106 (15)
tre betyg	68 (4)
licentiander	17 (1)
doktorer	11 (0)

I jämförelse med flera terminer före 1954 innebär den senaste terminens 49 sluttentamina en 25-dubbling. Den ökade tillströmningen till ämnet började 1959 och sedan dess har folklivsforskning varit ett ämne på stark frammarsch vid Lunds universitet. Trots att förhållandevis många under 1960-talet fortsatt till högre betyg, är det dock uppenbart, att man nu i allt större utsträckning valt folklivsforskning blott som biämne i fil.kand.— och ämbetsexamen.

Den studieordning, som tillämpats i Lund har inneburit, att de studerande i viss mån specialiserat sig redan på tvåbetygsnivån, där de haft att välja två av följande litteraturalternativ: a) bebyggelse och samfundsförhållanden, b) näringsliv och samfärdsmedel, c) byggnadsskick och heminredning, d) hemslöjd, folkkonst och dräkt, e) tro och sed, f) folkdiktning. För tre betyg har krävts ytterligare ett bland de här nämnda alternativen.

Av tillgängligt material att döma synes alternativen ha valts i ungefär lika stor omfattning med undantag av folkdikt, som lästs av få studerande på fil.kand.—stadiet. Däremot har detta liksom övriga alternativ, som ej medtagits i fil.kand.—examen, måst läsas för licentiatexamen. Alternativet tro och

sed, som ej heller tillhör de direkt matnyttiga, har valts av påfallande många i fil.kand.—examen.

Uppsatserna och avhandlingarna har fördelat sig på följande ämnesområden (som en särskild grupp, g, har sammanförts uppsatser rörande folklivsforskningens teori och historia):

	a	b	c	d	e	f	g
3 betyg:	5	14	6	21	12	4	4
lic.avhandl.:	3	4	2	3	3	2	0
dr.avhandl.:	1	1	1	2	3	3	0

En uppföljning av de levnadsbanor som de studerande valt har endast varit möjlig ifråga om trebetygsstudenter, licentiater och doktorer:

	3 betyg	licentiater	doktorer
museer	34	10	3
bibliotek	5	—	—
universitet	3	6	6
övriga yrken	4	1	2
ej yrkesverksamma	9	—	—
ökänd verksamhet	1	—	—
ofullbordad utbildn.	12	—	—
Summa	68	17	11

Med kännedom om framtidsplanerna hos de studerande, som förbereder sina licentiatexamina, är museibanan ännu mera dominerande än som framgår av tabellen. Man torde kunna räkna med att 2/3 av trebetygsstudenterna väljer musiyrket. De, som enbart läser ett betyg i folklivsforskning torde inriktas på en framtid inom biblioteks- och skolväsendet, massmedia etc.

Den nuvarande studieordningen torde endast komma att tillämpas t.o.m. vårterminen 1968: En övergång till s.k. bundna studiegångar (fasta ämneskombinationer) och ett nytt betygssystem planeras vid de svenska universiteten. Det blir tillfälle att återkomma härtill i senare nummer av NORD-NYTT.

Nils—Arvid Bringéus.

FORSKNING

FINLAND

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN VID ÅBO AKADEMI

I institutionens fältarbete på Enklinge under ledning av Nils Storå under juni månad deltog 6 studenter. Inventeringsarbetet resulterade i ca. 200 fotografier, ett hundratal ritningar och ett tiotal magnetofoninspelningar utöver skriftliga intervjuer vilket material kommer att bearbetas under vintern. Ett värdefullt material inflöt även vid fältarbetet på Jurmo i Åboland.

SVERIGE

INSTITUTIONEN FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPLASA UNIVERSITET

LICENTIATAVHANDLINGAR LÄSÅRET 1966–1967

Under läsåret ht 1966 till vt 1967 har sex licentiatavhandlingar framlagts och ventilerats. Avhandlingarna presenteras härnedan i korthet. Texten har skrivits av respektive avhandlingsförfattare.

Ingrid Bergman: »Kring dräktskicket i Ähl, Dalarna».

Lic.avhandlingen behandlar folkdräkten i en av övre Dalarnas socknar – Ähl – under främst 1800-talet. Genom ett tidigare ej känt bouppteckningsmaterial från 1700-talet har också intressanta uppgifter om ählträkten från detta århundrade kunnat lämnas. Även våra dagars dräktskick behandlas. Författaren har undersökt hur många som år 1966 bar ählträkten. I avhandlingen görs också jämförelser med dräktseden i andra siljanssocknar, framför allt i kapitlet om folkdräkternas avläggande och om sockendräktsintresset i Dalarna under 1900-talet.

Wolter Ehn: »Byordning i Upsala län 1820».

I avhandlingen upptas till behandling frågor kring tillkomsten av en byordning, som landshövdingen B.W.Fock lät publicera 1820. I avhandlingen söker författaren framförallt finna de källor som kommit till användning vid sammanställningen av nämnda byordning. Denna var avsedd att i fullständigt eller förkortat skick antagas av respektive sockenstämmor eller bystämmor. Oftast blev det så att denna nya byordning under de kommande åren antogs vid sockenstämmor i ett stort antal socknar i länet.

Förarbetet med denne länsbyordning började redan 1816, då landshövdingen via länets fögderiorganisation infordrade uppgifter om gällande byordningar och, av inte mindre intresse, uppgifter om orter som saknade sådana byordningar. I samband med att landshövdingen nämnda år utsänder ett skissartat program för den tilltänkta byordningen för länet begär han att fogdar och präster och intresserade skall insända förslag till en byordning för länet. En påfallande stor mängd förslag inkom också. Det visar sig – i de fall författarna kan identifieras – att dessa är ståndspersoner eller ämbetsmän.

Visserligen är den s.k. mönsterbyordningen från 1742 en av utgångspunkterna för den nya länsbyordningen, men de inkomna förslagen blir av avgörande betydelse för innehållet och utformningen av länsbyordningen. Dessa förslag är några gånger utvidgade bearbetningar av redan tidigare gällande byordningar från centrala socknar inom länet.

Britt-Marie Insulander: »Nils Gabriel Djurklou. Ett bidrag till belysning av hans folkloristiska verksamhet».

Uppsatsen vill söka belysa bakgrunden till Nils Gabriel Djurklous folkloristiska intresse genom en tämligen utförlig biografi, där avsikten har varit att

ge en helhetsbild av människan Djurklou. Bl.a. analyseras studieåren i Upsala med influens från Carl Sève, utvecklingen av Djurklous skapelse »Föreningen för Nerikes folkspråk och fornminnen» samt tiden som antikvitetsintendent. Ett kortare kapitel ägnas även Djurklous livsverk, sänkningen av sjöarna Hjälmaren och Kvismaren i Närke. En mer ingående undersökning görs av Djurklous sätt att behandla sitt folkloristiska material, i första hand sagan. Efter en resumé av folksagoforskningens historia placeras Djurklou in i sitt sammanhang.

Uppsatsen bygger till största delen på tidigare publicerat material, framför allt i form av brev, vilka finns bevarade vid olika arkiv i Norden. Djurklousamlingen i Örebro läns museum och Djurklouska familjearkivet i Riddarhuset har ägnats särskild uppmärksamhet.

Valdis Ordéus: »Tjugondag Knut kör julen ut. Traditioner och teorier.»

Arbetet är en redovisning av de seder och bruk som är förknippade med tjugondag. Denna dag firas i Sverige, södra Norge, i Finland i de svenskspråkiga områdena och angränsande finskspråkiga samt slutligen hos estlandssvenskarna. I Sverige finner man upptåg med utklädsel och halmfigurer — knutgubbar och bockar — huvudsakligen i södra och mellersta landskapen, medan sammanskottsfesterna är mest framträdande i södra och mellersta Norrland, även om dessa också förekommer i Mellansverige. Vid sammanskottsfesterna har man då ofta traditionella rätter som t.ex. »klabbe» i Dalarna och »flötgröb» i Härjedalen.

Olika teorier om tjugondagens bakgrund redovisas också och förf:s egen åsikt är att tjugondag går tillbaka på vinterhalvårets mitt, midvintern, som enligt majoriteten av uppgifterna i våra arkiv ligger vid Paulus, 25 jan., eller vid Kyndelmässan, 2 febr. Före gregorianska kalenderns införande 1753 låg julianska kalenderns 13 jan., octaven efter trettondagen, ung. vid vinterhalvårets mitt, och när kalenderreformen genomfördes, följde festbruket kalenderdagen medan midvintern, som förmodligen observerades genom naturiakttagelser, fortfarande förläggs till månadsskiftet jan.—febr.

James Stewart: »Topographia Hiberniae by Geraldus Cambrensis. A Contribution to a Folkloristic Commentary.»

Topographia Hiberniae resulted from Gerald of Wales's visits to Ireland in the 1180s. In the present study, the wonders he describes have been concentrated on, especially the group known as »The Wonders of Ireland», of which there is also a version in

an 11th-century Latin poem, and another in the 13th-century Norse Speculum Regale, Konungs skuggsiá. The relationship between the versions is discussed. Some twenty-seven subjects are dealt with in as many chapters. These include: werewolves, barnacle geese, the death of Turgesius, belief in the power of heroes over noxious creatures, the blood covenant, and the notorious account of an inauguration ceremony. Parallels inside and outside Celtic tradition are pointed to, and Gerald's sources traced, where possible.

Åsa Werner—Ljungström: »Studier i tunnbindarhantverket. Om tunnbinderi i Sverige under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Ett bidrag till kännedomen om ett utdöende hantverk.»

Hantverket tunnbinderi är i Sverige idag nästan utdött. Endast få yrkesmän har de senaste åren kunnat vittna om tunnbinderiets sista blomstringstid under 1800-talets slut och 1900-talets början och om yrkets senare successiva avtynande under konkurrens från industriens nya förpackningsmaterial. Den minskande lönsamheten kom yngre tunnbindare att byta yrke, medan äldre fick inskränka verksamheten. Den sista generationen tunnbindare kommer snart att vara borta och med den möjligheterna att vidga kännedomen om ett intressant inslag i städernas forna yrkesliv.

Avhandlingen har ägnats stadshantverket tunnbinderi i Sverige främst kring sekelskiftet 1900 men innehåller även en bakgrundsteckning från äldre tid och en bild av hantverkets avtynande under 1900-talet. I bakgrundsteckningen ingår en allmän historik över hantverket och dess avsättningsområden i olika delar av landet vid olika tider.

En skildring av tunnbindarnas levnads- och arbetsvillkor vid sekelskiftet grundar sig dels på uppgifter ur samtida fackliga tidskrifter, arkivalier och fotomaterial, dels på tunnbindares minnen i uppteckningar, bandupptagningar, filminspelningar, dagstidningsreportage och dödsrunor samt på vad som framgår av bevarade verkstäder och verktygssamlingar.

En väsentlig del av arbetet beskriver hantverkets teknik: virkesval, verktyg, arbetets gång och vissa mätmetoder. Denna avdelning åtföljs av en illustrerad katalog över en i det närmaste fullständig verktygssuppsättning från ett av landets sista tunnbinderi, nedlagt 1963.

UNDERSVISING

DANMARK

INSTITUT FOR EUROPÆISK FOLKELIVS-
FORSKNING VED KØBENHAVNS UNIVERSI-
TET, Brede, Kgs. Lyngby.

Opgaver:

Jørn Falk: Bibliografi over svensk folkekultur.

Dorthe Haahr: Toldsteder i kongeriget Danmark
1672–1851.

Brigitte Kragh Rasmussen: Den von Sydowske
kritiske skole.

Ekskursioner:

I maj måned 1967 gennemførtes en ekskursion under ledelse af overinspektør Peter Michelsen, Frilandsmuseet, til frilandsmuseer, hjemstavngårde o.l. i Danmark og Nordtyskland. Denne ekskursion var en afslutning af kolloqvierne om frilandsmuseer og principperne for deres indretning. De vigtigste museer, der besøgte, var museet i Maribo, det nye museum i Kiel, museet i Haderslev og den gamle landsby i Odense. Man gennemgik disse grundigt med særligt henblik på overflytnings- og bevaringsproblematikken.

FINLAND

HELSINGFORS UNIVERSITET

Undervisningen i etnologi och folkdiktning vid Helsingfors universitet hösten 1967 – våren 1968.

Finsk-Ugrisk Etnografi

I finsk-ugrisk etnografi håller prof. Niilo Valonen

på hösten en grundkurs i etnologi samt föreläser om frågor som rör den finska folkliga kulturen under medeltiden. På våren skall han föreläsa om frågor rörande den osteuropeiska etnologin.

Prof. Toivo Vuorela håller även denna termin en grundkurs i etnologi.

Doc. Toini-Inkeri Kaukonen föreläser under hösten om forskningsresultaten av de nordiska folkliga textilerna.

Doc. Arne Koskinen kommer under vårterminen att föreläsa om polynesiske etnologi.

Fil. mag. Bo Lönnqvist föreläser på vårterminen om finlandssvensk folktradition.

Finsk och jämförande folkdiktsforskning

Prof. Jouko Hautala håller på hösten en grundkurs i folkdiktning, på våren en annan grundkurs i de finsk-ugriska folkens fornreligion. Både om hösten och våren föreläser han om trolldom.

TURUN YLIOPISTO

INSTITUTIONEN FÖR FOLKLORE OCH RELIGIONSHISTORIA

Finsk och jämförande folklivsforskning

Professor Ilmar Talve föreläser onsdagar 10–11 över finska folkseder (årets högtider vid jämförande studium) samt ger torsdagar 9–11 en införing i finsk folklivsforskning samt föreläser över den europeiska folklivsforskningens historia. Leder seminarier torsdagar 15–17.

Fil. dr. Veikko Anttila håller måndagar 14–15 en grundkurs i finsk folkkultur för studerande i finska på cum laude approbaturstadiet.

Fil. lic. Jukka Eenilä håller kurser i musei- och föremålskännedom, samt i etnologisk insamlings-teknik.

TURUN YLIOPISTO

Jämförande folkdiktsforskning och religionshistoria

Professor Lauri Honko håller måndagar 11–13 en grundkurs i folkloristisk forskning samt föreläser onsdagar 11–12 över tabubrott i primitiva samhällen. Leder måndagar 14–16 proseminarieövningar.

Fil. lic. Juha Pentikäinen håller i november en kurs i folkloristisk insamlings-teknik.

ÅBO AKADEMI

Nordisk kulturhistoria och folklivsforskning

Professor Helmer Tegengren föreläser under höstterminen torsdagar kl. 18–20 i Gamla auditoriet i Humanisticum över allmogens handelsresor i slutet

av 1800-talet och lanthandelsn uppkomst samt behandlar under hela läsåret måndagar kl. 18–20 valda uppgifter ur finländsk och skandinavisk etnologi.

NORGE

INSTITUTT FOR FOLKELIVSGRANSKING, OSLO

Grunnfag

Marta Hoffmann, førstekonservator, og Agot Noss, konservator, begge ved Norsk Folkemuseum, skal gjennomgå pensum i grunnfaget om tekstilarbeid og folkedraktar.

Rigmor Frimannslund Holmsen, konservator ved Institutt for sammenliknende kulturforskning, skal gjennomgå hovedtrekkene i det gamle gards- og grannesamfunnet i Norge.

Knut Kolsrud, professor, skal forelese over deler av det almenetnologiske pensum.

RESTOPLAG OG NEDSATTE BØGER

1. FRASER, DOUGLAS: Primitiv Kunst.
320 s. – 183 illustrationer, heraf 59 i farver. Før kr. 59,50 – Nu kr. 24,75.
2. RUBRUK, GUILLAUME de: Rejse gennem Centralasien (1253–1255).
Overs. fra Latin af Knud Hannestad. Udg. af selskabet til historiske kildekrifters oversættelse. 219 s. 58. Før kr. 17,25 – Nu kr. 9,50.
3. SAHAGÚN, BERNARDINO de: Mexicos fald.
Bernardino de Sahaguns 12. bog. Overs. fra Aztec'isk af Arild Hvitfeld.
Udg. af selskabet til historiske kildekrifters oversættelse. 131. s. 63. Før kr. 24,00 – Nu kr. 12,75.
4. Skibe og Søfolk fra Svendborgsund.
Beretninger og breve samlet af F.Holm-Petersen. 352 s. ill. 63. Før kr. 46,50 – Nu kr. 19,75.
5. Smykker gennem 5000 År.
af Renate Scholz og Harald von Roques. 119 s. rigt ill. 62. Før kr. 20,00 – Nu kr. 7,75.
6. Tanker om Bogen.
Med afsnit af bl. andre Jacob Paludan – Ole Storm – Albert Fabricius.
119 s. 62. Før kr. 26,25 – Nu kr. 8,50.
7. VERHOEVEN, T.R.J.: Islam – Dens oprindelse og udbredelse
i tekst, kort og billeder. 87 s. – 32 s. ill. 62. Før kr. 28,50 – Nu kr. 12,50.
8. ZÜRCHER, E.: Buddhismen – Dens oprindelse og udbredelse
i tekst og billeder. 97 s. – 24 s. ill. 63. Før kr. 28,50 – Nu kr. 12,50.

Laurids de Thurah: Hafnia Hodierna – eller Udførlig Beskrivelse om den Kongelige Residens- og Hovedstad Kjøbenhavn.
Oplag kun 1000 eksemplarer – kun få eksemplarer tilbage (udsolgt fra forlaget). kr. 354,75.

Forlang vore kataloger over
udvalgte Skandinaviske Nedsættelser og Restoplag.

CAREITZELS BOGHANDEL^{AS}

INTERNATIONAL BOGHANDEL . NØRREGADE 20 . KØBENHAVN K . TELEFON (01) 12 24 00

BØGER SIDEN 1819

Andreas Ropeid, førstekonservator ved Norsk Etnologisk Gransking, skal forelese om religiøst liv på bygdene i eldre tid.

Hilmar Stigum, professor, skal forelese over grunnfagspensum i byggeskikk og jordbruk i Norden. En del timer vil bli brukt til demonstrasjoner på Norsk Folkemuseum.

Mellomfag og magistergrad

Professor Knut Kolsrud skal gjennomgå problemer fra det obligatoriske pensum for mellomfag med hovedvekten på deler av A. L. Kroeber: Anthropology: Culture patterns and processes.

For magistergradsstudenter skal han sammen med professor Hilmar Stigum lede et seminar over aktuelle etnologiske spørsmål.

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND

Vårterminen 1967

Uppsatser for 2 betyg

Carin Högstedt, Folkdiktning om storken.
Bernt—A. Åkesson, Traditioner om segerhuva.
Ulla Larsson, Trä- och hornscedar.
Christina Söderberg, Nya kyrkliga seder.
Margareta Olén och Ulla Cederholm, Brottslighet i Lund.

Uppsatser for 3 betyg

Estrid Esbjörnsson, Skånska allmogeavnar.
Eva Åkerlund, Motivval och motivsammansättningar i sydsvenskt bonadsmål.
Li Clase, Bouppteckningar som källa for textilkunskap.
Kristina Garmer, Djävulskontrakt.
Ulla Stenbäck, Skördegudstjänst.

Övriga högre seminarier

Nils Nilsson lade fram dispositionsutkast till sin licentiatavh. Studier i sydsvenskt båt- och skeppsbyggeri.

Professor Sigfrid Svensson höll sin sista seminarieövning, »Två misslyckade försök», något om handelsområden och skattemoral, silversmycken och sidenband.

En grupp folklorister från Oslo besøkte Lund och professor Svale Solheim ledde ett seminarium, »Källkritiska synpunkter på uppteckningsmaterial». I diskussionen deltog Brynjulf Alver, Mortan Nolsøe, Anna Birgitta Rooth och Sigfrid Svensson.

Frågelista

LUF 134, Kalas, har utsänts.

Fältarbete

En inventering av allmogetextilier i Blekinge har pågått sedan 1954. Större delen av landskapet har genomgått och ca. 4000 föremål registrerats. I sommar deltagar Li Clase, Margaretha Hyltén och Margareta Redstedt i arbetet.

Medicinhistoriska samlingarna vid Lunds Lasarett har katalogiserats av Margaretha Hyltén och Elisabeth Lundin.

I Viken, NV Skåne, har en undersökning av det äldre husbeståndet påbörjats på uppdrag av Vikens Kulturminnesförening. Önskemålet är att bevara den gamla miljön och genom inventeringen få en fastare grund för fortsatta restaureringsarbeten. Uppdraget utförs av Renée Valeri, Gabrielle Jeansson och Nanna Hermansson.

Licentiatavhandling

Ingmar Jeppsson, Nöjesliv och sammankomster i Malmö kring 1800—talets mitt.

INSTITUTET FÖR FOLKLIVSFORSKNING, STOCKHOLM.

Undervisning höstterminen 1967

Professor Granlund är partiellt tjänstledig under hösten.

Seminarieövningar hålles som vanligt varje torsdag, kl. 19.15—21, fr.o.m. 5/10. Under professor Granlunds tjänstledighet ledes seminarierna av docent Mats Rehnberg.

Docent Rehnberg föreläser onsdagar 19.15—21 över ämnet »Folklivsforskningens metodik och målsättning. Orientering i anslutning till studieplanen». fr.o.m. 4/10.

Docent Gustav Ränk föreläser tisdagar kl. 19—21 över ämnet »Introduktion till etnologin» fr.o.m. 19/9.

Docent Bengt Jonsson föreläser tisdagar 19—21 över temat »Folkdikt och folktro» fr.o.m. 3/10.

Vidare planeras en föreläsningsserie »Studier i olika samhällsstrukturen». (Tid och lärare meddelas senare).

Norsk kulturarv

Denne nye bokserien gir populærvitenskaplege, gjennomillustrerte utgreiingar om ei lang rekkje spesielle emne frå norsk folkekunst og folkekultur i vidaste tyding. Bøkene blir skrivne av framstående fagfolk på dei ymse områda. I sitt slag er dette tiltaket det største som har vore sett i gang i Noreg.

Opplegget for serien og utvalet av bøker blir drøfta i ei gruppe av museumsfolk og andre vitenskapsmenn. Desse to bøkene kom i 1966:

OLAV BØ:

Norsk skitradisjon. Innb. kr. 24,60.

ARNE EMIL CHRISTENSEN jr.:

Frå vikingskip til motorsnekke. Innb. kr. 22,90.

Det vil seinare kome frå to til fire bøker årleg. Alle bøkene kan kjøpast enkeltvis. For tida er m. a. desse bøkene i arbeid eller planlagde:

Randi Asker: *Rosemåling i øvre Buskerud*.

Arne Berg, Arne Emil Christensen jr. og Aslak Liestøl: *Lås*.

Arne Berg og Halvor Landsverk: *Loft og bur i mellomalderen*.

Erling Eriksen: *Vår gamle sjøfartskultur*.

Tore Fossum: *Jakt*.

Tore Fossum: *Innlandsfiske*.

Per Gjærder: *Drikkekar*.

Halvor Landsverk (red.): *I gilde og gjestbod (1967)*.

Halvor Landsverk: *Mellomalderformer i norsk husbunad*.

Aslak Liestøl: *Runer*.

Svein Molaug: *Rosemåling i Rogaland*.

Lauritz Opstad: *Keramikk*.

Lars Reinton: *Seterliv og seterstell*.

Andreas Ropeid: *Matambod*.

Jørn Sandnes og Per Tylden (red.): *Namn i fjellet*.

Reidar Sevåg: *Folkemusikkinstrument*.

Håvard Skirbekk: *Ferdslø over land*.

Albert Steen: *Lys og lysestakar*.

Hilmar Stigum: *Maling av korn*.

Eldrid Straume: *Smykke i førhistorisk tid*.

Per Martin Tvengeberg: *Renessanseformer i norsk husbunad*.

Leif Østby: *Norsk natur og folkeliv i biletkunsten*.

Det vil også bli utgitt bøker om bondesølv, bondemøblar, folkedraktar, folkedans, folkemusikk, jordbruksreiskap, stavkyrkjer, gamle vegar og bruer osv. Somme av bøkene vil seinare kome på engelsk, såleis dei to første av Olav Bø og Arne Emil Christensen jr. i 1968.

DET NORSKE SAMLAGET

Rosenkrantz gate 3, Oslo 1.

Fil.lic. Anders Nyman håller som vanligt en kurs i »Fältundersöknings- och uppmätningsteknik» onsdagar och fredagar kl. 10–12 fr.o.m. 6/9.

Fil.lic. Gertrud Nybergs kurs i »Textil- och dräktkunskap» hålles om måndagar, onsdagar och torsdagar kl. 14–16 fr.o.m. 11/9.

Fil.lic. Knut Weibust påbörjar sin kurs i föreläsningsskap måndagen 25/9 kl. 9. Under hösten startar också två nya kurser:

»Interviewteknik och fältmetoder», lärare: fil.kand.

Åke Daun.

»Folkloristisk metodik», lärare: fil.kand. Bengt af Klintberg.

Vårterminens seminarier

Under senare delen av vårterminen har följande seminarieövningar hållits under professor Granlunds ledning.

Den 30. mars ventilerades en uppsats av fil.stud. Anna-Lisa Bergwall med titeln »Träslöjd i Södra Kalmar län». Författarinnan har genom arkivstudier och intervjuer med aktiva slöjdare försökt ge en bild av slöjdvksamheten från 1800-talets början fram till dagsläget.

Den 6. april gästades seminariet av docent Brita Egarth, som under rubriken »Änkans säng med eldkärl och stol» gav källkritiska synpunkter på användandet av bouppteckningar i etnologiska undersökningar.

Den 13. april läde fil.kand. Lilian Rundblad fram en uppsats med titeln »Om arv och äganderätt till hemägor i Laknäs». Uppsatsen ingår i den av institutet påbörjade undersökningen av byn Laknäs i Dalarna. Författarinnan redogör för utvecklingen av arvsförhållandena inom byn och visar hur ekologiska och ekonomiska faktorer i den lokala miljön påverkat ägofördelningen.

Terminens sista seminarium ägnades ett besök på Karolinska institutets datacentral, där dr. Karl Malmsten informerade om datamaskinell litteratursökning.

INSTITUTIONEN FÖR NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

Undervisning höstterminen 1967

Kurser och föreläsningar för 1 betyg: Folkdiktsforskning 16. oktober – 20. november (Insulander), Norridks etnologi 4. september – 13. oktober (Ehn), Landsmåls- och folkminneskännedom 26. oktober

– 30. november (Hedblom), Föreläsningar för 1–2 betygsstuderande över valda etnologiska frågor (Fjellström) samt över valda folksågor och folksågo-problem 21. september – 19. oktober (Almqvist). Kurser och föreläsningar för 2 betyg: Folkdiktsforskning vt 1968, Nordisk etnologi 16. oktober – 25. oktober (Rosander), Handskriftsläsning vt 1968, Orientering i museitekniska frågor 21. september – 12. oktober (Harnesk), Föreläsningar, se under 1 betyg, Proseminarieövningar: folkloristisk linje under hela ht med början 13. september (Almqvist), etnologisk linje under hela ht med början 19. september (Fjellström). Föreläsningar och seminarieövningar för 3 betyg och högre: Föreläsningar över metodfrågor i modern etnologi (Fjellström), Seminarieövningar över valda folkloristiska och etnologiska problem under hela ht med början 20. september (Almqvist).

Exkursion

företogs av högre seminariet den 9.–13. juni 1967 till södra och mellersta Norrland samt Dalarna. Museet i Hudiksvall visades av intendent Cajmatz. Efter besök på Sundsvalls museum ställdes färden till Östersund, där docent Göran Rosander demonstrerade samlingarna i Länsmuseum och Jamtli. Därefter besöktes Frösön. Återresan söderut gick via västra Härjedalen med besök vid Hembygds-gården i Funäsdalen och vid Svegs hembygds-gård. Färden gick vidare via Orsa till Bonäs-gården i Mora, där seminariet var gäster hos chefsbyggmästaren, FD Anders Diös. Professor Sigurd Erixon höll föredrag om bl.a. sina hus- och byundersökningar. Sista etappen gick via Ähl. Exkursionsledare var professor Dag Strömbäck och amanuens Ingrid Bergman.

Disputationer vårterminen 1967

6/5: FL Bengt R. Jonsson: Svensk balladtradition. I. Balladkällor och balladtyper.

18/5: FL Olov Isaksson: Bystämman och bystadga. Organisationsformer i övre Norrlands kustbyar. Om samspelet mellan lokal tradition och central påverkan.

23/5: FL Göran Rosander: Herrarbete. Dalfolkets säsongvisa arbetsvandringar i jämförande belysning.

Högre seminariets sammanträden vårterminen 1967

Ordförande professor Dag Strömbäck.

- 1/2: Konstituerande sammanträde.
 15/2: Barbro Bursell: Lancashiresmederna på Ramnäs bruk. Deras arbete och liv 1895–1925. 3–betygsuppsats.
 1/3: Lars Olsén: En sockenbeskrivning från Kalmar län. Med kommentar. 3–betygsuppsats.
 8/3: Anita Hedman: Tranan bär ljus i säng. Tro och sed i samband med vårfrudagen. 3–betygsuppsats.
 17/4: Britt Marie Insulander: Nils Gabriel Djurklou. Ett bidrag till belysning av hans folkloristiska verksamhet. Lic.–avhandling.
 9/5: Valdis Ordéus: Tjugondag Knut kör julen ut. Traditioner och teorier. Lic.–avhandling.
 11/5: Åsa Werner–Ljungström: Studier i tunnbindarhantverket. Om tunnbinderi i Sverige under slutet av 1800–talet och början av 1900–talet. Ett bidrag till kännedomen om ett utdöende hantverk. Lic.–avhandling.
 27/5: Wolter Ehn: Byordning i Upsala län 1820. Några bidrag till belysning av dess tillkomst. Lic.avhandling.
 29/5: Ingrid Bergman: Kring dräktskicket i Ähl, Dalarna. Lic.–avhandling.
 1/6: Alfhild Ljungman: Gotländska utegångsfår. Beskrivning av fårskötseln under 1800–talet på södra Gotland, Karlsöarna, Fårön och Gotska Sandön. 3–betygsuppsats.

Folkloristiska proseminariets sammanträden vårterminen 1967

- Ordförande docent Bo Almqvist.
 24/1: Konstituerande sammanträde.
 14/2: Ingegerd Edling: Folkvisan Hagbard och Signe. Ett referat av en uppsats av Gun Widmark. 2–betygsuppsats.
 28/2: Göte Edström: Information om bibliografiska hjälpmedel och om upprättande av litteraturförteckningar.
 14/3: Bo Almqvist: Föredrag om den irländske sagoberättaren Mícheál Ó Gaoithín.
 4/4: Maj Magnusson: Polyfemossagan. 2–betygsuppsats.
 2/5: Gudrun Hellström: Referat av Alfhild Forslins uppsats Herr Olof och älvarna. En traditionsundersökning. 2–betygsuppsats.
 10/5: Anna Karin Gustafsson: Kappen Illugjen: Referat av en uppsats av Knut Liestl. 2–betygsuppsats.
 16/5: Gerda Eriksson: Nenningsfordomar ved fiske. Referat av Svale Solheims doktorsavhandling. 2–betygsuppsats.
 25/5: Karin Söderberg: Referat av Åsa Nymans uppsats Därfåglar. Ett bidrag till de folkliga föreställningarna om vissa fåglars skadliga inverkan på människorna. 2–betygsuppsats.

BÖCKER FRÅN NORDISKA MUSEET

- Från mjölk till ost.* Drag ur den äldre mjölkhushållningen i Sverige. Gustav Ränk. 34:–.
Stad i trä. Panelarkitekturen, ett skede i den svenska småstadens byggnadshistoria. Sten Rentzhog. 38:–.
Ljusen på gravarna och andra ljusseder. Nya traditioner under 1900–talet. Mats Rehnberg. 48:–.
Väderkvarnar och vattenmøllor. En etnologisk studie i kvarnarnas historia. Sven B. Ek. 45:–.
Hästslakt och rackarskam. En etnologisk undersökning om folkliga fördomar. Brita Egardt. 40:–.
Gunnar Olof Hyltén-Cavallius. En studie kring Wärend och wirdarna. Nils-Arvid Bringeus. 48:–.
Hovmålaren Carl Fredrik Torsselius Tapetmålarkonst. Med mönster till målade väggdekorationer i rokoko och gustavianiska stilformer. Red. av Sigurd Wallin. 75:–.
Studier i svenskt repslageri. Allan Nilsson. 40:–.
Nordsvenska studier och essayer. Ur den norrländska bygdekonsten samt norrländska kulturbilder ur brev och dagböcker. Manne Hofrén. 30:–.
Flamskvävnader i Skåne. Med historisk inledning. Ernst Fischer. 48:–.
Klackarna i taket. Om halling och jössehäradspolska. Mats Rehnberg. 7:–.
Svensk ungdom. Elisabet Stavenow-Hidemark. 17:50.
Strängnäsminnen, Amelie Rundberg. Red. av Sigurd Wallin. 16:–.

Samtliga böcker kan rekvireras direkt från Nordiska museet, Stockholm NO, Sverige.

Etnologiska proseminariets sammenträden vårterminen 1967

Ordförande professor Dag Strömbäck.

25/1: Konstituerande sammanträde.

8/2: Sverker Söderberg: Fåbodar i Ljusnarsberg. 2—betygsuppsats.

22/2: Sylvia Starck: Fåbodar i Äppelbo sn, Dalarna. 2—betygsuppsats.

2/3: Helge Andersson: Beskrivning av fåbodväsendet i Medelpad med tonvikt lagd på Njurunda socken. 2—betygsuppsats.

9/3: Ingrid Berlin: Beskrivning av fåbodväsendet i socknarna Östervåla och Mora. 2—betygsuppsats.

15/3: Lena Boethius: Fåbodar i Gagnef och Mockfjärd, Dalarna. 2—betygsuppsats. (Ordf. doc. Almqvist).

29/3: Åsa Nordlund: Beskrivning av fåbodväsendet i

Långå by, Hede sn, Härjedalen. 2—betygsuppsats. (Ordf. doc. Almqvist).

7/6: Birgitta Hammarberg: Beskrivning av fåbodväsendet i Glöte—Svartåsvallen, Linsells socken, Härjedalen. 2—betygsuppsats.

Ann Segerberg: Fåbodar i Rättvik och Boda, Dalarna. 2—betygsuppsats.

8/6: Anders Lööv: Beskrivning av fåbodväsendet i Tännäs by, Tännäs socken, Härjedalen. 2—betygsuppsats.

Margareta Edenholt: Beskrivning av fåbodväsendet i Sorsele socken, Lappland. 2—betygsuppsats.

16/6: Gunilla Lundberg: Fåbodväsendet under 1800-talet i Våmhusfjärdingen, Dalarna. 2—betygsuppsats.

Margareta Lundin: Fåbodar i socknarna Sidsjö, Själevad och Vibyggerå, Ångermanland. 2—betygsuppsats.

P E R S O N A L I A

SVERIGE

FOLKLIVSARKIVET, LUND

Professor i nordisk och jämförande folklivsforskning Sigfrid Svensson lämnade sin tjänst den 30:e juni och efterträddes av docent Nils—Arvid Bringéus.

FK Lars—Erik Larsson är tv förordnad som arkivarie på Folklivsarkivet.

FL Ingmar Jeppsson har erhållit tjänst som museilektor på Kulturen.

INSTITUTIONEN FÖR NORDISK OCH JÄMFÖ- RANDE FOLKLIVSFORSKNING VID UPPSALA UNIVERSITET

Professor Dag Strömbäck avgick vid halvårsskiftet med pension från tjänsten som professor i Nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristik vid Uppsala universitet. Professor Strömbäck har innehaft denna professur sedan den inrättades år 1948. Den blev då och är fortfarande landets enda professur i folklivsforskning med folkloristisk inriktning. Vid professor Strömbäcks seminarier har under årens lopp ett stort antal uppsatser och licentiatavhandlingar ventilerats. Vidare har sex av

hans elever förts fram till filosofie doktorsgraden, av vilka Bo Almqvist, Ragnar Bjersby och Bengt R. Jonsson framlagt folkloristiska avhandlingar samt Phebe Fjellström, Olov Isaksson och Göran Rosander disputerat på etnologiska avhandlingar.

Docent Bo Almqvist har förordnats att i ett år från den 1. juli 1967 såsom tillförordnad professor upprätthålla professuren i Nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristik vid Uppsala universitet.

Till filosofie doktorer har i Uppsala promoverats Olov Isaksson, Bengt R. Jonsson och Göran Rosander. Samtliga har blivit docenter.

Filosofie licentiatexamen har avlagts av Ingrid Bergman, Wolter Ehn, Britt—Marie Insulander och Valdis Ordéus.

LANDSMÅLS— OCH FOLKMINNESARKIVET I UPPSALA

Professor Dag Strömbäck avgick vid halvårsskiftet med pension från tjänsten som chef för Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala. Tillförordnad chef från 1. juli 1967 och ett år framåt är docent Folke Hedblom, tidigare arkivchefens ställföreträdare.

ANMELDELSER

BYSTÄMMA OCH BYSTADGA

OLOV ISAKSSON: BYSTÄMMA OCH BYSTADGA. Organisationsformer i övre Norrlands kustbyar. Om samspelet mellan lokal tradition och central påverkan. Umeå 1967. 418 s. Kart. litt. reg. Skytteanska samfundets handlingar, 5. (Diss. Uppsala).

Bystämman och bystadga är titeln på Olov Isakssons doktorsavhandling, som ventilerades i Uppsala under vårterminen i år. Bakom avhandlingen ligger många års omfattande arbete med att insamla material i såväl de centrala arkiven som i betydande omfattning de lokala byarkiven inom undersökningsområdet Västerbotten. Denna omfattande inventering bildar utgångspunkten för Isakssons avhandling. Resultat av dessa arbeten har författaren publicerat redan tidigare i skilda sammanhang. Han diskuterar i avhandlingens inledande partier byorganisationens former inom Sverige i allmänhet medan den övriga delen omfattar en omsorgsfull genomgång av Västerbottens byorganisation. Därvid upptar författaren frågor kring tillkomsten av byordningar inom undersökningsområdet, inom vilket sådana genom Isakssons undersökningar många blivit kända och framdragna i ljuset. Den ökade kännedomen om befintliga byordningar i Västerbotten såväl från 1600-talet som de följande århundradena vi fått genom denna avhandling är en utomordentlig grund för fortsatt arbete inom detta ämnesområde i hela Sverige.

Byordningar från 1600-talet är tämligen sällsynta inom det gammalsvenska området utom i Västerbotten, där byorganisationen är särskilt väl utvecklad med skrivna byordningar med en viss elegans. Författaren sysselsätter sig med att utröna bakgrunden till dessa tidiga rättsregler för byarna. Han framhåller – och detta är ett av de många viktiga forskningsresultaten – att organisationsformerna var särskilt väl utvecklade i de byar där tillgång till ståndspersoner av olika slag fanns.

För Isaksson har det varit väsentligt att framvisa den betydande omfattningen av den centrala påverkan som gjort sig gällande vid tillkomsten av byordningar eller förordningar som berör organisationen inom byalagen. Det framgår av undersökningen i vilken omfattning officiella kungörelser, föreskrifter i allmänna lagen o.s.v. smält samman och anpassat sig med den lokala traditionen. Undertiteln på avhandlingen är också »Om samspelet mellan lokal tradition och central påverkan».

Med Isakssons avhandling föreligger en viktig del av den systematiska genomgång av Sveriges hela byorganisation och därmed sammanhängande yttringar som väl bör komma. Avhandlingen utgör ett gott föredöme därvidlag när det gäller penetreringen av t.ex. byordningarnas skilda moment och bakgrunden till deras plats däri. När dessa många undersökningar är klara kan säkerligen de stora dragen ses och vi tillåts iakttaga hur samspelet mellan lokal tradition och central påverkan gestaltat sig på skilda håll i Sverige inom detta speciella ämnesområde, som naturligtvis inte är det enda där sådana observationer kan göras.

Wolter Ehn.

Väla skola

INGEMAR LIMAN & ALBERT WIBERG: VÄLA SKOLA. SKRIFTER FRÅN SKANSEN, 3. Stockholm 1967. 106 s., ill. 15,— sv. kr.

Museet »Skansen» i Stockholm har fortsatt den utmärkede tradition att udgive monografier om sine nyoverflyttede- og nyopstillede bygninger. Sidst har Ingemar Liman og Albert Wiberg skrevet en nydelig lille bog om Väla folkskola, som indviedes på Skansen i 1966. Udover en historik om skolen indeholder bogen også et afsnit om skolevæsenet på landet i Sverige før 1842.

KL.

Hjälpreda vid kulturhistorisk bygnadsinventering

SANDER ROSÉN: HJÄLPREDA VID KULTURHISTORISK BYGGNADSDINVENTERING. MED-DELANDEN FRÅN NORDISKA MUSEETS KULTURHISTORISKA UNDERSÖKNING. Stockholm 1967. 69 s., ill.

Til brug ved bygningsbeskrivelse i Sverige har Nordiska Museet udgivet en lille bog med tegninger over de i Mellemverige almindeligst forekommende bygningsplanter samt ydre og indre bygningsdetaljer. De enkelte genstande, der behandles, er ordnet i serier, i første omgang i typer, og dernæst såvidt muligt i kronologisk rækkefølge.

KL.

Nationalmuseets arbejdsmark

NATIONALMUSEETS ARBEJDSMARK, 1967. Udgivet af Nationalmuseet, redigeret og tilrettelagt af Erik Kjersgaard. Kbh. 1967. 192 s., ill. 55,— d. kr.

Nationalmuseets Arbejdsmark indeholder i år tre afsnit skrevet af medarbejdere ved Folkemuseet og

Frilandsmuseet. Poul Strømstad har udarbejdet en oversigt om »Nationalmuseets sanerings- og købstadsundersøgelsen»; man har her for første gang en samlet beskrivelse på dansk om denne side af Folkemuseets arbejde. Ud fra beskrivelsen af en hørovn, der er overflyttet fra Ærø til Frilandsmuseet, beretter Hanne Frøsig om hørens tørring. Endelig har Peter Michelsen skrevet en monografi om et østjysk husmandssted, Ødis Bramdrup-huset, der i 1966 overflyttedes til Frilandsmuseet.

Også i år må Nationalmuseet roses for den meget smukke tilrettelæggelse, som gør det til en nydelse for øjet at læse bogen.

KL.

BØGER TIL ANMELDELSE O.L. BEDES

SENDT TIL

NORD-NYTT'S EKSPEDITION

HÅNDBØGER I KULTURHISTORIE OG FOLKLORE

FABELDYR OG SAGNFOLK, af *Bengt Holbek* og *Iørn Piø*. En omfattende gennemgang af såvel de nordiske som de antikke fabelvæsener. 512 sider, rigt illustreret. Indb. kr. 23,50.

LÆGEPLANTER OG TROLDOMSURTER, af *Harald Nielsen*. Botanisk og kulturhistorisk håndbog. 384 sider, rigt illustreret. Indb. kr. 18,70.

GUDER OG HELTE I NORDEN, af *Anders Bæksted*. En mesterlig introduktion til de nordiske gudemyter og heltesagn. 356 sider. Rigt illustreret. Indb. kr. 17,60.

ALVERDENS ORDSPROG, ved *Bengt Holbek* og *Iørn Piø*. Udenlandske ordprog på originalsproget med oversættelse. 288 sider. Illustreret. Indb. kr. 15,15.

JEG SER PÅ KALKMALERIER, af *Niels M. Saxtorph*. En gennemgang af alle eksisterende kalkmalerier i Danmark. 372 sider. 200 billeder, 12 landkort, register over kirker, personer og motiver. Indb. kr. 21,45.

DANSKE SØLVMÆRKER, af *Chr. A. Bøje*. 3.600 danske sølvmedemærker fra før 1870. Ca. 300 gengivelser af ældre danske sølvgenstande. 384 sider. Indb. kr. 25,30.

KLÆDEDRAGTENS KAVALKADE, af *Henny Harald Hansen*, med tegninger af *Ebbe Sunesen*, *Mogens Bryder* og *Kaj Nørregård*. Klædedragten fra de ældste tider til vore dage. 160 sider, 64 farvetavler, Indb. kr. 24,75.

POLITIKENS FORLAG

